

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

18'inci Toplantı

24 Kasım 2016 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- SUNUMLAR

1.- Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Faruk Çelik'in 2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/774) ile 2015 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/733) hakkında sunumu

2.- Avrupa Birliği Bakanı Ömer Çelik'in 2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/774) ile 2015 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/733) hakkında sunumu

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Süreyya Sadi Bilgiç'in Adana'da gerçekleştirilen terör saldırısında ve Fırat Kalkını operasyonunda şehit olanlara Allah'tan rahmet dilediğine ve 24 Kasım Öğretmenler Günü'ne ilişkin açıklaması

IV.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- 2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/774) ile 2015 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/733) ve Sayıştay tekereleri

a) Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

b) Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu

- c) Avrupa Birliği Bakanlığı
ç) Türk Akreditasyon Kurumu

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

18'inci Toplantı

24 Kasım 2016 Perşembe

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 11.05'te açılarak dört oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Süreyya Sadi Bilgiç, Adana'da gerçekleştirilen terör saldırısında ve Fırat Kalkanı operasyonunda şehit olanlara Allah'tan rahmet dilediğine ve 24 Kasım Öğretmenler Günü'ne ilişkin bir açıklamada bulundu.

Birinci bölümde yer alan bütçelerden:

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Faruk Çelik tarafından, 2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/774) ile 2015 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/733) hakkında bir sunum yapıldı.

2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/774) ile 2015 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/733) ve Sayıştay tezkerelerinin görüşmelerine devam edilerek,

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının,

Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumunun,

2017 yılı bütçeleri ile 2015 yılı kesin hesapları kabul edildi.

İkinci bölümde yer alan bütçelerden:

Avrupa Birliği Bakanı Ömer Çelik tarafından, 2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/774) ile 2015 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/733) hakkında bir sunum yapıldı.

2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/774) ile 2015 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/733) ve Sayıştay tezkerelerinin görüşmelerine devam edilerek,

Avrupa Birliği Bakanlığının,

Türk Akreditasyon Kurumunun,

2017 yılı bütçeleri ile 2015 yılı kesin hesapları kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından 00.23'te toplantıya son verildi.

24 Kasım 2016 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.05

BAŞKAN: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

BAŞKAN VEKİLİ: Mehmet Şükrü ERDİNÇ (Adana)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Emine Nur GÜNAY (Eskişehir)

BAŞKAN – Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, çok Değerli Bakanımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın çok değerli bürokratları, basınımızın değerli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun 18’inci Birleşimini açıyorum.

Gündemimizde Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu bütçe, kesin hesapları ve Sayıştay raporları ile Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu Sayıştay raporu bulunmaktadır.

Arkadaşlar, söz talebi olan bütün milletvekillerimizin sisteme girmelerini rica ediyorum.

Şimdi, sunumunu yapmak üzere Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanımız Sayın Faruk Çelik’e söz veriyorum.

Sayın Bakanım, buyurun.

Süreniz otuz dakikadır.

II.- SUNUMLAR

1.- Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Faruk Çelik’in 2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/774) ile 2015 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/733) hakkında sunumu

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANİ FARUK ÇELİK (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri; Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığımızın 2017 yılı bütçesini görüşmek üzere huzurlarınızdayız. Sizleri saygıyla selamlıyorum.

Bugün 24 Kasım, bu vesileyle Hazreti Ali’nin “Bana bir harf öğretenin kırk yıl kölesi olurum.” veciz ifadesi ve Mustafa Kemal Atatürk’ün “Öğretmenler, yeni nesil sizin eseriniz olacaktır.” ifadesi çerçevesinde bütün öğretmenlerimizin Öğretmenler Günü’nü kutluyorum.

Ayrıca, bildiğiniz gibi uzunca bir süredir terör belasıyla ülkemiz karşı karşıya. Bugün yine Adana’da menfur bir saldırı gerçekleşti ve bu saldırıda hayatlarını kaybeden şehit kardeşlerimiz var, yaralılarımız var. Şehitlerimize Allah’tan rahmet diliyorum, yaralılara acil şifalar diliyorum. Burada hayatını kaybeden Gökhan Aygül kardeşimiz bir temizlik işçisi, Tarım Bakanlığında çalışırken geçici olarak valilik emrinde bir aydır görev yapmakta, bugün valilik giriş katını temizlerken bu saldırıyla karşı karşıya kaldı ve maalesef hayatını kaybetti. Allah’tan rahmet diliyorum.

Yine, El-Bab’ta 3 askerimiz şehit oldu. Kardeşlerimize, şehitlerimize Allah’tan rahmet diliyorum, terörü lanetlediğimizi bir kez daha ifade ediyorum.

Değerli Başkan, değerli milletvekilleri; Tarım ve hayvancılık tarih boyunca insanoğlunun varlığını sürdürmesini ve pek çok medeniyetin kurulmasını sağlayan son derece önemli bir alan. Sanayi Devrimi'nden sonra tarım her ne kadar ikinci plana itilmiş olsa da artan dünya nüfusu, tarım arazilerinin yok olması, iklim değişikliği, su kaynaklarının azalması, gıdaya erişimin zorlaşması gibi faktörler tarımın ihmal edilemeyecek stratejik bir sektör olduğunu yeniden ortaya koymaktadır.

Dünya nüfusunun yaklaşık yüzde 40'ının istihdam edildiği tarım sektörü, dünyadaki yoksulların yüzde 75'inin birincil geçim kaynağı konumundadır. 1 milyar insanın aşırı yoksul olduğu, 800 milyon insanın aç yaşadığı, buna mukabil 600 milyonu obez olmak üzere 1,4 milyar insanın aşırı kilolu olduğu, her yıl 1,4 milyar ton gıdanın israf edildiği, 34 ülkenin gıda, 80 ülkenin ise su sıkıntısı çektiği bir dünyada yaşıyoruz. Bu dünya her yönüyle eşitsizlikler dünyası. Öyle ki dünyada en zengin yüzde 20'lik dilimde yer alanlar üretilen toplam gıdanın yüzde 77'sini tüketmektedir. 62 kişinin servetinin 3,5 milyar insanın yani dünya nüfusunun yarısına tekabül eden insanın servetine denk servete sahip olduğu bir dünyada sosyal adaleti ve kalıcı huzuru inşa etmek mümkün olamamaktadır. Ancak, küresel düzeyde tedbir alınmadığı sürece önümüzdeki yıllarda küresel faciaların yaşanacağı da muhakkaktır. Bugün petrol ve gaz için kopan fırtına, yarın gıda ve su için kopacaktır. Nitekim, yapılan araştırmalara göre kuraklık nedeniyle 2030 yılına kadar 700 milyon insanın, yaşadığı yeri terk edeceği tahmin edilmektedir. Bugün 3 milyon Suriyeli mültecinin dünya üzerinde oluşturduğu çalkantıya bakınca yurdunu, yuvasını terk edecek olan 700 milyon insanın dünyada nasıl bir sosyal tsunamiye sebep olabileceğini tahmin etmek zor değildir.

Yine, 2050'de 9,5 milyara ulaşacak olan dünya nüfusunu beslemek için tarımsal hasılanın yüzde 60 oranında artması gerekirken tedbir alınmadığı takdirde ürünlerden alınan verimde ise yüzde 25'lere varan oranlarda düşüş yaşanacağı ifade edilmektedir. Kısacası, insanoğlu için tehlike çanları çalmaya başlamıştır. Yeryüzünde insanlığın hizmetine sunulan kıt kaynakların daha rasyonel kullanılması için tüm dünyada ihtirasların değil, ihtiyaçların esas alınacağı bir üretim ve tüketim modelinin geliştirilmesi gerekmektedir. Küresel siyasete yön veren akıllar, nüfus-gıda dengesini çocukların katledildiği savaşlar yoluyla insan nüfusunu azaltarak değil, israfı önleyerek, hiç değilse gıdada adil bir bölüşümü sağlayarak ve en önemlisi, tarımsal üretimi artırarak sağlayabilir.

Artık, toprağa, yaprağa, suya, yağmura, kara, güneşe hasılı tabiatı oluşturan bütün unsurlara gereken saygıyı göstermek durumundayız. Unutmayalım ki toprağın ölümü, nebatın ölümüdür. Yani, tabiatın ölümü, insanlığın ölümüdür.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bin yıldır yurdumuz olan ve her karışı şehit kanlarıyla sulanan bu topraklar, tüm bereketiyle ve cömertliğiyle 80 milyonun hizmetindedir.

Türkiye, sahip olduğu coğrafi konumu, su kaynakları, bitki deseni, mera alanları ve mevsimsel etkenler sayesinde tarım ve hayvancılık alanında pek çok ülkeden daha avantajlı bir konumdadır. 24 milyon hektar tarım alanımız, 14,6 milyon hektar mera varlığımız, 1 milyon hektar su alanımız, ÇKS'ye kayıtlı 2 milyonun üzerinde çiftçimizle 115 milyon ton bitkisel üretim, 24 milyon ton hayvansal üretim, 147 milyar TL tarımsal hasıla, 16,7 milyar dolar tarımsal ihracat gerçekleştirmekteyiz. Buğday unu ihracatında dünya 1'incisi, makarna ihracatında dünya 2'ncisiyiz. 2015'te yüzde 7 büyüyen tarım sektöründe, Rusya'yla yaşanan uçak krizi, terörle mücadele, 15 Temmuz darbe girişimi, Orta Doğu'daki durum gibi içerde ve dışarda meydana gelen son derece önemli hadiselerle rağmen, ilk altı aylık süreçte yüzde 0,3 büyüme sağlanmıştır.

Hükümetimiz, tarım sektörünün büyümesi ve gelişmesi için daima çiftçimizin yanında yer almış, devletin mali imkânlarını bu doğrultuda seferber etmiştir. 2003-2016 döneminde 20,7 milyar TL'si hayvancılık desteği olmak üzere, çiftçilerimize, üreticilerimize verdiğimiz nakit hibe destek miktarı 90 milyar TL'ye ulaşmıştır.

Özellikle, 2016 yılı, çiftçilerimizin belini büken girdi maliyetleri konusunda önemli kararların alındığı bir yıl oldu. İlk önce, gübre ve yemdeki KDV tamamen kaldırıldı. Mazot desteği uygulamasını başlatan Hükümet olarak şimdi de mazot tüketiminin yarısını karşılayacağız. Sertifikalı fidan üretimini, zeytin bahçelerinin rehabilitasyonunu, tarımsal arazisi 5 dekar altında olan meyve ve sebze yetiştiriciliği yapan işletmeleri ilk kez 2016 yılında destek kapsamına aldık. Fındık üreticilerine dekar başına 170 TL destek ödemesi yapıyoruz. Genç Çiftçilere Hibe Projesi kapsamında 2016 yılında 15 bin proje destek kapsamına alınmıştır. Bu kapsamda, çiftçilerimize 450 milyon TL hibe desteği ödüyüz. 2017'de çiftçilerimize toplam 12,8 milyar TL tarımsal destek vereceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tarımsal kredilerde -2016 yılında faaliyete göre değişmekle birlikte- yüzde 25 ile yüzde 100 arasında faiz indirimi uygulanmıştır. Çiftçilerimiz sübvansiyonlu tarımsal kredileri yüzde 0 ile yüzde 8,25 aralığında cari faiz oranıyla kullanabilmektedir. Ziraat Bankası ve tarım kredi kooperatifleri tarafından 2016 yılının ilk on ayında toplam 26,1 milyar TL tarımsal kredi kullanılmıştır. Hayvancılık sektöründe sıfır faizli kredi uygulamasının başladığı 2010 Ağustos ayından 2016 Ekim ayına kadar 408 bin üreticiye toplam 9,9 milyar TL faizsiz kredi kullanılmıştır.

Değerli milletvekilleri, Bakanlık olarak gıda arz güvenliği kadar gıdaların güvenilirliğini de son derece önemsiyoruz. Bu kapsamda, kamu ve özel olmak üzere 136 laboratuvarla vatandaşlarımızın hizmetindeyiz.

Milletimizin güvenilir gıda tüketimi ve sağlıklı beslenmesi amacıyla 2016'nın ilk dokuz ayında 661 bin denetim gerçekleştirdik. Bu ülkenin geleceği olan çocuklarımızın sağlıklı beslenmeleri için okul, kantin, yemekhane gibi ortamlarda sadece 2015-2016 eğitim öğretim döneminde 31.765 denetim gerçekleştirdik, 221 işletmeye yaptırım uyguladık. 2012-2016 yılları arasında sağlığa zararlı gıda üreten, taklit ya da tağşiş yapan 586 firmanın 1.173 farklı parti ürününü kamuoyuna ifşa ettik. Hazırladığımız yasa tasarısıyla da vatandaşlarımızın sağlığını tehdit eden ürünleri üreten firmalara dönük para cezalarını artırıyor, kapatma dâhil her türlü yaptırımı hayata geçiriyoruz.

Değerli milletvekilleri, çiftçiyi kalkındırmanın ve tarımı geliştirmenin ilk basamağı toprakları korumaktır. Tarım topraklarının korunması ve geliştirilmesi çalışmalarımız hızla devam etmektedir. Sınırları belirlenmiş 184 ovamızı tarımsal sit alanı ilan ederek bu alanların amaç dışı kullanımına izin vermeyeceğiz. 136 ovanın sınırları kesinleşmiş bulunmaktadır ve Bakanlar Kurulu kararı için imzaya açılmış bulunmaktadır.

1961'den bu yana yaklaşık 5,3 milyon hektar arazi toplulaştırması tamamlandı. 1,6 milyon hektar aranda toplulaştırma çalışmaları devam etmektedir. 2023 yılına kadar 7 milyon hektar arazinin toplulaştırmasını daha gerçekleştireceğiz.

Daha fazla tarım arazisini suyla buluşturmak için yasal ve idari tüm tedbirler alınıyor. Toplulaştırma ve sulamanın tek elden yürütülmesini sağlayacak idari yapılandırmayı gerçekleştireceğiz.

Mülkiyet sorunu, göç, çiftçilikten vazgeçme gibi sebeplerle kullanılmayan tarım arazilerinin üretime kazandırılması için kiraya verilmesini sağlayacak yasal düzenlemeyi yakın zamanda komisyonda ve Genel Kurulda görüşeceğiz.

Toprağın sonsuz ve ölümsüz bir kaynak olmadığını, tıpkı bizler gibi can taşıdığını bilerek hareket etmek durumundayız. Toprağı âdeta kimyasalların bağımlısı hâline getiren uygulamalar, insanlığın geleceğini tehdit etmektedir. Bu sebeple, toprağımızı ve sağlığımızı etkileyen gübre ve ilaç gibi kimyasallarla ilgili gerekli tedbirleri alarak bitkinin ihtiyaç duyduğu formatta organik, mikrobiyal ve kimyasal gübre kullanımına ilişkin çalışmalarımız son aşamaya gelmiş bulunmaktadır. Ayrıca, organik tarım, iyi tarım ve çevre dostu doğal üretim tekniklerini desteklemeye de devam edeceğiz.

Öte yandan, bitki sağlığını korumaya yönelik olarak da eğitim ve yayın, entegre mücadele, biyolojik ve biyoteknik mücadele, hasat öncesi pestisit denetim programları, bitki koruma ürünlerinin uygulanması ve kayıtlarının tutulması, bitki karantina, süne, çekirge ve Akdeniz meyve sineği mücadele çalışmalarımız aksamadan devam ettirilmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; son on üç yılda AR-GE faaliyetlerine toplam 1 milyar 750 milyon TL kaynak ayrılmıştır. Tohumculuk sektörü, tohumluk üretimi ve sertifikalı tohum kullanımına sağlanan desteklerle büyümeye ve gelişmeye devam etmektedir.

Tohumculuk sektörümüz uluslararası sistemlerle entegrasyonunu sağlamış olup, Türkiye uluslararası normlarda tohum üretim ve sertifikasyon sistemine sahip bir konuma ulaşmıştır. 2015 yılında tohumluk üretimi 896 bin ton olarak gerçekleşmiştir. 2016 yılı Kasım ayı itibarıyla sertifikalı tohum kullanımı kapsamında çiftçilerimize 147 milyon TL, sertifikalı tohum üretimi yapan üreticilerimize ise 53 milyon TL destek ödenmiştir.

Sertifikalı tohum kullanımı, hububatta yüzde 25, mısırdada yüzde 300, ayçiçeğinde ise yüzde 80'lere varan verim artışı sağlamaktadır.

İşte, bundan dolayı 2018 yılında sertifikalı tohum kullanım zorunluğu kararını aldık. Özel sektörle birlikte sertifikalı tohum temini için 2017 yılında çalışmalar yoğunlaştırılacaktır. 2015'te 70 ülkeye yaklaşık 27 bin ton tohum ihracatı gerçekleştirdik. Önümüzdeki dönemde sertifikalı tohum kullanımını yaygınlaştırıp başta sebze ve yem bitkileri olmak üzere, tohum geliştirme araştırmalarına desteğimizi 10 kat artıracacağız. Böylece ülkemizi tohumculuk alanında dünyanın ilk 5 ülkesinden biri hâline getirme hedefi konusunda hızlı bir şekilde yol almaktayız.

Beyaz ette, etçil anaç tavuk için ana-baba hatlarında dışa bağımlı durumda iken bu alanda yürüttüğümüz çalışmalarda son aşamaya gelmiş bulunmaktayız. 2017'de ilk yerli anaç tavuğumuzu piyasaya süreceğiz. Böylece, tamamen yerli ve milli üretime geçmiş olacağız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ürünlerin risklere karşı güvenceye kavuşturulması, çiftçilerimizin en önemli teminatıdır. Bu kapsamda, üreticileri tüm doğal afetlere karşı güvence altına alan ve çiftçilerin kara gün dostu olan TARSİM'le son on yıl içinde 7,2 milyon adet poliçe düzenlenmiş, 91 milyar TL değerinde tarımsal varlık sigortalanmış, 2,6 milyar TL prim desteği ve 2,9 milyar TL hasar tazminatı ödenmiştir.

2017 yılında TARSİM kapsamını genişletiyoruz. 81 ilin 81 ilçesinde buğday ürününde kuraklık verim sigortasına geçilecektir. Meyvecilikte ürünün yanında ağaçlar da sigorta kapsamına alınacaktır. Hayvan hayat sigortalarında hırsızlık riski teminat altına alınacaktır. Ayrıca, 1/1/2016 ile 31/12/2016 tarihleri arasında meydana gelen doğal afetlerden dolayı zarara uğrayan çiftçilerimizin Ziraat Bankasına ve tarım kredi kooperatiflerine olan kredi borçları bir yıl ertelenmiştir.

Hayvancılık konusunda da önemli gelişmeler yapılmış, önemli mesafeler katedilmiştir. Yaptığımız çalışmalar, verdiğimiz destekler ve üreticimizin gayretiyle süt üretimimiz 18 milyon 600 bin tona, kırmızı et üretimimiz 1 milyon 150 bin tona, tavuk eti üretimimiz 1 milyon 900 bin tona, yumurta üretimimiz 16 milyar 700 milyon adede, bal üretimimiz 107 bin tona, su ürünleri yetiştiriciliğimiz ise 240 bin tona ulaşmıştır.

Değerli milletvekilleri, her ülkenin, sahip olduğu potansiyeli iyi değerlendirerek her açıdan rekabeti, etkinliği, verimliliği ve sürdürülebilirliği gözeten, çevreyle de uyumlu rasyonel tarım politikaları geliştirmesi gerekmektedir. Bu anlayışla, tarımın sorunlarını ve geleceğini sektörün aktörleriyle konuşmak üzere 15 Ocak 2016'da Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden başlayarak 7 bölgede ortak akıl toplantıları düzenledik. Bu toplantılardan elde ettiğimiz birikimi ve ülkemizin potansiyelini göz önünde bulundurarak gıda arz güvenliğinin garantilenmesi, çiftçilerimizin alın terinin hakkını alabilmesi, kaynakların ülke ihtiyaçları doğrultusunda etkin kullanılabilmesi, ülkemizde üretim planlaması yapılabilmesi, Türkiye'nin 2023'te 150 milyar dolar tarımsal hasıla ve 40 milyar dolar tarımsal ihracat hedefine ulaşabilmesi için Millî Tarım Projesi'ni hazırladık.

Bu projenin "Havza Bazlı Tarımsal Üretimi Destekleme Modeli", "Hayvancılıkta Yerli Üretimi Destekleme Modeli" olmak üzere iki temel ayağı bulunmaktadır. Havza Bazlı Tarımsal Üretimi Destekleme Modeli'nde tarımsal faaliyet yapılan her ilçe bir tarım havzası olarak kabul edilmiş ve 941 tarım havzası belirlenmiştir. Stratejik veya arz açığı olan 19 üründen her havzada en uygun ve en verimli olanları destekleyeceğiz. Buğday ve yem bitkilerini ise tüm havzalarda, 941 havzada destekleyeceğimizi ifade etmek istiyorum.

941 havzanın her birinde hangi ürünlerin destekleneceğini belirlerken iklim, toprak, topografya, verim, su kısıtı, ekim nöbeti, arz açığı gibi faktörler dikkate alınmıştır. Bu modelle birlikte artık çiftçilerimiz nerede ne ekeceğini, ne kadar destek alacağını önceden bilecek. Destekleme başvurusunda bürokratik işlemler azaltılarak, nisan-mayıs ve eylül-ekim dönemlerinde olmak üzere yılda 2 kez toplu ödeme yapılacaktır.

Millî Tarım Projesi'yle tarımsal destekleri sadeleştiriyor ve etkinliğini artırıyoruz. Desteklerin sadeleştirilmesine yönelik çalışmalarımız devam edecektir.

Et konusunda da sorunlar yaşadığımız muhakkak. 1 milyon 150 bin ton et üretiyor olmamıza rağmen, 1 milyon 300 bin tonun üzerinde et tüketiyoruz. Bu ihtiyacımızı karşılamak için yaklaşık 500 bin büyükbaş hayvan ithal etmek durumundayız.

Diğer yandan ise her yıl 400 bin buzağımız çeşitli nedenlerle ölüyor. Bu çelişkili durumu ortadan kaldırmak için dört aylık ve aşıları tamamlanmış her buzağı için 750 TL'ye kadar destek vereceğiz.

Bunun yanında, artan kırmızı et talebini yerli üretimimizle karşılamak, hayvancılıkta kendimize yeter hâle gelmek için, süt üretiminde sürdürülebilirliği sağlayarak ihracat odaklı büyümek için Millî Tarım Projesi'nin ikinci ayağını oluşturan Hayvancılıkta Yerli Üretimi Destekleme Modeli'ni hayata geçiriyoruz. Bu modelle ülkemizin mera varlığının yüzde 56'sını ve büyükbaş hayvan varlığımızın yüzde 36'sını barındıran 30 ilimizi "mera hayvancılığı yetiştirici bölgeleri" olarak belirledik. 32 ilimizde en az 500 baş kapasiteli damızlık gebe düve üretim merkezleri, 26 ilde en az 500 baş kapasiteli damızlık koç-teke üretim merkezleri, 11 ilde de en az 150 baş kapasiteli damızlık manda üretim merkezleri kuracağız. Önce Samsun-Adana hattının batısını, ardından da tüm yurt sathını aşılı ari bölge hâline getireceğiz. Meralarımızı, ıslah etmeleri şartıyla, hayvancılık yapmak isteyenlere tahsis edeceğiz. Nadas alanlarının azaltılması ve üretime kazandırılması için yem bitkisi ekimi teşvik edilecektir. Ayrıca, tarımsal işletmeleri bir ziraat mühendisi veya veterinerine zimmitleyerek tarımda

işletme bazı danışmanlık dönemini başlattık. İnaniyorum ki Millî Tarım Projesi tüm bileşenleriyle tam manasıyla hayata geçtiğinde Türkiye gıda arz sorunu yaşamayacak ve gelecek kuşaklara daha üretken ve daha müreffeh bir ülke bırakmış olacağız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı kapsamında tarımsal faaliyetlere ilişkin yatırımlara yüzde 50 hibe sağlanmaktadır. Ulusal bütçeyle 81 ilimizde yürütülen bu projeye toplam 6.863 projeye 1,5 milyar TL hibe desteği sağlanmıştır. IPARD-1 programı kapsamında 42 ilimizde uygulanan projeler için AB ve ulusal katkı olmak üzere toplam 1 milyar avrodan fazla fon yatırımcıların kullanımına sunulmuştur. 2016 yılı itibarıyla 2020 yılına kadar sürecek IPARD programının ikinci döneminde yaklaşık 1 milyar 45 milyon avro hibe yatırımcılara sunulacaktır. IPARD-2 kapsamında ilk başvuru çağrısına 18 Aralık 2015'te çıkmış olup 8.789 proje başvurusu alınmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizin ilk EXPO'su olan "Çiçek ve Çocuk" temalı Uluslararası Bahçecilik Sergisi EXPO 2016 Antalya'ya 57 ülke katılmış, açık olduğu altı ay zarfında 4,7 milyon ziyaretçi çekmiştir. 1990'da Japonya'da yapılan Botanik EXPO'sundan sonra en fazla katılım EXPO 2016 Antalya'ya olmuştur. EXPO 2016 alanı bundan sonra da Antalya'ya ve ülkemiz turizmine katkı sağlamaya devam edecektir.

Konuşmamın bu bölümünde Bakanlığımızın bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarının faaliyetlerine ilişkin bilgileri kısaca sizlerle paylaşmak istiyorum.

TİGEM tarafından üreticilerimizin kaliteli tohumluk ve damızlık hayvan ihtiyacının karşılanması amacıyla önemli çalışmalar yapılmaktadır. TİGEM vasıtasıyla üreticilerimize 2017'de 215 bin ton hububat, 3 bin ton yem bitkileri tohumu temin etmeyi hedefliyoruz. TİGEM vasıtasıyla son on beş yılda 51 bin baş damızlık sığır üretimi gerçekleşti. 2017'de de 3 bin baş damızlık üretimi hedeflenmektedir.

TMO, klasik depoculuk faaliyetlerinden çıkarak piyasa regülasyonu görevine odaklanmaktadır. TMO tarafından buğday alım fiyatı 28 Haziran 2016'da açıklandı. Bu kapsamda 2,6 milyon ton buğday alımı karşılığında 2,3 milyar TL ödeme gerçekleştirildi.

Mısır için müdahale alım fiyatı 26 Ağustos 2016'da 740 TL/ton olarak açıklandı. Kasım ayı itibarıyla 1 milyon 677 bin ton peşin mısır alımı gerçekleştirildi ve üreticilere 1,2 milyar TL ödeme gerçekleşti.

60 randıman Osmancık çeşidi çeltik alım fiyatı 7 Ekim 2016'da 1.675 TL/ton olarak açıklandı, Kasım ayı itibarıyla da 74 bin ton çeltiğin peşin alımı gerçekleşti, üreticilere 113 milyon TL ödendi. Ayrıca, Bakanlar Kurulu kararıyla Pakistan, Filistin, Somali ve Suriye için toplam 167 bin ton un Kızılaya teslim edilmiştir.

Diğer piyasa regülatörümüz Et ve Süt Kurumu, 2016'nın ilk dokuz ayında 86.932 adet büyükbaş, 85.469 küçükbaş hayvan alımı ve 28.461 ton kırmızı et üretmiş ve üreticilerimize toplam 554 milyon TL ödeme yapmıştır. Kırmızı et arzımızdaki açığı kapatmak üzere orta ve uzun dönemli önlemleri alırken, diğer yandan da ESK yurt dışından hayvan ithalatı konusunda münhasıran yetkili kılınmıştır. ESK ilk kez Mart 2016'da sütte müdahaleyi gerçekleştirerek süt alımına başlamış, üreticilerimize destek olmuştur. Ekim 2016 itibarıyla üretici birlikleri ve kooperatifler aracılığıyla yağsız süt tozu yaptırılmak üzere 214 bin ton çiğ süt alınmıştır. Müdahale öncesi 0,70 kuruşlara kadar gerileyen süt fiyatları, müdahale sonrası alım yapılan bölgelerde referans fiyat olarak 1,15 TL seviyelerinde dengelenmiş ve dişi hayvanların kesime gitmesi önlenmiştir. Bu süreçte, Avrupa'da süt fiyatlarının yüzde 20'nin

üzerinde bir düşüşü gösterdiğini de belirtmek istiyorum. Ayrıca, laktasyon döneminde ortaya çıkan arz fazlasını da kullanarak Okul Sütü Programı ve yine Okul Üzümü Programı'yla öğrencilerimizin gelişimine katkıda bulunuyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hububat, fındık, üzüm gibi ürünlerin rekolteleri tek elden açıklanacaktır. Böylece, kamuoyunda bu ürünlere yönelik spekülasyonlar önlenecektir.

Ülkemizde üretilen yaş çayın yaklaşık yüzde 55'i ÇAYKUR'un 45 fabrikasında işlenmektedir. 2016 yaş çay alım kampanyasında ekim ayı itibarıyla 688 bin ton yaş çay alımı yapılmıştır. Yaş çay alım bedeli olarak üreticilere 2015'te 1,1 milyar TL, bu yılın ilk on ayında ise 1 milyar 255 milyon TL ödeme yapılmıştır. ÇAYKUR çay satışından 2015'te 2 milyar 53 milyon, bu yılın ilk on ayında ise 1 milyar 490 milyon TL gelir elde etmiştir.

Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumunun milletimizi bilgilendirme ve Dünya Sağlık Örgütüyle tütün mamullerinin yasa dışı ticaretinin önlenmesine yönelik çalışmaları devam etmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bakanlığımızın faaliyet alanlarına ilişkin özet olarak sunduğum bilgilerin detaylarını sizlere dağıttığımız kitapçıkta bulabilirsiniz.

Bakanlığımızın 2017 yılı bütçesi 19 milyar 537 milyon 920 bin TL olarak öngörülmüştür. Bunun 12 milyar 838 milyon TL'si, yani bütçemizin yüzde 66,7'si tarımsal desteklemeler olarak çiftçilerimize, üreticilerimize ayrılmıştır.

Bakanlığımız bütçesine vereceğiniz desteklerden dolayı şimdiden teşekkür ediyorum. Sayın Başkan, şahsınızda bütün Plan ve Bütçe Komisyonu üyelerine saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, biz de size sunumunuz için teşekkür ediyoruz.

Bütçe üzerindeki sunumlar tamamlanmıştır.

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Süreyya Sadi Bilgiç'in Adana'da gerçekleştirilen terör saldırısında ve Fırat Kalkanı operasyonunda şehit olanlara Allah'tan rahmet dilediğine ve 24 Kasım Öğretmenler Günü'ne ilişkin açıklaması

BAŞKAN - Değerli hazırım, şimdi müzakerelere başlayacağız ama biz de Başkanlık Divanı ve Komisyon olarak, bugün Adana'da patlayan bomba sebebiyle hayatını yitiren, şehit olan, aynı zamanda Fırat Kalkanı'nda şehit olan 3 askerimize Cenab-ı Allah'tan rahmet diliyoruz, yaralılarımıza acil şifalar diliyoruz.

Aynı şekilde, bugün 24 Kasım Öğretmenler Günü. Tüm öğretmenlerimizin de Öğretmenler Günü'nü kutluyoruz. Allah hepsinden razı olsun, teşekkür ediyoruz.

Şimdi, görüşmelere geçmeden önce bürokrat arkadaşlarımızı Sayın Bakanım, sırasıyla kendilerini Komisyonumuza tanıtmalarını rica edeceğiz.

Sayın Bakan Yardımcımızdan başlarsak... Buyurunuz.

(Toplantıya katılanlar kendilerini tanıttı)

BAŞKAN – Bürokrat arkadaşlarımıza teşekkür ediyoruz.

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayın Bakan, Tarım Bakanlığında hiç kadın arkadaşımız yok mu? Duymadı mı Sayın Bakan?

BAŞKAN – Sayın Bakanım duydu da...

MUSA ÇAM (İzmir) – İşine gelmedi.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI FARUK ÇELİK (Şanlıurfa) – Not aldım.

BAŞKAN – Not aldı.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Tarımdaki en büyük emek gücü de kadın gücü Sayın Bakanım.

BAŞKAN – Sayın Bakanım cevap kısmında cevap verecek buna.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Sadece mevsimlik işçi ve tarımda çalışan değil, bir yerde tarımın geleceği için de kadınların fikri olması gerekir Sayın Bakanım. Hiç kimse yok, bir kişi bile.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI FARUK ÇELİK (Şanlıurfa) – Aynen katılıyorum.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Katılmak yetmiyor Sayın Bakanım, icraatınızı bekliyoruz.

BAŞKAN – Aksiyon...

IV.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- 2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/774) ile 2015 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/733) ve Sayıştay tezkereleri

a) Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

b) Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu

BAŞKAN - Şimdi, sırasıyla söz istemlerine göre söz vereceğim.

Sayın Temizel, buyurun lütfen.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Aslında, normal günler yaşamıyoruz. Bugün Fırat Kalkanı harekâtında 3 şehidimiz, 10 yaralımız var. Adana Valiliğimizin önünde patlama var. 15 Temmuz darbe girişiminin etkileri hâlâ sürüyor. Bütün kamuda, kamu kurumlarında onun yarattığı tedirginliği de, oradan kaynaklanan olumsuzlukların giderilmesi için gereken çabaların henüz sonuçlandırılmaması nedeniyle oluşan tedirginliği de görüyoruz. Özellikle şehitlerimize Allah'tan rahmet, yaralılara acil şifalar dileyerek başlamak istiyorum.

Aslında konuşulması gereken Tarım Bakanlığı bütçesi değil, Türkiye'nin bu duruma niye düştüğü, niye düşürüldüğü ve ne şekilde çıkacağımız konusu. Gündemimize ve önümüzdeki günlere daha sağlıklı olarak bakabilmenin yolu bu. Bunun içerisine, ondan sonra, bütün bakanlıkların faaliyetlerini çok rahat bir şekilde oturabiliriz.

Bir taraftan, bugün, Avrupa Topluluğunda Türkiye'nin müzakerelerinin askıya alınmasıyla ilgili olarak karar taslağı görüşülüyor. Etkisi veya etkisizliği konusunu falan tartışmayacağız. Ciddi anlamda çevrilmeye başladık, ciddi anlamda çevrilmeye başladık. Dolayısıyla, bu durumda, “Şu nedenle oldu, nedeni şudur, suçlusu budur, yapılacak budur.” diye emir kipiyle konuşmalar veya bu tür talimatlar yerine, bunun çok sağlıklı olarak tartışılması gerekiyor değerli arkadaşlar. Bunlar olmadan, bunlar yapılmadan burada alınan kararların falan zaten herhangi bir önemi falan da kalmıyor. Umuyoruz ki sağduyu galip gelecek, büyük bir hızla önceliklerimizi yeniden belirleyip hangi sorunları ne zaman ve ne şekilde çözeceğimizi net olarak ortaya koyacağız.

Değerli arkadaşlar, bu olaylardan sonra, aslında konuşmamın şeklini de değiştirdim bugün gelirken. Size 2 tane fabrikanın hikâyesini anlatacağım bugün. Bunlardan bir tanesi Sümerbankın Kastamonu Taşköprü'deki kendir fabrikası. Daha sonradan yapacağım kutlamaları Tarım Bakanlığına başlangıçta yaparaktan başlıyorum. Niye kutladığımı daha sonra göreceksiniz.

Değerli milletvekilleri, Cumhuriyet Dönemi'nin Kastamonu bölgesindeki ilk sanayi kuruluşu Taşköprü'deki kendir fabrikasıdır. 1942 yılında temeli atılıp 1947 yılında da üretime başlamış. Ciddi anlamda, o zaman, gereksinmemiz olan neredeyse bütün ip, organ gereksinimini karşılamış, İzmir'deki kâğıt fabrikasının selüloz gereksinimini karşılamış ve bölgeye ciddi anlamda hem ekonomik olarak hem de üretim kapasitesi anlamında ciddi katkılar yaratmış bir fabrika. Bunu niye anlatıyorum? Orada üretilen kenevirin ne şekilde kullanıldığını hemen yanına yerleştirilmiş olan sanayilerle çok somut olarak görebileceğiniz diye. Kendi üretiriyorsunuz, güzel, ama hemen akabinde bu kendini işleyecek olan fabrikalara ihtiyaç var. Kendir ne işe yarıyor? Kendir, bitkinin üzerindeki lif tabakasıyla ciddi anlamda tekstil ham maddesi oluyor. Şile bezlerini bilirsiniz, hatta kot pantolonları bilirsiniz, kanvasları bilirsiniz; bütün bunların hepsinin temeli o. Şimdi de dünyada inanılmaz bir değişimle, pamuktan daha fazla olarak organik de olması nedeniyle buna doğru bir yönelim var, bunlar oluşturuluyor. Onun ötesinde, tohumlarından ciddi anlamda yağ çıkartılıyor ve şu iddia her zaman tıp dünyasında geçerli: Eğer kenevir yağı kullanılmış olsa insanların normal gıda rejimi içerisinde, kolesterol diye bir belayı toplumun yaşamaması mümkün olmaz diyorlar, ki doğrudur, doğruluk payı kesin olarak yüksektir. Urgan... Kısacası aklınıza gelebilecek, şu anda naylonla yapılan, sentetik olarak yapılan bütün üretimlerin hepsini doğal olarak elde edilen bu üründen yapabiliyorsunuz. Yalıtım ürünleri... Petrol türevinden oluşan şu tepemizde bulunan yalıtım ürünlerinden kat kat daha sağlıklı, kat kat değil kıyaslanmayacak kadar sağlıklı yalıtım ürünleri bütün bunların hepsi. Bunları üretebiliyorsunuz. Bunu yapmak için bir fabrikaya ihtiyacınız var. Bu olmazsa eğer oradaki kenevirin hiçbir anlamı kalmıyor. Hiçbir anlamı kalmıyor, sadece atölyelerde yapılan, işte, gerilip de yapılan urgandan başka bir anlam ifade etmiyor. Dolayısıyla o fabrika yıllarca Türkiye'nin bu tür gereksinmelerini karşıladığı gibi ciddi anlamda da ihracat da yapabilecek bir duruma geliyor.

Kenevirin ikinci temel özelliği üstündeki lif tabakasının iç kısmında olan selüloz içeren gövdesi. Kavaktan neredeyse 4 kat daha fazla selüloz içeriyor yetiştirildiği alandaki verimlilik açısından. Kavağı yirmi yılda yetiştiriyorsunuz, keneviri dört ayda yetiştiriyorsunuz. İyi bakılırsa 4 metreye kadar hatta 7 metreye kadar boylanıyor. Bu selülozla bütün kâğıt gereksiniminizi karşılıyorsunuz. Onun için, uzağa gitmiyor, hemen geliyor Kastamonu'da SEKA bir de kâğıt fabrikası yapıyor. Bu kâğıt fabrikasında sigara kağıdı üretiliyor değerli arkadaşlar; sigara kağıdı, filtreleri vesaireleri. Fabrikanın üretim kapasitesi 10 bin ton/yıl. Ayrıca, 4 bin ton civarında da selüloz üretiyor.

Peki, bu fabrikalara ne oluyor? Ve kendir üretimi Türkiye'de birdenbire pat diye niye duruyor? Duruyor. İlk olarak, selüloz fabrikasının, daha doğrusu SEKA'nın fabrikasının özelleştirildiğini görüyorsunuz. Özelleştiriliyor, özelleştirdikten sonra oradaki fabrika selüloz gereksinimini dışarıdan ithal ederek karşılamaya başlıyor. Dolayısıyla, selüloz üretimine ciddi anlamda bir darbe iniyor. Üretim düşmeye başladığı zaman, çünkü tek başına -kesin olarak- maliyetini kurtarmıyor bu üretim bütün her şeyle değerlendirilmediği takdirde, kenevir fabrikası da kapanıyor. Uzun süre boş kaldıktan sonra, 2010 yılında Kastamonu Üniversitesinin bir yüksekokuluna tahsis ediliyor, olay bitiyor. Kastamonu ve civarında kenevir olayı bitiyor, selüloz olayı bitiyor ve dünya için önemli olduğu kadar... Çünkü dünya için müthiş şekilde önemli. 1800'lü yılların sonlarına doğru, Amerika, kenevir ekmeyen çiftçilerini cezalandırıyor. "Ekmek zorundasınız, buna ihtiyacı var toplumun." diyor.

Peki, değerli arkadaşlar, bu niye kapanıyor gerçekten? Her zaman olduğu gibi bu tür olaylara karşı ciddi bir toplumsal korku yaratmak gerekiyor, "Kenevirten uyuşturucu yapılıyor." diyorlar. "Bu, uyuşturucuyla mücadele kapsamında, Türkiye Cumhuriyeti'nin de bu mücadeleye katılması kapsamında bu üretimi durdurun." diyorlar ve Türkiye de buna gönüllü olarak katıldığını iddia ediyor. Aslında büyük bir yalandır değerli arkadaşlar. Kenevirin veya bu kendirgillerden oluşan bu tür ürünlerin bir sürü türü vardır. Sadece taç yapraklarında ve çiçeklerinde uyuşturucu olur, yüzde 13 oranında, yüzde

15 oranında uyuşturucu vardır ama bunun kontrol edilmesi hâlinde kullanılması söz konusu değildir. Kaldı ki bazı türlerinde ta binde 4'e kadar düşer uyuşturucu oranı. Şimdi yeni türler geliştiriliyor dünyada, daha da düşük oluyor. Dolayısıyla, bunun uyuşturucuyla doğrudan ilgilendirilmesi mümkün değil. Eğer devletin böyle bir olaya gereksinimi varsa zaten bunu da engeller. Bunun 3 tane temel nedeni var, bunlardan bir tanesi: Amerika'da "basın kralı" olarak adlandırılan bir zatın selüloz üretmek için inanılmaz büyüklükte ormanları var, dünyaya selüloz hamurunu ihraç ediyor. İkinci önemli olay: Petrolle ilgili ve petrol devi olan bir şirket biyodizel üretimiyle ilgili olarak çok ciddi kuşkular taşıyor. Kenevirin tohumlarından elde edilen yağdan biyodizel olarak...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Temizel, buyurun.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) - Petrol fiyatlarıyla ilgili ciddi şeyler yaratacağını düşünüyor, o nedenle onu durduruyor. Sonuç olarak, bir de sentetik ilaçlarla uğraşanların buradan üretilen ürünler ve yağlarla ilgili olarak sağlayabileceği avantajlarla rekabet edemeyeceklerini düşünüyorlar. Sonra olay dönüyor dolaşiyor, bütün dünyada Kyoto Protokolü'yle beraber yeniden dönüyor.

Eylül ayı içerisinde Tarım Bakanlığımız bir tebliğ çıkartarak bizdeki bu yasağı da sona erdirdi. Kendilerini kutluyorum. Bunu inanılmaz derecede önemsiyorum. Ancak, bunun, yeniden bunu işleyecek olan tesisleri, bundan elde edilecek ürünleri işleyebilecek yatırımları yaratmadan verilmiş olan bir izin olarak hiçbir anlam ifade etmeyeceğini söylüyorum Sayın Bakanım; etmez. Ürettiler, ne yapacaklar? Tohumundan yağ elde etmiyorsanız, yağ elde edilen küspesini hayvancılıkta değerlendirmiyorsanız, gövdesinden selüloz elde etmiyorsanız, liflerinden değişik ürünler elde etmiyorsanız burada yapılacak herhangi bir şey yoktur. Bu ürünler o nedenle çok değerlidir.

İkinci fabrikamız da Afyon'daki Bolvadin'deki Afyon Alkaloidleri Fabrikamız. Biliyorsunuz, afyon da aşağı yukarı -zaman kıtlığı nedeniyle özetleyerek söyleyeyim- aynı olayların kurbanı olmuş bir üründür. Aslında, sadece kapsülün çizilmemesi suretiyle çözüleceği düşünülen bir sorun yerine, olduğu gibi, toptan yasaklamaya gidilmiş. Bölge halkının bütün ekonomik kaynakları ellerinden alınmış. Daha sonradan, 1974'teki koalisyon hükümeti zamanında yeniden afyon ekimine başlanmış, daha sonradan Alkaloidler Fabrikası kurulmuş; kapsülü olduğu gibi işliyoruz.

Değerli arkadaşlar, afyonun çizilip de elde edilen sakızı Türk afyon sakızı olarak dünyadaki en kaliteli sakızdır. İçerisinde yüzde 13 oranında da morfin vardır. Kapsülden elde edilenlerde binde 4 oranında vardır. Oranını yükseltebildiler mi bilmiyorum, ciddi çalışmalar falan yapılacaktı. Çok şükür, bu fabrika henüz duruyor. Bu fabrika henüz duruyor, ancak Türkiye'deki afyon üretimiyle ilgili olarak verilere bakıyorum, Birleşmiş Milletler bize 700 bin dönümlük bir alanda ekim izni vermesine karşın, "Yapabilirsiniz." demesine karşın, ürettiğimiz alanlar 2014 verilerine göre sadece 266 bin dönüm civarında yani 700 bin dönümün üçte 1'ine anca bunları ekliyoruz, üretim yapılmıyor. Kaldı ki sadece ve sadece bu olguya yine uyuşturucu olarak da bakmamak gerekiyor. Afyonun içerisindeki tohumlardan elde edilen yağ... Bugün Afyon'da neredeyse yerli halkın, kırsalda yaşayan halkın hepsi hâlâ afyon yağını kullanırlar yiyecek olarak; kullanırlar. Bu önemlidir. Dolayısıyla, afyonun bütün türevlerinin hepsinin yani yağ türevlerini kastetmiyorum, türevlerinin hepsinin kullanılmasını, değerlendirilmesini bölge açısından, Türkiye açısından önemlidir.

Bizim yağ ithaliyle ilgili rakamlarımıza bakıyoruz, yılda neredeyse 2 milyar dolara yaklaşıyor. Sizi temin ederim değerli arkadaşlar, kenevir yağı, haşhaş yağı ve fındık yağı Türkiye'nin bu yağ gereksinimini -ki fındığın farklı kullanım alanlarına da gene izin vermek suretiyle- karşılar, hem de üstelik en sağlıklı şekilde karşılar. Yabana atılmaması gereken olay budur, değerlendirilmesi gereken olay budur. Türkiye tarımının, hele dünyada böyle çember içerisine alınmaya başlandığı bir

dönemde gereksinim duyduğu tarım politikası budur. Asla ve asla sadece bir tarımsal üretim olarak bunu bırakmamamız gerekir. Türkiye’de tarımsal üretim açısından hiçbir sorun yoktur. Türk çiftçisi, Türkiye’nin tarım kapasitesi, istenilen her ürünün hem de istenilen kalite ve miktarda üretilmesine olanak tanır, önemli olan ikinci aşamasıdır. Bunu bir sınai girdisi olarak kullanıp kullanmayacağının konusudur bu. Bu iki olayı birbirinden farklı olarak düşündüğünüz andan itibaren buradan sorun çözmek ve sorunların ne şekilde bitirileceğini anlamak o kadar kolay bir olay değildir. Şu anda dünyadaki haşhaş ekim alanlarının yarısı Türkiye’ye ait. Haşhaştan elde edilen katma değer ne kadarı bize ait, işte orada bir durmak gerekiyor. Daha önceden morfini de üretmiyorduk, bütün olanaklarıyla beraber, tamamen ham olarak ihraç ettiğimiz bu ürün şimdi hiç değilse kendi gereksinimimizi karşılayacak, ihraç edecek mamul maddeler hâline geldi. 30’a yakını alkaloid olan bir maddenin çok daha farklı bir şekilde değerlendirilmesi gerekiyor, bu şart. Şundan hiç kimse böyle bir sonuç çıkarmasın: Türkiye yeniden uyuşturucu maddeler üretmeye izin vermeye mi başladı? Asla. Asla izin vermeyecek ve izin vermesi de mümkün değil zaten. Ama teknolojideki gelişmelerle beraber artık, neredeyse bir buğday tarlasının içerisindeki sineği bile görebilen teknoloji kapsüllerin çizilip çizilmediğini, haşhaşların kaç tane kapsül verdiğini, ne yaptığını zaten bilir. Bilmemesi mümkün değildir. Bu konularda aynen Sayın Bakanlığın bu yıl davrandığı gibi yürekli davranmak gerekiyor ve dünyayı da ciddi anlamda -bu da Dışişleri Bakanlığımıza düşüyor- Birleşmiş Milletleri de bu konudaki aldığımız önlemler ve yapacağımız işlerle ilgili olarak herhangi bir tereddüt kalmayacak şekilde ikna etmemiz gerekiyor. Bunu inanılmaz derecede önemsiyoruz.

Ben, yeniden, kenevir ekimi nedeniyle, arkadaşlarımızı ve Sayın Bakanlığın bu işlerinden ötürü kutluyorum.

Değerli arkadaşlar, yağ ve yağlı tohumlar ithalatımızla ilgili her bütçede buralarda konuşma yapılır. Bizim bu ürünler için potansiyelimiz gerçekten vardır. Eğer ithalat yapıyor isek bunun nedenlerini sadece ve sadece bize dayatılan ya da “Dışarıda daha ucuz, ne yapalım, ‘Buradaki destekleme kapsamındaki ürünlerden alacaksınız ya da almayacaksınız.’ diye zorlayamayız ki.” denir. Tarım Bakanlığının ciddi bir transfer bütçesi var artık. Zaten bu alan şu anda 7 tane bakanlık tarafından paylaşılıyor neredeyse. Herkes kıyısından, köşesinden sanayisine, vesairesine müdahale etmeye çalışıyor. Önceliklerini belirlediğiniz zaman bu transfer bütçesi bu sorunun çözümüne inanılmaz derecede hızlı çözüm olur. Çok hızlı olur, pek fazla sorun yaşamazsınız. O nedenle de Türkiye’nin yağ ve yağlı tohumlar konusunda dışa bağımlılığı konusunu kesinlikle halletmek gerekiyor. Sadece Trakya bile bu sorunu çözmeye yeter.

Değerli arkadaşlar, Tarım Bakanlığı 15 Temmuz iğrenç darbe girişiminden sonra ciddi anlamda personel tasfiye eden bakanlıklardan bir tanesi ve maalesef bu bakanlıkta transfer bütçesi yıllardan beri bu kadrolar tarafından kullanıldı. Buralarda gerçek anlamıyla amacına uygun teşvikler desteklendi mi, desteklenmedi mi; yoksa başka bir şeyler mi desteklendi onu zaman içerisinde göreceğiz büyük bir olasılıkla ama yeni teşvik politikalarını belirlerken, özellikle neyin desteklenmesi gerektiği konusunda yeniden bir değerlendirme daha yapılmasını müthiş şekilde önemli buluyorum.

Transfer bütçesi demişken, her ne kadar burada görmediyse de -Tütün ve Alkollü Ürünler Kuruluydu sanıyorum- Tütün ve Alkollü Ürünler Kurulunun bütçesindeki bu transfer kaleminin ne anlama geldiğinin de burada bir anlaşılması gerekiyor. Türkiye’nin bu kadar sorunu varken, kaynağa bu kadar ihtiyacı varken bu kurula milyarlarca liralık bir transfer bütçesi veriyoruz. Kime transfer ediyor, onu bilmiyoruz henüz. Ama bu transferlerin ciddi anlamda sorun yaratan ve bu tarım ve tarım politikalarıyla, tütün ve tütün politikalarıyla hiç ilgisi olmadığını ayrıntılı bir inceleme kesin olarak ortaya koyacaktır.

Sayın Bakanım, gıda güvenliği konusunu geçen sene de konuşmuştuk, bu sene de oldukça önemli bir şekilde duruyor. Gıda güvenliğiyle ilgili olarak pek fazla bir aşama katedilemiyor. Gıda güvenliğinde, işletmelerin doğru dürüst kurulması birinci aşama. Ancak, oradan çıkan ürünlerle ilgili olarak maalesef pek bir ilerleme kaydedilemiyor güvenlik konusunda. Sayın Sağlık Bakanı bütçesinin sunumu sırasında, bitkisel ürünlerin, ilaç olarak da kullanılan, gıda olarak da kullanılan ürünlerin içeriklerinin de mutlaka bundan sonra etikette bulunmasının zorunlu hâle geldiğini belirttiler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Temizel, lütfen toparlarsanız.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Bitiriyorum Sayın Başkan.

Bunun mutlaka ve mutlaka olması gerekiyor. Başka türlü bu gıda güvenliğini sağlayamazsınız. O işletmeler içerik bilgilerini etiketlere koyarlarsa, içerideki ürünün o etiketteki bilgileri yansıtıp yansıtmadığından sorumlu olurlar. Dışarıya şu kadar E vitamini deyip, içeride zerre kadar E vitamini bulunmazsa buna karşı sorumlulukları olur. Bunu etikete yazdırmıyor Tarım Bakanlığı. Niye yazdırmıyor onu anlamak mümkün değil. Akredite laboratuvarlarda insanlar ürünlerini test ettirmişler “Bizim ürünümüz güvenilir.” diyorlar. Merdiven altında, şurada, burada ne idiği belirsiz ürünlerin ortalıkta sürünmemesinin tek yolu bu. Getirsinler ürünün içeriğine bir bakılsın. Bir üniversite, Türkiye’de üretilen badem yağları konusunda araştırma yapıyor, saf badem yağı var mıdır diye. 100 küsur tane işletmenin içerisinde sadece 2 tane çıkıyor değerli arkadaşlar. Yazsın etiketinin üzerine “İçerisinde yoksa budur.” O kadar fazla uğraşmaya falan gerek yok. Bu böyle.

İnsanlar ürünleriyle ilgili olarak –sürekli gıda güvenliğiyle ilgili bir olay olduğu için özellikle yeniden dikkatlerinize sunuyorum- bazı özellikleri bildirmek istiyorlar. Bildirilmesi yasak. Endikasyon belirtiyorsunuz diye gerekli gereksiz getirip cezalandırıyorlar. Hatta, o kadar ileri gidiyorlar ki bununla ilgili olarak, yani ortaya çıkan olaylar burada anlatılmayacak kadar zavallı oluyor. Gerçek anlamıyla endikasyon bildirmeye hak kazanmış olan ürünler bunu yapamazlarken sabahtan akşama kadar televizyonlarda saçma sapan, inanılmaz bilgi kirliliklerine dayanan, halkı aldatmaya dönük reklamlar devam edip gidiyor. Bu çelişkileri ortadan kaldırmanız gerekiyor.

Son olarak, Sayın Bakanım, hayvan hastalıklarıyla ilgili verdiğiniz rapor bendeki verilerden çok daha çarpıcı. 500 bin tane hayvanımızın kaybedilmesi az bir olay değil. Sadece başka bir bütçe nedeniyle anlattığım bir olayı size nakletmek isterim. Biliyorsunuz, şimdi bizim yardımımızla neredeyse ayakta kalan Somali, bir zamanlar Afrika’nın en fazla hayvan üreten ülkelerinden birisiydi ve Arap Yarımadası’nın bütün canlı hayvan gereksinimi karşıladı. Sonra IMF programlarını uygulamaya kalktı. IMF programlarının 1’inci maddesi Somali’deki veterinerlik hizmetlerinin çok pahalı olduğu, dolayısıyla bunların özelleştirilmesiydi. İlk maddesi IMF programının. Öyle yaptılar. Sadece yedi buçuk ay sonra Somali’de sığır vebası başladı ve Somali’de et olayı bitti. Ha, “Bu niye yapıldı?” falan denir, tartışılır. Avrupa topluluğunun burada oynadığı rol falan filan ayrı bir olay. Ama bu oldu. Sizin özellikle bu veterinerler ve ziraat mühendisleriyle ilgili olarak yaklaşımınız çok doğru. Ama şu anda öyle bir mücadeleye katacak Türkiye’nin bir ordusu var ve...

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen, milletvekillerimize boşaltır mısınız o sıraları.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) - ...bu veterinerler ordusunun Tarım Bakanlığında özellikle bu mücadelede büyük bir hızla değerlendirilmesi sizin o sorununuzun çözümünde inanılmaz derecede önemli bir olaydır diye düşünüyorum.

Saniyorum benim burada bitirmem mümkün değil konuşmamı ama burada kesmek zorundayım verdiğim söz gereği olarak.

Bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum. Ama öncelikle ve öncelikle ülkemizin başındaki bu belaları birinci sıraya koyarak ondan sonra bu politikaların o olayın içerisine oturtulması gerektiğini düşündüğümü bir daha belirtiyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Kalaycı...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekili arkadaşlarım, Bakanlık, kurum ve basınımızın değerli temsilcileri; öncelikle hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Ben de gerek Suriye’de gerekse Adana’daki şehitlerimize Cenab-ı Allah’tan rahmet diliyorum, ailelerine başsağlığı diliyorum. Türk milletinin başı sağ olsun diyorum.

Yine, hepimizin üzerinde büyük emeği olan öğretmenlerimizin Öğretmenler Günü’nü kutluyorum.

Sayın Bakanım, tarım sektörünün içinde bulunduğu durumu görmek açısından ben öncelikle resmî istatistiklerde nasıl bir durum var onları gündeme getireceğim.

Şimdi, baktığımız zaman, millî gelir içindeki tarımın payı 2002 yılında yüzde 12,2 iken AKP döneminde yıldan yıla azalmış, 2015 yılı itibarıyla yüzde 9’a gerilemiştir. 2016 yılında da yüzde 8’e gerilemesi beklenmektedir.

2016 yılında büyüme yavaşladı ki tarım sektöründe ilk çeyrekte yüzde 2,4 büyüme var iken ikinci çeyrekte yüzde 1 küçülme var ki altı aylık büyümeye baktığımız zaman 0,3 düzeyinde. 2016 yılının toplamına bakarsak -ki OVP’de yıllık programda da yer alan rakamlar, yani iyimser rakamlar bunlar aslında- ekonomide yüzde 3,2 büyüme beklenirken bu oran tarımda yüzde 0,5 düzeyinde.

İstihdam yönüyle baktığımız zaman, tarımda istihdamın yıldan yıla azaldığını görüyoruz. 2002 yılında yüzde 34,9’lardayken yine bu oran -her yıl düşmüş baktığımız zaman son duruma- 2012’de 24’lere düşmüş, 2015’te yüzde 20,6’ya kadar gerilemiş, ağustos-ağustos baktığımız zaman da yüzde 21, son dönem itibarıyla tarımsal istihdamda düşme görülüyor.

Tarım alanlarına baktığımız zaman, burada da önemli bir, hatta hep ifade ediyor, neredeyse Hollanda kadar bir toprağımızı, tarımsal alanımızı kaybettiğimiz görülüyor. 2002 yılında -çayırı, merayı dikkate almazsak- tarımsal alan 26,5 milyon hektar iken bu 23 milyon 934 bin hektara inmiş. Yani yüzde 10 tarımsal alanda da daralma görülüyor.

Yani bunlar, tabii, iyi göstergeler değil Sayın Bakanım. Yani tarım sektöründe yaşanan sıkıntıların bir anlamda resmî göstergelerde görünümü.

İhracat-ithalat olarak baktığımız zaman da, her ne kadar siz gıdayı da tarımsal ihracat içerisine alıyorsunuz ama direkt tarımsal üretim anlamında baktığımız zaman, 2002 yılında ithalat-ihracat birbirini karşılar hâldeyken bugün dış açık veren tarımsal üretimde bir yapımız var.

Sizin bir ifadeniz var, gerçi bunu 2023 hedefleri bu Millî Tarım Projesi’nin takdiminde de ifade etmişsiniz, “Tarım hasılayı 2023’te 150 milyar dolara, tarımsal ihracatı 40 milyar dolara çıkaracağız.” demişsiniz. Kabaca baktığımız zaman sizin hesabınıza göre, yani ihracat 3,7 milyar dolardan 16,7 milyar dolara gelmiş on üç yılda. Geriye kaldı sekiz yıl. Yani sekiz yılda 23 milyar dolar artırmamız gerekiyor Sayın Bakanım. Yani bunu genel ekonomik hedeflerle ilgili de hep dile getirdik. Maalesef 2023 hedeflerini ulaşılamaz hâle getirdiniz bu on dört yıllık süreçte. Bu rakamlara ulaşmamız artık

hayal. Yani şu an 17 milyar dolar ihracatımız var diye bakarsak... Yani bir nal tamam da geriye kaldı üç nal ve bir at. Yani buna ulaşmak gerçekten şu an için mümkün değil. Bu da uygulanan ekonomi politikalarının olumsuz neticesi.

Tarımsal desteklere bakıyorum Sayın Bakanım, 2015 yılında millî gelirin yüzde 0,5'i, binde 51'i diyeyim. 2016 yılında millî gelirin yine binde 54'ü yani yüzde 5,4'ü...

MEHMET GÖKER (Burdur) – Binde 5'i.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Binde 5'i. Doğru diyorsunuz.

0,54. 2017 için öngörülen de 0,53 daha iyi anlaşılması için söyleyeyim. Biliyorsunuz, sizin döneminizde çıkan Tarım Kanunu'nda millî gelirin yüzde 1'inin tarımsal destekleme olarak verilmesi öngörülmüştü. Bu duruma göre son üç yıla bile baktığımızda çiftçinin kabaca yılda 10 milyar lira alacağı var. 2017 yılı için öngördüğünüz tarımsal destek 12 milyar 838 milyon, baktığımız zaman çiftçiye millî gelirin yüzde 1'i verilmesi gerektiği rakam 24 milyar Sayın Bakanım.

Şimdi, mazot desteğiyle ilgili Millî Tarım Projesi'nde yine önemli bir vaadiniz var, ki gerek haziran seçimleri gerek 1 Kasım seçimleri öncesinde Milliyetçi Hareket Partisi olarak çiftçimizin en temel sorununun girdilerin çok pahalı olması, dünyanın en pahalı mazotunu kullanması hasebiyle bu konuda gerek KDV gerekse ÖTV'nin kaldırılmasını vadettik. Ama o dönem Adalet ve Kalkınma Partisinden, Başbakanın bakanlara, tüm siyasilere kadar "Efendim, bu çok popülist bir vaat. Kaynağı nereden bulacaksınız?" gibi çok ağır eleştirilerdi ama bizim dediğimiz noktaya geldiniz.

Şimdi, Sayın Başbakanımız diyor ki: "Deponun yarısı bizden." Ama 2017 desteklerinde bunu göremiyorum Sayın Bakan. 2017 desteklerinin ayrıntısına da baktığımız zaman, "Kullanılan mazotun yarısı devletten."in karşılığını göremiyoruz.

Şöyle anlıyorum ben bunu: Çiftçiye 2017 yılında herhangi bir ödeme yapılmayacak, 2017 yılında kullandığı mazotun bedelinin yarısını 2018'de alacak. Herhâlde öyle bir öngörü var çünkü mevcut bütçede bu rakam yer almıyor.

Çiftçimizin borçlarına baktığımız zaman, gerçekten bankacıların, tefecilerin kışkacına düştüğünü görüyoruz. Daha önceki Tarım Bakanımız hep şunu söylerdi -ben dikkat ettim, taradım da, söylemediniz- çiftçiye verdiğimiz krediler şuralara çıkardık diye. Yani çiftçiye daha çok borçlandırmayı bir başarı olarak sunuyorlardı. Sizde bunu görmedik. Çiftçinin borcunu değil üretimini artırmamız lazım. Yani bu anlamda sizin sunumunuzu daha doğru olarak gördüğümü ifade etmek istiyorum.

Şimdi, çiftçimizin kredi borçlarına baktığımız zaman, BDDK verilerine göre 2002 yılında sadece 530 milyon lirayken 2016 Eylül ayı itibarıyla 68,5 milyar liraya çıkmış. Yani yaklaşık 130 kat çiftçinin kredi borçlarında artış var. Sadece 2015 yılında yüzde 34 artış var Sayın Bakanım. Bu, gerçekten, çiftçimizin şu an ne durumda olduğunu açık bir şekilde gösteriyor. Zaten tarım bölgelerine gittiğimizde -ki Konya'da da bunu görüyoruz- yani çiftçimiz bankadan bankaya kredi kuyruklarında maalesef kredi alma çabası içerisinde ya da destek yattı mı, o parayı almanın peşinde. Borçlu olmadığı kesim çiftçimizin yok.

İpoteksiz arazi kalmadı. Yani bankalara...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

(Oturma Başkanlığına Sözcü Abdullah Nejat Koçer geçti)

BAŞKAN – Sayın Kalaycı, ek süre veriyorum. Lütfen, toparlayınız.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Tamam Sayın Başkanım.

Yani kısa kısa geçeyim.

Çiftçimizin bu duruma düşmesini, belki şunu söyleyebilirsiniz: “Efendim, traktör alıyor, işte söküm makinesi alıyor, borçlanıyor.” Ama orada da şunu görüyoruz Sayın Bakanım: Bir atıl kapasite oluşuyor, bir kaynak israfı var. Yani baktığımız zaman, 100 dekar arazisi olan çiftçinin 100 beygirlik traktörü var. Yani biraz da gösterişe gitti, “Mehmet Ağanın var, benim niye yok? Onun var, benim niye yok?” diye bir yarışa gitti.

Recep Başkanım da duymuştur. Mesela Konya’yla ilgili, bir kasabamızla ilgili şunu söylerler: 10 pancar söküm makinesi alınmış, devasa pancar söküm makinesi. Alman üretici firma “Ya, demek ki çok büyük bir yer, tarım bayağı ileri.” diye gelmiş. Bakmışlar ki çiftçi kayıt sisteminde 500 civarında çiftçi var. Yani 1 makine aslında o bölgenin ihtiyacını karşılayacak, hatta 10 makine belki Konya’nın tüm üretimini karşılayacak. Yani böylesi bir durum var. Maalesef, bir gösteriş mi diyelim artık, yani yeni makinelere mevcut traktörünü vererek, borçlanarak traktör alıyor, diğer tarım makinelerini alıyor ama borçlar da artık çiftçimizin dayanamayacağı boyutlara yükselmiş durumda.

Ben borçlardan bahsetmişken tarım kredi kooperatiflerinin rakamlarını alabilirsem Sayın Bakanım aklıma gelmişken, onu burada ifade edeyim, ne kadar tarım kredi kooperatiflerinin çiftçilerimize kullandığı kredi tutarı.

Bir iki konuya kısa kısa değineceğim. Bu genç çiftçilere 30 bin liralık hibe desteği maalesef hayal kırıklığı yarattı. Şöyle ki: Sizin açıklamanıza göre 397 bin çiftçimiz başvurdu buna, 14.970 çiftçi hibe almaya hak kazandı. Yani 382 bin genç çiftçimizin maalesef umutları söndü ki büyük bir umutla bunlar, projeler hazırlanmıştı. Bu rakamı artırmanızı yani bizim de destek verdiğimiz bir konu olduğunu burada ifade etmek istiyorum.

Millî Tarım Projesi’yle ilgili de, Sayın Bakanım, önemsiyoruz. Tabii, tarıma yönelik bir projenin ortaya konmuş olması, havza bazlı destekleme sistemi, hayvancılıkla ilgili destekleme sistemi gerçekten bizim de savunduğumuz, gündeme getirdiğimiz konular.

Buğdayla ilgili şunu söyleyeceğim: Her tarafa hububat vermişsiniz. Yani verimliliği çok düşük olan yerlere de verimliliği yüksek olan yerlere de hububat ekimi desteklemesi öngörülmüş. Yani bilmiyorum, bu, bize göre tam doğru değil. Yani en yüksek verimi nerede alıyorsak o bölgelerde olması daha doğru olurdu.

Bir de, Konya’ımızla ilgili mısır desteği sadece Kadınhanı, Yunak, Çeltik için öngörülmüş, hâlbuki Konya mısır üretiminde çok önemli bir oranı yakaladı, özellikle Karapınar, Çumra, o bölgede. Bizim mısır desteğiyle ilgili talebimiz var. Yani sadece Karapınar yüzde 10’unu falan karşılıyor Sayın Bakan. Niye Karapınar bölgesine bu şekil destek öngörülmedi, bilemiyorum.

Yine, damızlık düve üretim merkezleri, manda üretim merkezleri, bu iller arasında Konya yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Kalaycı, toparlar mısınız lütfen.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Bitiriyorum Sayın Başkanım.

Konya çok önemli potansiyeli olmasına rağmen bu hayvancılık sektöründe maalesef Hükûmetten gerekli desteği alamıyor.

Son olarak şunu söyleyeyim: Konya tarımın başkenti diyoruz. Ama tarıma dayalı ihtisas organize sanayi bölgeleri Konya’da yok. Bakıyorum, nerede var? Bakanlığın listesi... Diyarbakır’da var, Amasya Suluova’da var, Ankara Çubuk’ta var, Şanlıurfa’da var, Eskişehir Beylikova’da var, Yalova’da, Kars’ta,

Denizli’de, Antep’te, Elâzığ’da, Karaman’da, Hatay’da, Ağrı’da var ama Konya’da maalesef tarıma dayalı ihtisas organize sanayi bölgesi oluşturulmadı. Yani bu konuda Sayın Bakanım, desteklerinizi bekliyoruz.

Ben, Bakanlık ve kurumlarımızın bütçelerinin hayırlı sonuçlar getirmesini temenni ediyorum.

Tekrar teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Kalaycı.

Sayın Cevheri, buyurun lütfen.

MEHMET ALİ CEVHERİ (Şanlıurfa) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; bugün 24 Kasım Öğretmenler Günü hasebiyle bir akademisyen ve eğitim camiasının bir neferi olarak tüm öğretmenlerimizin 24 Kasım Öğretmenler Günü’nü kutluyor, bu vesileyle selam ve saygılarımı sunuyorum.

Ayrıca, bugün ülkemizde yaşanan elim hadiselerden dolayı şehitlerimiz var, Allah’tan rahmet diliyorum.

İnaniyorum ki ülkemize barış, kardeşlik ve huzur gelince bütün sorunları rahat bir şekilde açacağız. Umudumuz, ülkemize bir an önce barışın gelmesi.

Türkiye Cumhuriyeti devletinin en önemli ve en büyük bakanlıklarından biri olan Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı bütçesi üzerinde söz almış bulunmaktayım.

İlimiz, Mezopotamya’nın kuzeyinde bereketli hilalin iki ucunda bulunan tarımın ilk olarak yapıldığı bir il olup üç semavi dinin yeşermesine ev sahipliği yapmış, bir çok kavmin bir arada kardeşçe yaşadığı, diğer adıyla Peygamberler Şehri Şanlıurfa’dır.

Türkiye’nin en büyük ve en ciddi bölgesel kalkınma projesi olan GAP’ın merkezinde bulunan Şanlıurfa, Türkiye’nin en önemli tarımsal potansiyeline sahiptir. Birçok ürünün yetiştiği ilimiz pamuk, Antep fıstığı, mercimek, buğday ve arpa üretiminde lider konumundadır.

Suruç, Akçakale, Harran, Ceylânpınar, Hilvan, Bozova ve Viranşehir gibi geniş ve verimli ovalara sahip olan Şanlıurfa, arazi bakımından Türkiye’deki tarım alanının yüzde 4,9 sahip olup, Konya ve Ankara’dan sonra 3’üncü sırada gelmektedir.

GAP tamamlandığında 1.822 milyon hektar arazi sulanabilecek, sadece Şanlıurfa’da yaklaşık 932.250 hektar arazi, yani 9 milyon 322 bin 500 dekar arazi sulamaya açılacaktır. Hâlen Şanlıurfa’da 345.675 hektar sulamaya açılmıştır. Dünyanın en büyük çiftliklerinden biri sayılan Ceylânpınar Devlet Üretme Çiftliğinin arazi büyüklüğü ise hazine arazileri hariç 1 milyon 700 bin dekadır. Hazine arazilerini ilave ettiğimizde ise yaklaşık 2 milyon dekar araziye geçmektedir.

Şanlıurfa’da ÇKS’ye kayıtlı çiftçi sayısı 58.852 olup Türkiye çiftçi sayısının yüzde 3’ü civarındadır.

2014 yılında ülkemiz pamuk üretiminin yüzde 42’si, buğday üretiminin yüzde 8’i, mercimek üretiminin yüzde 36’sı, arpa üretiminin yüzde 12’si, mısır üretiminin yüzde 19’u, fıstık üretiminin yüzde 38’i ilimizde gerçekleştirilmektedir. Bununla beraber, 2013 yılında ilimizde yetiştirilen arpanın 123.509 dekarı, buğdayın 2 milyon 260 bin 821 dekarı, mercimeğin 136.635 dekarı, pamuğun 2 milyon 206 bin 820 dekarı ve mısırın 1 milyon 16 bin104 dekarı sulanarak üretilmektedir.

İlimiz tek başına ülkemizin yıllık tarımsal üretiminin yaklaşık 5,1 milyar TL’sini üretmektedir.

Şanlıurfa ilini GAP bölgesiyle kıyasladığımızda, toplam tarım alanının yüzde 38,7’si, ekilen tarla alanının yüzde 38,3’ü, nadas alanının yüzde 85,1’i, sebze alanının 27,1’i, meyve alanının yüzde 37’si Şanlıurfa’da üretilmektedir.

Ülke ekonomisinde stratejik bir önemi olan pamuk ve buğday, Şanlıurfa’da çok önemli bir miktarda üretilmektedir. Özellikle pamuk tekstil sektörünün en önemli ham maddesidir.

1995 yılında Atatürk Barajı’ndan tüneller vasıtasıyla alınan suyun Harran ve Akçakale Ovası’na verilmesinden sonra pamuk ekim alanlarında önemli bir artış olmuştur. 2014 yılında ülkemizde üretilen pamuğun yüzde 42’si Şanlıurfa’da üretilmeye başlanmıştır. Sulanabilen arazilerin miktarı arttıkça bu oran yükselmeye başlayacaktır. Hatta hâlen bu oranın yüzde 45’lerde olduğu ifade edilmektedir.

Bu kadar yüksek rekolte de pamuk üretilmesine rağmen, pamuk hasadında hâlen eğitimsizlikten kaynaklanan sorunlar devam etmektedir. Pamuk hasadı ülkemizde elle ve makineyle yapılmaktadır. Elle hasat yapıldığında kirlilik oluşmakta ve bu da pamuğun kalitesini düşürmektedir. Makine kullanımı teşvik edilmeli ve makineli hasat için pamuk bitkisinde yaprakların muhakkak döktürülmesi sağlanmalıdır. Bunun için üreticilerimiz çiftçi eğitim merkezlerinde eğitilerek bilinçlendirilmelidir.

Sayın Bakanım, zirai üretimde havza bazlı üretime geçiş politikanız takdire şayandır. Bu politika dengeli bir üretim gerçekleştirilmesini sağlayacaktır. Gerek hayvancılıkta ve gerekse zirai üretimdeki teşvik ve destek politikanız için de teşekkür ederim.

Tekstil sektörünün stratejik ürünü olan pamuğun kilo başına vereceğiniz 75 kuruşluk destek çok doğrudur. Ancak dünyanın en kaliteli buğdayının yetiştiği Harran Ovası’nda sadece pamuk değil buğdayın da desteklenmesi gerekmektedir. Takdir edersiniz ki buğday insan için, arpa ise hayvan varlığımız için stratejik önem arz etmektedir.

Bugün özellikle arpa kurak şartlarda yetişmekte olup verimi kuraç alanlarda çok düşüktür. Pamuğun 75 kuruşla desteklenmesinin yanında buğday ve arpaya 5 kuruşluk desteğin artırılması, hiç olmazsa bununun 10 kuruşu çıkarılması kuru tarım yapan çiftçilerimizi çok sevindirecektir.

Ayrıca, buğdayda yaşanan kuraklığın TARSİM kapsamına alınması noktasında da sizleri tebrik ediyorum. Ancak arpa ve mercimek ekiminde yaşanan kuraklığın da TARSİM kapsamına alınmasını özellikle arz ediyoruz çünkü bu iki ürün de Şanlıurfa’da özellikle yüksek miktarda üretilmektedir.

Sayın Bakanım, çiftçilerimizin önemli sorunlarından biri olan ve zirai üretimimizi olumsuz yönde etkileyen hususlardan biri de Çin’de üretilen kalitesiz zirai ilaçların kullanımudur. İlaç sektörü muhakkak ciddi manada denetlenmeli, laboratuvarlarda iyice analiz edilmeli ve denenmiş ilaçların ithalatına ve satımına izin verilmelidir.

Ayrıca, tarım il müdürlükleri tarafından ilaç bayileri sık sık denetlenmeli, bu ilaçlardan numune alınarak analiz edilmeli ve ruhsatı olmayan ilaç satımında ciddi cezalar uygulanmalıdır.

Sayın Bakanım, zatialinizin de çok ciddi bir şekilde yaşadığı ve bizzat özel gayretlerinizle çözdüğünüz Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde özellikle tahıl üretiminde yaşadığımız müstahsil makbuzundan kaynaklanan sorunları çözdüğünüz için bölge çiftçisi adına şahsımıza özellikle teşekkürlerimi arz ediyorum.

Bundan sonraki süreçlerde destekleme ödemelerinde sorun yaşanmaması için çiftçinin destekleme dosyasını tarım ilçe teşkilatlarına teslim edildiğinde, muhakkak stopajların yatırıldığına dair makbuzun alınması bu husustaki sorunu ciddi manada çözecektir.

Havza bazlı üretime geçiş ve yılda bir müracaat etme kararınız memnuniyet verici bir politikadır. Havza bazlı üretim bölgedeki enerji sorununun çözümüne de katkı sağlayacak ve dengeli bir üretimin olmasını gerçekleştirecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Şanlıurfa fıstık üretiminde Gaziantep’le birlikte Türkiye’de 2’nci sırada yer almaktadır. İlimizde yeni fıstık alanları gittikçe artmakta olup alan bazında yakın gelecekte 1’inci sırada yer alacaktır. Ülkemiz fıstık üretimi 150 bin ton civarındadır. Bu üretimi mevsimsel olaylar etkilemektedir. Ancak bu üretimin yarısına yakını Şanlıurfa da üretildiğini bilmekteyiz.

Dünya fıstık üretiminin yüzde 45-50 arasında İran, yüzde 25-30 arasında ABD ve yüzde 15-16’sını Türkiye karşılamaktadır. Ancak gelir olarak ABD 1’inci sırada yer almaktadır. Fakat fıstık üretiminde en önemli sorunlardan biri sulama, ikincisi ise desteklemelerdir.

Günümüzde hâlen sulama projelerinin yüzde 28’i bitirilebilmiş, yüzde 72’lik kısım ise proje kapsamındadır. Bu planlama kapsamında, özellikle Bozova Pompaj 2. kısım, 2. kademe sulama projelerinde yer almaktaydı. Sulama Projelerinin 2. kısım, 2. kademedeki bölgeye baktığımızda bu alanda 40’ın üzerinde köy olup yaklaşık 27 bin hektarlık alanda Türkiye fıstığının 2 milyon ağacı bulunmaktadır.

Bu bölgede sulama projeleri tekrar devreye alındığında, fıstık üretiminde dekar başına asgari 200 kg verim alınabilecektir. Mevcut şartlarda fıstık yetiştirildiğinde dekar başına ancak 80 kg civarında verim alınabilmektedir. Bu yıl bölgemizde yaşanan kuraklıktan dolayı dekar başına aldığımız verim 20-25 kilogramlar civarındadır.

Ayrıca, son yıllarda bölgede badem üreticiliği de gittikçe artmaktadır. Gerek fıstık ve gerekse badem yetiştiriciliğinde ekim ve yetiştirme döneminde üreticinin desteklenmesi, ilimizde badem ve fıstık bahçelerinin alanlarını gittikçe artıracaktır. Badem ağaçlarında verim alınabilmesi için kurak şartlarda asgari beş yıl, fıstık ağaçlarında ise asgari on beş yıla ihtiyaç vardır. Sulama yapıldığında bu süreler daha da kısalabilmektedir.

Sayın Bakanım, takdir edersiniz ki ilimiz jeotermal kaynaklar açısından önemli bir potansiyele sahiptir. İlimizde Karaali ve son günlerde bulunan Kabahaydar bölgelerinde jeotermal kaynaklar bulunmaktadır. Özellikle Karaali bölgesinde 480 dekar jeotermal suyla ısıtılan sera bulunmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Cevheri, lütfen tamamlar mısınız...

MEHMET ALİ CEVHERİ (Şanlıurfa) – Tamam Başkanım.

Mevcut kaynaklarımızla 2 bin dekar alanı sulayabilecek potansiyelimiz bulunmaktadır. Ancak yatırımcının orada yatırım yapabilmesi için orada suyun çıkarılması gerekmektedir. Çünkü seranın kurulabilmesi için arazi ve su gerekmektedir. Bölgemizde arazi çok ancak suyun yüzeye çıkarılması önem kazanmaktadır. Çünkü yatırımcı kendini riske etmemektedir. Bundan dolayı, eğer 10 milyon civarında bir kaynak bulunabilir ve özellikle Karaali bölgesinde 15-20 civarında kuyu açılırsa bölgemizde ciddi manada jeotermal enerjinin ön plana çıkacağını düşünmekteyiz. Çünkü jeotermal enerji özellikle bayan istihdamı noktasında özellikle seralar önemli bir potansiyeldir. Bu olursa asgari 3 bin kişinin istihdam edileceğini düşünmekteyiz.

Sayın Bakanım, mera hayvancılığı yetiştirici bölgeleri olarak Bakanlığımızın yaptığı çalışmayı çok doğru bulmaktayız. Özellikle 30 mera bölgesi tespit edilmiş bulunmaktadır. Ancak biz Şanlıurfa’nın da bu bölgeler arasına dâhil edilmesini özellikle arz ediyoruz.

Şanlıurfa’nın özellikle Siverek ilçemizde çok önemli bir hayvancılık potansiyeli bulunmakta ve hayvan yetiştirilmektedir. Karacadağ ve Karahan bölgesi tamamen hayvancılıkla işgal etmektedir. Şanlıurfa’da üretilen samanın tamamı Siverek bölgesinde tüketilmektedir.

Siverek ilçemizde 800 bin küçükbaş ve 165 bin büyükbaş kayıtlı bulunmaktadır. Küpesiz ve kayıtlı olmayanlar bu sayıya dâhil değildir.

Ayrıca, üstün gayret ve himmetlerinizle Türkiye'nin en büyük besi organize sanayi bölgesi Şanlıurfa'da inşa edilmektedir. 534 işletmenin bulunduğu bu sanayi bölgesinde 106.800 büyükbaş hayvanın beslenebilme imkânı olacaktır.

Bu hususlardan dolayı, Şanlıurfa'nın da mera hayvancılığı yetiştiriciliği bölgeleri arasına alınmasını özellikle arz ediyoruz.

Sayın Bakanım, zirai üretimin maliyetinde çok ciddi girdiler olan mazot ve gübre destekleri için Türkiye'deki çiftçiler adına şükranlarımızı arz ediyorum.

Gübredeki ve yemdeki KDV'nin kaldırılması, kullanılan mazotun yüzde 50'sine destek verilmesi çiftçilerimiz için ciddi manada maliyeti azaltacaktır ve sevinçle karşılanmıştır.

BAŞKAN – Sayın Cevheri, lütfen tamamlar mısınız...

MEHMET ALİ CEVHERİ (Şanlıurfa) – Bu duygu ve düşüncelerle 2017'nin bütçesinin hayırlı olmasını diler, bol rahmetli, bol ürünli, bol bereketli bir yıl olmasını diler, şahsınızda bütün Tarım Bakanlığı teşkilatına teşekkürlerimi arz eder, saygılarımı sunarım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Cevheri.

Sayın Durmaz, buyurun lütfen.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Komisyonumuzun değerli üyeleri, değerli milletvekili arkadaşlarım, kıymetli bürokratlar, basınıımızın değerli temsilcileri; hepimizi saygıyla selamlıyor; 2017 Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının bütçesinin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Yine, Fırat Kalkanı ve Adana saldırısındaki şehitlerimizi rahmetle anıyor, ulusumuza başsağlığı diliyor, yaralılara Allah'tan acil şifalar diliyorum.

Yine, bugün -ben de eski bir öğretmenim- tüm öğretmenlerimizin Öğretmenler Günü'nü kutluyorum.

Türk çiftçisinin, köylüsünün sorunları defalarca dile getirildi. Hükümet üyelerini dinlediğimiz zaman her şey güllük gülistanlık ama çiftçimiz sorulduğunda maalesef karşılığını göremiyoruz. Hükümet tarafından bakılınca yine çiftçimiz altın dönemini yaşıyor, köylümüzün hiçbir problemi yok ama hiçbir şey yansıttığınız gibi değil. Tarım ve gıda sektöründe politikaların hem üreticinin hem de tüketicinin yararının gözetilerek oluşturulması gerekir. Ne yazık ki biz bu alanda politikasızlıkla karşı karşıyayız. Ne üretici ne de tüketici memnun. Üretici alın terinin karşılığını alamazken tüketici ise sağlıklı ve uygun fiyata beslenemiyor. Hem üreticiyi hem tüketiciyi zarara sokabilecek bir sistem bizde aynen devam etmektedir. Merkez Bankası ve TÜİK iş birliğiyle hazırlanan Tüketici Güven Endeksi sonucunda Tüketici Güven Endeksi'nin 100'den küçük olması kötümser sonucu ortaya çıkartmıştır.

Değerli milletvekilleri, Sayın Bakanım; geçtiğimiz günlerde Sayın Cumhurbaşkanı et fiyatlarının yükselişinden, sebzelerin enflasyon etkisinden, yüksek fiyatlardan yakındı, “Bu kadar üretim potansiyelimiz varken neden pahalılık yaşıyoruz.” dedi. Gerçekten doğruları da söyledi aslında. Bizim bu noktada olmamızın sebebi AKP iktidarının yanlış tarım politikaları değil midir? Cumhurbaşkanı konuşurken sanki kendisinin birebir yönettiği bakanları değil de muhalefetin sorumluluğunu eleştiriyor gibiydi. Bu halk sormaz mı “Madem bu durumdayız, bunun sebebi kim, bunun sorumlusu kimler?” diye.

Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri; sofrasına hiç et koymayan ailelerin varlığını biliyoruz. Pahalılığın bu kadar çok, yoksulluğun bu kadar büyük olduğu, ücretlerin bu kadar düşük olduğu bir ülkede et yemek zengin işi hâline gelmiştir. Türkiye’de kırmızı et tüketimi Avrupa’nın altıda 1’i düzeyindedir. Yurttaşlarımız Avrupa kadar et tüketseydi Türkiye’deki üretim bunu karşılayabilecek miydi? Elbette ki hayır. Günümüzde besici iflasın eşiğinde, halk et tüketemiyor. Peki, bu ülkenin Tarım Bakanı olarak fiyatların bu aşamaya gelmesinde Bakanlık olarak bunun neresindeyiz? Bir fiyat denetim mekanizmamız var mıdır? Ciddi ve ivedi olarak bir üretim politikası oluşturmak gerekiyor mu? Et fiyatlarının artışı söz konusu olunca hem ithalatın önünü açacak kararnameler çıkarıyor hem de kolaylaştırıyoruz. Bu kadar verimli meralarımız, besicilikle uğraşan çiftçimiz varken çözüm ithalat mıdır? Bu kolayca kaçmak ve ekonomiyi dışa bağımlı etmekten başka bir şey değildir Sayın Bakanım. Siz de biliyorsunuz ki çiftçiyi, besiciyi desteklerseniz et fiyatları düşecek, halk da et tüketecektir. Türkiye Ziraat Odaları Birliğinin açıklamasına göre Türkiye 2010 Haziran ayından bu yana et ithalatına 3,7 milyar dolardan fazla ödeme yaptı ve ülkemizde kırmızı et üretimi 2015 yılına kadar 1,15 milyon tona çıktı ama biliyorsunuz ki yetmiyor, yetmiyor Sayın Bakanım.

Türkiye Ziraat mühendisleri odasının açıklamasına göre Türkiye 2003-2015 döneminde tarım ve gıda ithalatı için yabancı ülkelere 270 milyar TL para ödemiş, çiftçi yılda 4 milyon ton mazot kullanmış, çiftçiden de litre başı 2,3 TL vergi almışız. Seçim gezilerinde Tokat’ın 12 ilçesinde gezdiğim sırada bir çiftçinin deposunun dolu olduğunu gördüm, hemen gel, seni kucaklayayım, tebrik edeyim dedim. Sorduğumda bana şunu söyledi: “Emekliyim, bir gün önce maaş almıştım, maaşımla doldurdum.” Köylünün durumu da bu Sayın Bakanım. Dolayısıyla traktörüne mazot koyan üretici 9,2 milyar TL vergi ödüyor. Bu miktar da ne acı ki Tarım Bakanlığımızın verdiği çiftçi desteğine eş değer. Çiftçimiz bir başka deyişle ektikçe zarar ettiği için Trakya bölgesi büyüklüğündeki alanı işlemekten vazgeçmiş ve terk etmek zorunda kalmıştır.

2002-2015 arasında girdi fiyatları yüzde 400 artarken tarım ürünlerinin fiyatları ortalama yüzde 200 arttı. Yani üretici yüzde 50 yoksullaştırıldı. Kapalı sistem hayvancılığa geçiş nedeniyle hayvancılıkta maliyetler yükseldi. Hayvancılıkta uygulanan yanlış politikalar nedeniyle üretici kazanamazken imkânı olan tüketici yüksek fiyata et ve süt tüketmeye çaresiz devam etti. Uygulanan ithalat politikalarıyla kurbanlık hayvan ve saman ithal eden ülke durumuna geldik. Uygulanan politikalar sonucunda tütün ekim alanları daraldı, üretici sayısı 1992’de 526 bin iken 2002 yılında 405 bine, 2014 yılında ise 65 binlere düştü.

Tarım alanlarının amaç dışı kullanımlarla betonlaştırılması sıradan olay hâline geldi. Türkiye’nin hâlen 78 milyon olan nüfusunun orta vadede 100 milyona ulaşacağı hesaplanmaktadır. Bu çerçevede, verimli tarım arazilerinin korunması kaçınılmazdır. Yanlış kentleşme, ulaşım, sanayileşme politikaları nedeniyle ovalar yok ediliyor, tarım alanları geriye dönülmez bir biçimde elden çıkıyor. Bu da Tarım, Çevre ve Şehircilik, Orman ve Su Bakanlığının ciddi sorumluluklarını ortaya çıkarmaktadır.

1960 yılında 28 milyon 700 bin hektar olan mera varlığımız bugün 14 milyon 617 bin hektara düşmüştür yani yüzde 50 mera varlığımızı da kaybetmiş durumdayız. Bütün bu veriler değerlendirildiğinde üretici kazanamaz, dolayısıyla üretmez, tüketici ise pahalılıktan tüketemez bir hâle gelmiştir. Şirket tarımcılığı teşvik edilirken küçük çiftçi yok olmaya yüz tutmuş ve gözden kaçmıştır. Geçim kaynaklarını yitiren kırsal nüfus kentlere göç ederek kent nüfusunu şişirmiş, ortaya çıkan ise sarmal hâlinde sorunlar yumağıdır.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; kuşkusuz tarım yalnızca üretici meselesi değil. “Aslında ne yersen olsun.” saptaması tarım-tüketici bağlantısını ve beslenme hakkını açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Günümüzde insan sağlığını tehdit eden GDO’lu tarım ürünleri ve tarımsal üretimde GDO konusunda ne düşünüyoruz? Halk sağlığını bozacak tarımsal üretim yöntemlerine karşı Bakanlığımızın bir önlemi var mıdır, yoksa siz de GDO’nun halk sağlığını bozmadığını mı düşünüyorsunuz?

Bugün şeker pancarı tarımı nişasta bazlı şekere feda ediliyor. İnsanlar doğal şeker yerine yapay tatlandırıcıya yönlendiriliyor. Hem çiftçi hem de ülkemiz kan kaybediyor. Hem sağlığımız bozuluyor ve bu arada insanların sağlığı ve tarımımız yok olurken Amerikan şirketleri de ülkemiz kaynaklarıyla bir bir büyüyor.

Biyogüvenlik Kanunu iktidarın olumlu bir hamlesiydi, yanılmıyorsam 2010 da çıktı ama ne yazık ki burada GDO’lu tarımı yasaklayan bu yasa GDO’lu ham maddelerin, mısır, soya, kolza girişini Biyogüvenlik Kurulunun iznine bıraktı. Türkiye’nin biyolojik çeşitliliğinin korunması için bu yasa çok önemlidir. GDO’lu tarım net ifadelerle yasaklanmalıdır.

Sayın Bakanım, Millî Tarım Projesi olarak sunulan projenin tam kapsamı nedir, merak ediyoruz. Siz ve hatta Sayın Cumhurbaşkanımız çıkıp tarımdaki başarısızlığı, havza bazlı üretimi ve mera yönetimini, tarımsal üretimi, yüksek fiyatları eleştirdiniz. Yani kendi tarım politikalarınızın başarısızlıklarının, geldiğimiz açmazın da farkında olmanızı diliyorum. Sanki on beş yıldır iktidarda olan siz değilmişsiniz gibi rahatlıkla “Biz bitirdik ama toplayacağız.” diyorsunuz. Bu da bir erdemdir diyoruz. Başına “millî” ifadesini koyarak yeni gibi sunduğunuz tarım projesinin yedi yıl önce tanıtılan üretim projesiyle farkı var mıdır? Görünüşe göre de yok gibi. Bu proje yedi yıldır neden rafta bekliyor? Bugün bu projeyle neyi değiştireceksiniz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Durmaz, lütfen toparlar mısınız?

KADİM DURMAZ (Tokat) - Üreticiler somut önlemler istiyor. Çiftçinin zordaki durumunu gören, tüketiciyi gören, yurdunun topraklarına önem veren, ekosistem ve biyolojik çeşitliliği önemseyen düzenlemeleri ivedi olarak bekliyoruz. Siz üretici köylünün ürettiği ürüne taban fiyat belirlemez, “Serbest piyasa belirliyor, biz karışmayız.” dersiniz köylü her sene borçlanarak ürettiği üründen ve üretimden vazgeçer, şehre geçer. Ürettiği ürünü değerlendirerek satan, alının terinin, emeğinin karşılığını alamayan köylü şehirdeki var olan işsizler ordusuna katılmak zorunda kalır. Aracıdan, tüccardan, tefeciden oluşan serbest piyasa köylünün tarlasının ortağı ve emeğinin de artık hırsız olmuştur. Bunun adı köylünün elini kolunu bağlayıp onları çaresizleştirmektir. Köylü kendi tarlasında işçi haline geldi. Çiftçi üretiyor, vergisini düzenli ödüyor ama sattığı ürün para etmiyor. Çiftçi pazar bulamıyor, komisyoncular para kazanıyor. Borç batağındaki çiftçi neden üretsin? Bu yolla köyünü, kentini terk ediyor.

Tarımsal yapılar ve tarımın üretici güçlerindeki otuz yılı aşkındır süren derin tahribata rağmen yüksek tarım potansiyeline sahip Türkiye’de yeni bir tarım modeline geçmek ve ülkeyi dışa bağımlılıktan kurtarmak mümkündür.

Hemen kısaltıyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Lütfen...

KADİMDURMAZ (Tokat) - - Çiftçilerin fiyat hareketleri, arz ve talep konularında bilgilendirilmesi, bazı bölgelerdeki yetersiz üretim sorunlarına çözüm aranması, pazarlama marjlarının düşürülmesi, pazarlamada çiftçilerin örgütlenmesiyle standartlaşmaya gidilmesi, arzın düzenlenmesi ve hasat sonrası kayıpları azaltmak için paketleme, derecelendirme ve depolama tesislerinin oluşturulması ve bunun

özendirilmesi; kalite, standardizasyon, nakliye ve işleme problemlerine çözüm bulunması, değişen tüketici tercihlerinin daha iyi duyurulabilmesi ve tüketici hakkındaki bilgilere erişimin sağlanması, yeni pazarların geliştirilmesi, pazar altyapılarının iyileştirilmesi ve fiyat istikrarının sağlanması, sözleşmeli tarım gibi çiftçiyi koruyucu yöntemlerin tanıtılması, tarımsal pazarlamada Hükümetin rolünü iyi yapması, örtü altı tarımın önemsenmesi, teknik ve ekonomik pazar etkinliğinin artırılması, tarım ve pazarlama dikey entegrasyonunun avantaj ve dezavantajlarının çiftçiye anlatılması, çiftçilerin gelecekte oluşacak pazarlar hakkında bilgilendirilmesi, dış satım konusunda toptancı ve perakendecilerin eğitilmesi, derecelendirme ve paketleme istasyonlarında çalışanların eğitilmesi, kooperatif pazarlama organizasyonunun daha iyi çalışabilmesi için kooperatif idarecilerinin ciddi eğitimlerden geçirilmesi, pazarlama şirketlerinin idarecilerine eğitim verilmesi, Toprak Mahsulleri Ofisinin artık yeniden çiftçinin kara gün dostu olmasının sağlanması, tarım sektöründe faaliyet gösteren üretici birliklerinin görev alanlarının belirlenmesi, damızlık sığır yetiştiricileri birlikleri damızlık sığır üretimiyle, süt üreticileri birlikleri ise sütün toplanması ve pazarlanması işlerini yürüterek faaliyet alanlarının şeffaf bir şekilde belirlenmesi, teşvik primlerinin kişilere değil, ürün bazlı verilmesi, birlik üyesi olmayan üreticilerimiz teşviklerden faydalanmama noktasındaki düzenlemenin gözden geçirilmesi, desteklemede kalem sayısının azaltılarak millî stratejik ürünlere önem verilmesi, verilen desteklerin anlaşılabilir, havza bazlı, cazip hâle getirilmesi, süt fiyatlarının bir bardak çay fiyatının altında olması ve bu durumun üreticilerin lehine düzenlenerek en az 1,50 TL olması, millî stratejik ürünlerimizin -buğdaygiller, baklagiller, şeker pancarı, çay, fındık, zeytin, incir, üzüm, pamuk, ayçiçeği, mısır- destekleme kapsamına alınması gereklidir.

BAŞKAN – Sayın Durmaz, lütfen toparlar mısınız?

KADİM DURMAZ (Tokat) – Toparlıyorum Sayın Başkanım.

Yine, su ürünleri konusunda iç sular ve denizlerde durumumuz nedir? Kirlilik ve aşırı avlanma baskısı mevcuttur, bu konuda net bir çevre politikamız yoktur. Av yasakları döneminde kaçak avlanmanın yaygınlaştığını biliyoruz. Bu konuda net bir çevre politikası ortaya konmalıdır. Alacağınız önlemleri merak ediyoruz.

2007-2008 döneminde yaşanan kuraklığı ve Türk tarımında ortaya çıkardığı maliyeti unutmadık. İklim değişikliği gerçeği de ortadayken tarım sektörümüz olası bir kuraklığa Bakanlık düzeyinde politikalarıyla hazır mıdır?

2017 bütçesinin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Durmaz.

Sayın Aksu, buyurun lütfen.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, sayın milletvekilleri, değerli bürokratlar, basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Türkiye maalesef kaotik ve karmaşık bir süreçten geçiyor. Âdeta hem içten hem de dıştan bir ablukaya alınma gayretleri var. Zaten kırılğan olan ekonomik yapı, zamanında her alanda alınamayan yapısal tedbirler nedeniyle bu süreçler bu problemleri daha da derinleştiriyor.

Bugün sabah Adana Valiliği yakınlarında meydana gelen hain terör saldırısını lanetliyorum. Terörü ve destekçilerini kınıyorum. Patlamada hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet, yaralı vatandaşlarımıza acil şifalar diliyorum. Türkiye ve Türk milleti teröre teslim olmayacaktır.

Yine, Türkiye'nin güvenliği açısından hayati öneme sahip Fırat Kalkanı operasyonunda El Bab bölgesindeki saldırıda 3 askerimiz şehit olmuştur. Şehitlerimize de Allah'tan rahmet, aziz milletimize başsağlığı diliyorum.

Bugün Öğretmenler Günü, tüm öğretmenlerimizin de Öğretmenler Günü'nü kutluyorum. TEOG sınavına giren çocuklarımıza da başarılar diliyorum.

Türkiye'nin en önemli sorunu, terörden sonra, üretimsizliktir. Hem sanayide hem de tarımda yeterince üretmiyoruz. Tarımsal üretimin azlığını değerlendirdiğimizde şunlarla karşılaşyoruz: Son on iki yılda gıda harcamaları yaklaşık yüzde 30'un üzerinde artarken üretim neredeyse sabit kalmış. Aynı süreçte nüfusumuz da yüzde 10'un üzerinde artmış. Bu durum gıda üretimindeki doğallıktan uzaklaşmayı da beraberinde getiriyor.

Yine, son on dört yılda ekilen, dikilen arazi miktarına baktığımızda yaklaşık 3 milyon hektarlık bir alanın azalmış olduğunu görüyoruz. Tüm bunlar tarımsal üretimin beklenen oranda olmamasına yol açıyor. Tabii, bunların en önemli sebeplerinden bir tanesi maliyet artırıcı unsurların çözülememesi yani girdi maliyetlerindeki yükseklikler. Özellikle mazot, gübre, fide, yem, ilaç, elektrik gibi tarımsal girdilerdeki fiyatların yüksek olması üreticiyi ekim, dikim yapmakta caydırıcı hâle getiriyor. Bu yönde birtakım vergi indirimleri yapılmış olsa da biz Milliyetçi Hareket Partisi olarak bu saydığımız temel girdilerden ne ÖTV'nin ne de KDV'nin alınmamasını istiyoruz.

İkinci problem, tarımdaki temel problemlerden ikincisi, çiftçi eğitimi ve zirai yayın faaliyetlerindeki yetersizlikler. Yeni teknolojiler, üretim sistemleri, pazarlama sistemleri, teşvikler ve mevzuat konusunda üreticilerin bilinçlendirilmesine, genç nüfusun tarımsal üretime özendirilmesine ve teşvik edilmesine ihtiyaç var. Ancak tabii, birtakım yayın faaliyetleri yapılıyor, bunlar belki daha çok uygulamaya yönelik, budama, vesaireyle ilgili ama bunların yaygınlaştırılması ve özellikle üretimi destekleyici unsurlarla beraber bunların da bu alanda kullanılması gerekir.

Tarımsal arazilerin parçalı ve dağınık yapısı da üretimi olumsuz etkileyen sorunlardan bir tanesi. Bu dağınık yapı üretim maliyetlerini artırıyor, modern tekniklerin uygulanmasını zorlaştırıyor ve tarımsal rekabetle tüketici fiyatlarını olumsuz etkiliyor.

Verim ve kalitenin düşük olması yine bir başka problem. Toprak ve iklim şartlarına uygun tür ve çeşit seçiminde uygun gübreleme, sulama ve benzerinin kullanılmaması nedeniyle verim ve kalite düşüyor. Arıtma tesisi bulunmayan sanayi kuruluşlarının atıkları toprağı kirletiyor.

Bir başka problem tarımsal desteklerin yetersizliği meselesi. Daha evvel Sayın Kalaycı da ifade etti, 2002'de binde 6,6 oranındaki tarımsal desteklerin gayrisafi yurt için hasılaya oranı 2016 yılında binde 53'e gerilemiş. Bir de Sayıştayın denetim raporunda da ifade ediliyor, bu tarımsal desteklemelerin hem miktar olarak Tarım Kanunu'nda öngörülen düzeyde olmaması, onun altında kalması hem de bunlara ilişkin bir etki analizinin yapılmadan bu desteklemelerin devam etmesi eleştiri konusu yapılmış. Buna katılmamak mümkün değil çünkü Türkiye'nin tarımsal üretimi destekleyen bir tarzda artık bu desteklemeleri yapması gerekir. Belki burada bir destek çeşitlemesine, farklılaştırmasına gidilmesinde yarar olacaktır. Çünkü eğer biz yeterince çiftçimizi desteklemezsek bunun ekonomik ve sosyal komplikasyonları çok daha büyük oluyor. Çünkü müthiş bir kontrolsüz göç oluyor büyük kentlerimize, yoksullaşma artıyor. Bütün bunların önüne geçmek için çiftçimizi üretmeye teşvik etmemiz ve ürettiği değerden de hak ettiği payı almasını sağlamamız gerekiyor.

Burada başka iki problem daha var. Bunlardan bir tanesi üretim planlamasının sağlıklı şekilde yapılmaması. İkincisi de fiyatlandırma politikasının sağlıklı olmaması. Üretici hem girdi maliyetlerinin yüksek olması nedeniyle hem de ürettiği malı satamaması gibi bir sebeple zarar ediyor. O sebeple

de ya verimsiz bir üretim yapıyor yani ilaçlama, gübreleme vesaire gibi bunları yeterince yerine getirilmeden bir üretim yapıyor ve kalitesiz üretim ortaya çıkıyor ya da tamamen ekmekten, dikmekten vazgeçiyor. O sebeple, özellikle Türkiye açısından stratejik öneme sahip olan ürünler, üretiminin büyük ölçüde ülkemiz tarafından yapıldığı fındık, Antep fıstığı, kayısı, pamuk gibi ürünlerde mutlaka bir fiyat garantisi sistemi uygulanmalı. Milliyetçi Hareket Partisi olarak bizim seçim beyannamemizde de yazdığımız ve önerdiğimiz bir yöntem bu. Burada maksat fındıkta özellikle alivrenin denilen bir olay var. Daha fındık dalında yokken bu tekel durumunda olan firmalar dış satım için bir anlaşma yapıyorlar, daha sonra iç piyasada fiyatların yükselmesi mümkün olmuyor. Hâlbuki bunu kırmak için devlet olarak bir üretim maliyeti hesaplasak ve millî gelirden çiftçiye vereceğimiz payı da buna ekleysek, üzerine dâhil etsek ve desek ki: “Biz sizden şu kalitede ürettiğiniz ürünü şu fiyatla almayı garanti ediyoruz. Lütfen üretin.” Bunu yaptığımız takdirde tekel durumunda olan satıcıların da oyunları bozulmuş olacaktır ve bu tür ürünlerde pazarlama sıkıntısının olmadığını düşünüyoruz.

Bir başka problem sulanabilen arazi miktarının az ve mevcut su kaynaklarının da etkin kullanılamama meselesidir. Sulanabilen arazi miktarının azlığı nedeniyle ülkemiz özellikle yağlı tohumlu bitkilerde ithalata ağırlık veriyor. Suyun etkin kullanılamaması nedeniyle hem gereksiz su sarfiyatı oluyor hem de üretim artırılamıyor.

Hayvancılık en önemli meselelerden bir tanesi. İthalat politikası maalesef hem hayvancılığımıza darbe vuruyor, üretime darbe vuruyor hem de sorunlarımızı çözmemiyor. 2010 yılından itibaren 272 bin damızlık sığır; 1,4 milyon damızlık olmayan sığır; 2,2 milyon koyun, keçi; 211 bin ton kırmızı et ithalatı yapılmış. Bunlara karşılık yaklaşık 4 milyar dolar ödenmiş.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Aksu, toparlar mısınız lütfen.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Toparlayacağım.

2013 yılında 160 bin baş besi danası ithalatıyla ihtiyacımız giderilirken 2017 yılında bu sayının yaklaşık 500 bini bulacağı anlaşılıyor. Hayvancılık işletmelerinin yüzde 70 maliyetini esasen yem girdisi oluşturuyor. Ayrıca hayvan hastalıklarının ülkemiz hayvancılık gelirine zararı da yüzde 30 civarında. Demin ifade ettim, bu yemde de bütün vergilerin kaldırılmasını biz öneriyoruz. Ülkemiz sığır varlığının yüzde 45’i yüksek verimli kültür ırkları, yüzde 40’ı orta verimli melez ırklar, yüzde 13’ü ise düşük verimli ırklardan oluşuyor. Ülkemiz yeterince çayır bulunmaması nedeniyle salt etçi ırk yetiştiriciliğini çok sınırlı alanda yapabiliyor. Yine, sağılan inek başına yıllık 3.069 kilo süt, kesilen besi danası başına 269 kilogram gibi düşük verimler elde edilmiş. Düşük verim sorunlarının nedenleri arasında da hayvan ıslahı konusunda yeterli sonuç alınmaması, ilkel ahırlarda hayvancılık yapılması, yetersiz ve hatalı besleme, genç yaşta hastalığa yakalanma, salgın hayvan hastalıkları gibi unsurlar sayılabilecektir.

Bir başka sorun aşılamanın zamanında yapılamaması nedeniyle –siz de konuşmanızda ifade ettiniz– her yıl 400 bin civarında buzağı kaybına uğranıyor. Bu, baktığımız vakit ithal ettiğimizle neredeyse başa baş geliyor. Demek ki burada da ciddi bir önlem alındığı takdirde ithal ettiğimiz şeyden vazgeçmiş olabileceğiz. Küçük baş hayvan yetiştiriciliğinde de işletmelerin küçük, dağınık olması, sermaye yetersizliği, pazarlama zincirindeki çarpıklıklar, mera alanlarının ve kalitesinin giderek azalması, kaçak hayvan girişleri ve yaygın hastalıklar buradaki üretimi de olumsuz etkiliyor. Alınan bazı önlemler olsa da bunların yeterli olmadığını görüyoruz. Hayvansal üretimi teşvik etmek için sadece ucuz kredi, ucuz hayvan dağıtmak yeterli değil, gerçek teşvik hayvansal üretimi kârlı kılacak ekonomik ortamı da sağlamaktan geçiyor.

Tarımın devam edegelen yapısal sorunlarının çözülmesi tarımsal üretim ve ticaret politikalarının güçlendirilmesi, kırsal kalkınma politikalarının tarım politikalarıyla entegre edilmesi, tarımsal desteklemelerin amacına uygun olarak sürdürülmesi ve etkilerinin değerlendirilmesi, ayrıca gıda güvenliğinin sağlanması, tarımsal danışmanlık sistemlerinin etkin kullanılması suretiyle mümkündür. Bu arada kırsal kalkınmayı desteklemek amacıyla Sayın Başbakanın açıkladığı bu güneydoğu cazibe merkezi projesini desteklediğimizi defaatle ifade ettik. Sayın Genel Başkanımızın buradaki eksiklikleri daha geniş kapsamlı bir vizyon kazandırmak amacıyla bu projeye basın toplantısı yaparak birtakım önerileri oldu. Bu kapsamda bizim 1969'dan beri söylediğimiz tarım kentleri projesinin bu çerçevede uygulanması, kırsal kalkınma merkezlerinin oluşturulması ve aynı zamanda terörle mücadele programlarıyla birlikte bu projenin entegre edilmesini öneriyoruz ve bu düşüncelerle bütçenin hayırlı olmasını diliyorum.

Tekrar saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Aksu.

Sayın Öztürk, buyurun lütfen.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, değerli üyeler, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Gerek Suriye'de Fırat Kalkanı harekâtında şehit olan askerlerimize gerekse Adana'daki bombalamada şehit olan vatandaşlarımıza rahmet diliyorum.

Ben de 24 Kasım Öğretmenler Günü'nü kutluyorum.

Sayın Bakanım, çok güzel bir sunum yaptınız. Tabii, tarım ve hayvancılığın tarih boyunca öneminden bahsettikten sonra bugün dünya nüfusunun yüzde 40'ının tarımda istihdam edildiğini, dünyadaki yoksulların da yüzde 75'inin birinci kaynağının tarım olduğunu belirttiniz. Bu tespitlerinizi -belki tekrar olacak ama- kısım özetlemek istiyorum çünkü çok değerli buldum ben bunu, sanıyorum Komisyonumuzun değerli üyeleri de bana katılacaktır.

1 milyar insan aşırı yoksul, 800 milyon insan açlık sınırında ve aç yaşıyor. Buna karşılık, 600 milyon obez var; 1,5 milyara yakın, 1,4 milyar insan aşırı kilolu. Her yıl 1,4 milyar ton gıda israf ediliyor. 34 ülke gıda, 80 ülke ise su sıkıntısı çekiyor, öyle bir dünyadayız. Yani, sizin tespitinizle eşitsizler dünyası, şairin dediği gibi, 1 kişiye 9, 9 kişiye 1 pulun dağıtıldığı bir dünyadayız maalesef.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Solcu olmuştunuz Cemal Bey, Sayın Bakanla birlikte.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Yani, bu işin sağı solu yok. Mesele, dünyada büyük bir eşitsizlikler dünyası var gerçekten.

Bir de bu tespitte ne diyor: “En zengin yüzde 20'lik diliminde yer alanlar, üretilen toplam gıdanın yüzde 77'sini paylaşıyorlar, tüketiyorlar. 62 kişinin servetinin 3,9 milyar insanın servetine denk olduğu bir dünyada yaşıyoruz ki öyle bir dünyada sosyal adaleti ve kalıcı huzuru inşa etmek mümkün olmamaktadır.” diyor Sayın Bakanımız.

Tabii, bu tespitleri elbette bütün milletvekillerimiz de paylaşıyorlar, katılıyorlar ama bu dünyanın gerçeği. Tabii, biz Türkiye'de gerçekten tarımda ve hayvancılıkta diğer sektörler kadar aynı büyümeyi sağlayamadık dedi muhalefet milletvekili, muhalefet grubundan konuşan arkadaşlar. Şöyle bir gerçekle karşı karşıyayız: Bundan kırk yıl, bilemedin elli yıl önce nüfusumuzun yüzde 80'i köylerde yaşıyordu,

bugün tam tersine döndü; yüzde 80'i şehirlerde, yüzde 20'si köylerde yaşıyor, kaba bir rakamla. Hızla şehirleşiyoruz. Hâlbuki tarım ve hayvancılık kırsal alanda yapılıyor. Demek ki biz tarım ve hayvancılığı ya da köylerde yaşamayı cazip hâle getiremedik.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Bizde köy kalmadı, Konya'da.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Büyükşehir Kanunu'yla köy kalmadı.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – “Köy kalmadı.” diyorsunuz.

Şimdi, tabii, doğal bir hareket bu yani belki bunun önüne kanunla, değişik şeylerle geçmek mümkün değil. çünkü hayat devam ediyor, Türkiye hızla sanayileşiyor ya da şehirleşiyor. Şehirler rant oluşturduğu için insanlar daha kolay iş buluyorlar, daha rahat yaşıyorlar, altyapı, su, elektrik gibi hizmetler şehirde daha fazla elde ediliyor ama bu bizim bir gerçeğimiziz.

Ben bu tespitlere girmeyeceğim. Tabii, on dakikalık süre içinde çok şey anlatılabilir mi? Belki başka mahir insanlar anlatabilir ama ben konuyu buradan bir iki spesifik alana getireceğim. Çünkü, kendi bölgem fındık bölgesi, Giresun Milletvekiliyim ben. Aynı zamanda çay üretimi de var bizim doğu bölgesindeki ilçelerimizde. Çay ve fındıkla ilgili düşüncelerimi söyleyeceğim ve süremi bunlara hasretmek istiyorum.

Sayın Bakanım, geçen sene de Tarım Bakanlığımızın gerek üç aylık bütçesinde gerekse 2016 bütçesinde yine konuyu gündeme getirmiştik ve siz gerçekten 7 bölgede 7 tane toplantı yaptınız. Bunlardan bir tanesini de Karadeniz'de, Trabzon'da yapmıştınız ve orada stratejik kararlar alınmıştı özellikle fındıkla ilgili. Bunlardan bir tanesi, rekoltenin tek elden Tarım Bakanlığınca tespit edilmesiydi. Bir diğeri, Tarım Bakanlığı bünyesinde bir fındık biriminin genel müdürlük seviyesinde kurulmasıydı hatırladığım kadarıyla. Bir diğeri de lisanslı depoculuğun hayata geçirilmesiydi. Geldiğimiz noktada, bunlardan rekoltenin tek elden tespitini yaptınız, sanıyorum haziran ayında fındık rekoltesini ilan ettiniz. Ama maalesef, bu lisanslı depoculuk hayata geçemedi. Yine, bilmiyorum, fındıkla ilgili Bakanlıkta bir birim kurabildiniz mi, oluşturabildiniz mi?

Şimdi, fındık niçin önemli? İşte, tarımsal ihracatımız 16,7 milyar diye kayıtlarda var, gördüm. Bu 16,7 milyar dolarlık ihracatımızın yaklaşık 2,5 milyar dolaylarındaki miktarı tek başına fındık sağlıyor. Bildiğiniz gibi, fındıkta da ithal girdisi yok. Evet, buğday ununda 1'inciyiz, makarnada 2'nciyiz ama bunlarda ithal girdisi de olabiliyor. Fakat, fındık tek başına Türkiye'nin tarımsal ihracatının neredeyse yüzde 15'i civarında. Bu bakımdan, fındığa özel bir önem vermemiz lazım. Ayrıca, üretildiği alan itibarıyla Doğu Karadeniz, Orta Karadeniz, işte, Batı Karadeniz, yaklaşık 2 milyonun üzerinde insan fındıkla ilgili doğrudan, bir de bu işin ticaretini, ihracatını, sanayisini düşündüğümüzde, dolaylı olarak da milyonlarca insanın ve ülke ekonomisinin fındıkla ilgilenmesi gerektiğini takdir ediyoruz hepimiz.

Yalnız, fındıkta, son günlerde yaşanan bir sıkıntı var, özellikle fındığın ticaretinde büyük bir fiyat istikrarsızlığı söz konusu. Bunu geçen Gümrük ve Ticaret Bakanlığımızın bütçesi görüşülürken de dile getirdim ve -tabirimi hoş görün- hani, Nasrettin Hoca'nın “Bu köy o kadar zalimleşmiş ki köpekleri serbest bırakmışlar, taşları bağlamışlar.” ifadesi var. Fındıkta son iki yıldır fiyatlarda büyük bir oynaklık yaşanıyor. Mesela, bu sene yaklaşık 11-11,5 liradan başlayan kabuklu fındık fiyatları, 15,5 liralara kadar çıkmıştı ama bu ay başında 10 liralara kadar, hatta 9 liraya kadar indi. Son günlerde, Hükümetimizin özellikle Toprak Mahsulleri Ofisini devreye sokacağıyla ilgili bir beklenti üzerine fındık fiyatları tekrar 11, 12 liraya yükseldi.

Tabii, fiyat niye önemli? İhracat kaleminiz için önemli, bir de fındıktan geçimini sağlayan, gelir elde eden hem müstahsil hem tacir hem sanayici hem de tüketici için önemli tabii ki. O bakımdan, bu, fındıktaki istikrarsızlığı... Ben biraz daha parantezi açarak gideyim, sadece fındıkta değil, bizim

diğer geleneksel ürünlerimiz olan mesela üzümde de aynı sıkıntı olduğunu söylüyor üzüm bölgesi milletvekili arkadaşlar. İncirde var ve bunun gibi, işte, kayısıda var. Sayın Gümrük Bakanımız kayısı bölgesi milletvekili, dedi ki: “Aynı sıkıntı bizde de var. bakanlığa gel, bunları konuşalım.”

Şimdi, dolayısıyla, bizim Toprak Mahsulleri Ofisimizi daha aktif hâle getirerek bu geleneksel ürünlerimize ilişkin, fındık, incir, kayısı, üzüm gibi, hem alım yönünde hem de piyasaya aşırı yükselmelerde satım yönünde müdahale edebilecek yani bir regülasyon kurumu oluşturmamızın zamanı geldi ve çoktan geçti. Denilebilir ki: “Birlikler var bu konuda.” Tarım satış kooperatifleri, hep bu saydığım ürünlerin birlikleri vardı ama mesela Kayısı birlik sanıyorum kendi kendini feshetti veya infisaha uğradı. Bizim, maalesef, birliklerimiz aktif rol üstlenemiyorlar gerek işletme sermayelerinin yetersizlikleri gerek aktiflerinin küçülmesi dolayısıyla olabilir, çeşitli...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Başkanım, bir dakika daha söz istiyorum.

BAŞKAN – Lütfen kısaca toparlar mısınız Sayın Öztürk.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Yani, birlikler bu konuda fonksiyon ifa edemiyorlar. Dolayısıyla, Toprak Mahsulleri Ofisimizin devreye sokularak mutlaka bir regülatör vazifesini üstlenmesi, aşırı düşüşlerde alım yönünde ve aşırı yükselmelerde de satım yönünde piyasayı düzenleyecek bir kurum olarak devreye girmesi yerinde bir karar olur diye düşünüyorum Sayın Bakanım.

Fındıkla ilgili sözlerimi burada noktadıktan sonra çayla ilgili de birkaç söz etmek istiyorum. Çünkü, çay da bizim Türkiye açısından önemli bir tarım ürünümüz, özellikle Doğu Karadeniz bölgemiz için. Giresun bölgemizin de doğu ilçelerinde çay üretiliyor. ÇAYKUR yüzde 55 çayları alıyor sizin istatistiki rakamlarınıza göre, özel sektör de kendi kendini biraz düzenledi. Şu anda bir sıkıntı gözüküyor olsa da önümüzdeki yıllarda Türkiye çay ithalatçısı konumuna gelebilir çünkü çayda da verimlilik düşüyor.

Bir diğer sıkıntı, Giresun özelinde 2/B arazileri çok fazla. Bunlar henüz daha vatandaşlar tarafından tapuya bağlanamadı. ÇAYKUR şu anda ruhsatları yeniliyor. Bizim bölgemizde, bu 2/B arazisinde çaylıkları olan vatandaşlarımız ruhsatlarını yenileyemiyorlar. Dolayısıyla, bu ruhsat yenilemelerinin bir müddet daha ertelenmesi uygun olacaktır diye düşünüyorum.

Ayrıca, yine, alternatif ürün kapsamında, özellikle Giresun’un doğu bölgesine yeni çaylık alanların ruhsatı verilmesi, Türkiye’nin geleceği açısından da uygun olabilir. Çünkü, nüfusumuz artıyor ama hem fındık bahçeleri hem çay bahçelerindeki verimlilik giderek düşüyor.

Sayın Bakanım, konu çok spesifik konu. Ben bu on dakikalık sürede konunun önemli başlıklarına değinemedim. Bakanlığınızın bütçesinin hayırlı olmasını diliyor, başarılar diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Çam, buyurun.

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayın Başkan, Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, Sayın Bakan, Bakanlığımızın çok değerli temsilcileri, kamu kurum ve kuruluşlarının değerli temsilcileri, yöneticileri, basınıımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

2017 yılı bütçesinin Tarım ve Hayvancılık Bakanlığına hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum.

Sayın Bakan, cumhuriyetimizin en uzun Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığını yapanlardan birisiniz, şanslısınız, bu sefer Tarım ve Hayvancılık Bakanı oldunuz. Yeni görevinizde de başarılar dilerim. Ama, görevi teslim alırken söylemiş olduğunuz sözü sonra size hatırlatacağım.

Ayrıca, Sayın Bakan Yardımcımız Mehmet Daniş'e geçen dönem, 24'üncü Dönemde Parlamentoda görev yaptığımız arkadaşımıza da başarılar diliyorum.

Tabii, çok geniş bir alan Türkiye'de tarım ve hayvancılık ve bağlı kurumlarla ilgili. Bu konudaki düşüncelerimi sizlerle paylaşmak istiyorum. sizin söyledikleriniz kadar Türkiye böyle toz pembe değil yani keşke sizin söylediğiniz gibi olsaydı ama olmadığını şimdi vereceğimiz rakamlarla dile getirmek isterim.

Özellikle de Türkiye'de tarım son otuz, otuz beş yıllık krizin dibine vurmuş durumda. Neoliberal politikalarla piyasanın yıkıcı gücüne teslim edilen, üretim kapasitesi kırılan ve üretici gücü olan kır emekçisi iflas noktasına getirilen tarım, ülkeyi besleme özelliğini çoktan yitirmiş durumda.

Geçtiğimiz pazartesi günü, ekonomiden sorumlu Bakan, yatırım ve altyapı açığı bağlamında yapısal sorunları giderek ağırlaşan, bilgi ve teknolojiyi içermemiş yüksek girdi fiyatları ve düzenlenemeyen çıktı piyasaları nedeniyle âdeta bir kumar hâline gelmiş tarım sektörünün yetersiz rekabet gücü ortada iken 2017 yılında tarımın da Gümrük Birliğine dâhil edileceğine ilişkin müjde verdi bize.

Anadolu Yarımadası, dünyada neolitik devrimin başladığı, başka bir deyişle, yerkürede tarımsal üretimin ilk kez yapıldığı topraklardır. Kuşkusuz bu tesadüf değildir. Bereketli toprakların su ve güneşle bulunduğu bu coğrafya, biyoçeşitlilik açısından da eşsizdir. Dünyadaki 8 gen merkezinden 3'ü Anadolu'dadır, 3 binden fazla endemik olmak üzere 13 bin bitki çeşidi bu topraklarda yaşamaktadır. İşte bu özelliklere sahip bir üretim alanı Türkiye, kasıtlı politikalarla çökertilen tarım bağlamında tarihinin en acı günlerini yaşıyor. Gerçekler istatistiklerle çarpıtılamayacak kadar açık ve net.

2003-2015 döneminde Türkiye, tarım ve gıda ithalatı için yabancı ülkelere 400 milyar TL para savurdu. Türkiye; Rusya, Almanya, Fransa, Ukrayna'dan buğday, İngiltere ve Hırvatistan'dan arpa, Gürcistan'dan saman, ABD, Yunanistan, Türkmenistan ve Hindistan'dan pamuk, Arjantin'den soya, ABD, Arjantin ve Brezilya'dan mısır, ABD, Vietnam, İtalya ve Tayland'dan çeltik ve pirinç, Etiyopya, Bangladeş, Mısır ve Çin'den kuru fasulye, Kanada'dan nohut ve yeşil mercimek; ABD, Ukrayna ve Kanada'dan bezelye, Bulgaristan'dan kurbanlık koyun; Şili, Uruguay ve Fransa'dan büyükbaş hayvan, Bosna Hersek'ten lop et ithal eden bir ülke hâline düşürüldü, Limuzini söylemeye gerek yok artık.

2003-2015 döneminde Türkiye, tarım desteğine ayırdığı paranın 5 katını ithalata savurmuştur. Sözü edilen dönemde, tarım ve gıda ithalatına 400 milyar TL ödeme yapılmışken aynı dönemde iktidarın tarıma verdiği iddia ettiği toplam nakit destek miktarı 79 milyar TL düzeyinde kalmıştır. Tarım Kanunu hükmü uyarınca, iktidarın çiftçiye 50 milyar TL borcu vardır Sayın Bakan. Tarım Kanunu'nun 21 inci madde hükmü, her yıl gayrisafi millî hasılanın yüzde 1'inin tarım desteği olarak ödeneceğini hükme bağlamıştır. Buna karşılık, dokuz yıldır bunun ancak yarısı ödenmiş olup iktidar çiftçinin 50 milyar TL'sine el koymuş durumdadır. Ürettiği para etmeyen; gübre, mazot, elektrik, su zamlarına yetişemeyen çiftçi iflas etmekte, tarımdan kopmaktadır. Kredi, haciz, iflas kısılcasına giren çiftçi, tarlasını, traktörünü satmakta, taahhüdü ihlal suçundan hapse giren çiftçi sayısı her geçen gün artmaktadır. Son on dört yılda Türkiye'nin işlenen alan büyüklüğü 27 milyon dönüm azalmıştır. Başka bir deyişle, çiftçi ektikçe zarar ettiği için, iki Trakya Bölgesi büyüklüğündeki alanı işlemekten vazgeçmiş ve terk etmiştir.

Dünya petrol fiyatlarındaki değişimler ve ülkelerin vergi oranları, mazotu en pahalı satan ülkeler sıralamasında küçük değişimler yapabiliyor. Uluslararası Enerji Ajansı verilerine göre, Türkiye bu listede daima ilk 7 içerisinde yer alıyor, zaman zaman Norveç'i de geçerek 1'inci sırada yer alıyor. Türkiye'deki pahalı mazotun sebebi, yüksek petrol fiyatları değil, yüksek vergilerdir.

Mazot desteğinin tam 12 katı, çiftçiden mazot vergisi olarak alınmaktadır. AKP'nin mazota verdiği iddia ettiği destek miktarı 2014 yılında 646, 2015 yılında 700, 2016 yılında ise 740 milyon TL'dir. Sözü edilen her bir yılda mazot üzerindeki dolaylı vergiler nedeniyle çiftçiden alınan haraç miktarı 9 milyar TL dolayındadır. Verdiğinin 12 katını alıp buna rağmen destek verdiğini iddia etmek, AKP'nin sıradan propagandaları arasında saymak mümkündür.

Sayın Bakan, çok değil, otuz yıl evvel hayvancılıkta hem kendine yeten hem de komşu ülkelere canlı hayvan ve lop et ihraç eden Türkiye, AKP Hükûmeti sayesinde, sizin sayesinde hem net et ithalatçısı hem de dünyanın en pahalı kırmızı etinin satıldığı ülke hâline gelmiştir.

Türkiye'nin sığır, manda, koyun ve keçiden oluşan canlı hayvan varlığı toplamı 1980 yılında 85 milyon iken, bugün 53 milyona gerilemiştir, başka bir deyişle, 32 milyon azalmıştır. Oysa, aynı dönemde nüfusumuz 34 milyon artmıştır. Türkiye'nin mera varlığı, elli yıl evvelki düzeyin yarısına gerilemiştir. 1960 yılında 28,7 milyon hektar olan mera alanları, bugün 14,6 milyon hektar düzeyindedir. Son beş yılda 4 milyon baş canlı hayvan ithal edilmiş, canlı hayvan et ve et ürünleri ithalatına 4 milyar dolar para harcanmıştır. Hâlen, Konya kadar bir memleket olan Bosna Hersek'ten et ithalatı yapılmaktadır.

Bir sanayi ülkesi olan Almanya, kendi nüfusunu kendi ürettiği kırmızı et ile doyurmakta, kilogram fiyatı 3,5-4 euro olan kırmızı etten ortalama bir Alman yılda 75 kilo tüketmektedir. Güya bir tarım ülkesi olan Türkiye ise dünyanın dört bir yanından hayvan ve et ithal etmekte, kıymanın kilosu Almanya'dan en az 3 kat pahalı olarak 42-43 TL olmaktadır. Vatandaşımız pahalı eti sofrasında bayramdan bayrama görebilmekte, insanımızın yıllık ortalama et tüketimi bir Alman'ın 1/6'sı düzeyi olan 12 kilogramda kalmaktadır.

Sayın Bakan, 2017 programında yer alan bilgiye göre Türkiye, 2011-2015 döneminde damızlık, besilik ve kasaplık olmak üzere yaklaşık 1,4 milyon büyükbaş hayvan ithalatı yaptı. Hükûmetin 2017 programındaki verilere göre, Türkiye, 2011'de 470 bin baş canlı sığır ithalatı, 2012'de 471 bin, 2013'te 193 bin, 2014'te ithalatta ciddi bir düşüş oldu. Sığır ithalatı 49.714 başa geriledi. Fakat, 2015'te ithalat tekrar arttı ve 202.789 başa ulaştı. Bu yıl ise ithalatın 400 bin baş olarak gerçekleşmesi tahmin ediliyor. Amerika Birleşik Devletleri Tarım Bakanlığının Nisan 2016'da yayımladığı "Hayvancılık ve Tavukçuluk: Dünya Piyasaları ve Ticaret" başlıklı raporda Türkiye'nin sığır ithalatının 2017'de 490 bin baş olacağı öngörüldü.

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Hayvancılık Genel Müdürlüğü daha önce hazırladığı Kırmızı Et Stratejisi'nde hayvancılıkta ithalatın çözüm olmadığı ifade edilmesine rağmen Türkiye sığır ithalatında dünya 2'ncisi oldu.

Sayın Bakan, bu sabah Resmî Gazete'de, hayvan ithalatının 500 bine yükseleceğiyle ilgili bir yayın var. Bunlar, herhâlde, tahmin ediyorum ki bilginizde var.

780 bin kilometrekare yüzölçümüne sahip Türkiye, tarımsal ham madde dış ticaretinde yıllara göre değişmekle birlikte ortalama 1 milyar dolarlık ihracat, 8 milyar dolarlık ithalat yapmakta ve 7 milyar dolar düzeyinde net açık vermektedir. Gıda sanayinin katkısı bu tabloyu başa baş noktasına ancak getirebilmektedir. Buna karşılık 547 bin kilometrekarelik yüzölçümüne sahip Fransa hem tarımsal ham madde hem de gıda dış ticaretinde net ihracatçı olup dış ticaret fazlası yıllık 15 milyar euro düzeyindedir. İspanya, 506 bin kilometrekarelik yüzölçümüne sahip olup aynı şekilde hem tarımsal ham madde hem de gıda dış ticaretinde net ihracatçıdır, dış ticaret fazlası yıllık 16 milyar euro düzeyindedir. 41 bin kilometrekare yüzölçümüne sahip Hollanda'nın ise tarım ve gıdadaki dış ticaret fazlası yıllık 40 milyar euro eşliğini aşmış durumdadır. Türkiye açısından kabul edilemez bu tablonun ortaya çıkmasında yıkıcı özelleştirme uygulamalarının da büyük bir rolü vardır.

Tarımdaki özelleştirme süreci, açık bir peşkeş öyküsüdür. Örneğin TEKEL içki fabrikaları 290 milyon dolara özelleştirilmiş, satın alanlar bir yıl geçmeden portföyün yüzde 90'ını 800 milyon dolara satmışlar, birkaç yıl sonra da tesisler 2,1 milyar dolara el değiştirmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Çam, lütfen toparlar mısınız.

MUSA ÇAM (İzmir) – Tarımdaki özelleştirme süreci, aynı zamanda bir yabancılaştırma öyküsüdür. Örneğin TEKEL içki fabrikaları Amerikan Texas Pacific Company'den İngiliz Diego firmasına geçmiş, TEKEL sigara fabrikaları ise British American Tobacco'nun olmuştur.

Ancak, peşkeş ve yabancılaştırma, fotoğrafın yalnızca bir boyutudur. Diğer yandan da kamunun tarımdan çekilmesiyle girdi ve çıktı alanı tamamen piyasaya devredilmekte, rant mekanizmaları devreye girmekte ve üretim araçları ile üretici güçlerin yeniden üretimi önünde en büyük engel böylece oluşturulmaktadır.

Özetle söylemek gerekirse tarım sektörünün geldiği noktada, özelleştirme sürecinin ölçülebilir ve büyük etkileri vardır.

1980'lerin ortalarından itibaren yürütülen özelleştirme sürecinde elde edilen toplam gelir 65 milyar dolardır. AKP dönemi, tüm özelleştirmelerin yüzde 87'sinin yapıldığı bir dönem olarak öne çıkmaktadır. Bu dönemdeki 57 milyar dolarlık özelleştirmenin 12 milyar doları masraflar için harcanmış olup geriye kalan 45 milyar dolar ise Türkiye'nin iki yıllık faiz ödemesine karşılık gelmektedir. Bu bağlamda söylenmelidir ki neoliberal düzenin dayattığı özelleştirme uygulamaları, sadece ortak varlıkların sermayeye peşkeş çekilmesi anlamını taşımamakta, bunun yanında, kamunun da devreden çıkmasıyla piyasanın yeni tekellerin insafına terk edilmesi sonucunu da doğurmaktadır. Dünya deneyimi göstermiştir ki “görünmez el” sürekli olarak yurttaşın cebinden çalmaktadır. Dünyanın tüm önemli ülkelerinde desteklenen ve müdahale kuruluşlarıyla düzenlenen tarım sektörü, özelleştirme uygulamalarına en duyarlı sektör konumundadır.

Son olarak Sayın Bakan, dağıtmış olduğunuz kitapçığın 134'üncü sayfasında Atatürk'ün öncülüğünde 1925 yılında Atatürk Orman Çiftliği'ndeki arazilerle ilgili yapmış olduğunuz değerlendirmedir. Buna katılmak mümkün değildir Sayın Bakan. Cumhuriyetimizin kurucusu Büyük Önder Atatürk, bağımsızlık mücadelesi tüm yoğunluğu ile devam ederken “uygarlık savaşı” diye adlandırdığı, barıştan sonraki savaşı düşünmeye başlamış, bu düşüncesinin ilk uygulama alanlarından biri de Ankara'ya yerleştikten sonra tasarlamaya başladığı çağdaş başkent projesidir. Atatürk, yeni Ankara'yı cumhuriyet Türkiye'sine örnek bir kent modeli olarak geliştirmeyi planlamış, Atatürk devrimleri arasında düşünülmesi gereken çağdaş Ankara, onun en çok önem verdiği projelerden biri olmuştur. Bu nedenle, Atatürk Orman Çiftliği bizzat Atatürk tarafından bu çağdaş kent projesinin merkezine oturtulmuştur.

Atatürk Orman Çiftliği'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk, 11 Haziran 1937 yılında sahibi olduğu AOC ile ilişkisine vasiyetindeki şu ifadelerle son vermiştir: “Ziraat ve zirai iktisat sahasında fenni ve ameli tecrübeler yapmak amacıyla muhtelif zamanlarda memleketin muhtelif mıntıklarında çiftlikler tesis etmişim. On üç sene süren çetin çalışmalar sonucunda kooperatif teşkiline de yer veren, muhitlerini güzelleştirecek, halka gezecek, eğlenecek, dinlenecek, sıhhi yerler ve hilesiz gıda maddeleri temin etmek amacıyla kurulan çiftliklerin taşıdıkları kanaatle örnek olmaları için hazineye hediye ediyorum.” demiştir.

Başvekilliğe yazılan bu yazı ile AOC'nin üzerindeki tesisler, demirbaşlar ve hayvan varlığı hazineye bağışlanmıştır. Atatürk'ün Orman Çiftliği'ni ulusa armağan edışı nedeniyle kendisine teşekkür telgrafi çeken Türkiye Büyük Millet Meclisinin dönemin Başkanı Abdülhalik Renda'ya Atatürk kısa bir yanıt göndermiştir, "Yapılan bir vazifedir." demiştir.

Kaçak saray, AOC'ye vurulan en son ve en büyük darbe olmuştur. Bu, Cumhuriyetin başat simgelerinden olan AOC'nin yok edilmesi girişimidir. Cumhurbaşkanlığı makamının da yer değiştirmesiyle, Çankaya Köşkü de itibarsızlaştırılmakta ve bir taşla iki kuş vurulmaktadır. Kaçak saray büyük bir çevre katliamıdır. Resmî açıklamalara göre, bu yapının inşa edilebilmesi için 10 bin ağaç sökülmüştür. Siz de diyorsunuz ki sunumunuzda: "Şu kadar ağaç ettik, şu kadar yer değerlendirdik." Bunlar kabul edilebilir işler değildir. 10 bin ağaç söküldüğü ve kanunen de kaçak saray olarak kabul edilen bu yer, bu uygulama, ormanları, meraları, otlakları ve yaylakları yağma ve talana açan, dereleri tutsak ederek tüm çevreyi betonlaştıran AKP iktidarının durmak ve doymak bilmeyen rant avcılığının örneklerinden biridir. Dolayısıyla, AOC'yle ilgili söylediklerinizi kabul etmiyoruz.

Kaçak saray, demokratik rejimlerde örneği bulunmayan bir gösteriş abidesidir. Maliyeti çok yüksek olmuştur. Tanesi 70 bin lira tutarındaki koltukların yanı sıra, sarayın iç mekânlarında yurt dışından getirilmiş, tanesi 2-3 bin avro olan ağaçlar bulunması oldukça düşündürücüdür.

Kısacası, Atatürk Orman Çiftliği'nin tarihi, resmî kurumlar ve yerel yönetimler eliyle gerçekleştirilmiş bir talanın öyküsüdür.

BAŞKAN – Lütfen toparlar mısınız.

MUSA ÇAM (İzmir) – Bitiriyorum.

Bu süreç içerisinde AOC sadece topraklarını değil, bütünlüğünü ve anlamını da yitirmiştir.

Son sözüm, Bakanlığa teslim aldığınızda gazetecilerin sorduğu gibi, demiştiniz ki: "Topraktan geldik, toprağa gideceğiz."

2017 yılı bütçesinin hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Varlı...

MUHARREM VARLI (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekili arkadaşlarım, Bakanlığın değerli bürokratları, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, tarımın en önemli problemlerinden bir tanesi girdi maliyetleri. Bunun da en önemlisi gübre ve mazot. Gübre, çiftçilerin en ağır yükü yani o kadar çok maliyet tutuyor ki çiftçinin en çok para harcadığı, para aktardığı bir ürün. Onun için, gübreyle alakalı KDV'yi kaldırdınız ama hâlâ piyasada gübreyi regüle edecek bir sistem kuramadınız.

Bakın, iki ay önce yani çiftçinin kullanmadığı dönemde üre gübresi 740 bin liraya satıldı serbest piyasada. Şu anda üre gübresi 1 TL yani yeni rakamla 1 TL, eski rakamla 1 milyon lira. Şimdi, arada ne kadar fark var? aşağı yukarı 260 bin lira gibi bir fark var. bu rakam çiftçinin cebinden çıkıyor. Hâlbuki, Tarım Kredi gibi bir kurum var elinizde. Tarım Kredinin Genel Müdürünün de burada olduğunu az önce öğrendik. Yani, Tarım Kredi bu piyasayı regüle edebilir, gübre fiyatlarını piyasada dengeleyebilir. Çiftçinin ihtiyacı olmadığı zaman gübre fiyatları çok düşük. 740 bin liraya üre gübresi kurtarıyorsa neden şimdi 1 milyon lira? Yani bunu anlamak mümkün değil. Onun için, Tarım Krediyi daha aktif bir hâlde piyasaya sokup çiftçiyi koruyacak, çiftçinin gübre ihtiyacını regüle edecek şekilde kullanmak gerekir, bu bir.

İkincisi, mazotla alakalı konu. Mazotta yüzde 50'sine destek vereceğinizi söylediniz. Yani, bu rakam ne kadardır, nasıl düşünüyorsunuz, nasıl değerlendiriyorsunuz, bilmiyorum ama ben kendim çiftçi bir arkadaşımı, bizzat çiftçilikle uğraşan bir arkadaşımı ve ekip dikmeyi bilen bir çiftçinin ne kadar mazot harcadığını da iyi bilen bir arkadaşımı. Yani, bir çiftçinin tarlayı ilk sürdüğünden son hasada kadar 1 dönüme harcadığı mazot 15 litre Sayın Bakan yani aşağı yukarı, ortalama. Mısırdaki da, pamukta da 15 litre mazot harcar bir çiftçi ilk sürekten son hasada kadar. Bunu göz önünde bulundurarak eğer “Yüzde 50 rakamını karşılayacağız.” diyorsanız bu makul bir rakam olur.

Ama, bundan daha önemlisi, bunlar olumlu gelişmeler, güzel gelişmeler yani mazota yüzde 50 destek vermeniz, prim desteklerini artırmanız ama çiftçiyi teşvik etmek, çiftçiyi korumak, üretimi desteklemek açısından bence en önemlisi ürün fiyatlarını koruyabilmek ve çiftçiye mutlaka ürününü etkirebilmek. Yani, pamukla alakalı çok güzel bir şey ortaya koydunuz, bunu destekliyoruz. 75 kuruş yani eski rakamla 750 bin lira gibi bir destekleme koydunuz, güzel ama yeterli değil. Bence bu rakamın 1 TL civarına çekilmesi lazım. Çünkü, bu yıl pamuk üretimi az oldu. Önümüzdeki yıl, Sayın Bakan, pamuk üretimi çok fazla olacak. Bakın, piyasada da pamuk fiyatları düşecek, şimdiden uyarıyorum ben sizi. Yani ben kendim bu yıl 300 dönüm pamuk ekmişim, seneye bin dönüm civarında pamuk ekmeyi düşünüyorum. Çünkü Çukurova’da pamuğun mutlaka ekilmesi lazım, pamuğun desteklenmesi lazım. Doğru bir uygulama yapıyorsunuz ama pamuk ürününü piyasada da korumak lazım, bunu korumak için de bir sistemi geliştirmek lazım, artı prim desteğini en az 1 TL seviyesine çekmemiz lazım.

Yine, pamuğu koruyalım, pamuğu artıralım derken mısırı da göz ardı etmememiz lazım. Türkiye’nin aşağı yukarı 6,5-7 milyon ton mısıra ihtiyacı var yani İç Anadolu Bölgesi’nde, Trakya’da veya Urfa hariç Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde mısır desteklenebilir. Şimdi, mısırın destekleme fiyatını 2 kuruşa düşürdünüz ki bu çok düşük bir rakam, bunu mutlaka dengelemeniz lazım yani mısırı da korumanız lazım. Tamam, Türkiye’nin 3,5-4 milyon ton kütlü pamuğa ihtiyacı var, bunu üretebilecek topraklarımız var, arazilerimiz var. Aynı zamanda, Türkiye’nin 6,5-7 milyon ton mısır üretebilecek arazileri de var. Yine Türkiye’nin ayçiçeği üretebilecek arazileri de var ama bunu iyi planlamak lazım, desteğini iyi ayarlamak lazım ve çiftçiyi koruyup çiftçiyi mutlaka üretime teşvik etmemiz lazım.

Yine, bakınız, buğday da çok stratejik bir ürün yani savaşta, barışta her zaman bir ülkeye lazım olan bir ürün buğday. Buğdayla alakalı da desteklerinizi iyi kontrol edip iyi dağıtmanız lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Varlı, süreniz doldu.

Tamamlar mısınız.

MUHARREM VARLI (Adana) – Yani eğer buğdayı da koruyamazsak, buğdayı da çiftçiye etkiremezsek... Çukurova’da mesela buğday neredeyse ekilmeyecek duruma geldi yani buğdayı da etkirmemiz lazım bizim, buğdayı da çiftçinin üretmesini sağlamamız lazım ki Türkiye’nin buğday ihtiyacını karşılayacak bir rakamı yakalayabilelim. Geçen yıl Türkiye’nin buğday ihtiyacı 22 milyon ton civarındaydı, üretim zannediyorum 18 milyon veya 19 milyon ton civarında kaldı. Yani 3 milyon ton gibi bir buğday açığımız oluştu. Bunların hepsini iyi planlayarak güzel bir şekilde ayarlamamız lazım.

Yine, siz de dediniz ki: “Önümüzdeki yıllarda enerjiden, mazottan, petrolden daha önemli şey gıda olacak dünya için.” Doğru yani bizim de Türkiye’nin en önemli üretimi de gıda üzerine yani buğday, mısır, pamuk, ayçiçeği, bunların hepsi Türkiye’nin topraklarında üretililecek, Türkiye’nin, Türk çiftçisinin üretebileceği meyve sebze. Yine narenciye, efendim bunun yanı sıra üzüm, kayısı gibi önemli ürünler yine Karadeniz Bölgesi’nde çay, fındık gibi önemli ürünler, bunların hepsini bizim

çiftçimiz üretebilecek durumda. Yeter ki bunun planlamasını iyi yapalım, yeter ki bunların desteklerini iyi ayarlayalım ve çiftçimizi üretmeye teşvik edelim. Ben inanıyorum ki Türkiye bu manada her türlü engeli aşabilecek durumda.

Yine 2/B arazileriyle alakalı Çukurova’da bir belirsizlik var.

BAŞKAN – Sayın Varlı, lütfen son cümlelerinizi alayım.

MUHARREM VARLI (Adana) – Son cümleyi tamamlıyorum Sayın Başkan.

Bu araziler satılacak mı, satılmayacak mı? Büyükşehir Yasası çıktıktan sonra bu arazilerle ilgili bir düzenleme yapılacak mı, yapılmayacak mı? Sayın Bakan, bunlar çok önemli.

Bir ikincisi rayiç bedeli çok yüksek tutuyorlar yani bu bedellerle çiftçilerin bu arazileri alması mümkün değil. Bu arazileri Sayın Cumhurbaşkanının bahsettiği gibi faiz lobileri alır, o zaman da Allah esirgesin kötü sonuçlar ortaya çıkar. Lütfen bu konuda da özellikle rayiç bedeller konusunda bürokratları gönderirken ziraat odalarına, efendim, tarımla alakalı, tarımı destekleyen kurumlardan fikir almalarını ve ona göre rayiç bedel belirlemelerini istirham ediyorum.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Varlı.

Değerli arkadaşlar, birleşime 14.30’a kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 13.34

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.37

BAŞKAN: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

BAŞKAN VEKİLİ: Mehmet Şükrü ERDİNÇ (Adana)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Emine Nur GÜNAY (Eskişehir)

(Oturum, Sözcü Abdullah Nejat Koçer tarafından açıldı)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, 18’inci Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı bütçe görüşmelerimize kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Söz isteyen değerli milletvekillerimize söz vermeye devam edeceğim.

Sayın Karakaya, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakika.

MEVLÜT KARAKAYA (Adana) – Sayın Başkan, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığımızın çok değerli bürokratları, diğer kamu kurum ve kuruluşlarının değerli katılımcıları; hepinize çok teşekkür ediyor ve saygılarımı sunuyorum.

Bugün, tabii, Fırat Kalkanı harekâtında ve Adana Valiliği otoparkında yapılan saldırıda hayatlarını kaybeden, şehit olan değerli yurttaşlarımıza Allah’tan rahmet diliyor, yaralılara acil şifalar diliyorum.

24 Kasım Öğretmenler Günü münasebetiyle, başta Başöğretmen Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere, ahirete intikal etmiş tüm öğretmenlerimizi rahmetle, minnetle anarken görevde olan öğretmenlerimizin ve emekli olup da hayatta olan öğretmenlerimizin de Öğretmenler Günü’nü kutluyorum.

Değerli Başkanım, tabii, beş dakika süre içerisinde tarımla ilgili birçok konuyu gündeme getirmek belki mümkün değil, değerlendirme yapmak hiç mümkün değil ancak birçok değerli Komisyon üyemiz önemli konulara değindiler, bir çoğundan tekrar olmasın diye kaçınmaya çalışacağım, satır başlarıyla bir iki konu üzerinde durmaya çalışacağım.

Tarım Bakanlığı teşkilatı içerisinde daha önce üst düzey bir bürokrat olarak da görevde bulundum. Daha önce, 4 dönem belki, bütçe görüşmelerinde bürokrat arkadaşların oturduğu yerlerde oturdum. Teşkilatı, yapıyı iyi kötü biliyoruz. Güzel şeyler yapılıyor, bunlar anlatılıyor. Bu güzel şeyler için mutlaka teşekkür ediyoruz ancak şunu da ifade etmek gerekir ki bugün tarımsal ürünler konusunda ya da Tarım Bakanlığının görev ve sorumlulukları içerisinde en başarısız olunan alandan ben başlamak istiyorum ya da oradan bir iki şey söylemek istiyorum. Bu da tarım ürünleri piyasasıyla alakalı bir durum. Bunu gıda fiyatları olarak geçtiğimiz yıllarda, geçtiğimiz aylarda da yaşadık. Sürekli olarak gıda fiyatlarında önlenemez artışlar söz konusu olabiliyor. Bu, tabii, sadece o dönemdeki, o andaki konjonktürel durumlardan kaynaklanmıyor. Mutlaka bunların da etkileri var ama asıl, tarımın yapısal sorunlarıyla alakalı. Bunların bir kısmı uygulanan yanlış politikalar ya da izlenen taktiklerle alakalı ama bir kısmı da çok daha eskilerden gelen birtakım çözülmemiş yapısal sorunları ilgilendiriyor.

Burada bir öneri şeklinde, hemen zamanı da dikkate alarak, ifade etmek istiyorum. Örneğin, Toprak Mahsulleri Ofisinin bir tarım ürünleri müdahale kurumu şekline dönüştürülmesini, biz Milliyetçi Hareket Partisi olarak, önemli bir proje olarak seçim beyannamemizde de sunmuştuk. Hatta, 2002 yılında bu konuyla ilgili de bir ön yapı, alt çalışma da -o kurumda benim de Genel Müdür olduğum dönemde- yapılmıştı ama ondan sonrası, maalesef, devam ettirilemedi.

Biraz önce Sayın Bakanla dışarıda bir sohbet esnasında kendileri depolarla ilgili bir projelerinin olduğundan bahsettiler. Hakikaten, bunun mutlaka olması gerekiyor. Sadece hububatla alakalı değil, diğer stratejik ürünlerle de alakalı olarak çünkü bu depolama konusu Türkiye’de birçok ürünle ilgili bir sıkıntı. Ben bunu bir eleştiri olarak da getirecektim ama arada bunu duymuş olmama, bunu desteklediğimizi de ifade etmek için, sevindiğimi de söylemek istiyorum. Çünkü, hem bu depolama, lisanslı depoculuk adı altında getirilecek kurallar geriye doğru üretim üzerinde standartlaştırma, kaliteyi artırma yönünde bir baskı, bir etki yaratacak, ileriye doğru da piyasalar üzerinde... Tabii, bunun entegre olması gerekiyor. Vadeli işlemler borsasının bir şekilde oluşturulması ve vadeli işlemlerle alakalı araçların, enstrümanların devreye sokulması gerekiyor. Çünkü, biz tarım ürünleri konusunda bir fiyat istikrarı oluşturmak istiyorsak, uzun vadeli bir fiyat istikrarını sağlamak istiyorsak bugünün koşullarında, küresel ekonominin gerekleri içerisinde, serbest piyasanın gerekleri içerisinde vadeli işlemler...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen tamamlar mısınız Sayın Karakaya.

MEVLÜT KARAKAYA (Adana) – Hemen tamamlayacağım.

Bunları bir entegre yapı içerisinde mutlaka bulundurmamız gerekiyor.

Fındıkla ilgili bir iki şey söyleyecektim ama konuşuldu, aynen katılıyorum, bugünlerde yine o piyasalarla ilgili de önemli şeyler var.

Aslında, daha çok şikâyetlerimiz, eleştirilerimiz sonuçta ürün fiyatları, piyasa fiyatları üzerinde gelip odaklanıyor.

Bir konuyu daha... Yani, seçerek artık söylüyorum. Tarım envanteri konusunda, maalesef, çok geç kaldık, başarısız olduk. Tarım envanteri yapmadan yani eğer bir planlama yapmak istiyorsak... Birçok sorunu getiriyoruz, tarım ürünlerinin planlamasına dayıyoruz ancak eğer sağlıklı bir planlama yapmak istiyorsak önce o envanterin ne olduğunu, daha doğrusu tarım envanterimizi ortaya koymamız lazım.

Ben denetim raporuna da bakarken... Sayın Bakanım, kusura bakmayın, bu belki şahsınızla değil, birçok kurumla, kuruluşla da alakalı bir durum ama biz “Tarım envanteri niye yapılmıyor?” diye sorarken, bunun üzerinde dururken, ben Tarım Bakanlığının denetim raporuna baktığımda, 25 maddi durağan varlıklar ana kaleminin yani bir anlamda fiziki maddi duran varlıkların, fiziksel varlıkların envanteriyle alakalı Tarım Bakanlığında yapılamadığını ve denetim görüşünün şartlı bir görüş olarak buraya, rapora yansadığını görüyorum. Bilmiyorum, bu konuda ne yapıldı, ne oldu ama aklıma da şu geldi: Yani, Tarım Bakanlığı kendi envanterini yapamıyor, kendi kurumsal envanterini yapamıyor, acaba ülkenin tarım envanterini nasıl yapacak? Böyle bir düşünceyi soru şekline de dönüştürerek...

BAŞKAN – Sayın Karakaya, lütfen tamamlayınız.

MEVLÜT KARAKAYA (Adana) – Çok teşekkür ediyorum sabrınız için Başkanım.

Ben 2017 bütçesinin, Tarım Bakanlığı başta olmak üzere, ülkemiz, çiftçilerimiz için, tüm tüketicilerimiz için hayırlara vesile olmasını diliyor, hepinize saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Karakaya.

Sayın Aydemir, buyurun lütfen.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Değerli Bakanım, hoş geldiniz. Şahsınızda Komisyonumuzu teşrif eden seçkin heyeti saygıyla selamlıyorum. Şehitlerimizi rahmetle anıyorum. Öğretmenler Günü'nü de kutluyorum.

Değerli Bakanım, tohum, toprak ve vatan, sizin Bakanlığınızı ifade eden kavramlar. Tabii, bunları ekonomik ve fiziki anlamlarından ziyade, üzerine manevi ve millî manalar yükleyerek söylüyorum ve 3 ziyet olarak tarif ediyorum bunları. Varoluş sebebimiz, yaşama gayemiz bunlar. Bizde tohum mübarektir, toprak mübarektir ve vatan, uğrunda can verme sırrına erenlerin ruhaniyeti manasında, şair Kuntay'ın tarifıyla “Bayrakları bayrak yapan üstündeki kandır / Toprak, eğer uğrunda ölen varsa vatandır.” ve vatan mübarektir.

Ve toprak... Üstadımız, millî şairimiz Akif'in “Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı / Düşün altındaki binlerce kefensiz yatani / Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır atanı / Verme, dünyaları alsan da, bu cennet vatani.” vurgusuyla kaydettiği üzere aziz ve mukaddes.

Ve tohum... İki bin yıldır yalnız Anadolu'ya değil, cihana ektiğimiz adalet ve kardeşliğin ifadesi.

Tohum, toprak ve vatan... Kimliğimiz ve benliğimizin tarifi bunlar.

Bu noktada, Türkiye'de her alanda ak süreci başlatan Sayın Cumhurbaşkanımızın, Millî Tarım Projesi tanıtım etkinliğinde, toprağa düşerek onu vatanlaştıranlara telmihen yaptığı tarihi tespitlerini paylaşmak isterim. Sayın Cumhurbaşkanımız şunu söylüyor: “Anadolu, Selçuklu, Büyük Selçuklu'nun Sultan Alparslan'la bu topraklara attığı tohumların üzerine inşa edilmiştir. Osmanlı, Anadolu Selçuklu'nun bu topraklarda besleyip güçlendirdiği tohumların izi takip edilerek kurulmuş bir devlettir. Cumhuriyet de Osmanlı'nın geniş bir coğrafyaya yaydığı zengin tohum varlığından elimizde kalan bakiye üzerinde vücut bulmuştur.”

Sonra, bu muazzaz coğrafya üzerinde ekilen adalet ve kardeşlik tohumlarına kayıt düşüyor Sayın Cumhurbaşkanımız. İşte tarihî tespiti şöyle: “Ecdadımız, her dönemde, gittiği her yerde toprağın altını bereketli kılmanın, üzerini de mamur etmenin çabası içinde olmuştur. Bu şekilde geniş bir coğrafyada atılan o sevgi, dostluk, kardeşlik tohumları, aradan asırlar geçse de canlılığını sürdürmektedir. Sadece biraz suya, biraz gübreyle, biraz emeğe, velhasıl sevgi, dostluk, kardeşlik tohumlarının yeniden yeşertilmesine ihtiyaç vardır. Biz, on dört yıldır, Balkanlar'dan Orta Asya'ya, Kuzey Afrika'dan Ortadoğu'ya kadar, kadim tarihî ve kültürel bağlarımızın olduğu her yerde işte bu anlayışla gönül köprüleri kurmanın çabası içindeyiz.”

Evet, değerli arkadaşlarım, tohum, toprak ve vatanın bizdeki karşılığı budur. Tohum, kardeşliktir; toprak, bütün cihandır ve vatan, şehitler mekânıdır. On dört yıldan bu yana, üslubumuz, kardeşlik; muradımız, bayrak, millet ve devlet birliği; seferimiz, küresel vicdana insanlık değerlerini taşımaktır. Kardeşlik, ölümüne kardeşlik, vazgeçemeyeceğimiz kıymetimiz. Birlik ve beraberlik, manevi ve kalbi içtenliğimiz. Ve vatan, uğrunda ölmeyi şeref saydığımız aziz ve mukaddes değerimiz.

Anadolu, bizim için yüksek manaların ifadesidir. Anadolu, bizim için şahika değerlerin adresidir. Anadolu, iki bin yıldır kardeşlik, birlik ve bütünlük mirasının tüm cihana yayıldığı maneviyat kalesidir. Vatani sadece dille sevmek yetmez, vatan sevgisi feda gerektirir. Ak dava, bu sevdayı fedalarla, vatan uğrunda kefenini cebinde taşıyan liderin öncülüğünde, yatırımlarla, reformlarla kaydetmiş, on dört yıllık süreçte ülkemize çağ atlatan atılımları gerçekleştirmiştir. “Ak hizmet” demek, sağlık, eğitim, ulaşım ve enerji alanında kaydedilen reformlar, belki en önemlisi tarım alanında kaydedilen tarihî atılımdır.

Şairin “Ayinesi iştir kişinin lafa bakılmaz, kişinin görünür rütbeyi akli eserinde” dediği gibi, ak hükümetler vatan sevdasını eserlerle yatırımlarla, reformlarla ortaya koymuş, halk üzerinde muktedir bir güç olmayı değil, halkın hizmetkârı olarak onun iradesine teslim olmayı seçmiştir.

Değerli arkadaşlarım, burada, tarım alanında bir devrisabık yapmak istemiyorum ama bir not düşmek adına, 2002 öncesinde dükkâm ve tezgâhıyla küstürülmüş esnafın, toprağından ayrı düşürülmüş çiftçinin ve besicimizin geçmişte yaşadığı ızdırapları hatırlatmak isterim. Tarımda ak reform dönemini başlatan hükümetlerimiz, öncelikle bu alanda ciddi bir kurumsallaşma süreci izlemiş, GAP, DAP gibi yerel inisiyatifleri destekleyen, yerel kaynak ve potansiyeli harekete geçiren kuruluşları tesis etmiş, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumunu tarım sektörünün hizmetine sunmuş, sulama projeleriyle Anadolu toprağının yeniden dirilişine vesile olmuş, eğitim çalışmalarıyla...

BAŞKAN – Teknik bir arıza oldu, buyurun.

Beş dakikanız daha var şu anda.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – ...kırsal kesimde toprağına ve tohumuna sahip çıkma şuurunu paylaşmıştır. Tarım alanında kaydedilen yatırım ve atılımları tek tek anlatacak değilim ancak sadece bu sektöre yönelik olarak son dönemde hayata geçirilen tarımda dönüşüm ve değişim modellerini aktarmak isterim.

Bunlardan biri, haziran ayında gündeme taşınan, Türkiye’de tarım arazilerinin önemli bir kısmını barındıran Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi yatırım hamlesi ve cazibe merkezleri oluşturulmasıdır.

Bir diğeri ise cumhuriyet tarihimizde bir ilk olan Millî Tarım Projesi’dir. Havza bazlı üretimi destekleme ve hayvancılıkta yerli üretimi destekleme şekliyle bu model, öze dönüş, yerli imkân ve kabiliyetleri tetikleme, bölgesel tarım kaynak, potansiyel ve değerlerini katma değer üretir boyuta taşıma hamlesidir, çiftçimizi toprağıyla buluşturma ve barıştırma konseptidir, yerli ve milli tarımsal değerlerimizin küresel vizyona takdimidir. Bunun hakiki adı “ak takdim”dir Musa Bey.

Bir diğeri önemli atılım da TKDK bünyesinde hayata geçirilen Leader Projesi’dir. IPARD 2 programıyla desteklenen sektörlerle beraber, yeni sektörlerin inisiyatiflerinin de desteklenmesini amaçlayan bu proje, tarım, turizm, kültürel miras, hizmetler sektörü ve sosyal konular gibi kırsal yaşamın bütün bileşenlerini birbirine bağlayarak yerel ekonomiyi geliştirmeyi, iş imkânlarını artırmayı, yerelde henüz bulunmayan yerel kaynak ve potansiyelden yararlanarak yeni gelir kaynakları oluşturmayı, kırsalda yaşayan insanların geniş kitlelere entegrasyonunu sağlamayı amaçlamaktadır. Bu da ilktir ve tarım alanında atılmış tarihî bir adımdır.

Bu vesileyle, Erzurum’un ve ilçe bazında İspir ve Tortum ilçelerimizin pilot bölge olarak kaydedilmesinden ötürü Bakanlığımıza minnettarlığımı ifade ediyorum.

Değerli Başkanım, kırsal kesim kanaat önderlerinin terbiye ve disiplininden yararlanmış biri olarak, ak hükümetlerce ortaya konulan reform düzeyindeki yatırım, yaptırım ve eserlerin özellikle Millî Tarım Projesi’nin bir can suyu olduğunu ifade ediyorum.

Sahadan yaptığım gözlemler, tarım alanındaki gelişmelerin yine bu bölgelerde müessir olan göçü tersine döndürmeye başladığını kaydetmiştir. Bu, tabii bir süreçtir. Zira, birim başına tarımsal verimlilik cumhuriyet tarihimizin en yüksek rakamlarına ulaştı, tarıma verilen desteklerde rekor artış sağlandı, destek kapsamına alınan büyük ve küçükbaş hayvan projelerinde çok iyi bir oran yakalandı, mera ıslahında, arazilerin birleştirilmesinde, sulamada ve daha birçok önemli başlıkta dev adımlar atıldı. Tabii, bu tespitleri daha çok Erzurum özelinden yapıyorum. Malum, Erzurum, çok eski çağlardan beri tarım ve hayvancılık merkezi olarak tarif edilmiştir. Çünkü, bu kadim kültür ve medeniyet merkezimizin, çevredeki sert iklim şartlarına rağmen, dağ silsileleri ve akarsu boylarındaki verimli ovaları tarıma ve

bilhassa hayvancılığa uygun bir ortam oluşturmuştur. Geleceğin de en önemli tarım ve hayvancılık merkezi olma potansiyeline sahip Erzurum'da son on dört yıllık dönem hareketli ve bereketli hizmet atılımlarına sahne oldu. Önce bu büyük atılımlardan özetle söz edip sonra da noksanlarımızı ve tekliflerimizi sizlerle paylaşmak istiyorum.

Erzurum'a son on dört yılda verilen nakit hibe destekte rekor artış sağlandı. Üretimden hasada, işlemeden satışa her aşamada üreticilerimiz desteklendi. Mazot desteği ilk kez başlatıldı, kimyevi gübre desteği doğrudan çiftçimize ödendi. Tarımsal kredilerde faizler düşürüldü. Tarımın birçok alanında üreticilerimize sıfır faizli kredi sağlandı. Reform niteliğindeki bu büyük hizmetlerden ötürü Hükümetimize, Bakanlığımıza, yerel tarım teşkilatlarımıza teşekkürü borç biliyorum.

Değerli Bakanım, bu büyük atılımlara rağmen, yılların ihmaline uğramış şehrimizde hedeflediğimiz noktaya hâlâ ulaşamadığımızı belirtmek istiyorum. Erzurum'da idari kuruluşların yanı sıra, araştırma enstitülerimiz mevcut, sizin de malumunuz Değerli Bakanım. Şehrimiz, Türkiye'nin en eski ziraat fakültesine sahip. Bu fakültede alanında çok yetkin bilim adamları görev yapıyorlar. Gıda mühendisliği fakültemiz var, veteriner fakültemiz var.

BAŞKAN – Sayın Aydemir, on dakikalık süreniz doldu. Lütfen toparlayın.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Evet, toparlıyorum Değerli Başkanım.

Özetle, Erzurum'u ülkemizin ve hatta Avrasya'nın, Avrupa'nın, Orta Doğu'nun hayvancılık merkezi yapacak entelektüel birikime sahibiz. Bu büyük birikimin, icracı makamların önüne daha somut, daha uygulanabilir, daha sürdürülebilir projeler koyması gerektiğine inanıyorum. Bu noktada eksiklik gördüğümü ifade etmek istiyorum.

Ayrıca, Kalkınma Ajansımızın, DAP teşkilatımızın, teknoparkımızın proje üretimi ve yönetimi konusunda daha fazla inisiyatif alması ve bürokratik kademelere, siyasi kadrolara daha çok fikri katkıda bulunması lazım. Bu genç bürokrasi unsurlarının, bilim yuvalarımızla birlikte, yeniliğe açık bir anlayışla, dünyaya açık bir vizyonla seferber olmalarını bekliyoruz. Biz, siyasi heyet olarak, 7 gün 24 saat iş birliğine hazırız, buradan ifade ediyoruz.

Sayın Bakanım, Doğu Anadolu'muz, inovasyona açık, 21'inci asrın paradigmalarına uygun, teknolojiye dayalı hayvancılık merkezi olmaya adaydır. AK PARTİ iktidarı da bu büyük projeyi hayata geçirmeye muktedirdir. Doğu Anadolu, gıda sanayimizin bereketli havzası, Erzurum da buranın merkezi olabilir. Hollanda gibi, bir vilayetimiz büyüklüğündeki bir ülke koca dünyayı doyuracak üretim yapabiliyor da biz niye yapmayalım? Bunu ciddi olarak düşünmeliyiz. Ziraat fakültemiz düşünmeli, gıda mühendisliği fakültemiz düşünmeli, sivil toplum teşkilatlarımız düşünmeli. Nihayet, biz düşünmeliyiz ve düşünüyoruz.

Erzurum'u cazibe merkezlerinden biri olarak planlayan siyasi irade bu konuda gereğini yapacaktır, bundan eminiz. Yeni teşvik uygulamalarının odağını, merkezini, gıda ve ona bağlı sanayi teşkil etmelidir. Kalkınma Bakanlığı bütçesinde ifade ettim, burada da yineliyorum: Hayvancılık ihtisas organize sanayi bölgesi elzemdir, tarım kampüsü elzemdir, hipodrom elzemdir Erzurum için. 14 ilimizi kapsayan Doğu Anadolu Projesi'yle 2019 yılı sonuna kadar 2,3 milyon dekar araziye daha sulamaya açmayı hedefliyoruz. Bu hedefe ulaşmamız hayati önem taşıyor. Erzurum tarım ve hayvancılığının hızlı şekilde gelişimini sağlamanın ön şartı, elbette, yeterli finansman bulmaktır. Bunun için yerel proje ve kredi bankası kurulmasını teklif ediyorum. Çünkü, şehrimizde tarım ve hayvancılıkla uğraşanların kişi başına kullandıkları krediler yetersizdir. Ziraat Bankası merkezî yapısı, çiftçiye ayırdığı kaynak itibarıyla, yeterli olmaktan uzaktır.

BAŞKAN – Sayın Aydemir, lütfen tamamlar mısınız.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Tamamlıyorum Değerli Başkanım.

Tarım kredi teşkilatları da finansman gücü ve yapılanma şekliyle tarım kesiminin ihtiyaçlarını karşılayamıyor. Çiftçinin ürün planlaması, yerel markalaşma, alternatif ürün seçimi, ürünlerin ambalaj ve pazarlanması, kredi ihtiyaçlarının giderilmesi, son teşvik yasasına uygun projelerin üretilmesi konularında hem planlama yapacak hem proje hazırlayacak hem projeyi takip edecek ve hem de kredilendirme yapacak bir yerel kalkınma bankasına ihtiyacımız vardır. Böyle bir bankanın örgütlenme ve hizmet mantığı, yeniden yapılandırılan İller Bankası modeli şeklinde olabilir.

Bir de, Değerli Bakanım, daha önce bizim Erzurum’da bir hayvan hastanesi vardı, nasıl olduysa bir şekilde bu kapanmış. Şimdi özellikle ziraat odası yetkililerinden aldığım, mütemadiyen her gittiğimde bana söyledikleri, buranın yeniden hayatiyet bulması şeklinde. Bunu da size arz ediyorum.

Efendim, ezcümle, tarım alanında ülkeye yeni bir vizyon kazandıran Sayın Cumhurbaşkanımız, Başbakanımız ve Sayın Bakanımıza minnettarlığımızı bir kez daha vurguluyoruz. Tarımda kaydedilen ak yatırımların bereket bereket tüm Anadolu’yu sarmasını niyaz ediyoruz ve sözümüzü millî amentümüz İstiklâl Marşı’mızdan;

“Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda,
şüheda fişkırarak toprağı sıksan şüheda.

Canı, cananı bütün varımı alsın da Hüda,
etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.”

kıtasıyla tamamlıyor, muhterem heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Bütçemiz mübarek olsun, bereketli olsun inşallah.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Aydemir.

Sayın Torun, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakika.

SEYİT TORUN (Ordu) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakanım, çok değerli Bakanlığımızın değerli bürokratları, değerli basın mensupları; hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Ben de bugün Fırat Kalkanı ve Adana’da şehit düşen şehitlerimize Allah’tan rahmet diliyorum, yaralılarımıza acil şifalar diliyorum.

Ayrıca, başta, Başöğretmenimiz Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere, bütün öğretmenlerimizin Öğretmenler Günü’nü kutluyorum, ölenlere rahmet, kalanlara da sağlık, sıhhat diliyorum.

Sayın Bakanım, tabii, beni görünce de zaten “Fındık konuşacak.” diye de aklınıza gelmiştir. “Bu sene fındıkta rekolte açıklamasını tek elde toplayacağız.” dediniz. Doğru da yaptınız. Gerçekten o karmaşık bilgiler de kayboldu. Fakat bu sefer de rekolte tahmini doğru olmadı. Yeniden revize ettiniz. Şimdi buradaki kitapçıkta da baktım, 468 bin ton rekolte tahmini vardı, revize etmişsiniz, 420 bin ton. Ben bu yıl bütün sahayı dolaştım aşağı yukarı. Yani üçte 1’den fazla “Fındığım var.” diyene rastlamadım. Hadi yarısı olsun. Bu 420 binin de doğru olmadığını düşünüyorum. Rekolte tahmininin Bakanlığımız tarafından tespiti çok doğrudur ama doğru tespit olması piyasayı da etkileyecektir.

Ayrıca sezon başında bizi çok sevindirdiniz. 11 liradan açılmıştı fiyat, “Fiyatlar artacak, merak etmeyin.” dediniz ve biz de gerçekten bu sözünüze güvendik. Ama şu anda görüyoruz ki, gerçekten piyasa serbest piyasa koşullarına göre işlemediği için, bir haksız rekabet olduğu için üretici ürününün karşılığını, üretiminin karşılığını alamıyor. Neredeyse 8,5-9 liraya kadar düştü. Şu anda Sayın Öztürk

ve Sayın Oktay Çanak'ın geçen günlerde bir ifadesi olmuştu, "Mutlaka müdahale edilecek, TMO'nun fındık alması yönünde çalışılıyor." dendi. O ifade bile yetti. Şu anda fındık 9 liradan 10-11 lira bandına geldi.

Burada bir tekelleşme söz konusu Sayın Bakanım, sizin de bildiğiniz gibi. İtalya'da bir tarım örgütü çıktı bu sene, fındığı "tehlikeli ürünler" olarak ilan etti. Bir İtalyan lobisi Türkiye'yi kuşattı. İtalyan bir firma, İtalyan lobisi şu anda bizim fındığımıza hükmediyor. Ama biz bunu sadece izliyoruz. Halbuki hep övünüyoruz, "Yüzde 70'ini biz üretiyoruz, şöyle yapıyoruz, böyle yapıyoruz." ama bir firma Türkiye'deki uzantılarıyla birlikte tekelleşti ve maalesef piyasada fındığın artmasını engelliyor. Bu tamamen, şu anda fındık sizin alacağınız karara bağlı.

Milletvekillerimizin de o ifadeleri çok etkili oldu. Sizin de bu konuda alım kararı verdiğinizine inanıyorum ki, sorun da çözülecek, üreticimiz de hak ettiği, fındığın, alınının terinin karşılığını alacak.

Tabii, fındıkta fiyatı konuşuyoruz ama bunun yanı sıra bahçelerin yaşlanması, verim düşüklüğü ve fındıkta kalite sorunlarımız da var. Mutlaka buna da eğilmek lazım.

Piyasada gittikçe daralıyoruz, rekabet gücümüz zayıflıyor, başka ülkeler de fındık üretimine başladı. Biz mutlaka fındıkta bir planlama yaparak daha yüksek verim, daha kaliteli ürünü üretmek zorundayız ve bu konuda da çalışmalar yapmak zorundayız.

Lisanslı depoculuğu tam olarak yerleştiremedik. Mutlaka bu konuda da çalışmalar hızlandırılmalı ve değerlendirilmeli.

Bir de Sayın Bakanım, kivi ve arıcılık da, biliyorsunuz, bölgemiz için önemli ürünler. Şimdi kitapçıga baktım, sadece bir iki cümle kurulmuş arıcılıkla ilgili ama biliyoruz ki Ordu arıcılığı gerçekten çok önemli. Türkiye'de en fazla üretimde bulunan iliz ve destekler yapıyor kuşkusuz ama özellikle bu nakliye desteğiyle ilgili de arıcımızın buna ihtiyacı var. Bu desteği de sizlerden bekliyor.

Kivi tamamen sahipsiz. Üretici her yıl üretiyor fakat ya alıcı sorunu karşısına çıkıyor ya da başka sorunlarla maalesef olay geçiştiriliyor.

Sayın Bakanım, kısacası fındık gerçekten şu anda sahipsiz. Az önce bana bir mail atmışlardı; Korgan ilçemizde fındığı toprağa gömmüşler ve cenazesini kaldırmışlar, üzerinde dua okuyorlardı. Espriyle karışık bir ifade de bulunmuşlar. Üretici bu anlamda beklentilerini karşılayamadı ve Avrupa'daki alıcının altında eziliyor ve haksız rekabet söz konusu. Hani, serbest piyasa alıcı ile satıcının rekabet ettiği bir ortamdır. Ama burada üreticinin bu gücü maalesef yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen sözlerinizi tamamlayınız.

SEYİT TORUN (Ordu) – Tamamlıyorum. Teşekkür ederim.

Maalesef yok. Lütfen üreticiye sahip çıkalım, bu haksız rekabeti önleyelim, piyasayı regüle edecek, kontrol edecek mekanizmayı kuralım, hakemlik yapacak mekanizmayı kuralım ve üreticimizi sahipsiz bırakmayalım.

Ben de size buradan şu üreticimizin gönderdiği fındığı ikram etmek istiyorum. Üreticimiz "Unutmayın bizi." diye özellikle paket olarak göndermiş. Takdim ediyorum fındığı unutmanızın dileğiyle.

Bütçemizin de hayırlı, uğurlu olmasını diliyorum.

BAŞKAN – Sayın Torun, teşekkür ederim.

Usulde böyle bir şey yok ama keşke Komisyonumuza fındık ikram etseydiniz. Madem bu kadar çok şey yaptınız.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Onu da diğer Ordulular yapacak.

BAŞKAN – Tamam, böylelikle onu öğrenmiş olduk. Ergün Bey biraz sonra fındık ikramını sağlayacak. Peki.

Sayın Cora, buyurun lütfen.

SALİH CORA (Trabzon) – Sayın Bakanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, Sayın Bakanım, Trabzon ilimizin de mera hayvancılığı yetiştiriciliği bölgesi ve damızlık düve üretim merkezine dâhil edilmesi ilimizde tarım ve hayvancılığın geliştirilmesi açısından tarihî bir adım olarak değerlendiriliyor, değerlendiriyoruz. Bu konuda sizlere teşekkür ediyoruz.

Türkiye, millî tarımı destekleme modeli kapsamında, havza bazlı destekleme modelinde desteklenecek ürünler belirlenmiştir. Hayvancılığın yapıldığı il ve ilçelerde arz açığı bulunan yem bitkileri havza bazlı destekleme kapsamına alınmıştır.

Bizim, Trabzon’da, özellikle kırsalda yoğun bir hayvancılık yapılmaktadır. Özellikle “Jersey” ırkına yönelik de verimli bir hayvancılık yapılmaktadır. Ancak Sayın Bakanım girdi maliyetleri yüksek olduğu için bu yerlerde işletme bazına arazi miktarları da sınırlı olduğundan, tek ve çok yıllık mısır, yonca, korunga diğer ve benzeri yem bitkileri üretimi için tahsis edilecek arazi yetersizdir. Ayrıca, yağışlı iklim sebebiyle bu ürünlerin vejetatif gelişimi olumsuz etkilendiğinden düşük verim alınmaktadır. Bu sebeple, yem bitkileri üretimi çayırılık alanlardan yapılmaktadır. Bölgedeki çayırılık alanlarda 1 hayvansal ve 3 suni gübrelemeyle bakım yapılarak yılda 3 biçim hasat ve 1 otlatma yapılmaktadır. Çiftçilerin mevcut çayırılık alanlarda Bakanlığın yapay çayır mera desteklemesine oranla yaptığı işgücü ve maliyet daha fazladır. Bunu çayırın hem tırpanlanması hem yaban otlarının buradan alınması ve yine suni gübreleme yapılması maliyetleri artırmaktadır. Bu kapsamda, tarımsal havzalarda destekleme kapsamında olan yem bitkilerine, bu şekilde üretim faaliyeti olan çayırılık alanların “yapay çayır mera” olarak kabul edilerek dâhil edilmesi gerekmektedir. Bu şekilde üretim yapan çiftçilerin çiftçi kayıt sistemi üzerinden çayırılık alanların desteklenmesi sağlanmalıdır.

Bölgede hayvancılığın teşvik edilerek çiftçinin desteklenmesinde daha adaletli sonuçlar sağlayacağını düşünmekteyim.

Bu vesileyle, bütçenin hayırlı olmasını diliyorum.

Devam edeyim mi Başkanım? Ben kısaca bir konu üzerinde konuştum.

BAŞKAN – Süreniz devam ediyor, siz bilirsiniz.

SALİH CORA (Trabzon) – Daha önce, geçen bütçe döneminde Sayın Bakanımıza taleplerimizi ilettik. Hemen hemen hepsi gerçekleştiği için sadece bir alanda sıkıntı yaşıyorduk. Onu da muhtemelen Bakanımız çözecektir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Süreyi tasarruflu kullandığınız için teşekkür ediyorum, sağ olun.

Sayın Bekaroğlu, buyurun lütfen.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Teşekkür ediyorum.

Ben Trabzon’un sıkıntılarını da anlatacağım.

Sayın Bakan, Değerli Başkanım, değerli arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şehitler için, tabii, rahmet diliyoruz, keşke olmasa.

Şimdi, tarım bütçesini konuşuyoruz ve Sayın Bakanım, Sayın Çelik müthiş bir giriş yaptı, heyecanlandım yani ben. Öyle önemli konulara dikkat çekti ki, “Dünya nüfusunun yaklaşık yüzde 40’ının istihdam edildiği tarım sektörü dünyadaki yoksulların yüzde 75’inin birinci geçim kaynağı. 1 milyar insanın aşırı yoksul olduğu, 800 milyon insanın aç yaşadığı, buna mukabil, 600 milyon obez olduğu, 1,4 milyar insanın aşırı kilolu olduğu, her yıl 1,5 milyar ton gıdanın israf edildiği...” Devam ediyor yani.

Tam bir eşitsizlikler dünyasında yaşıyoruz ve eşitsizliklere itiraz ediyoruz değil mi Sayın Bakanım? Bütün peygamberler bunu yapmış. Yüce Allah peygamberleri bunun için, eşitsizlikleri ortadan kaldırmak için göndermiş. Yoksa, onlara din, yaşam tarzı dayatmak için filan değil. Eşitsizlikler ortadan kalksın, insanlar özgür olsun, özgür hâllerleriyle, kendi akıllarıyla sınavlarını versinler diye göndermiş. Müthiş. Komünizm de bu Bakanım, sosyalizm de bunu söylemiş günümüzde. Çok müthiş bir giriş yaptınız.

Yalnız gerçekler biraz farklı Sayın Bakanım, yani Türkiye’ye geldiğimiz zaman.

“Şimdi petrol ve gaz için fırtına kopuyor, gıda ve su için fırtına kopacak.” dediniz, çoktan koptu, o fırtınayı yaşıyoruz bile.

“İhtiraslar değil, ihtiyaçlar” diye çok önemli bir cümle kurdunuz, teşekkür ediyorum. Yani “insanların ihtirasları değil, ihtiyaçları” diyebilmesi müthiş bir şey. Çünkü şu andaki, dünyadaki sistem, kapitalizm budur.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Bekaroğlu şimdiye kadar hiç kimseye böyle iltifatlarda bulunmadı, ilk defa size bulunuyor Sayın Bakan.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI FARUK ÇELİK (Şanlıurfa) – Sonunu beklemek lazım.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Dünyayı ihtiyaçlara göre değil, ihtiraslara göre, insan ihtiraslarına göre düzenleyen sistemin adı kapitalizmdir ve bütün bunların altında yatan sistem de budur. Siz de kapitalizmin bu otuz seneden beri yeniden yaşamış olduğu “neoliberalizm” dediğimiz neoliberal dalga... Neoliberalizmi kullanmalarının sebebi işi yumuşatmaları. Aslında “vahşi kapitalizmin yeni dalgası” demek gerekiyor. Neoliberalizm, hani, “hayata dönüş operasyonu” denmişti ya bir zamanlar, onun için, yumuşatmak için kullanılmış. Kapitalizm tıkanmış, yeni alanlar açmaya başlamış, bu alanlardan bir tanesi, sosyal devleti ortadan kaldırmak; ikincisi, bizim gibi ülkelerde dünya tekellerine pazar açmak için tarımı, hayvancılığı bitirmektir.

Sizin Hükümetinizin döneminde yaşanan, Sayın Bakanım, Mehdi Eker’i burada anıyorum, kulaklarını çınlatıyorum, kişisel olarak hiçbir derdim yok kendisiyle. Sizin Hükümetinizin döneminde yaşanan Türkiye’deki üçüncü neoliberal dalgadır. Birincisine “neoliberal” demeyelim, 50-60 arası kapitalizme geçiş, sonra Özal’ın getirdiği dalga, bu neoliberal dalgadır, özelleştirmeler filan, üçüncüsü de tarımı yok eden... Arkadaşımız şöyle bir laf etti: “Eski toprağından ayrı düşmüş çiftçi.” filan, çok az, uzun yıllara yayılmıştır. Sizin döneminizde 8-10 milyon köylü, kırsal kesimden insan şehre göç etti. Niye göç etti? “Kemal Derviş devrimleri” dolayısıyla, tırnak içinde söylüyorum. İşte, üçüncü neoliberal dalga dediğim bu.

Türkiye 2001’de bir finans krizi yaşadı arkadaşlar, finans krizi. Ama bu finans krizini çözmek için IMF’yle masaya oturuldu, bize dayatılanlar tamamen reel sektör, hatta tarımla ilgiliydi. Finans krizi yaşıyoruz, bize dediler ki: “Şeker piyasası yasası çıkarın.” On beş günde 15 yasa Sayın Bakanım. Meclisteydik, muhalefet ediyorduk sizinle beraber. On beş günde 15 yasa. Ne ilgisi var finans kriziyle şeker piyasası yasası çıkarmak, tütün piyasası yasası çıkarmak? Bütün bunlarla bütün alanlarda yayıldı

bu ve sizin Hükümetiniz zamanında uygulandı. Kemal Derviş giderken “Ben CHP’den milletvekili oldum ama Adalet ve Kalkınma Partisi Hükümeti benim yapmak istediklerimin hepsini fazlasıyla yapıyor, bana gerek kalmadı.” dedi, gitti. Bu, Kemal Derviş’in Türkiye’de uygulamaya koydurduğu bu sistem en tartışmasız bir şekilde, tavizsiz bir şekilde tarım alanında uygulandı ve onun sonucunda geldiğimiz yer, siz de farkındasınız, dünyada anlattığımız tablo, Türkiye’de de benzer bir tablo da bu tablodur. Türkiye’nin maalesef kendine yeten konumu, iklimi, coğrafyası dolayısıyla, işte, tarım, hayvancılık ve deniz ürünlerinden dünya kadar potansiyeli olan, zengin potansiyeli olan ülke, bugün, gerçekten, tarım konusunda hiçbir alanda kendi kendine yetmeyen, ithalat yapan, insanların doğdukları topraklarda geçinemeyen bir ülke hâline gelmiştir. Siz bunun farkındasınız, şimdi “Millî Tarım Projesi” diye buradan çıkmaya çalışıyorsunuz. Aslında bu proje Mehdi Eker’in zamanında ortaya çıktı ama o günden bugüne, Mehdi Eker ekibi kimdi ise, o, ayak dirediler, yapmadılar bunu. Umarım siz yapacaksınız. Yaparsanız da muhalefet de sizi destekleyecek eğer bu dönüşümleri yaparsanız.

Bakın Sayın Bakanım, 2003 ile 2015 döneminde Türkiye tarım ve gıda ithalatı için yabancı ülkelere 400 milyar dolar para ödemiş; doğru, yanlış. Aynı dönemde iktidarın tarıma verdiği iddia ettiği toplam nakit destek 70 milyar TL civarında kalmış Sayın Bakanım. Oysa sizin çıkardığımız kanunda diyorsunuz ki: “Gayrisafi yurt içi hasılanın yüzde 1’i kadar vereceğiz her sene.” Öyle mi Sayın Bakanım? Bu sene gayrisafi yurt içi hasıla ne olacak? 2 trilyon 250 milyar mı olacak? Ne vermeniz gerekiyor Sayın Bakanım? Yüzde 1’ini ne vermeniz gerekiyor? Siz söyleyin ne kadar vermeniz gerektiğini. Vermediniz. Şu anda, sizin döneminizde -“sizi” derken, sizin Tarım Bakanlığımız dönemini kastetmiyorum, Adalet ve Kalkınma Partisi hükümetleri döneminde- bu yasaya göre çiftçiye borçlusunuz. Destekleri, gerçek destekleri vermediniz. Yani bunun sonucunda Türkiye’nin gelmiş olduğu tablo ortada değerli arkadaşlarım. Gerçekten çiftçi iflas etmiş vaziyette, çiftçi borçlu, ne ekeceğini, nasıl ekeceğini bilmiyor, dünyanın en pahalı girdilerini kullanıyor, ürünü para etmiyor ve Türkiye’nin millî ekonomisi de ciddi bir şekilde bu sebeplerden dolayı zarar görüyor.

Evet, net ithalatçı bir ülke durumuna düşmüştür. Bunu siz de söylediniz. Tabii, sizin döneminizde filan başlamadı, daha evvel özelleştirmelerle ilgili tarımda ciddi rezaletler var. TEKEL’le ilgili özelleştirmeden başlayın da yem sanayisine kadar. Şimdi, gündemde, Atatürk Orman Çiftliğinden ÇAYKUR, Et Süt Kurumu, Türkiye Şeker Fabrikaları... Bütün bunların bir sonucunu, girdisini, çıktısını hesaplamamız gerekiyor. Bu özelleştirme ne işe yaradı ve Türkiye’de neye sebep oldu?

Biz Türkiye’de pancar üretimini yasakladık ama dünyada tekellerin milyonlarca ton fazlaları var, onlara pazar açtık. Aynı şeyin şimdi çayda yapılacağı endişesini taşıyoruz.

Sayın Bakanım, ben çay örneğiyle bundan sonra devam etmek istiyorum bu genel manzaraya.

Şöyle bir şey söylediniz: 400 bin buzağı ölüyor, 500 bin hayvan ithal ediyoruz. Şimdi, bize, veterinerler, ziraat mühendisleri, gıda mühendisleri... Size de çekiliyordur. Mesaj yağmuruyla karşı karşıyayız. Binlerce, on binlerce genç bekliyor. Siz dediniz ki: “Tarımsal işletmeleri bir ziraat mühendisi veya veterinerine zimmetleyeceğiz.” Köylerimizi, köylerimizi. Bir de köy sayısını azalttınız ya, büyükşehir, onlar da köy, oralara gönderin bakalım birer ziraat mühendisi, birer veteriner, gıda mühendisi, neyse, bunları gönderin, hem bu çocuklar...

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI FARUK ÇELİK (Şanlıurfa) – Zimmetlendi, zimmetledik.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Biliyorum. Zimmetlendi ama daha çok ihtiyaç var. Köyleri de zimmetleyin, sadece işletmeleri değil.

Tabii, bilimsel üretime filan geçilsin. Bu bilimsel üretimle ilgili bir şey söyleyeceğim: Psikiyatri aslında -ben psikiyatristim- psikiyatri bilimi nörolojiden ayrılmıştır. Yani bütün ruh hastalıkları, beyin hastalığı, beyin bozukluğu kabul edilen nörolojiden ayrılmıştır ve psikolojik hastalıklar, toplumsal sebepler filan araştırılacaktı. Ama derneklerin filan parası yoktu. O alandaki bütün dergiler ilaç firmaları tarafından finanse edildi. Otuz sene, kırk sene, yüz senede sadece biyolojik psikiyatrye çalışan yayınlara yer verildi ve bir süre sonra o alanda bilimsel olabilmek biyolojik psikiyatri yapmakla mümkün oldu. Biz bütün araştırmalarımızı biyolojik psikiyatri üzerinde yaptık ve gerçekten psikiyatri, psikoloji gelişmedi. Bu bilim meselesinde bilimsel yaparken biraz dikkatli olmak gerekiyor.

Siz dediniz ki: “Toprak canlıdır.” Müthiş bir şey. Bunun altını çizdim. Kimyasalların bağımlısı hâline geldi. Biz bilimsellikle de toprağımızı öldürüyoruz. Sulama ve kimyasal gübrelerin toprağımızı ne hâle getirdiğini gıda, tarım ve hayvancılık heyetine benim anlatmam doğru olmaz. Bu gübre meselesi, sulama meselesinin de ciddi bir şekilde elbette gözden geçirilmesi gerekiyor.

Sayın Bakanım, değerli arkadaşlarım; çaya geleceğim ve Rize’ye geleceğim, Trabzon’u da konuşacağım tabii. Cora kaçtı, Rize milletvekillerinin de hiçbiri yok. Tarım Bakanlığı konuşulacak, bölge sadece ve sadece çayla geçiniyor, başka hiçbir geçim kaynağı yok, arkadaşlar da burada değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Bekaroğlu, lütfen toparlar mısınız?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Biraz bana zaman...

Özel gördüğümüzde de size anlatıyorum, sizi yanlış bilgilendiriyorlar. Yani, ÇAYKUR Genel Müdürlüğü, “DİDİ” diye bir şeye sardı, bunun çayla falan bir ilgisi yok, Rize’yle bir ilgisi yok Sayın Bakanım, bunu anlatıyor. Sizin verdiğiniz rakamlarda da öyle. ÇAYKUR’un cirolarına filan bakıyoruz, 2 milyar filan yanında “97 milyon” diye bir rakam vermişler ve bunların hiçbiri Doğu Karadeniz’de üretilmiyor. Ham maddesi dışarıdan geliyor, suyu, şekeri, zaten Marmara Bölgesi’nde üretiliyor. Size doğru bilgi vermiyorlar.

Sayın Bakanım, şu anda, bu sene, ÇAYKUR, işletebildiğinin ancak yüzde 80 kapasitesini kullandı, diğer kapasitelerini kullanmadı. Şu anda bölgedeki insanların çayla ilgili en büyük dertleri, hani, siz de yazmışsınız ya, “Çayın yüzde 45’ini özel sektör, yüzde 55’ini ÇAYKUR işletiyor.” Özel sektör. Özel sektöre falan karşı çıktığımız için değil ama bunlar özel sektör değil. Tekelleştirler ve eşkıyalar türediler. Bunlar, ÇAYKUR’un da desteğiyle -bakın, devletin garibanları desteklemesi gerekirken, ÇAYKUR’un da desteğiyle- o izdiham zamanlarında vatandaş çaylarını bunlara vermek zorunda kalıyor Sayın Bakanım düşük ücretle. 1,90’a aldınız, onlar 1,30’a alıyorlar. Siz hemen bir ay sonra parasını ödüyorsunuz, onlar bir sene sonra parasını ödüyorlar ve milleti sömürüyorlar. Buna da ÇAYKUR sebebiyet veriyor, bunu bilin Sayın Bakanım, bunu bilin. Yaş çayın tamamını siz alın, özel sektör sizinle anlaşma yaparak yaş çayı sizden alsın, ÇAYKUR’dan alsın, parasını da ödeyin.

Rize’yle ilgili birkaç bir şey söyleyeyim.

Sayın Bakanım, bölgede -defalarca soru önergesi filan sordum, sizden bir cevap gelmedi, yerel yöneticileriniz de cevap vermiyorlar, millete de vermiyorlar- ismi “hemiptera”, “kelebek” diyorlar bizim orada, bir şey türedi iki üç seneden beri, her şeyi sardı; çayı, kiviye, fasulyeyi, üzümü, kara yemişi, ne aklınıza geliyorsa. Rize’de hayatı bitiriyor. Sardı orayı ve Trabzon’a, Ordu’ya doğru gidiyor, bununla ilgili hiçbir şey yapılmıyor. “Ne yapıyorsunuz?” diyoruz, “Valla araştırıyoruz.” Beş senedir araştırıyorlar.

Lütfen bir araştırın Sayın Bakan. Kimyasal yapılmasın, biyolojik mi yapılacak?

Ayrıca, bir ot çıktı, hiç görünmüyordu, bütün otlardan hızlı bir şekilde geliyor, diken ve asma arasında bir şey, o da her tarafı sardı. Tarım görevlilerine soruyoruz, “Ha, nedir?” filan diyor. Kestim götürdüm otları, “Bu ot, görmediniz mi hiç? Beş senedir burada oluyor. “ Böyle bir problem var.

Sayın Bakanım, sürem doluyor.

Bitireceğim Başkanımın sabrına da teşekkür ederek.

Bu bölgede, Rize’de -Trabzon da aynı şekilde, Artvin de aynı şekilde- orada yaşayan, bir tane Rize’de yaşayan 1 insana, 3 kişi dışarıda yaşıyor Sayın Bakanım. “Dışarı” dediğimiz büyük şehirler. Hani, “İstanbul’un taşı, toprağı altın.” Öyle bir şey de kalmadı. Artık insanların orada yaşaması gerekiyor. Bunun olabilmesi için de çayın kurtulması, bölgenin kurtulması. Hani, “toprak” dedin ya, toprak canlıdır. Toprağın kurtulması çayda organik tarıma geçilmesiyle mümkündür. Çayda organik tarıma geçilmesi, yani bu kimyasalların ortadan kaldırılmasıyla sadece Türkiye çayını kurtarmayacak, bizim çayımızı kurtarmayacak, aynı zamanda o bölgeyi kurtaracak ve bölge için bundan sonra insanların geçim kaynağı olarak gösterilen kivi, fasulye filan bunlar her zaman olacak ama bunlar geçim kaynağı değil.

Turizm gösteriliyor Sayın Bakanım. Turizmin olabilmesi için de bizim o toprakları kurtarmamız lazım. Seksen seneden beri, hiçbir şekilde, denetimsiz bir şekilde oralarda kimyasal gübreler veriliyor ve toprak, toprak olmaktan çıkmıştır. Orada yetişen elma, armut, üzüm, artık, o elma, armut, üzüm değil, buradan çıkmıştır. Türkiye de aşağı yukarı bu şekilde Sayın Bakanım. Bunların yapılabilmesi için devletin ciddi bir planlamayla bu işin içine girmesi gerekiyor. Devlet böyle bir planlamayla girmezse orada insanların yaşaması mümkün değil.

Daha önce başka bakanlıkların bütçesinde burada söyledim, burada tekrar ediyorum Sayın Bakanım. Rize’nin bir şanssızlığı var, şans olarak görülüyor çünkü bu beleşi -özellikle söylüyorum-beleşçi siyasetçiler için şans. 83’ten beri Rizeli politikacılar, Rizeli başbakan, Rizeli Cumhurbaşkanı. Hadi bakalım, başbakanımıza, hadi bakalım Cumhurbaşkanımıza... Oylar o şekilde gidiyor. Ama Rize...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Bekaroğlu, lütfen toparlar mısınız.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – ...gerçekten planlı bir şekilde, düzgün bir şekilde, hiçbir alanda ama, ne tarımda ne diğer alanlarda ne yatırım alıyor ne de akıllı bir şeyler yapılabiliyor. Çay da bitmiştir. Rize’nin başka da bir geçim kaynağı yoktur. Turizm için de bugüne kadar hiçbir şey yapılmamıştır maalesef Sayın Bakanım. Bir daha tekrar ediyorum: Bu insanları dinlemeyin. Bu insanları dinliyorsunuz, sizi yanıltıyorlar. Gelin, muhalefeti de dâhil ederek, sivil toplum örgütleri de... Seçiyorlar onlar sivil toplum örgütlerini. Bir de bize sorun. Biz davet edelim. Oturalım ve konuşalım gerçekten bu sorunu ve bir çözüm bulalım. Sizin niyetinizi görüyorum, heyecanınızı görüyorum, yani tarımla ilgili gerçekten bir niyetiniz var, heyecanınız var, “millî” kelimesini de boşa kullanmıyorsunuz. Sayın Bakanım, yanıltmışlar sizi. Buğdaya teşvik vereceksiniz Rize’de. Nerede buğday ekeceğiz Sayın Bakanım? Denizde mi buğday ekeceğiz? Bu “Millî Tarım Projesi” hafızalarda. Yem. Hangi yem bitkisi? Toprak nerede? Nerede ekeceğiz?

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Bekaroğlu.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Kestin mi arkadaşım? Kesme ya!

BAŞKAN – Kesmedim efendim, teşekkür ettik, kesmedim henüz.

Buyurun.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ben bitirdim. Çok teşekkür ediyorum.

2017 bütçesi hayırlı olsun.

Umarım bu heyecanınızı korursunuz, umarım gerçekten sizi de sabote etmezler ve bu projeleri hayata geçirirsiniz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI FARUK ÇELİK (Şanlıurfa) – Sayın Başkanım, cevap olsun diye değil de önemli şeyler söylediği için...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bakan.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI FARUK ÇELİK (Şanlıurfa) – Şunu ifade edelim: Bir kere toplumun tüm kesimlerini dinlediğimizi bilmelerini istiyorum. Rize’de de aynı şekilde tüm kesimlerle bir araya geldik, Ankara’da da defalarca bir araya geldik. Çay, tabii ki, o bölge için, gerek fındık bazı illerimiz için gerekse çay bazı illerimiz için tek geçim kaynağı diyebileceğimiz ürünler. Çayla ilgili organik tarıma geçtiğimizi... Yani bu kararı aldık ve 2017 organik çay üretimi artık. Bu karar alındı, onu söyleyeyim.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Bakan, beş senedir yüzde 3’lerdeyiz.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI FARUK ÇELİK (Şanlıurfa) – Yok. Bu karar kesin alındı ve uygulama o şekilde olacak. Özellikle girdilerle ilgili de gerekli, yani kimyasallardan arınmasıyla ilgili de gerekli çalışmalar bitirildi. İnşallah önümüzdeki süreçte organik çay üretimi dönemi başlamış olur.

(Oturma Başkanlığına Başkan Süreyya Sadi Bilgiç geçti)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

Değerli arkadaşlar, daha geride yirmi civarında arkadaşımız var konuşmacı. Bu saatten sonra konuşma sürelerine alınmış olan karar içerisinde tutacağım, uzatmaya gitmeyeceğim. Bilgilerinize sunuyorum.

Sayın Başkan, Sayın Recai Berber, buyurunuz.

RECAİ BERBER (Manisa) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakanım, Değerli Bakan Yardımcımız, Değerli Tarım Bakanlığı bürokratları, arkadaşlarımız; öncelikle, 2017 bütçemizin hayırlı olmasını diliyorum.

AK PARTİ’nin 15’inci bütçesi görüşülüyor. Açıkçası Tarım Bakanlığının bütçesi görüşülürken birkaç hususu hem belirtmek hem Sayın Bakanımıza teşekkür etmek için burada bulunuyorum.

MUSA ÇAM (İzmir) – Recai Bey hoş geldiniz.

RECAİ BERBER (Manisa) – Hoş bulduk.

Değerli arkadaşlar, gerçekten Faruk Bey Bakanımıza ve ekibine teşekkürle başlamak istiyorum öncelikle.

Tarım Bakanlığı belki toplumun en geniş kesimiyle doğrudan ilgili bir bakanlık. “En geniş kesim” dediğim, 80 milyonun hepsini kastediyorum. Çünkü sadece hep üretim yönüyle bakıyoruz. Üretim yönüyle belki bunun yüzde 30’uyla doğrudan ilgili. Onun pazarlaması vesairesi dediğiniz zaman, yani... Ama bir de tüketim yönü var bu işin. Tüketim yönüyle de Gıda Bakanlığı olarak 80 milyon... Hatta yurt dışına gönderdiğimiz... Çevremizdeki 1 milyar insana biz mal gönderiyoruz. 1 milyar insanın

muhabatı aslında Tarım Bakanlığı çünkü Alaşehir’de bizim ilçe olmasına rağmen gümrüğümüz var. Orada, gümrükte bu mallar gümrüklenmeden önce Tarım Bakanlığının ekibi gelip denetliyor. Nereye gidiyor bu mal? Londra’ya gidiyor, Avrupa’nın herhangi bir köşesine gidiyor.

Moskova’ya gidiyor diyecektim ama maalesef bir senedir Moskova’ya gidemiyor. Bugün 24 Kasım. Tam da bir yıl oldu. 24 Kasım, geçen sene uçak hadisesinden sonra Rusya kapılarını kapattığı için özellikle bizim bölgemizden, işte, Antalya’dan vesairenden sevk edilen ürünlerde sıkıntı var. Sayın Bakanımın çok yakından takip ettiğini, Ekonomi Bakanlığımızın yakından takip ettiğini biliyorum ama Sayın Bakanım hâlâ çözülmüş değil.

Şu anda Manisa’nın hâlen Sarıgül ve bazı ilçelerimizde dalında üzüm var ve bu üzümler sofralık üzüm. İhraç ediliyor. İnşallah, birazdan, biraz arkadaşlar geç kalmışlar, kuru üzümümüz çok meşhur biliyorsunuz dünyada, o da gelecek sayın milletvekili arkadaşlarımıza, misafirlerimize ikram etmek için fındık gelmiş, kuru üzüm olmadan olmaz bunun yanında değil mi Başkanım?

BAŞKAN – Olmaz. Teşekkür ediyoruz Sayın Ergün’e.

RECAİ BERBER (Manisa) – Şimdi, şunu da söyleyeyim: Bakanımızla, Bakanımızın ekibiyle mutabık kaldığımız ve önümüzdeki günlerde mutlaka yapılmasını beklediğimiz... Buna herhâlde bütün milletvekillerimizin muhalefeti ve iktidarıyla herkesin katılacağı bir husus var.

Değerli arkadaşlar, 4 tane ürünümüz var ki, bu ürünlerle biz dünyada hem üretimde bir numarayız, hele ihracatta tekeliz diyebiliriz. Yani belki üretimde mesela Amerika kuru üzümde bizim kadar üretimi var ama kendi iç tüketimi çok fazla olduğu için ihraç edemiyor. İhracatın yüzde 80’i, dünyada ihracata konu olan kuru üzümün yüzde 80’i Manisa, İzmir, bizim bölgenin üzümüdür. Üretimimizin de -maalesef iç tüketimimiz az olduğu için 60 bin ton civarında- yüzde 80’ini biz ihraç etmek zorundayız. Aynı şey şu önünüzdeki fındık için geçerli, aynı şey Malatya’mızın kayısı için geçerli, yine aynı şekilde Aydın’ımızın inciri için geçerli. Bu 4 üründe -buna bir 5’incisini ekleyebilirsiniz belki ama çok zorlarsınız- bizim regülasyon sorunumuz var.

Bakın, geçen sene Manisa bölgesinde hasar oldu, don hadisesi oldu, son yetmiş, seksen yılın en büyük hasarı oldu. Ama bizim çiftçimiz az çok bilinçli olduğu için sigorta yaptırdı. TARSİM sigortası olan var ve bu TARSİM sigortası sayesinde olmayan üzümü için, kaybettiği, dalında olmayan üzümü için 240 milyon lira aldı, 35 milyon lira da Afet Fonu’ndan yardım gönderildi. Bu sayede 275 milyon lira vatandaşımıza, üreticimize -sadece Manisa için diyorum- bedel ödedik. Fakat bu yıl 300 bin tonun üzerinde rekolte olacak, oldu ve üzüm için Sayın Bakanımızla da görüşerek geçtiğimiz iki ay önce bir müdahale yapmaya başladılar ama bu yıl biraz geç kaldığımız için ya da yeterince tecrübeli bir ekip olmadığı için Tarım Kredi Kooperatifi vasıtasıyla bir miktar piyasaya girilip alındı. Ama burada şunu hatırlatmak istiyorum: Arkadaşlar, bu 4 üründe, tarım ürünlerinde böyledir. Yüzde 10 arz fazlası olduğu zaman fiyat yüzde 10 düşmez yarı yarıya düşer. Yüzde 10 eksik olduğu zaman da fiyat yüzde 10 artmaz 2 misline çıkar. Biz ne 2 misline çıksın istiyoruz ne de yarı yarıya düşsün istiyoruz. Stabil yani aşağı yukarı istikrarlı bir fiyat olsun istiyoruz. Fındıkta bunu istiyoruz, üzümde bunu istiyoruz, diğer ürünlerde bunu istiyoruz. Bunun için sadece ve sadece tabii ki ürünün arz fazlası olduğu zamanlarda bunu alacak bir fonu -ki Sayın Bakanım tarım krediyi bu dönem devreye soktu ama- esasında bu Toprak Mahsulleri vasıtasıyla yapmayı planlıyorlar şimdi.

İkincisi, bu fonu oluşturmak için de başka yere, hazineye filan kaynak müracaatına gerek yok çünkü biz geçen yıl da bunu söylemiştik. İzmirli, Manisalı olarak dedik ki: Şu anda ton başına ihracat 2.500 dolara çıktı. 100 dolar çok rahatlıkla fon alabiliriz ve bunu bizim üretici ya da ihracatçı

ödemeyecek. Kim ödeyecek? Dışarıda bu malı alan ithalatçı ödeyecek, İngiltere'deki ödeyecek, Almanya'daki ödeyecek. Yani bu şekilde ihracattan fon almak suretiyle oluşturacağımız fonu bir regülasyon fonu olarak diğer ürün arz fazlası olduğu zamanlarda alabiliriz.

Aynı şekilde ÇKS'yle ilgili olarak ciddi çalışma yapılıyor. Bu konularda bazı aksaklıkları Sayın Bakanımıza ilettiğimizde gerçekten bütün çiftçilerimiz... Bakın hemen ziraat odalarımızda Sayın Bakanımızdan randevu istediğimizde bölgemizin bütün ziraat odaları hepsi birlikte Sayın Bakanımızın ekibiyle toplantı yapıldı ve orada üreticiler, ihracatçılar hep birlikte bu ülkenin sorunu deyip görüşlerini paylaştılar ve çözüm üretildi. Onun için Sayın Bakanımıza bu konuda çok teşekkür ediyoruz.

Tabii ki, burada çay için organikten bahsedildi. Şu anda Manisa Türkiye'nin en fazla organik üretim yapılan bölgesidir. 380 bin dönüm arazide organik üretim yapıyoruz. Zeytinimize, zeytinyağımıza kadar hepsi organik ve bunun için tabii şöyle bir adım atmamız gerekiyor, yani Tarım Bakanlığımızla bunları çok konuştuk: Organik üretim sadece bir bahçede, bir tarlada olmaz, olamıyor çünkü bölgenin etrafında ilaç kullanılıyor. Dolayısıyla, organik üretim için havza bazlı olması gerekiyor. Yani bir bölgeyi, bir ilçeyi organik tarım alanı yapmanız gerekiyor. Aksi takdirde bunun tabii sertifikası, vesairesi de çiftçilerimiz tarafından zor karşılanan şeyler. Bu bölgesel olduğu zaman çok daha kolay olacak çünkü o bölgenin tamamı organik olacak. Dolayısıyla, bu organik desteklememiz gerekiyor ki dünyada özellikle... Mesela bizim kuru üzümde, organik ürünümüzün fiyatı neredeyse 2 misli, aynı şekilde bölgemizin organik zeytinyağı, zeytini 2 misli, 3 misli fiyatı. Bakın, litresi 50 euroya, 40 euroya zeytinyağı satılıyor bizim bölgemizden organik. Nerede? Harrods mağazasında, ne bileyim Amerika'nın en lüks mağazalarında. Bunun önünü açmamız, katma değeri yüksek ürünlere yönelmemiz gerekiyor. Özellikle de diğer biliyorsunuz, havza bazlı üretimde destekleme kapsamındaki ürünlerimiz bundan yararlanacak ama destekleme kapsamı dışındaki ürünlerimiz için de mutlaka Tarım Bakanlığımızın özellikle ÇKS bilgilerini üreticilerle paylaşmasını istiyoruz. Yoksa kendisine sadece istatistiksel bilgi olsun diye toplanmıyor bunlar. Hatta onun ötesinde Tarım Bakanlığının çok büyük güzel yatırımları var. Mesela İstanbul Teknik Üniversitesinden çok büyük bir TARBİL Projesi başlatılmış durumda ciddi de yatırım yapıldı. Buradan oluşacak bilgilerin üreticilerle paylaşılacak suretiyle piyasası bilgilendirerek biraz daha düzenleyici olmak tarım alanında çok önemli diye düşünüyorum.

Tabii, Tarım Bakanlığının bütçesi, çalışmaları biraz önce söylediğim üretimden tüketime kadar 78 milyonu, milyonlarca insanı ilgilendirdiği için çok geniş bir alanı var. Sadece şunu belirtmek istiyorum. Biraz önce değerli konuşmacımız dedi ki: "Kanun çıkardınız, bütçenin yüzde 1'i kadar destek verecektiniz olmuyor mu?" Değerli arkadaşlar, bu bizim şu andaki desteklerimizin hepsini topladığımızda yüzde 1'in de üzerinde. 20 milyar eder.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Değil, hesap ortada.

RECAİ BERBER (Manisa) – Bakın, çiftçiye doğrudan doğruya sosyal yardım gibi verilen desteği saymayın. Mesela şu anda Tarım Bakanlığı ne yaptı? Gübrede KDV'ye sıfır dedi. Buyurun yüzde 18 işte, zaten destek vermiş oluyorsunuz. Yani almayarak da destek veriyorsunuz. Ya da sübvansiyonlu kredi kullanıyorsunuz.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Verginin adı destek olmaz Sayın Başkan.

RECAİ BERBER (Manisa) – Nedir?

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Verginin adı destek olmaz. Vergiyi almıyorsunuz.

RECAİ BERBER (Manisa) – Nasıl?

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Siz yüzde 18 katma değer vergisini almıyorsunuz.

RECAİ BERBER (Manisa) – Ama başka yerden alıyorsunuz.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Olur mu öyle şey canım.

RECAİ BERBER (Manisa) – Ama başka yerden alıyorsunuz.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Vergiyi destek olarak sayamazsınız.

BAŞKAN – Sayın Zeybek lütfen.

RECAİ BERBER (Manisa) – Tabii, şöyle yaparsanız sayarsınız. O vergileri Maliye Bakanlığımız alsaydı, Tarım Bakanlığı da nakit olarak bunları verseydi o zaman diyeceksiniz “Bak şu kadar verildi.” diye destek sayacaktınız. Aynı şekilde sübvansiyonlu kredilerin faizini devlet veya Tarım Bakanlığı bütçesinden ödüyorsak hatta bırakın sadece üretimi bana göre ihracata verilen tarım ürünlerinin desteği de tarıma destektir. Esas benim üzerinde durduğum odur.

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Onlar zaten sayılıyor.

RECAİ BERBER (Manisa) – Bakın, şu anda zeytinyağına ambalajlı ihracatında destek veriliyor ve bu sayede Türkiye’de zeytinyağı regüle edildi. Ben bunu daha çok destekliyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Bir dakika...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Yeter mi diyorsun, her şey iyi, tamam mı diyorsun?

RECAİ BERBER (Manisa) – Tabii ki. Şu anda bizim isteğimiz ne biliyor musunuz? Zeytinyağında olduğu gibi zeytinin ambalajlı ihracatında destek verilsin çünkü bu mal bütün dünyaya satılırsa bizim üreticimizin ayrıca bir paraya desteğe ihtiyacı olmaz. Ama bu mal satılmazsa elinde kalırsa kusura bakmayın, malın bedelinin tamamını verseniz gene memnun olmaz. Kimse devletten böyle para yardımı filan istemiyor. Malının değerli bir şekilde satılmasını, değerini bulmasını ve oradan gelir elde etmeyi bekliyor. Tarım Bakanlığımızın şu andaki politikası da buna yönelik.

Bakın, belli bir rakamın altına düştüğünde süt üreticisine dedi ki: “Ben senin sütünü alıp süt tozu yaptıracağım.” Bu sayede süt 1 liranın altına düşmedi. Aynı şekilde şu anda ilk defa süt ürünlerinin ihracatına özel sektörde yapsa destek veriyor Bakanlığımız. Sadece süt tozuna değil, peynir mi ihracat ettiniz, ona da destek veriyor. Şimdi, bunun, bu şekilde sistemin aslında işlemesi gereken o. Bir ürünü üretiyoruz, üretim kolay, bizim memleketimiz, insanımız çalışkan, bilimsel de üretiyor. Ama bunu satmadığınız, ihraç etmediğiniz zaman kusura bakmayın, o zaman da elinizde patlar şikâyetler artar.

Ben Tarım Bakanlığının şu andaki uygulamış olduğu politikalarının çok güzel sonuçlar vereceğini ve gittiğimiz yerlerde de çiftçilerimizin son derece memnun olduğunu görüyorum ve Sayın Bakanımın ve ekibinin başarılarının devamını diliyoruz. Bir de herkesi dinliyorlar, inşallah önümüzdeki günlerde bir Manisa Milletvekili olarak kendilerini Manisa’ımızda da görmek istiyoruz Sayın Bakanım. Zeytin hasadımız bitmek üzere, en kısa zamanda bekliyoruz.

Değerli arkadaşlar, Tarım Bakanlığımızın 2017 yılı bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum ve sadece üretim değil, işin tüketim ve gıda ayağının da burada konuşulması, tartışılması gerektiğini düşünüyorum. Söz verdiğiniz için teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, tekrar hayırlı uğurlu olsun.

BAŞKAN – Recai Başkana teşekkür ediyoruz.

Kendisini Komisyonda görmek bizi sevindirdi.

Sayın Taşcı, süreniz beş dakikadır.

Buyurunuz.

ERGÜN TAŞCI (Ordu) – Sayın Başkan, Sayın Bakanım, sayın Komisyon üyeleri, çok kıymetli bürokratlar ve basın; ben beş dakikadan daha az süremi kullanarak sözlerimi tamamlamak istiyorum çünkü daha önce Giresun Milletvekilimiz ve muhalefetten arkadaşlarımız özellikle Ordu Milletvekili olarak Karadeniz'deki Ordu ve Giresun'daki fındıkla ilgili hususunu, tespitlerini ve önerilerini yaptılar. Dolayısıyla, Bakanlığımız da konuya hâkim.

BAŞKAN – Sayın Taşcı'ya fındık için de teşekkür ediyoruz.

ERGÜN TAŞCI (Ordu) – Sayın Bakanım, öncelikle az önce Salih arkadaşımızın da ifade ettiği gibi bizim Ordu ilimizin de mera hayvancılığı konusunda, yetiştiriciliği konusunda bölge olarak belirlenmesi gerçekten Ordu'da son, sıcak güzel bir haberdur. Bunun için öncelikle Karadeniz Bölgesi adına teşekkür ediyoruz.

Aslında talep sürekli var olan bir şey ama biz öncelikle teşekkürle başlayalım. Tabii, fındığa ilişkin bir iki hususu paylaşmak isterim. Gerçekten AK PARTİ'nin on dört yıllık iktidarı döneminde...

Tabii, sözlerime başlamadan önce yine şunu ifade etmek istiyorum: Adana Valiliğimiz önünde meydana gelen hain saldırı sonucu hayatlarını kaybeden vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet, yaralılara acil şifalar diliyorum.

Yine Öğretmenler Günü'müz nedeniyle, özveri gösteren emeğe yürekten teşekkür ediyorum. Öğretmenlerimizin Öğretmenler Günü'nü kutluyorum.

Sayın Bakanım, on dört yıllık dönemimize baktığımız zaman gerçekten Tarım Bakanlığımızın hem bürokratik kadrosu hem çalışma azmi, heyecanı anlamında yapılanların altını bir defa daha programınızda ifade ettiğiniz gibi paylaşmak isterim. Yani bu dönemde mazot desteğinden tutun da kimyevi gübre desteği, doğrudan çiftçiye ödenen prim destekleri, hayvancılık, tohum ve fidan, tarımsal sigorta bunlar da kayıtlara geçmesi gereken hususlar. Toprak analizi, kırsal kalkınma ve daha birçok destekle üretimi teşvik. Yine tarımsal kredilerde faizlerin düşürülmesi. Yine üreticiye sıfır faizli kredi sağlanması, güvenilir gıda, arazi toplulaştırma, tarım danışmanlığı, eğitim-yayım, AR-GE, zirai mücadele ve daha birçok alanda yenilikçi bir çalışmayı zaturalinizin başkanlığında bütün çalışma arkadaşlarınıza ve Bakanlığınıza bu konudaki destekleriniz için teşekkür ediyorum.

Evet, seçim bölgemiz Ordu'da en önemli ihracat ürünü fındık. Fındıkla ilgili maalesef güçlü ve oyun kurucu konuma gelmemiş millî sermaye kuruluşları olmayan serbest piyasada fiyatların oluşumunda ciddi sıkıntı var. AK PARTİ hükümetleri döneminde 2009'dan itibaren fındıkla ilgili Hükümetimizin fındık politikası taban bazlı destek verilmesine rağmen maalesef, bu fındık piyasasının oturmasında bir sıkıntı var. Bunun için piyasa dengelerini sağlayacak diğer enstrümanların... Özellikle Bakanlığımızın bu konudaki çalışmalarını biliyoruz, zaten işin içindeyiz, paydaşız. Bu konuda ürün ihtisas borsası, lisanslı depoculuk konusunda ve gerçekten bölgede bir fiyatın belirlenmesi noktasında Bakanlığımızdan çok şiddetli bir talep var. Buna ilişkin detaylı bilgiyi ve istişareler de yapıldı.

Ben en son bölümde de Sayın Bakanımın, Sayın Başbakanımın ve Sayın Cumhurbaşkanımızın birlikte yürüttükleri üreticilerle buluşma suretiyle lansmanı yapılan millî tarım modelinin ülkemizde tarıma yeni bir bakış açısı kazandıracığına olan inancımı paylaşmak isterim. Bu konuda yine alan bazlı desteğin sürdürülmesi en azından üreticilerimizin ayakta kalması noktasında önemli bir katkı sunuyor. Yine Millî Tarım Projesi'nin ve görüşülen 2017 yılı bütçemizin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Bu arada fındıkta bir konunun, dile getirilmeyen bir hususun paylaşılması istiyorum. Fındıkta külleme hastalığı, verimi ciddi bir şekilde düşürüyor. Bu acil önlem alınması gereken bir konu.

Arz ediyorum efendim. Bütçemiz hayırlı uğurlu olsun.

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Taşcı.

Sayın Taşcı, şimdi bir mesaj geldi diyor ki: “Başkanım basın mensupları adına konuşuyorum. Fındık için biz teşekkür etmiyoruz çünkü bize fındık verilmedi.” diye bir mesaj geldi, ilgilenirseniz sevinirim.

Sayın Gaytancıoğlu...

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, değerli bürokratlar; ben önce “AK reform” diye söyleyen Erzurum Milletvekilimizden başlamak istiyorum. Kırsal, Erzurum’da boşalmış Sayın Vekilim. Ben hemen bu arada Google’a baktım, 2000 yılı nüfusu 937 binmiş, şimdi 762 bine düşmüş. “Erzurum merkezi artmış” şimdi onu diyeceksiniz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Hayır, hayır merkez artışı değil.

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Bu da köye gitmediğinizin en basit göstergesidir. AKP iktidarı kırsalı boşaltmıştır.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Değil değil.

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Köylüyü maalesef yokluk içerisinde görmemektedir.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Bunu söylemek size düşmez. Yani bırakın şimdi tarımla ilgili ne söyleyecekseniz söyleyin. Köye gidip gitmediği sizi ne ilgilendirir.

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – “Millî Tarım Projesi” dediniz. Demek ki bugüne kadar tarımı hiç millî görmediniz.

HAMZA DAĞ (İzmir) – Erzurum’da 5 vekilimiz var, 1 tane bile vekil çıkartamıyorsunuz ya!

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Bütün tarım ürünlerinde fiyatlar düştü, kırmızı et fiyatlarını da durduramıyorsunuz, nasıl millî tarım?

Yine “öze dönüş” dediniz ama öze dönüş diyen Tarım Bakanlığı bugün itibarıyla 500 bin canlı hayvanın ithalatını serbest bırakıyor. Demek ki kırmızı et fiyatlarını durduramıyorsunuz. Bu mantıkla da durdurmanız mümkün değil.

Ben hemen icraatın içinden olarak bize verdiğiniz kitaplardaki ön sözden başlamak istiyorum. “Gübre ve yemde KDV’yi kaldırdık.” Evet, yüzde 18 gübre fiyatı düşmedi. Yem fiyatı da yüzde 8 düşmedi. Tam tersine fiyatlar arttı. 2 milyarlık kaynağı da çiftçiye vermek yerine aracılara kullandırınız, ithalatçılara kullandırınız, bu işin ticaretini yapanlara kullandırınız.

“Genç çiftçilere 30 bin lira hibe verdik.” dediniz. 397 bin kişi sıraya girdi, ben o ara Mardin’deydim herkes kendilerine 30’ar bin lira para verileceğini zannediyordu. Daha hibeleri almadan 4’er 5’e bin liralari peşin olarak aldınız. Yüzde 18 KDV’yi peşin aldınız, insanları sigortalı yaparak BAĞ-KUR’a soktunuz ve verdiğiniz ürünleri sigortalarını aldınız. Yine de başarılı bir proje olarak destek veriyoruz ama verilen 450 milyon liralık bütçe son derece düşük, bunun artırılması gerekir.

Desteklediğimiz bir konu var ön sözde, bunu destekliyoruz. 184 büyük ovanın sınırlarının belirlenmesi... Evet, bunları korumak zorundayız. Vahşi sanayinin hızla ilerlemesinden tarım en çok zararı görmüştür. Bunu güzel olarak buluyorum.

Arazi toplulaştırma ve sulama çalışmalarının tek elden yürütülmesi... Zaten yıllardan beri yapılıyor. Bu da desteklediğimiz bir konudur.

“Hayvancılıkta yeni desteklemeler var.” dediniz. Demek ki yetmiyor ki ithalat yapıyorsunuz. Bu mantıkla yetmez. Ben aslında Tarım Kanunu’nun 21’inci maddesini bir bilim adamı olarak açıklamayı düşünüyordum ama onu bütçe konuşmasına saklıyorum. Nasıl az önce -Manisa Milletvekilimiz dışarı çıktı- “Yüzde 1’i de geçiyor.” dedi. Evet, tabii, dışarıdan gümrüklerle korursanız, kredi sübvansiyonu da bir destek olarak görürseniz yüzde 2’yi ben de size bulurum, hatta daha da yukarlara çıkartırım. Ama gerçek rakam doğrudur, binde 5’tir. “Paramız yok deseniz.” anlarız. Deriz ki: “Ya, evet Türkiye Cumhuriyeti’nin bütçesi bu kadar ama bu seneki bütçede 12,8 milyar lira. Yani geçen seneki gibi çiftçimize sürünmeye devam edecek. Niye? Yüzde 10 aşığı yukarı artış var, enflasyon da yüzde 10 arttığına göre. Yine elma fiyatları düşecek, patates fiyatları düşecek, buğday fiyatları düşecek.

“Et ve Süt Kurumu, süt alımı yapmaya başladı.” dediniz ama sütte bence ciddi anlamda sınıfta kaldınız. Çünkü süt fiyatları benim bölgemde 1 lira 7 kuruş -Edirneliyim ben- onun dışındaki bölgelerde 1 liranın altında. Sayın Bakan, 1 lira 15 kuruşun altına düşmeyeceğini söyledi ama öyle bir fiyat yok.

Dün Millî Eğitim Bakanlığıyla ilgili bir madde görüşülüyordu, ben de biraz sonra gideceğim 7’nci maddeyi konuşacağım. Millî Eğitim Bakanımız 2002’deki süt tüketimi ile AKP iktidarlarının sonundaki süt tüketiminin arttığını söyledi. Evet, sütü bu kadar düşürürseniz süt tüketimi artar. Ama üreticiyi korumuyorsunuz, üretici köyden kente göç ediyor, kırsal boşalıyor.

“Her tarım işletmesine bir ziraat mühendisi ve veterineri zimmelledik.” dediniz ama binlerce ziraat mühendisi, gıda mühendisi, su ürünleri mühendisi bizleri arıyor işsizler. Buradan sizlerden açıklama bekliyorlar. Bu sene eleman alımı yapacak mısınız? Geçen sene “2.700 kişiyi alacağız.” dediniz, bu sayı 1.700’lerde kaldı ve birçok da FETÖ’cüyü kurumdan attınız, bunların yerine eleman alımı olacak mı?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Son cümlelerinizi alayım.

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Mazot tüketiminin yarısını ne zaman vereceksiniz? Yarısı sizden yarısı bizden güzel destekliyoruz ama bütçede bununla ilgili bir şey yok. Demek ki 2017’de bu bir hayal olarak kalacak.

Ortak akıl toplantıları yapıyorsunuz, iyi güzel. Örneğin Edirne’dekinin ben size söyleyeyim -tabii, Tekirdağ’da yaptınız- Edirne’de çeltik fiyatını açıkladınız, çiftçiler, herkes sizi alkışladı ama sonrasında bize dert yandılar “Bu fiyatla biz batarız.” dediler ve açıklanan fiyatın aşığı yukarı 200-300 kuruş yani 1.675 lira açıkladınız ama üreticimiz 1.300 liradan 1.400 liradan hâlâ çeltiğini satamıyor ve bize dert yanırlar. Nedense üretici çok efendi oldu. Mustafa Kemal Atatürk’ün “Köylü milletin efendisidir.” dediği “efendi” bu sefer sesini çıkaramadığı için “efendi” olarak görüyoruz. Efendi, ciddi anlamda borçludur, kırsalı terk etmiştir. Borç ve haciz baskısı altında kalmıştır. Türkiye en pahalı mazottan sonra en pahalı etin de kullanıldığı bir ülke hâline gelmiştir.

2002’de -az önce rakamlar verildiği için söylüyorum- 530 milyon lira borçlu olan çiftçi bugün için 68,5 milyar lira borçludur. Yani ne değişti? Ben size bir şey söyleyeyim. Türkiye, nohutta dünya birincisiydi, siz gelmeden önce. Şu anda biz Kanada olmasa nohut yiyemeyiz ve bu arada nohut fiyatı da 10 lira. Sözde bu fakirin yiyeceği.

Buna rağmen 2017 bütçesinin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Aydemir, buyurun.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Şimdi, tabii, değerli vekilimiz Google’a bakıp ona göre bir değerlendirme yapıyor. Oysa, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi’ni düşünseydi, bu fahiş hatayı yapmayacaktı. O dramatik nüfus düşüşünün altında yatan temel sebep odur değerli vekilim. Yoksa Erzurum’da nüfusta herhangi bir kayıp yoktur. Özellikle AK iktidardan sonra -bunu altını özellikle çiziyorum- her parametrede olduğu gibi nüfusta da özellikle de demografik yapının dağılımında da hep iyiye giden pozitif yönlü gelişmeler vardır, bunu bilin. Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi’nden kaynaklı bir kayıptır o.

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – İnternet’e girerseniz Erzurum’un ne kadar göç verdiği yazıyor zaten. Adrese falan değil, girin Google’a yazın.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Göç, o nüfus... Yani “Dramatik düşüşün altında yatan temel sebep odur.” diyorum ben. Yani “960 binden 750 bin” diyorsunuz ya, oradan kaynaklı o.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Evet arkadaşlar, Türkiye’de Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi’ne geçildikten sonra bütün illerimizde ciddi nüfus düşüşleri olduğu zaten herkesin malumudur. Yani sadece bir örnek olarak vereyim. Mesela Isparta’nın bir beldesi 6 bin görünürken Adrese Dayalı Sisteme geçmeden önce şimdi 600, artık oradan hesap edin yani.

Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Karabıyık, buyurunuz lütfen.

LALE KARABIYIK (Bursa) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Öncelikle Adana Merkez Seyhan ilçesindeki hain saldırıda yaşamını yitiren vatandaşlarımıza Allah’tan rahmet diliyorum. Cumhuriyeti koruyacak ve yaşatacak nesiller yetiştirme mücadelesi veren, geleceğimizi şekillendiren tüm öğretmenlerimizin Öğretmenler Günü’nü kutluyor, atanamayan öğretmenlerimizin ve 15 Temmuz sonrası açığa alınmış veya ihraç edilmiş mağdur öğretmenlerin de bir an önce öğrencilerine kavuşmasını diliyorum.

Sayın Bakan, öncelikle gıda enflasyonu, TÜFE’yi son derece olumsuz etkiliyor bildiğimiz gibi. Ama yine altını çizerek belirtmeliyim ki, gıda enflasyonu asla üretim ve arz kaynaklı değil, aslında bu yükseliş dağıtım kanalları ve perakende zincirinden geliyor çünkü oralarda kâr payı çok yüksek. Şimdi, dikkatle şu rakamlara baktığımda: Tarım üretici fiyat artışı on ayda eksi 0,26 yani aslında olumlu etkiliyor. Ama TÜFE’deki gıda grubu fiyat artışı -yani TÜFE’yi azdıran bu zaten- 2,60. Yani üreticiden gelen bir fiyat arttırıcı etki yok, zaten üretici de kazanmıyor.

Şimdi, oranlara dikkatinizi tekrar çekmek istiyorum. On iki yıllık dönemde baktığımızda tarım üretici fiyatı yüzde 158 artmış ama buna karşın tüketici fiyatı yüzde 236 yükseliş göstermiş. Ki hatırlarsak önceden gıdanın TÜFE’deki payı yüzde 30’du, şimdi artık yüzde 24 olarak hesaplanıyor ve Sayın Bakan, bu önemli bir sorun ve bu konuda yapılması gerekenler son derece acil diye düşünüyorum.

Diğer taraftan, maalesef, özelleştirme ve tarımsal girdi piyasasının uluslararası tekelere bırakılması 1980’lerle beraber reform, yeniden yapılandırmalarla tarımı geliştirme hamleleri olarak sunuldu. Sonuçlara bakıldığında ise tekel karşıtı rekabeti yaşatmayı amaçlayan yasa ve uygulamaların da gerçek hayatta işlemediği açıktır. Günümüz ekonomisini, piyasa ekonomisi ve özellikle de serbest piyasa ekonomisi olarak isimlendirmenin de olanağı maalesef yoktur. Bir ürün piyasasında 4 firmanın yüzde 50 ve üzeri pay aldığı bir ekonomi nasıl serbest bir piyasa ekonomisi olarak tanımlanabilir ki zaten.

Bu durumun en açık yaşandığı alanlardan birisi de zaten tarımsal girdi piyasaları. Küresel ölçekte 4 firmanın piyasayı kontrol düzeyleri tohumda yüzde 58,2, tarımsal kimyasallarda yüzde 61,9, gübrede yüzde 42,3, hayvansal ilaçlarda yüzde 53,4'e çıkıyor. Hayvansal üretime baktığımızda da tavukçulukta yüzde 97, domuz ve sığırdı yaklaşık yüzde 66 kadar. Şimdi, bu durumun dünya gıda sistemi için oldukça zararlı, dünya gıda güvenliği açısından da kabul edilemez olduğunun altını burada çiziyoruz ve Türkiye'nin burada önlem alması gerekiyor. Tabii, ancak kimyasal girdiler ve özellikle son yıllarda üretimi ve dağıtımını yaygınlaştırılan, genetiği değiştirilen, tohum ve hayvansal materyal pazarındaki tekelleşmelerin bunların kullanımında çevre ve insan sağlığı açısından yaratılan tehdidi de burada gözden kaçırmamak gerekiyor Sayın Bakan.

Diğer taraftan, tarımda artık gerekli ve ayrıntılı verilere sahip olan, yeterli ölçüde bölgesel ve ürün bazında envantere sahip olan ülkeler, yine aynı zamanda teknolojiyi doğru kullanarak arazilerin hoyratça kullanımının önüne geçebilen ülkeler başarı sağlıyor. Bu nedenle yapılacak olan araştırmanın ve bilgi bankasının son derece değerli bir birikimi ve faydayı yaratacağını da unutmayalım. Aynı zamanda gıda tedarik zincirinde uzaktan algılama ve mekanizmalarda artık böyle bir sistem kullanılmaya başlamış, üretim teknolojileri bu şekilde ilerlemeye geçmiştir.

Şimdi, bu konuda ben bazı üniversitelerin ve Boğaziçi Üniversitesinin de olmak üzere çalışmalarını çok değerli buluyorum. Yine buradan şu sonucu çıkartmamız lazım: Tarım işletmesi küçük de olsa büyük de olsa aslında geleceğini teknolojinin kullanımında aramak lazım. Bu konuda da birtakım girişimlerin artırılması gerektiğini düşünüyorum.

Diğer taraftan, ilişkilerimizin iyice gerildiği Avrupa Birliği Komisyonunun hazırladığı Türkiye 2016 İlerleme Raporu'nda zaten bildiğimiz gibi siyasi temel hak ve özgürlükler, yargı, basın özgürlüğü konusunun içeriği çok sert bir şekilde eleştiriliyor, bunu hepimiz biliyoruz. Ancak, tarımla ilgili olarak orada üç tane fasıl var: Biri, gıda güvenliği, veterinerlik ve bitki sağlığı politikası. Biri, tarım ve kırsal kalkınma faslı. Biri de balıkçılık. Şimdi, bu rapor incelendiğinde beş yıl önceki rapora göre bir ilerleme kaydedilmediğini ifade ediyor. Ama benim burada özellikle dikkatimi çeken şu, benim konuşmamın başında da üzerinde durduğum nokta: Türkiye'nin tarım sayımının, envanterinin yetersiz olduğu olgusu. İşte, burada çok önemli çalışmalara ihtiyaç var ve burada geri kaldığımızı düşünüyorum Sayın Bakan.

Diğer taraftan, Avrupa Birliği Katılım Öncesi Yardım Fonu'ndan daha fazla yararlanılması gerektiğini düşünüyorum. Şimdi, biz daha önce Avrupa Birliği Yardım Fonu toplantısına Cumhuriyet Halk Partisinden ben ve iktidar partisinden de iki kişi katılmıştı, Sayın Ergün Taşcı da burada, Belgrad'da yapılan bu yardım fonu toplantısında bize şu söylenmişti: Özellikle, bu fondan Türkiye tarımda daha fazla yararlanabilmeli ve yetersiz olduğunu ifade etmişlerdi. Bu programın sadece 42 il yerine, ülke genelinde kullanılabileceğinin de altını çizmişlerdi. Bunu da burada belirtmek isterim. Yetersiz bir kullanım, aslında kullanıldığında istihdamı artıran bir özellik sergilediğini de ifade etmişlerdi.

Yine, raporun gıda güvenliği, veterinerlik ve bitki sağlığı politikası alanında hazırlıkların da yetersiz düzeyde olduğu vurgulanıyor Sayın Bakan. Bu alandaki Avrupa Birliği müktesebatının tam olarak uygulanması için özellikle de hayvansal yan ürünler, hayvan refahı ve hayvanların kimliklendirilmesi ve kayıt altına alınması ile hareketlerinin kontrolü konularında kayda değer ilave çabaların ihtiyacı olduğunu düşünüyorum. Gelecek yıl özellikle gıda işletmelerini Avrupa Birliği standartlarını karşılayacak şekilde geliştirmek ve hayvansal yan ürünler ve hayvan refahına ilişkin kuralların uyarlanması ve uygulanmasına yönelik daha fazla adım atılması gerektiğini düşünüyorum. Gıda işletmelerinde ise kayıt ve onayında yeni kuralların uygulanması için hâlâ önemli çabalara ihtiyaç var diye düşünüyorum.

Sayın Bakan, diğer taraftan, 2010 yılında hayvan ithalatına başlanmıştı çünkü 2008’de çiğ süt fiyatının düşürülmesi sonucunda başlayan kriz sebebiyle 1 milyon baş süt ineği kesilmişti. Hayvan varlığının azalması sebebiyle de 2009’da kırmızı et fiyatının yükselmesi ve sütteki kriz kırmızı ette de yaşanmaya başlanmıştı, bu tarihi biliyoruz. Ancak, en fazla desteklenen ve en çok kredi ve hibe verilen hayvancılık sektörü olduğu hâlde Türkiye neden Amerika’dan sonra hâlâ en çok sığır ithal eden ülke konumunda ve buradaki amaç ithalatı azaltmak ve üretimi artırmak değil miydi? Şimdi, tabii Avrupa Birliğinde de şunu biliyoruz: Yani “İthalatı açın.” diyorlar. “Daha çok ithalat yapın.” diye dışarıdan bir baskı var. Bunun etkisi mi var, yoksa -Millî Tarım Projesi’nde açıklanan hayvan üretimini artırmak diye biliyoruz amacı- bu uygulamada bazı yanlışlıklar mı var? Hani bunu da aslında sormak istiyorum Sayın Bakan.

Sonuç olarak hayvancılıkta yazboz tahtasına dönmüşen bir politika söz konusu. İthalat artıyor, tarım politikamız millî olsa da hayvanlarımız maalesef ithal. Oysa, Mustafa Kemal Atatürk’ün daha 1925 yılında hayvan ıslahı ve üretimi için başlattığı çalışmaları unutmayalım, hatırlayalım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Karabıyık, teşekkür ediyorum.

Sayın Tamaylıgil, buyurunuz.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli hazırım; ben aslında bu konuşmaya başlarken öncelikle acı bir gün, üzücü bir gün, şehitlerimiz var. Hepsine Allah’tan rahmet diliyorum, ailelerine sabır diliyorum. Diliyorum ki acı günler, bu acı günleri yaşatan süreç bir an evvel ülkemizin kaderi olmaktan uzaklaşsın ve terör denilen kanlı eller ve o kanlı elleri tutanların desteği bir an önce güçlü bir şekilde ortadan kaldırılsın.

Ben, öncelikle Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının 2015 yılı Sayıştay Denetim Raporu’nu hazırlayan değerli uzmanlara çok teşekkür ederek başlamak istiyorum. Sayın Bakanım, Bakanlığımızın Sayıştay denetim raporunu inceleme imkânınız ve zamanınız oldu mu, bilmiyorum. Bu raporu inceledim ki gerçekten bir denetim raporu ötesinde çok iyi bir uzman gözüyle bakılmış, değerlendirilmiş ve vizyonel bir gelecek bakış açısını ortaya koyan mevcut istatistikler ve “Ortaya çıkmış olan sonuçlardan gelecek için nasıl tedbirler alınması gerekir?” konusunda da yapıcı eleştirileri ve tavsiyeleri içeren bir rapor. O yüzden, öncelikle bu raporu hazırlayan değerli uzman arkadaşlara gerçekten çok teşekkür etmek istiyorum. Burada başlıklar hâlinde yer alan ve bence de çok önemli bulguların var olduğu raporla ilgili bazı başlıkları paylaşmayı istiyorum.

Şimdi, tabii, 5018 sayılı Kanun’a dayalı olarak kurumla ilgili birtakım tespitler, bakıldığında bunun uygulanma açısından eksiklerin devam ettiğine dair tespitler hâlâ süregitmekte. Ama şimdi biz destekleri konuşuyoruz, desteklerin miktarını konuşuyoruz. Hangi ürüne, hangi şekilde tarımsal üretim yapan şirket veya çiftçinin kendisine desteklerin ulaştırılıp millî bir tarım politikası veya millî tarım politikasının içerisinde güçlenecek, rekabet edecek ve bizi bu küresel dünya oluşumunda, üretim ve tüketim oluşumunda güçlü kılp mücadele ve rekabette öne çıkacak sonuçları elde edeceğiz diye bir inceleme, değerlendirme süreci geçirirken bazı başlıkları ve sonuçları iyi görmemiz, elimizdeki istatistik ve ona bağlı olarak değerlendirmeleri doğru tespit etmemiz ve ona göre bir süreç idaresinin şart olduğu yadsınamaz. Şimdi, burada baktığımızda bir kere istatistiki bilgiler açısından belli tespitler var ancak ilk bulgulardan bence önemli gördüğüm bir tanesi tarımsal amaçlı kooperatiflere kullanılan kredilerle ilgili ödemelerin takibi. Mesela, bakıyorsunuz, kredi kullanılan kooperatif sayısı 2001’den 2015’e kadar tutarlarla beraber ortaya konmuş yani gerçekten önemli bir bilgi. Ama birden bakıldığında bu kooperatifler 2001’den 2014’e kadar değişik sayılarda ve bu sayıların içerisinde tutarların da belli

bir meblağdan hızla arttığı görülürken sonra 2014-2015'e geldiğimizde bu kooperatiflerin sayısının azaldığını, kredi tutarlarının azaldığını, uygulamalardaki değişikliklerin hangi sonuçlara taşıdığını ve buradaki tespitlere de baktığımız zaman çok önemli bir tespit daha karşımıza çıkıyor.

Şimdi, yine, tarımsal amaçlı kooperatiflerle ilgili tespit yapılırken Bakanlık ve Ziraat Bankasının birlikte çalışmalarıyla, bir protokolle kredi kullanılması noktasında kredi hesaplarının izleneceğine dair tespitler yapılmış ancak bu görevin Ziraat Bankası tarafından gereği gibi yapılmadığı tespit edilmiş. Şimdi görüyoruz ki bizim ülkemizde iki tane önemli banka var: Ziraat Bankası ve Halk Bankası. Ben her iki bankanın da asli görevlerinin hem tarım açısından... Türkiye'nin gelecek dönemle ilgili refah seviyesini güçlendirecek tarımla ilgili bir çalışma artışı yerine her iki bankanın da Halk Bankasının esnafı desteklemekten... Sevgili Genel Müdür Yardımcısı burada. Şimdi, şeylere baktığımızda...

MUSTAFA SAVAŞ (Aydın) – Halk Bankası denince...

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) - Halk Bankası deyince gördüm, hemen kulağınızı kaldırdınız yani dinlemeye başladınız da.

Ama bir gerçek var: Yani dünya, o küresel ekonomik düzen, ülkeler açısından yaptığı para akımı, o para akımından tüketimin her şekilde canlandırılması ve üretimin geriye bırakılarak bağımlı bir toplumun ortaya çıkması. Şimdi, hadi, Halk Bankası demeyeyim, Ziraat Bankasıyla ilgili konuşalım. Yani kendi kuruluş felsefesiyle ilgili olarak ekonomik refahı artıracak katkı payının hangi noktada olduğuna baktığımızda geriye gidiş, ticari bankacılığın alternatiflerini daha çok artırma ve yine tüketici toplumu yaratma noktasındaki etkin katılımı sağlama. Bugün bize bu neyi getirdi? Yıllar geçti, bugün bakıyorum her konunun başına bir "millî" koyuyoruz. Yani yıllarca tohumla ilgili baktığımızda tohum politikasında uygulanan ve kendi... Yaşlılar eskiden birbirlerine köylerde tohum hediye götürürlerdi çünkü çok önemli görürlerdi. Bu önemli görüşün sebebi de kendi var olan o öz yapısını koruyabilmek içindi. Ondan sonra belki de çeşitli alternatif şartlar yaratma arayışıyla tohumda biz millîliği kaybettik, sonra anladık ki gerçekten bu çok önemliymiş. Şimdi, Millî Tohum Projesi'yle ilgili çalışmalar, ıslah çalışmaları kendini gösteriyor. Bir anda "millî tarımsal üretim" dedik ama biraz önce değerli arkadaşlarım hangi ülkelerden... Ben tekrar tekrar saymayayım. Latin Amerika'dan Orta Asya'ya, Afrika'dan Avrupa'ya her taraftan ithalat yapan bir Türkiye hâline gelmiş bir tabloyla karşı karşıya geldikten sonra bu koşulları getiren, sorunları yaşatan süreci idare ettikten sonra bir "millî" söyleminin içerisine girmenin ki bu söylemi geliştiren, getiren dönemin tamamında da siyasi erk, siyasi iktidarda sizin siyasi yönetim erkini taşıdığımız açıkça ortadayken baştan nerede hata yaptığımızı herhâlde çok iyi bir şekilde hep beraber düşünüp değerlendiriyorsunuz.

Diğer taraftan, devam ettiğimde burada Ziraat Bankasıyla ilgili olarak ortaya konulan tarımsal amaçlı kredilerle ilgili sorunlar var. Tabii, destekleme ödemeleriyle ilgili tespitler var Çiftçi Kayıt Sistemi'nden ortaya çıkan sonuçlarla ilgili olarak. Çünkü Çiftçi Kayıt Sistemi'nin doğruluğu, işte buradan çıkacak olan sonuçlardan elde edilecek bilgilerin sağlıklılığı verilecek olan bundan sonraki teşvik ve kararlarda en etkin yol gösterici pusula olacaktır diye düşünüyorum açıkçası.

Yine, aynı şekilde baktığımızda "Tarımsal destekleme ödemelerine ilişkin olarak Tarım Kanunu'nda hedeflenen amaçlara ulaşıldığına dair doğru bir etki analizi yapacak sistem yoktur." diyor. Şimdi, biraz önce de söylemeye çalıştığım gibi, tarımsal desteklemenin doğru ya da yanlış tercihlerin uygulamadaki karşılığının pozitif veya negatif etkilerini görmek için bunun yapılması gerekir ama baktığımda hem çok güzel tablolar var burada. O tablolarda -bütün arkadaşlarımın muhtemelen elinde bu raporlar vardır- hangi başlıklarda, hangi ölçüde, hangi desteklerin nasıl yapıldığını yıllar içindeki gelişimine kadar gösteren çok önemli bir çalışma. Şurada mesela bitkisel üretim desteklemeye baktığımız zaman

hani hep diyoruz ya dünyada -siz de başta konuşurken onu dile getirdiniz- büyük bir çoğunluk gelir ve servetin ve üretilenin çok azını kullanıyor, çok az bir azınlık çok geniş bir servet, üretim ve kaynak kullanıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen tamamlayınız.

Sayın Tamaylıgil, buyurunuz.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) - 2015 yılı bitkisel üretim desteklemelerine baktığımızda sıfır ile 500 TL arasında 1 milyon 619 bin kişi, kişi olarak yüzde 43, toplam aldıkları destekleme genelin yüzde 6,5’u. 50 bin üstü desteklere baktığımızda 7.837 kişi ve aldıkları genelin yüzde 12’si. Şimdi, ya bu dağılımdaki haksızlık ve dengesizlik bizim tarımsal açıdan baktığımızda almamız gereken önlemlerde önemli bir göstergeyi yeterli okumadığımız ya da destekleri belli bir noktada biriktirirken bu birikim doğru mu, sonuçları ne, hangi başarıyı neticede getiriyor diye sorgulanması gerektiğine inanıyorum.

Yine çok önemli, tarımsal teknoloji ve tarımla ilgili olarak bilgi ve bilimin çok önemli olduğuna yürekten inanıyorum. Çünkü ben toprakla büyümüş olan bir kişiyim ve teknolojinin, doğru ürün tercihinin, katma değer, verimliliğin, hangi noktalarda sağlanması gerektiğini... Mesela, gördüğüm, verim için gübre ve ilaç kullanımı... “Biz gübre ve ilaçta KDV’yi sıfıra indirdik.” diyor arkadaşlarım, tamam. Peki, gübre ve ilaç kullanımıyla ilgili, ortaya çıkan negatif sonuçlarla ilgili neleri ne kadar indirebildik? Yani, birçok hastaneye gidin hastalıkların temelinde bu son dönemde özellikle ortaya çıkan, ürünsel olarak metabolizma ve hücrelere zarar veren bir üretim süreci var. Şimdi geçen sene de aynı konuyu söylediğim zaman “Biz miktar olarak kullanımı da azalttık.” dendi.

Değerli arkadaşlarım, bakın, çok açık bir örneğini vereyim: Yumuşatıcı olarak çamaşırdaki kullandığımız ürünler. Eskiden büyük kutular kullanılırdı, şimdi küçük kutulara geçti, işte, daha küçük miktarda ama ektileri o kadar yüksek ki. Şimdi, bugün bunun anlaşılması için aynı şekilde ilaç ve gübre açısından da ve kimyasal olarak kimyasal gübre açısından da üretimi ve daha doğrusu satışını azaltmak, miktarı azaltmak değil, etkileriyle ortaya koyduğu ölümcül sonuçları azaltacak hangi tedbirlerin alındığını da çok iyi sorgulamak gerekiyor ve bu konuda da eksiklerimiz var. Niye bu konuyu söyledim? Çünkü AR-GE Destek Programı Etki Analizi Projeleri var. Burada aşağı yukarı 34 projeden tamamlananın sayısı 10 tane gibi ama proje başlıklarına baktığımız zaman o millî tarım hedeflerinin ortaya konduğu başlıklarda çok önemli tespitler var. Burası daha çok fazla gidecek ama benim zamanım yetmeyecek. Birçok arkadaşım da yine aynı şekilde bu konuyla ilgili herhâlde paylaşımında olacaktır.

Bir de bu at yarışlarıyla ilgili olarak Bakanlık bütçesine dâhil edilmesi gereken gelirlerin dâhil edilmemesi ki bu geçen sene de devam etmişti, vardı. Neden böyle devam ediyor, onu sormak isterim.

Şimdi, Sayın Bakanım, Genç Çiftçileri Destekleme Projesi kapsamında 45 bin koyunun genç çiftçilere verilmesi yönünde bir proje başlatıldı. Bu proje başlatıldıktan sonra 45 bin koyunun Fransa’dan ithal edileceği ve maliyetinin 650 lira olacağı ve merinos ırkından bir koyun olacağı yönünde değerlendirmeler ve bilgi paylaşıldı. Şimdi, bu merinos ırkının bizim ülkemizde daha önce saf olarak yetiştirilemeyip belli bir melez cinsin ortaya çıkarıldığı ve bunun Malya koyunu, Karacabey merinosu ve Anadolu merinosu olarak melezlendiği bilgisi de var. Ancak bu saf merinosun maalesef bizim şartlarımızda yaşayamayacağına dair de iddialar söz konusu. Birincisi: Böyle bir iddia varken genç arkadaşlara böyle bir işe girdiklerinde başarısızlık duygusunu yaratacak böyle bir tercih varsa dikkat edildi mi? İki: Mali yükü ve buradaki gelişmelere dikkat edildi mi veya böyle bir şeyin gerçekten var olup olmadığı konusunda sizin değerlendirmeniz nedir?

Tabii, birçok karşılaştırma var. Yani ülkemizde insan sayısının artışı ve toplumsal nüfus artışına göre kullanacağı kullanım ürünlerinin üretiminde bu bitkiden hayvana kadar nasıl gerçekleştiği çok çok açık ortada. Biz istatistikleri, gelişmeleri ve vizyonel bakış açısını nasıl değerlendirip nasıl kullanıyoruz?

Şimdi, ben bir konuda daha... Çünkü organik tarımı değerlendirdi arkadaşlarım. Havza bazında organik tarımın ürün ve pazarlama açısından çok önemli olduğunu ve bilincin de Türkiye’de artırılması gerektiğini ben de yürekten destekliyorum ama bununla beraber bir konu daha var o da fitoterapi denen bir başlık. Fitoterapi konusunda bir kere toplumun büyük bir kısmının bilgi sahibi olup olmadığı zaten şu anda biraz daha belki belli medya kanallarıyla paylaşılıyor. Ancak, dünyada en büyük endüstri ve küresel mücadele gücünün bir ilaç sektöründe gerçekleştiği dikkate alınırsa ilaç sektörü açısından baktığımızda Türkiye’nin hem tıbbi filoratik yapısı hem de aromatik bitkilerle ilgili sahip olduğu o bitki örtüsü fitoterapinin bence en önemli gelişme göstereceği alan olarak Türkiye’nin var olduğunu ortaya koyuyor. Yine birçok kültür bitkisinin gen merkezi ülkemiz olduğu için ve bizim ülkemizde özellikle tohumlu bitki sayısındaki bu tür sayısı aşağı yukarı 12 bin. Bu çok büyük bir zenginlik. Yine, bu zengin flora içerisinde 3.700’ü aşkın endemik ürün var, endemik tür var. Şimdi, böyle baktığımızda bu kadar zenginliğin içinde ve bu kadar -işte yan etkiler- bir tıbbi alan olarak ve üretim alanı olarak biz kendi varlıklarımızdan, sahip olduğumuz zenginliklerimizden katma değeri, verimliliği en iyi şekilde artıracığımız alanların -ki bunun içinde insan sağlığı da var- insan sağlığı açısından etkin olacak olan bu türe bir üretim neresinde, ne kadar millî tarım politikamız içerisinde yer verip bunu geliştiriyoruz?

Bunun ötesinde, Sayın Başkanım, Sayın Bakanım; tabii, herkesin dile getirdiği “Girdilerimiz çok yüksek, girdilerimizin çoğu ithal bağımlısı. Herkesin gözü...” “Kurlar nasıl hareket ediyor?” dediğinizde kurun hareketi her ülkede takip edilir ama bizde gıdamızdan, hayvan ve bitki açısından baktığımızda bağımlılığa kadar, en önemli, gözümüzün üzerinde olduğu bir başlık. Çünkü, üretmediğiniz ve bağımsız olmadığınız bir konuda millî olmanız söz konusu olamaz. O yüzden, bu konuda alınacak tedbirler, aynı zamanda tarımsal eğitim ve tarımsal öğretimin içinde yaşanan eksikliklerin giderilmesi, sistemlerdeki eksiklikler, üniversitelerin ne derece çiftçiyi bilinçlendirip o... Hep diyoruz ya sanayi iş birliği, iş alanı veya sanayi ile okul iş birliği. Bence üniversite tarım iş birliğinde daha etkin kılınacak pozisyonların da yaratılması ve tarımsal pazarlamada yaşadığımız eksiklikler... Çevreyi sadece çevre söylemiyle değil, çevrenin ortaya koyduğu halk ve çiftçi açısından etkiyi çok iyi değerlendirmemiz lazım.

Biz şeker yasaları çıkardık, Tütün Yasası çıkardık, tohum yasaları çıkarıldı ve değişiklikler gösterdi ama eğer millî olacaksak, eğer millî gücü yaratacaysak önce bu yasaları bir daha gözden geçirip millî bir tarım için gereken düzenlemeleri yapmamız gerektiğine inanıyorum.

Tarımsal araştırma enstitülerini kapatarak, çiftçilerin bir araya geldikleri üretici birliklerine baskı yapıp onları güçsüz hâle getirerek tarımda bir gelecek sağlanmaz. Beraber güçlü bir gelecek için tarıma çok önem veriyorum; sağlık için önem veriyorum; zenginlik için, refah için, bolluk için ama en önemlisi, bizim var olan bu gücümüzü ve kaynağımızı çok doğru şekilde kullanmamız gerektiğine inanıyorum. Bu konuda atılacak adımların kalıcı, stratejik ve doğru olmasını diliyorum.

2017 bütçesinin de umut ediyorum...

BAŞKAN – Sayın Tamaylıgil, son cümlelerinizi alıyorum.

Buyurun.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Bitiriyorum.

Hedefler ortaya koydunuz, bu hedefler “millî hayvancılık” deyip ithal hayvancılıkla millileştirilen bir yapı değil, gerçekten üretken ve kendi neslini devam ettirecek, ıslahla devam edecek bir sürecin işlemesidir.

Ben başarılar diliyorum.

Hayırlı olsun diyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, zamana mümkün olduğunca riayet edilmesini rica edeceğim çünkü önümdeki söz talepleri hiç azalmıyor, sürekli artıyor.

MUSA ÇAM (İzmir) – Bakan seviyor, onun için yani.

BAŞKAN – Bu kadar da bizi sevmeyin ya.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sizi sevmiyoruz zaten, Bakanı seviyoruz.

BAŞKAN – Beni sevmediğinizi zaten biliyorum efendim.

Sayın Ayar, buyurun.

HİKMET AYAR (Rize) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli arkadaşlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün şehit olan kardeşlerimize, tüm şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyor, terörü ve teröre destek verenleri lanetliyorum.

Tüm öğretmenlerimizin Öğretmenler Günü'nü tebrik ediyorum, hepsine sağlık, sıhhat, selametler diliyorum.

Sayın Bakanım, geçen yıl Tarım Bakanlığı bütçe görüşmelerinde yaptığım konuşmadan bir bölümü aktararak başlamak istiyorum.

Sayın Bakanım, veteriner hekimler, gıda mühendisleri, ziraat mühendisleri, su ürünleri mühendisleri ve bunların birçok yan branşları, kısa söylemek lazımsa hepsi atama bekliyorlar. Yaptığımız araştırmaya göre de son yıllarda çok az bir atama gerçekleşmiş durumdadır. Bu ihtiyaç devam etmektedir Sayın Bakanım.

Yine, ÇAYKUR bünyesinde çalışan arkadaşlarımız var. Sayın Bakanım, ziraat mühendisleri, çay eksperleri, çeşitli alanlarda uzmanlaşmış üniversite mezunu olan ama işçi statüsünde yıllarca çalışıyor ama memur işleri yaptırılıyor. Bu arkadaşlarımızın zaman zaman yaptığı işlere karşılık unvanlarda memur alımları yapılıyor ama memurlarımız bir müddet sonra kendi memleketlerine gitmek için bizlere geliyorlar, referans alıyorlar, sorun üzerine sorunlar oluşuyor. Oysa bir ara ÇAYKUR'da yine yaptık, birkaç kuruma daha yapılan bir uygulama vardı. Yani bu arkadaşlarımızın geçici bir maddeyle işleriyle doğru orantılı olarak memurluğa geçirilmesi şeklinde bir talepleri var, bunu özellikle arz etmek istedik. Geçen sene de yine bütçede bu konuyu arz etmiştik.

Sayın Bakanım, bu hususlara ilaveten bir başka hususu dile getirmek istiyorum: Mevsimlik işçiler konusu. Sizin eski Bakanlığınızın konusu aslında, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının konusu. Mevsimlik işçiler sayı olarak 23 bin gibi fakat ÇAYKUR'da, çay sektöründe 8-9 bin mevsimlik işçimiz var. Mevsimlik işçilerimiz beş ay çalışıyor yani yüz elli gün, yedi ay sözleşmeleri askıda olduğu için işsiz sayılmıyorlar, onun için de işsizlik tazminatı alamıyorlar. İŞKUR'un TYP projelerinden faydalanamıyorlar. Bu konu himmetlerinize muhtaç Sayın Bakanım. Bu konuda çok ciddi bir düzenlemeye ihtiyaç var. Bu kardeşlerimizin durumunda kısmi de olsa bir düzeltme yapmak durumundayız.

Yine, bir başka konuya girmek istiyorum, çok kısa kısa geçiyorum. Çay alım politikalarıyla ilgili konuyu arz etmek istiyorum. Şunda mütevazılık yapmayacağım: Sayın Bakanım, çay konusu benim konum. Çocukluğumdan beri, meslek hayatımdan beri, siyasetteki bütün var oluşlarımızda

en çok ilgilendiğimiz çayı bütün yönleriyle bildiğimi düşünüyorum. Çayın her aşamasında bulunan bir kardeşinizim, çay müstahsiliyim. Şu anda da fiilen yaş çay yapıyorum. Yaş çay alım politikası fevkalade doğru işliyor. Eskiden Rize’de siyaset sadece ve sadece çay ve ÇAYKUR üzerinde yoğunlaşırđı. Seçimlerde çaydan başka konu konuşulmazdı. ÇAYKUR uygulamalarından başka konu konuşulmazdı. “ÇAYKUR öyle, ÇAYKUR böyle, çay politikaları şöyle, taban fiyatı şöyle...” Hep olumsuzluklarla anılırđı. Ancak, son beş altı yıldır yaptığımız seçimlerin hiçbirinde neredeyse çay politikalarına, muhalefet dâhil, temas edilmiyor Rize’de. Bu bile bir şeylerin iyi gittiğini göstermeye yeter diye düşünüyorum. ÇAYKUR çay işleme kapasitesini...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) - İşte bu Mehmet Hocam.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) - “AK çay” politikaları.

HİKMET AYAR (Rize) - Biz yapılanlardan bahsediyoruz, cevap olarak kimseye vermiyoruz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) - Nerede yapılanlar? Çayın yüzde 50’sini özel sektör alıyor, sürünüyorlar ya. Gerçek bilgileri verin.

HİKMET AYAR (Rize) - ÇAYKUR çay işleme kapasitesini bir plan dâhilinde son dört senede günlük 6.600 tonlardan 8.000-8.500 tonlara yükseltti.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) - Bu sene 2 bin tonunu kullanmadı, en yoğun zamanlarda. Bunu da söyleyin

HİKMET AYAR (Rize) - Mehmet Bey, ben sizin konuşmanızın son bölümünü dinledim.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) - Söyleyin ama, onları söyleyin.

HİKMET AYAR (Rize) - Bunu millet söylüyor, yüzde 76’yla, yüzde 85’le Rize’de söylüyor zaten.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) - Tabii canım, hep öyle oluyor zaten.

HİKMET AYAR (Rize) - Sayın Bakanım, çay kampanyası son dört seneden beri günlük 8.000-8.500 ton çay işleme kapasitesine ulaşmış durumdadır. Bu, 2011’de yapılan bir geniş toplantıda kararlaştırılan kararlar doğrultusunda yapılan bir çalışmadır. Bunu orta vadede 10 bin ton günlük işleme kapasitesine ulaştırma gibi bir gayret içerisindeyiz. Bu neyi getirecek? Bir kere daha çok çay işlenebilecek. Sizin işleme kapasiteniz 6.600-7.000 tonlardayken siz ne yaparsanız yapın belki yüzde 40’ını bile işleyemez durumda olurdunuz ama kapasiteyi artıracaksınız ki bu işlemeyi artırıp sektördeki ÇAYKUR’un payını artırabilirsiniz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) - On beş senedir artırıyordunuz. Kaç tane fabrika açtınız Sayın Ayar?

HİKMET AYAR (Rize) - İşte, bu yapılıyor ve kademeli bir şekilde ÇAYKUR’un sektörün içindeki payı artırılmış oluyor. 10 bin tona çıkarıldığı takdirde bir başka faydası daha olacak, çayın daha kısa sürede işlenmesi gibi bir durumu getirecek çünkü kampanyanın dönemi uzatıldığı zaman, normalde yirmi-yirmi beş gün, otuz gün hele otuz beş günün aşan bir kampanyada zaman zaman yaşadığımız gibi sadece odun satın alırsınız ve çayın kalitesini düşürmüş oluruz. Doğrusunu söylemek gerekirse, bizim de bazı dönemlerimizde kampanyada bu tür yanlışlar içerisinde olduğumuz olmuştur ancak son dönemlerde kapasiteyi gittikçe artırmaktan kaynaklanan bir şekilde çay politikalarının hem daha kaliteli çay satın alma ve sektör içindeki ÇAYKUR’un oranını artırma yönünde olumlu katkıları olmaktadır.

Çayda son üç senede uygulanan randevulu sistem Rize’de herkesi memnun etmiştir; üreticiyi de memnun etmiştir, müstahsili de, fabrika sahibini de, ÇAYKUR çalışanını da, herkesi memnun etmiştir.

Sayın Bakanım, çayda AK PARTİ politikaları öncesinde bir yıl satın alınan çayın parası ertesi yılın kampanyası başlatılıncaya kadar ödenmezdi. Yüzde 50 enflasyonun olduğu, yüzde 70 enflasyonun olduğu o dönemde bir yıldan öbür yıla ödenen çay parası yüzde 50 eksilerek, yani hangi satın alma gücünde ödendiğini takdirlerinize arz ediyorum. Her alınan çayın parası ertesi ay, bilemedin öbür aya kalmadan ödenmektedir, müstahsil bunu biliyor, görüyor.

Yine, bahsedildi, çayda organik çaya geçiş noktasında çok ciddi adımlar atıldı. Kabul etmek lazım daha hızlı gitmeli ama bu sizin istediğiniz hızda gitmez çünkü belli zamana ihtiyaç var. Bugün “Şu havzayı organik çaya geçirelim.” dediğiniz zaman en az üç sene ile beş sene arasında bir zaman sonra geçirebiliyorsunuz. Dolayısıyla, bir de Rize’nin her tarafındaki çay bölgesinin tamamını sizin organik çay yapma imkânınız zaten yok çünkü belli bir kara yolu güzergâhında olanlar; egzoz, vesaire... Bunlar teknik konular ama aldığımız brifinglerden biliyoruz bunu belli yükseklikte belli havzalar olmak durumunda. Belki zaman içerisinde gelişen yeni tekniklerle tamamı geçirilebilir ama şu an itibarıyla da bu konuda bayağı yol alınmış durumdadır.

Sayın Bakanım, bu konuda söyleyecek çok sözümüz var ancak Başkanın zaman konusundaki uyarılarını da dikkate alarak, mesajı doğru okuma adına ben sözü uzatmak istemiyorum.

BAŞKAN – Bitti efendim, on dakika tamamlandı Sayın Ayar.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Konuşsun Başkan, biraz daha konuşsun; bir beş dakika daha konuşsun.

HİKMET AYAR (Rize) – Son sözlerimi söyleyeyim Sayın Başkanım.

Çayın bugünü dününden daha iyidir, çayın geleceği bugünden çok daha iyi olacak.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Çakırözer, buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, değerli milletvekili arkadaşlarım, Bakanlığımızın ve diğer kamu kurumlarının kıymetli bürokratları, değerli basın mensubu meslektaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum ve ben Sayın Bakanımın sunumunda ifade ettiği temennilerine, hem dünyaya ilişkin hem Türkiye’ye ilişkin temennilere katılıyorum. Hakikaten sosyal adalet, kalıcı huzur temennilerine ben de katılarak, umarım hem dünyada hem ülkemizde yerine gelir diye sözlerime başlamak istiyorum.

Diğer değerli milletvekillerimiz de söyledi, Fırat Kalkanı Operasyonu sırasında biri Eskişehir’den uzman çavuş kardeşimiz olmak üzere verdiğimiz şehitler için ben de Allah’tan rahmet diliyorum, kederli ailelerine, ulusumuza başsağlığı diliyorum. Adana’da da valiliği hedef alan ve yurttaşlarımızın şehit olmasına neden olan terör saldırısını da şiddetle kınıyor, lanetliyorum. Kaybettiğimiz yurttaşlarımız için başsağlığı diliyorum, Allah’tan rahmet diliyorum, ailelerine başsağlığı, sabır ve yine ulusumuza başsağlığı dileyerek sözlerime başlamak istiyorum.

Sayın Bakan sunumunda devletin mali imkânlarının çiftçimiz için seferber edildiğini ifade etti. Tabii, yetmiyor, yetmediğini de Türkiye’nin dört bir yanından haberlere de konu olan gelişmelerle hepimiz izliyoruz. Bakın, Antalya’da çiftçiler neler diyor gördünüz. Çiftçilerin sözlerini aktarıyorum: “On yıl önce gübreyi 25 liraya alırken domatesin kilosu 1 lira, 1,5 liraydı; bugün gübre 125 lira ama domatesin fiyatı 80 kuruş. Bana pazar bulsun ülkem, pazar bulsun ben satayım fiyat öyle artsın.” diyor, ancak pazar bulunamıyor. Mesela, Rusya iyi bir pazardı hem domates için hem diğer sebze, meyve için. “Özür diledik, barıştık.” denildi, açıklamalar yapıldı ama görebildiğimiz kadarıyla Rusya

pazarı henüz tüm ürünlere açılmış değil. Asıl ağırlıklı örneğin, domates, üzüm gibi ürünlere yasağın da henüz kalkmadığı bize gelen bilgiler arasında. Sanırım siz de bu nedenle bir çaba içindeydiniz geçtiğimiz günlerde Soçi ziyaretinizde ama bilebildiğimiz kadarıyla, bize ulaşan hâlâ bu pazarın tam olarak açılmadığı şeklinde.

Fındık çok konuşuldu; temmuz ayında yanılmıyorsam açıklama yaptınız “Bu yıl rekolte yüzde 30 daha az olacak, fiyatlar artacak.” diye. O zaman fiyat yaklaşık 15 liraydı şimdi ise 8, 9, 10 lira. Yani siz, doğru analiz yaptığımız kanaatinde misiniz ya da nerede hata yapıyoruz? Çünkü üretici bir şekilde mağdur oluyor. Kuru yemiş olarak evlerimize, sofralarımıza giren fındık ise son derece pahalı.

Mazotta tüketimin yarısının karşılanacağını hem Sayın Başbakan açıkladı hem siz ifade ettiniz ancak henüz bunun ne zaman itibarıyla başlayacağı, bütçesinin ne kadar konulduğu konulmadığı şeklinde bir bilgi yansımış değil. Kendi seçim bölgem Eskişehir’de gezdiğim çiftçiler arasında da bu konuda henüz kendilerine ulaşan, hayatlarını kolaylaştıracak bir adımın atılmadığını söylüyorlar. Biz atılmasından yanayız, zaten uzun süre bizden başka da mazotun fiyatının düşürülmesi, çiftçinin kullandığı mazotun fiyatının düşürülmesinin gerektiğini söyleyen başka kimse yoktu. Bu uyarılarımıza kulak verilmiş olmasından memnuniyet duyuyoruz ama bir an önce gerçeğe geçmesini istiyoruz.

Sayın Bakanım, tarım topraklarının korunması üzerine sunumuzdaki vurguya katılıyoruz, destekliyoruz. Hakikaten üretilebilir topraklar çok kıymetli ama bir de Türkiye’de işte, tarımsal arazilerin imara, inşaata, vesaireye açılması gibi bir sorun var. Bir; bu sorunla mücadele anlamında ne yapacağınızı merak ediyorum. Bir de, basına yansımıştı, çok fazla bugünlerde çıkmıyor ama ülkeler artık başka ülkelerde toprak kiralyorlar tarım yapılsın diye, kendi tarımsal taleplerini de karşılamak için. Sudan’da yanılmıyorsam kiralanmış toprakları vardı Türkiye’nin 99 yıllığına. Orada bir üretim yapıyor mu? Ne üretiliyor, ne tür bir katkısı var? Ayrıca, yine basına yansıyan, bunun tam tersine Bahreyn’in Türkiye’den toprak kiralama talebinde olduğu yönünde haberler vardı. Doğrusu nedir? Yani biz yurt dışına mı kiralyoruz, kendi topraklarımızı mı kiralyoruz? Bu konuda stratejik bir bakış açısına Hükümetimiz, devletimiz sahip mi? Geleceğimizi belirleyecek bir konu çünkü bu.

Millî Tarım Projesi’ni geçtiğimiz günlerde Sayın Başbakan açıkladı; Sayın Cumhurbaşkanı oradaydı, siz oradaydınız. Sizin de sunumunuzda yine ağırlıklı bir yer aldı ancak siz, bürokratlarımız, yani tarımla yakından ilgilenen herkes biliyor ki ne zaman... Hani burada her bütçede, ben son iki yılında varım ama önceki yıllara da bakılsa, tüm tutanaklar okunsa hep bir reform yapılıyor. Yani yıllardır, on beş yıldır iktidarınız döneminde hep tarım reformu yapılıyor ama gelinen nokta da... İşte, çıkın yani ben en azından gittiğimde Eskişehir’in köylerine, siz gezdiğinizde üretici memnun değil, üretici hak ettiğini kazanamıyor, sistemi regüle etmesi gereken devlet, Hükümetse sürekli artan fiyatlardan şikâyet ediyor; benzer sizin de açıklamalarınız olmuştu hayvancılıkta olsun, tarımda olsun.

Bu Millî Tarım Projesi’nin iki ana başlığı var. Biri, havza bazlı üretim konusu; her ilçenin bir havza olması meselesi, 941 tarım havzası. Şimdi, bu konuda bence ciddi sıkıntı var ve iki noktada toplanıyor. Birincisi, her ilçeyi havza yaparken, anladığım kadarıyla –Eskişehir’deki gözlemlerimi aktarıyorum- mesela, Eskişehir’de ziraat odalarının hiçbiri bu toplantılara davet edilmemiş, onlara bir bildirim yapılmış “Biz şunları seçtik.” diye tarım il müdürlüğü tarafından anladığım kadarıyla ve üreticinin görüşlerinin alınmaması hususu gerçekten önemli. Örneğin, daha geçen hafta İnönü’deydim ve İnönü ilçemiz bizim şeker pancarı ağırlıklı üretim yapar. Onlara –işte, burada listesi de var- alternatif ürün olarak mısır mesela önerilmiş ama diyor ki çiftçi, yani gittiğinde yanına “Burada mısır bitmez; buranın havası buna müsait değil. Yani bunu Ankara’dan yazan ya da nereden, Eskişehir’den yazan tamamen atmış.” diyor. Mesela, bizim Mihalgazi ve Sarıcakaya Antalya gibidir yani Antalya’da ne üretiyorsanız aynısını üretirsiniz ama işte, önerilenlere bakıyorum buğday, mısır, yem bitkileri ve bir

tek zeytin eklenmiş ama orada gidin, en güzel, en tatlı domatesi yersiniz, en güzel meyveyi yersiniz. Yani şunu demek istiyorum: Mesela, Günyüzü'nün kavunu meşhurdur. Gidin yolda, Eskişehir'e giderken hep kenardaki kavunlar Günyüzü kavunudur. Günyüzü'ne arpa, buğday, mısır verilmiş, yem bitkilerinden yulaf verilmiş. O yüzden, bu havza belirlemede mutlaka üreticileri, onların odalarıyla temas kurulması lazım. Bunun yapılmadığı anlaşılıyor, onların da bize bildirimini bu şekilde. Belki de bu daha önce, yanılmıyorsam 2009'larda yine bir havza uygulaması vardı ama bölgeseldi yani ilçe ilçe değildi, daha az sayıda havza söz konusuydu. Belki böyle bir şeye mi dönülebilir bilemiyorum ama Eskişehir'deki uygulamasında ciddi sıkıntı olduğu görülüyor.

Hayvancılıkta yani ikinci ayağı da millî tarımın hayvancılık olarak aktarılıyor, yerli üretimin desteklenmesi. Bu konuda atılan adımlar, sizin çabalarınızı biliyoruz, işte açıklamalarınızı. "Türkiye, bir hayvancılık ülkesi, tarım ülkesi." diyoruz ama geldiğimiz noktada hem dünyanın en pahalı etini yiyoruz hem de sürekli olarak başka ülkelerden hayvan getiriyoruz. "Millî tarım" deniliyor, diyoruz ama geçen yıl da çok tesadüfen böyleydi, ben hatırlıyorum bütçeyi ya o gün ya bir gün öncesinde yine Resmî Gazete'de bir kararla yıl sonuna kadar alınacak büyükbaş ithal yetkisi artırılmıştı. Yine bugün de aynen, bu sabah 100 bin büyükbaş ithal yetkisi daha verildi. Böylece toplam işte, önce 400 bin verilmişti, şimdi 500 bine çıkmış oldu. On dört yıllık işte iktidar sonunda hâlâ et fiyatlarını düşürebilmek için ithalat yapılıyor yani strateji anlamında yeni bir strateji olduğunu söyleyemiyoruz maalesef. Acaba sizin düşünceniz yani bu konuda hem fiyatların düşmesi anlamında hem ithalatın engellenmesi ya da ihtiyaç kalmaması anlamında daha farklı bir model, daha radikal bir adım atma gibi bir fikriniz var mı?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Sayın Başkan....

(Oturum Başkanlığına Sözcü Abdullah Nejat Koçer geçti)

BAŞKAN – Lütfen toparlar mısınız?

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Bitiriyorum Sayın Başkanım.

Şimdi, IPARD, IPARD'lar 42 ilde var. İşte, 1 milyar liradan fazla fon ayrılmış, ikinci kapsamda da 1 milyar 45 milyon. Bunun kapsamında Eskişehir yok, neye göre seçiliyor bilemiyorum. Yine, damızlık düve yetiştiriciliği desteklemesine ilişkin esaslar, işte, tebliği elimde; burada da yine 32 il belirlenmiş, orada da Eskişehir yok. Bu tür şeyleri yani belirlerken neye göre seçiliyor?

IPARD projelerine de, genel anlamda bu yapılırken de duyduğumuz, en azından odalardan aldığımız bilgiler paraların iade edildiği şeklinde; bu doğru mu? Yani IPARD kapsamında Avrupa Birliğinden alınan fonların önemli bir bölümünün proje olmadığı için iade edildiği şeklindeki bilgiler doğru mu; doğruysa ne kadarı iade edildi? Bu konuda bizi bilgilendirirseniz sevinirim.

Evet, bir de üreticiler, İnönü'deyken özellikle sordular ama sanırım İnönü'ye has değil. Geçtiğimiz günlerde Sayın Başbakan pancar fiyatı açıkladı. Geçtiğimiz yıl biliyorsunuz 190 kuruştur, şimdi bu yıl için, daha doğrusu "210" diye açıkladı rakamı ancak işte, bu, 2016 diye algılandı ama arkasından yeni bir açıklama yapıldı ve bunun 2017 rakamı olduğu söylendi resmî olarak resmî ağızlardan. Bu durumda 2016 için bir artış gözüküyor, çiftçiler bu kanaate kapılmış durumdalar. Eğer bir yanlış anlama varsa bunu burada düzeltelim ve biz de çiftçilerimize iletelim. Yani bu rakam, bu yılın fiyatımı, gelecek yılın fiyatımı ve onlara bunu aktarabilirsek yani sizin aracılığınızla ki sadece Eskişehir için değil tahminim pancar üreten her yerde geçerlidir. Az önce söylemiştim, işte kendilerine alternatif olarak mısır önerilmiş ama örneğin İnönü'ndeki çiftçiler iklimi uymadığı için oraya ayçiçeği ya da haşhaş ekimine izin verilmesini istiyorlar iletmişler dilekçeleriyle. Bu duruma da, bu taleplere de sıcak bakılmasını istiyoruz.

Benzer şekilde, az önce değerli milletvekili arkadaşımız dile getirmişti, veterinerlerin, veteriner hekimlerin, işsiz veteriner hekimlerin talepleri var; iş talepleri. Bu konuda da yine geçtiğimiz yıl içinde analiz laboratuvarlarında çalışan uzmanlar da işsiz kalmıştı. O konuda yani hem işten çıkarılan analiz laboratuvar uzmanları hem de atanamayan veteriner hekimler konusunda neler yapılacak o konuda da bilgilendirirseniz sevinirim.

Bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Çakırözer.

Sayın Kavcıoğlu, buyurun lütfen.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Ben sonra söz alayım.

BAŞKAN – Peki.

Sayın Arslan, buyurun lütfen.

MİKAİL ARSLAN (Kırşehir) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, sayın milletvekili arkadaşlarım, değerli Bakanlık bürokratları; ben de konuşmama başlamadan önce hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Yine, Fırat Kalkınma Operasyonu çerçevesinde rejim güçlerince El Bab'ta gece 3 sularında yapılan saldırı sonucu 3 askerimiz şehit oldu, 1 tanesi Jandarma Üsteğmen Zafer Er Kırşehirli bir hemşerimiz; Allah rahmet eylesin.

Yine, Adana'da yapılan saldırıda da şehitlerimiz var. Allah hepsinden razı olsun diye ifade etmek istiyorum.

Sayın Bakanım, öncelikle Bakanlığınıza teşekkür ederek konuşmama başlamak istiyorum. Gerçekten son derece yapıcı ve çiftçilerin işlerini kolaylaştırıcı çalışmalar yapıyorsunuz, yapmaktasınız.

Konya'da yapılan Bölgesel Ortak Akıl Toplantısı programınıza katıldım. Gerçekten orada Bakanlık bürokratlarıyla beraber saatlerce üreticileri, çiftçileri dinleyerek, bire bir sorunlarını dile getirmelerine fırsat vererek toplantı yaptınız ve bunlarla ilgili değerlendirme toplantıları yaptıktan sonra da projelerinizi açıklamaya başladınız ve bu projeler çerçevesi içerisinde de Türkiye'nin birçok yerinde, birçok ilinde olumlu yansımalar gelmeye başladı, Kırşehir de bunlardan bir tanesi. Bu çalışmalarınızdan dolayı özellikle teşekkür etmek istiyorum.

Millî Tarım Projesi, Havza Bazlı Tarımsal Üretimi Destekleme Modeli, Yerli Üretimi Destekleme Modeli gibi projelerin her biri birbirinden önemli projelerdir.

Sayın Bakanım, öncelikle Bakanlığın tarım stratejisi açısından bir konuya değinmek istiyorum. Dün, İçişleri Bakanlığımızın bir sunumu vardı. Sunumda, nüfusun yüzde 94'ünün belediye sınırları içerisinde yaşadığı, yüzde 6'sının ise köy sınırları içerisinde yaşadığı belirtildi. Bu, aslında kabul edilebilir bir durum mudur? Bakanlık buna nasıl yaklaşıyor, Tarım Bakanlığı? Bunu bir irdelemek lazım Sayın Bakanım. Eğer köyler boşaltılırsa tarımsal fiyatların, ürün fiyatlarının yükselmesi kaçınılmazdır. Et fiyatlarının yükselmesinin en önemli sebeplerinden bir tanesi budur. Köylerde kalan nüfusun da birçoğu yaşlı nüfus, genç nüfus şehirlere taşınıyor, göç veriyor ve köylerde yaşayan nüfus azalıyor ve yaşlı nüfus yaşamaya başlıyor. Hâlbuki Türkiye'nin toprak bütünlüğünün büyük bir çoğunluğu tarım arazisi ve bu tarım arazisi şartları içerisinde et ve süt fiyatlarının yükselmesi, tarım fiyatlarının yükselmesi ve çevre ülkelerle rekabet şartlarının zorlaşması gibi meselelerin oluşmasının da kabullenilmemesi lazım. Tarım Bakanlığımızın buna ciddi şekilde el atması gerekiyor.

Meraların ıslah edilmesi de çok önemli bir taleptir. Sayın Bakanım, büyük yatırımcılar artık küçük tarım arazilerini değil büyük tarım arazilerini talep ediyorlar, binlerce dönüm arazi istiyorlar. Mesela, Kırşehir'in Kaman ilçesinde ceviz festivalleri yapılıyor. Ceviz ormanları kuruluyor, Orman Su İşleri

Bakanlığınca ceviz eylem planları hazırlanıyor ama bunlar küçük küçük arazilerde yapıldığı için bir sanayiye dönüşmüyor, bir ürüne ciddi şekilde dönüşemiyor ve hâlâ dışarıdan ceviz ithalatı yapılmaya devam ediliyor. Dolayısıyla artık binlerce dönümün kullanılabilceği, strateji geliştirilebilecek ürünlere yönelik çalışmalar yapmak lazım.

Bir kere, en önemli sorunumuz parçalanmış arazilerdir. Bu parçalanmış araziler bütünleştirilmeden de bunu sağlamak mümkün değildir: Özellikle hâlâ taşlık araziler mevcuttur, hazine arazileri mevcuttur. Bunlar satılmaya devam ediyor, bunların süratle toplulaştırılması gerekiyor Sayın Bakanım. Özellikle toplulaştırmada sulu tarım arazilerine öncelik veriliyor, Devlet Su İşleri de böyle yapıyor, sizin Bakanlığınız da böyle yapıyor ama kuru tarım arazilerinde bunu öncelikle yapmak gerekir. Yani Türkiye’de aslında birinci öncelik arazilerin toplulaştırılmasıdır. Toplulaştırma yapılırken arazileri tekrar bütünleştirerek büyütme mümkündür. 50 dönüm, 60 dönüm, 100 dönümlük arazilerde artık tarım yapmak, tarımcılık yapmak mümkün değildir. Bu arazileri toplulaştırmak suretiyle tekrar bütünleştirerek daha rantabl hâle getirmek mümkündür.

Su kaynaklarının kullanımı açısından da ciddi bir sorunla karşı karşıyayız. Özellikle, derin sondajlarla içme suyu kaynakları tarım arazilerinde kullanılıyor ve bunlar vahşi bir şekilde kullanılıyor hâlbuki her bir suyun dikkatli bir şekilde, damla sulamayla kullanılmasına ağırlık vermek lazım. Su yönetimini ciddi bir şekilde tekrar dizayn etmek lazım yoksa içme suyu kaynakları açısından ve hava iklimi açısından, ekolojik dengeler açısından büyük bir sorun oluşturuyorlar.

Bu arazi bütünleştirmeleri yapmakla yani toplulaştırma yapmakla da işin bitmemesi gerekir. İkinci aşamada muhakkak bunların fizibilitesinin yapılarak işletme programlarına tabi tutulması lazım. Yani kanuni düzenlemelerle bunların işletmesinin yapılmasının sağlanması gerekiyor. Yozgat ilinde bir ilçede bir kaymakamın girişimleriyle 6-7 bin dönümlük arazi bu şekilde kullanılarak işletmecilere kiralanabildi. İşletme ve pazarlama da bu çerçevede içerisindedir yapılabilirse “Köysel Dönüşüm” hareketiyle beraber bu daha doğru bir çalışma olur, daha bilimsel bir çalışma olur. Tarımın geleceği de bu noktaya doğru gidiyor, yani bunu muhakkak yapmak gerekiyor Sayın Bakanım.

Yine, genç çiftçilere 30 bin TL’lik hibe projesi veriyorsunuz Sayın Bakanım ama bunların yine ilçelerde seçilerek, illere bu yetkilerin verilerek yani valiliklerin koordinasyonunda tarım il müdürlüklerinin bilgisi dâhilinde projeler seçilerek, bunlar orada, yerelde verilmelidir. Mesela, orman arazileri var burada arıcılık yapılmak isteniyor ama hiçbir proje desteği alamadılar, 30 bin TL’lik destekten hiç istifade edemediler. Bunların ilinde dağıtılma imkânı olsaydı daha doğru olabilirdi.

Termal seracılık mevzusunda da Kırşehir’de Karakurt kaplıcaları var. Burada termal araziler var yapılabilir durumda. Organize İhtisas Bölgesi kurulacak fakat 30 kişi istiyorsunuz kuruluş için yönetmeliğiniz böyle. Bunun bir tekrar düzenlenmesi lazım çünkü Hollanda’da seracılık yapan şehirler var. Bir seracı 500 dönüm arazide, bir işletmeci bu serayı kurabilir hâlbuki bunu 30 kişi diye sınırlamak yanlıştır. Bunun sayısını muhakkak hızlı bir şekilde düşürerek bunu kullanmak lazım. Biraz önce, konuşmamın başında da söylediğim gibi büyük araziler artık daha fizibil oluyor işletmeciler açısından. Bunu yapmakta fayda var.

Organize hayvancılık bölgesi açısından birbirine yakın mandrılar ve ahırlar istenmiyor ama fiiliyatta böyle Sayın Bakanım, yani siz bunu yapmasınız da bir bölgede kümeleniyor, birbirine yakın işletmeler oluşuyor ve bunlar organize hayvancılık bölgesi olmayan, altyapısı olmayan ama birbirine yakın bölgeler şeklinde kümelenmiş oluyor. Dolayısıyla bunları, organize hayvancılık bölgelerini illerde yaygınlaştırarak kontrol altına almak daha mantıklı olabilir düşüncesi içerisindeyiz.

Kayseri, Nevşehir, Yozgat ve Kırşehir illerini ilgilendiren Seyfe-Kalaba Projesi var, büyük bir proje. Devlet Su İşleri bunun ihalesini yaptı, proje ihalesini, 2019 yılında bitirmeyi planlıyor; binlerce dönüm arazi sulanacak. Fakat bu proje bittikten sonra bunun yine toplulaştırma projesi lazım Sayın Bakanım, toplulaştırma olmadan bu projenin de bir manası yok. Bu proje bittikten sonra sizin de ayrıca bir toplulaştırma projesine çıkmanız projenin realize edilmesini geciktirecektir. Bunun Devlet Su İşleriyle beraber entegre bir şekilde yapılması gerekiyor. Hakeza aynı şekilde Çiftlikbala Göleti ve Savcılı Pompaj Göleti'nin de aynı şekilde toplulaştırma programları içerisinde koordine edilerek yürütülmesinin faydalı olacağını düşünüyoruz.

Yine, IPARD projesine muhakkak 39 ilin katılımını sağlamak lazım. 39 ilin IPARD'dan faydalanması çok önemlidir. Bu, illerin en önemli sorunlarından bir tanesidir. Bütün milletvekili arkadaşlarımız halkın taleplerini gündeme getiriyor. Sizin de bu projeyi desteklediğinizi biliyoruz fakat herhâlde Maliye Bakanlığında bir pürüz var, bunun en kısa zamanda giderilerek açıklanmasının tarım açısından, hayvancılık açısından çok önemli bir jest olacağını burada ifade etmemiz lazım.

Kırşehir'e vermiş olduğunuz desteklerden dolayı teşekkür ediyoruz, yine Kırşehir'de bir kombine et entegre işleme tesisine ihtiyacımız var. Onu da inşallah Sayın Bakanım, sizden özellikle bekliyoruz. Damızlık koç, teke merkezine alınmasının yine önemli olduğunu burada ifade etmek istiyoruz.

Yine, il müdürlüğü hizmet binasının yatırım programına alınması için talimatlar vermiştiniz. Bunun için de ayrıca teşekkür ediyor, bütçenizin hayırlara vesile olmasını temenni ediyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Arslan.

Sayın Sarıbal, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakika.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Aslında işin adı belli, yönetilemeyen bir tarım politikasıyla karşı karşıyayız. Bütün vekil arkadaşlarımız söylediler, özellikle siyasal iktidarın milletvekilleri, Komisyon üyeleri çok açık ifade ettiler; üzümden bahsettiler, diğer ürünlerden bahsettiler. Elbette Rus uçağını bizim köylümüz düşürmedi, Suriye krizini de bizim üreticimiz çıkarmadı, Fetullah Gülen Cemaati darbe girişimini üreticilerimiz ve köylülerimiz yapmadı. Ne yazık ki bu kadar ağır bir şekilde yaşanan bunca olayın karşısında ezilen bir köylü var. İşin adı belli, on dört yıllık tarihsel süreç içerisinde ne yazık ki bitkisel üretimde ve hayvansal üretimde dışarıya bağımlı bir ülke hâline geldik. Aslında uygulanan bir politika var, politikanın adı şudur: Büyük kartellerin, büyük şirketlerin yerli iş birlikçilerle desteklendiği bir modeldir bu. Küçük çiftçinin tarımdan uzaklaştırıldığı, girdiler ve doğru desteklemeler yapılmadığı için küçük çiftçinin üretimden koptuğu çok açıktır. Çok basit bir örnek, 2002 ile bugün arasında 700 bin çiftçi ailesi ne yazık ki yerini terk etmiştir. Diğer bir örnek, AKP'nin uyguladığı tarım politikaları nedeniyle sadece 10 milyon dekar tarım alanı imar, konut, sanayi, diğer yapılaşmalar nedeniyle tarımdan çıkarılmıştır. 27 milyon dekar arazi de şu anda tarıma uygun olduğu hâlde ekilmemektedir. Ama bunun karşılığında ne var? Şöyle bir tarihsel sürece bakmamız gerekiyor. 2003-2015 tarihleri arasında 37 milyon 252 bin ton buğday satın almışız karşılığında 10 milyar 875 bin dolar para ödemişiz; 11 milyon 980 bin ton mısır almışız 2 milyar 985 bin dolar para ödemişiz; çeltik 4 milyar 117 milyon ton almışız 1 milyar 915 milyon dolar para ödemişiz; ayçiçeği 7 milyon 323 bin ton almışız 3 milyar 957 bin dolar ödemişiz. Devamı sadece 3 ürün; pirinç, mısır ve ayçiçeğinde bir üretim artışı söz konusudur, bunun dışındaki bütün ürünlerde ne yazık ki ithalatçıyız ve karşılığında on dört yıllık süreçte 155 milyar dolar ithalata para vermişiz, 155 milyar dolar. Bunun karşılığı şudur: Aynen söyleyeceklerdir “Bu kadar da ihracat

yaptık.” Biz şuna bakıyoruz: Ben köylüyüm, ben 1 kilo armut üretiyordum 2002 yılında 1 litre mazot alıyordum ama şu anda 4 kilo armudu ancak verebiliyorum ki 1 litre mazot alıyorum. İşin adı, işin özü budur. Gayrisafi milli hasılanın 3 kat arttığını görüyoruz, asgari ücretin de 3 kat arttığını görüyoruz ama çiftçinin borcuna bakıyoruz kaç kat artmış ne yazık ki 100 kat artmış bir çiftçi borcuyla karşı karşıyayız.

Sayın Bakanım, çiftçi borcunun acele ve acele yapılandırılması lazım. Şu anda su parası ödeyemediği için icra gelen, tutuklanan çiftçilerimiz var. Çok açık, çok net. Sizin durduğunuz yerden durum nasıl görünüyor bilmiyorum ama çiftçi gerçekten yerle bir. Bir politika var, zengin destekleniyor, büyük şirketler destekleniyor. Belki şunu yapabilirsiniz: 2002’den bu yana kadar ne kadar tarım arazisi el değiştirdi, kime gitti? Mesela, Trakya’yı kim parselledi? Mesela, Bakanlığa ait olan kurumları kim aldı? Bu kurumlara ait arazileri kim aldı? Örneğin, “Millî Tarım Projesi” diyorsunuz, ben bunu 2002 yılından itibaren başlayan millî çöküş projesinin bir halkası olarak değerlendiriyorum. Örneğin, “500 baştan daha büyük işletmelere yüzde 50 destek vereceğim.” diyorsunuz. Yahu ne gereği var? Ne oldu bu ülkenin TİGEM’leri, Karacabey Harası ne oldu, diğer haraları ne oldu, nerede duruyor bunlar? Neden yüzde 50’yi ille de bir şirkete, ille de bir şahsa, ille de bir kuruluşa vermek zorundayız, neden bu kentin, bu ülkenin çiftçisine vermiyoruz? 20 baş büyükbaştan daha fazla üretim yapan saygıdeğer üreticidir, kıymetli üreticidir; hem etin ucuzlamasına neden olacaktır hem de sütün olağan biçimiyle piyasada olmasına yeterli olacaktır.

Bunları yapmayın. Siz de biliyorsunuz, bu bütçeyle bu ülkedeki tarımın ayağa kalkma şansı söz konusu değildir. 2005 yılını hatırlayınız lütfen, Ankara’nın göbeğinde “Avrupa Birliğiyle müzakere sürecini başlatacağız.” diye gündüz gözüyle havai fişek attınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Orada 4 temel şey vardı, orada Avrupa Birliği şunu diyordu...

BAŞKAN – Sayın Sarıbal, süreniz sona erdi, lütfen sözünüzü tamamlayınız.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Tabii ki.

Söylenecek çok söz var. Sayın Başkanım, son iki cümle.

Bu bütçe gerçekten dünyanın her yerinde olduğu gibi bu ülkede de devletin içerisinde olmadığı bir tarım sektörünün ayakta kalma şansı yoktur. Sadece uyguladığımız bu politikaları devam ettirirsiniz, küçük köylü biter, bu ilkeyi de şirketlere peşkeş çekersiniz, kendiniz de bu sistemden uzaklaşırsınız, tarım topyekûn yok olur; örnektir, Şili, Tunus, Cezayir, inceleyin, Türkiye de aynı gidiyor.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Son sözüm, özür diliyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, 28 soruluk kırmızı et ithalatıyla ilgili size bir soru önergesi verdik, lütfen bir cevaplayın, şu kırmızı etteki var olan sorunları -size güveniyoruz- bir temizleyin. Bir açıklayın olur mu Sayın Bakanım?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI FARUK ÇELİK (Şanlıurfa) – Sayın Başkan, yani önemli bir şey söylendi de...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bakanım.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI FARUK ÇELİK (Şanlıurfa) – ...onu bir açıklığa kavuşturmak lazım.

Bakınız, Millî Tarım Projesi'nin amacı küçük üreticiyi, aile işletmeciliğini geliştirmek ve ölçeği büyütmektir. Burada bir yanlış anlaşılma var, onu tashih etmek için söz aldım. Bu "500 baş" dediğimiz desteğimiz, özellikle damızlık birliklerinin gerek koş, tekede gerekse büyükbaş hayvanda düve merkezlerindeki illerde kurulacak olan tek merkezdir. O merkezden vatandaşların hayvan teminini sağlıklı ırklardan yapabilmesiyle ilgili yapılan bir uygulamadır. Hayvancılığı geliştirmek için hayvancılık yapacak olan vatandaşın hayvana ulaşması gerekiyor. Nereden ulaşacak? Bu merkezlerde gelip ulaşacak, güvenle, aracısız, alımına verilen bir destektir yoksa biz 500 baş hayvana şirketlere, bireylere verilen bir destekten bahsetmiyoruz. Düve merkezine verilecek olan destekten bahsediyoruz.

Diğeri ise, mera hayvancılığında 20 ile 200 baş arasındaki işletmelere destek vereceğiz, mera hayvancılığında özellikle. O da 27 ilde, meralarımızın yüzde 56'sına hitap eden bu illerdeki mera hayvancılığımıza -ki biliyorsunuz bizim ölçeğimiz 10'un altındadır genelde, bu ölçeği büyütmenin peşindeyiz- 20 ile 200 baş arasındaki üretim işletmelerine yani vatandaşa yani küçük işletmeye vereceğimiz destektir. Bu yanlış anlaşılmayı tashih etmek gerekiyor çünkü başka yerde de kullanılırsa... Bu, millî değildir. Yani, aksi millî değildir, yaptığımız millîdir, doğrudur. Onu anlatmak için ifade ettim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Bakanım.

Değerli arkadaşlar, sırada 11 arkadaşımız var, kimsenin sözünü kesmek istemiyorum, lütfen süreye riayet ederseniz çok memnun olurum.

Sayın Açıkkapı, buyurun lütfen.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Öncelikle Sayın Bakanım, çok kıymetli Plan ve Bütçe Komisyonumuzun kıymetli üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Fırat Kalkanı Harekâtı'nda ve Adana'da şehit düşen bütün kardeşlerimize yüce Allah'tan rahmet diliyorum; ailelerine, milletimize sabırlar diliyorum.

Ayrıca, bugün Öğretmenler Günü. Bir eğitimci olarak ben, geleceğimizi, yarınlarımızı inşa eden, yavrularımızı geleceğe hazırlayan bütün öğretmenlerimizin Öğretmenler Günü'nü tebrik ediyorum.

İşin adı aslında belli. On dört yıldır mükemmel yönetilen bir Hükûmet programımız, yatırım politikamız var ve bu politikamız tarım ve hayvancılıkta ve birçok alanda kendisini hissettirmektedir.

Konuşmamı çok fazla detaya girerek uzatmak istemiyorum. Bu bakımdan, genel politikalar bakımından özellikle tarım, ülkemiz istihdamına ve millî gelirimize önemli katkılar sağlamaktadır. Hükûmetimiz döneminde yapılan önemli reformlar ve tarımsal destekler neticesinde önemli aşamalar kaydedilmiştir. Tarımın gayrisafi yurt içi hasılaya katkısı her gün giderek artmıştır ve 2002-2016 dönemi içerisinde 4 milyon 600 bin hektar alanda arazi toplulaştırılması yapılmışken, 2023 yılına kadar 14 milyon hektar toplulaştırma yapılması planlanmaktadır; bu, oldukça önemlidir.

Yine, bölünmüş tarım arazileri toplulaştırma ile birleştirilirken, 2014 yılında yapılan yasal düzenlemeyle miras yoluyla tarım arazilerinin bölünme sorununun çözülmesi de oldukça dikkat çekicidir.

Hükûmetlerimiz döneminde tarım ve hayvancılığa verilen destek ve hibelerle çiftçilerimize önemli katkılar sağlanmıştır. 2002 yılında 1,8 milyar TL olan tarımsal destek miktarı, 2016 yılında 11,6 milyar liraya ve 2017 yılında da hedef 12,8 milyar TL'ye ulaşacaktır inşallah.

Ben genel durumdan ziyade vakit fazla kaybolmasın diye Elâzığ'ımızla ilgili de birkaç hususa dikkat çekmek istiyorum Sayın Bakanım.

Özellikle Elazığ ilinde 2002 yılında 6 milyon Türk liralık bir tarımsal destekleme mevcutken, 2016 yılında yapılan toplam destek miktarı 54 milyon Türk lirasına çıkmıştır. Özellikle 7 Kasım 2012 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan Bakanlar Kurulu kararıyla iki ayrı bölgede Elazığ ilinde arazi toplulaştırma çalışmaları devam etmektedir. Bu toplulaştırma çalışmalarının 2017 yılında tamamlanabilmesi için Sayın Bakanım, 15 milyon Türk lirasına ihtiyaç bulunmaktadır. Şayet bu çözüldüğü takdirde 2017 yılı içerisinde ilimizin tarımsal gelirine önemli katkılar sağlanmış olacaktır.

Sayın Bakanım, çok kıymetli Komisyon üyelerimiz; 2004 yılı içerisinde Elâzığ’ımızda sadece 330 ton alabalık üretimi mevcutken kapasite olarak, bugün 33 bin ton üretim kapasitesine ulaşılmıştır.

Yine, 2004 yılı içerisinde üretim miktarı alabalıkta 242 ton iken, bugün 14 bin ton üretim miktarına ulaşılmıştır ve bu rakamlarla Elâzığ ilimiz Türkiye’de alabalık üretiminde 1’inci durumdadır.

Yine, kayısı üretiminde Elâzığ’ımız 40 bin tona yaklaşan üretimiyle Türkiye’de 2’nci durumdadır. Yalnız burada Sayın Bakanım, kayısı üreticilerimizin bir beklentisi vardır, stratejik ürün kapsamına kayısının alınması gibi bir talep mevcuttur, tıpkı fındık gibi, çay gibi kayısı üreticileri de kayısının stratejik ürün kapsamına alınmasını beklemektedirler. Üzüm üretiminde de 80 bin ton üretim miktarıyla Elâzığ Türkiye’de 3’üncü durumdadır.

145 bin büyükbaş ve 450 bin küçükbaş hayvan yetiştiriciliğiyle, 5 milyon adet broiler kanatlı hayvan yetiştiriciliğiyle büyük bir üretim ve yetiştiricilik ağına sahip durumdayız.

Sayın Bakanım, burada özellikle Elâzığ, damızlık koç, teke üretim merkezleri arasında yer almıştır. Ancak Elâzığ olarak biz, Elâzığ’ımızın aynı zamanda damızlık düve üretim merkezi olarak da değerlendirilmesi hususunda katkı ve desteklerinizi bekliyoruz.

İlimiz tarımsal faaliyetlerdeki yatırımlarını yerine getirebilmek için 2016 yılında ilimize projeli yatırım bütçesinden 540 bin Türk liralık bir ödenek aktarılmıştır. Ödeneklerin bu çalışmaların yürütülebilmesi için yetersiz kaldığı görülmüştür. Daha fazla ödeneğe ihtiyacımız vardır; bu konuda da yine yardım ve desteklerinizi bekliyoruz.

İlimizin bir diğer önemli beklentilerinden birisi, özellikle Karakoçan ve Kovancılar ilçelerimizin, özellikle Karakoçan’da deprem testi sonucunda ilçemize hizmet veren binanın yıkıldığı ve kiralandığını biliyoruz. Bu konuda Karakoçan ve Kovancılar ilçelerimizin yeni hizmet binalarına ihtiyacı bulunmaktadır.

Sayın Bakanım, özellikle ilimizde yıl içerisinde meydana gelen dolu afetinden dolayı 9 ilçemizde, 196 köyümüzde 3.332 çiftçimizin 98.945 dekarlık alanında dolu afetinden etkilenmesi söz konusudur. Yaklaşık 1,5 milyonluk ödenek talebi yapılmıştır; bu konuda da desteklerinizi bekliyoruz.

Ben özellikle Tarım ve Hayvancılık Bakanlığımızın son on dört yıl içerisindeki çalışmalarının önümüzdeki yıllarda daha verimli hâle geleceğini ifade ediyor, Türkiye’nin ihtiyacı olan bütün gelişmeleri sağlayacağına inanıyorum.

Bütün arkadaşlarımı, Komisyon üyelerimizi ve Bakanlık çalışanlarımızı saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Açıkcapı.

Sayın Öz, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

BÜLENT ÖZ (Çanakkale) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, Komisyonun değerli üyeleri, kıymetli basın emekçileri; herkesi saygıyla selamlıyorum.

Bakan Yardımcınız, önceki dönem Çanakkale Milletvekili hemşerim Sayın Mehmet Daniş'in de görevinin hayırlı olmasını diliyorum, sevgilerimi, saygılarımı iletiyorum.

Yine, şehitlerimiz için Türk ulusuna başsağlığı diliyorum. Adana'da terör saldırısında hayatını kaybeden Bakanlığınız çalışanı için de başsağlığı dileklerimi iletiyorum.

Sayın Bakan, ülkemiz topraklarının 28,05 milyon hektarı tarımda kullanılan sahaları oluşturmaktadır. Uzun vadede topraklarımızın yaklaşık 25 milyon hektar alanının sulanabilir olduğu ifade ediliyor. Hâlihazırda sulanan alan toplamı 5,9 milyon hektardır. Kısa vadede 8,5 milyon hektar alanın ekonomik olarak sulanabilir olduğuna dair hedefler yazıldı çizildi. Türkiye, bugün yaklaşık 126 ülkeden 133 değişik meyve ve sebze türünü ithal eden bir ülke konumuna gelmiştir. İthalat meyve ve sebzeyle sınırlı kalmamış samandan hububata her tür tarım ürünü ithal edilir hâle gelmiştir. Tarım alanlarını ekonomik olarak kıymetlendiremeyen ülkemiz, en nihayetinde yabancı ülke çiftçileri açısından tarım ürünleri ihraç edilen kârlı bir pazara dönüştürülmüştür.

Sayın Bakanım, ivedilikle, ülkemizde yetiştirilen meyve ve sebzelerin ithalatına son verilmeli ve yabancı ülke üreticileri yerine milletin efendisi olan Türk köylüsü, Türk çiftçisi desteklenmelidir.

Sayın Bakanım, uygulanan destekleme politikalarıyla ürün bazlı desteklemelerin terk edilme eğilimine girilmesi ve üretimden yalıtılmış bir destekleme sistemi oluşturulması ülkemiz tarımının temel açmazlarının başında gelmektedir.

Mülkiyet ilişkilerini esas alan bu sistem, ürünü ve üreticiyi değil toprak sahiplerini desteklemeyi esas almıştır. Tarımsal desteklemenin uygulama araçlarından olan TMO, TEKEL, ÇAYKUR, Fiskobirlik, şeker fabrikaları gibi kurumlar iktidarınız eliyle işlevsizleştirilmiş veya yanlış kişilerce idare edilmeye başlanmış ve ülkemiz tarımı planlı bir uygulamayla üretmez hâle gelmiştir.

Tarımda ithalatçı bir ülke olma yolunda hızla mesafe katedilirken üreticiler DGD'ye muhtaç hâle getirilmiş bunun sonucunda, ülkemizde üretim kültürü yerine muhtaç çiftçi kültürü yerleştirilmiştir.

Sayın Bakan, 5488 sayılı Tarım Kanunu'nun 21'inci maddesinde "Tarımsal destekleme programlarının finansmanı, bütçe kaynaklarından ve dış kaynaklardan sağlanır. Bütçeden ayrılacak kaynak, gayrisafi milli hasılanın yüzde 1'inden az olamaz." hükmü bulunmaktadır. Bu açık hükme rağmen ülkemizde gerçekleştirmeler, kanunun öngördüğünün yarısı oranlarında seyretmektedir. Bu kanun 2006 yılında yasalaşmış ve o günden bu yana da siyasal iktidar değişmemiştir.

Tarımsal desteklerin gayrisafi yurt içi hasıla payı 2002'de yüzde 0,68, 2006'da yüzde 0,63, 2007'de yüzde 0,67, 2008'de yüzde 0,62, 2009'da yüzde 0,50, 2010'da yüzde 0,54, 2011'de yüzde 0,55, 2012'de yüzde 0,54, 2013'de yüzde 0,58 ve 2014 yılında da yüzde 0,56 olarak gerçekleşmiştir. AKP hükümetlerinin kendi dönemlerinde çıkarılan kanun hükmüne dahi uymayarak Türk çiftçisine reva gördükleri destekleme miktarı düşündürücüdür.

Türk çiftçisine borçlusunuz Sayın Bakan. Hiç olmazsa kanunun öngördüğü eşik sınırdan bir desteklemeyi bu ülke çiftçisine borçlusunuz.

DGD'nin destekleme sistemi içindeki payının ivedilikle aşağı çekilmesi ve bu yapılırken ürün desteklerinin artırılması yolu izlenmelidir. Tarımsal desteklerin gayrisafi milli hasıla içindeki payı artırılmalıdır. En azından kanunun öngördüğü rakama çıkarılmalıdır. AB ülkelerinde tarımın ulusal gelire katkısının yüzde 50 ya da yüzde 70 oranında tarıma destekleme yapılırken, Türkiye'de bu oran yüzde 7'ler seviyesindedir.

Nüfusumuzun hızla artmasına rağmen tarımsal üretimin buna bağlı olarak artırılmaması ciddi bir problem olarak ortadadır. Bu tablonun sonucunda gerek tarım gerekse işlenmiş tarım ürünlerinde ithalat eğilimimiz artmaya başlamış, işlenmiş tarım ürünlerinde denge AB ülkeleri lehine gelişmiştir.

AKP bundan on dört yıl önce, IMF politikaları ve uygulanan tarım politikalarını değiştirme vaadiyle seçimlere girmiş ve seçimler sonrası 2002'den günümüze IMF ve Dünya Bankası politikalarının sadık bir uygulayıcısı olmaktan kurtulamamıştır.

2002 yılından günümüze tarımsal üretim girdilerinde fiyatlar hızla yükselme eğilimine girmiş, ülkemiz çiftçisi rekabet ettiği ülke çiftçileri karşısında yeterince desteklenmediği için gittikçe üretimden uzaklaşmaya başlamıştır.

Ülkemizde son yıllarda belirginleşen tarımsal ürün ithalatı tarım ekonomisinin çöküşüne işaret etmektedir.

Sayın Bakan, çiftçilerimiz üretimden vazgeçerlerse toplumsal dokunun çözülmesi hızlanır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

(Oturma Başkanlığına Başkan Süreyya Sadi Bilgiç geçti)

BAŞKAN – Lütfen, son cümlelerinizi alayım.

BÜLENT ÖZ (Çanakkale) – Ekilebilir tarım arazileri boş kalır ve çiftçi, tarlasını, bahçesini yabancılara ülke olarak bunun altında kalırız.

CHP olarak yüksek sesle dile getirdiğimiz yem ve gübredeki KDV oranları konusundaki önerilerimizi 2016 başında gerçekleştirdiniz, ÖTV'yi o anlamda kaldırdınız ama iki gün sonra yine zam geldi, ayrı konu.

Gelin, çiftçilerimize mazotu da ÖTV'siz verelim. Tarımsal sulamada kullanılan elektrik enerjisi destekleme uygulaması kapsamında bir tebliğ yayınladınız, bu kapsamda çiftçilerimize kaç TL destekleme ödemesi yapılmıştır? Özelleştirmeler sonrası elektrikte üretim ve dağıtım maliyetleri artmıştır. Elektrik ücretlerinin yaklaşık yarısını KDV, fon, kayıp kaçak ve TRT payı gibi ödentiler oluşturmaktadır. Tarımsal sulamada kullanılan elektrikte bu bedellerin alınmaması sağlanamaz mı?

Son olarak, "Mazota gerekli desteği verdik." diyorsunuz, yılda 550 milyon gibi bir destekleme ama maalesef, -9 milyar 200 milyon gibi- vergiler yoluyla bu desteklemeleri katbekat çiftçiden geri aldınız.

Bir de Bakan Yardımcımıza -hemşerim, Çanakkaleli dedim az önce- bu konuyu özellikle vurgulamak istiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Son cümlelerinizi alabilir miyim?

BÜLENT ÖZ (Çanakkale) – Son olarak...

BAŞKAN – Lütfen...

BÜLENT ÖZ (Çanakkale) – Çanakkale, özellikle domates, kapyra biberi, çeltik, elma, şeftali, zeytin, buğday, ayçiçeği gibi tarımsal ürünlerde ve süt üretiminde önemli üretici illerden biridir. Üreticilerimizin üretimden pazarlamaya kadar maalesef sorunları vardır Çanakkale'de de. Bir de, özellikle domates güvesiyle mücadelede yalnız bırakılmıştır. Bu konuda devletin desteğine ihtiyacımız vardır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Kayan...

Arkadaşlar, süreler beş dakikadır, bilginiz olsun.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Bakanım, değerli arkadaşlar ve sevgili bürokratlar; hepinize merhaba.

Sayın Bakanım, tarım sadece toprakta yapılıyor. Hâlbuki biz bu toprağın kıymetini bilmeyerek toprağımızı betonlaştırıyoruz. Özellikle Trakya'dan bahsedeceğim ben Kırklareli Milletvekili olarak, 1950'li yıllarda İstanbul'a yoğun bir göç başlamıştır. Bu göç Trakya'nın doğusunu olduğu gibi şehirleştirmiş, betonlaştırmıştır. Daha sonra 1982 yılından itibaren de başlayan sanayi bölgesi olarak seçilen Trakya, İstanbul'un hemen yakınında olması hasebiyle yine bu verimli toprakları sanayi işgali altında tutmaktadır.

Şimdi, bu ülke kendi kendine tarım toprağı üretebilir mi? Mümkün değildir. O yüzden tarım toprağının koruma altına alınması gerekiyor. Bunu ben sizlerden özellikle istiyorum çünkü tarım toprağı bizim korumamız altına alınmazsa yarın bitkiyi üretecek, yetiştirecek, yeşertecek toprak bulamayacağız.

“Üretim toprakta olur.” dedik. Hayvancılık üretimine biraz değinmek istiyorum. Sayın Bakanım, bin, 1.500, 2 bin başlı hayvan çiftlikleri kuruldu benim bölgede hem de yüzlerce. Bunlar teşviklerden yararlanarak geldiler çiftlikleri yaptılar, bu çiftliklerin yüzde 90'ı bugün faaliyet dışıdır, işlem görmüyorlar. Aldılar paraları ceplerini doldurdular, artık nereye harcadıklarını, nereye gittiklerini biz de bilmiyoruz, herhâlde sizler de bilmiyorsunuz.

Trakya toprağı “kepir toprak” dediğimiz en verimli topraklardan birisidir. Değerli arkadaşlar, bu toprağın özeliği su tutmasıdır. Yaklaşık olarak buğdayda 400 ila 600 kilogram/dekar ürün alınmakta, ayçiçeğinde de 150 ila 250 kilogram/dekar arasında mahsul alınmaktadır. Biz bu toprağı korumak mecburiyetindeyiz.

Değerli arkadaşlar, 1926 yılında Trakya'da Alpullu Şeker Fabrikası kuruldu. 1926 yılından bu yana şeker fabrikası sürekli olarak çalışıp ülke ekonomisine katkıda bulunuyordu. Dört yıldan bu yana Alpullu Şeker Fabrikası çalışmıyor. Şeker fabrikasının çalışmaması için “Pancar ekilmiyor.” dendi. Pancar ekicilerini teşvik ettiler. Bu sefer kota uygulaması getirdiler. Kota uygulaması da gösteriyor ki bu pancar üreten çiftçiye “dur” demek için “Sen pancar üretme.” demek için konulmuş bir kotadır ve bu, şeker fabrikası çalıştırılmamak için kurulmuş bir kotadır. Ayrıca bizim bölgemiz hayvancılık ve tarım bakımından zengin bir bölgedir. Bu bölgede veteriner hekimlik ve ziraat mühendisliği fakültelerinin mutlaka artırılması ve bu ziraat mühendisi ve veteriner hekimlere de istihdam yaratılması konusunda ciddi faaliyetler içinde olunması gerektiğini kanaatindeyiz çünkü çiftçimiz işini yapıyor ama ona destek verecek, bilgi verecek insanımız konusunda yetersiz kalıyoruz. Bir taraftan da veteriner hekimlerimiz iş bulamıyorlar. Ben özellikle YÖK Başkanına ısrarla söylüyorum “Trakya'da bir tane veteriner fakültesi olması lazım Sayın Başkanım.” diye. Başkanımızın verdiği cevap “Vekilim o bölgede ve diğer bölgelerimizde de veteriner fakültelerine ilgi yok.” diyor. Şimdi, bir mesleğe siz iş bulamazsanız elbette o mesleğin tercihi de düşer değerli arkadaşlar.

Şimdi, ben başka bir konudan daha bahsetmek istiyorum size.

Değerli arkadaşlar, Trakyalı, toprağından para kazanmadığından dolayı toprağı işlemek için aldığı krediyi ödeyemeyip arazilerini satmakta ve çiftçilerimiz köylerini terk ederek şehirlere yerleşip orada tarımsal arazide değil de fabrikalarda çalışmayı yeğlemektedirler. Ama ne hikmettir ki çiftçimiz kendi çalıştığı, yüzlerce yıldan beri emek verip ailesini geçindirdiği, ülkesini beslediği tarım toprağından para kazanamayıp tarlasını satarken, bir aile gelip Trakya'dan ha bire tarımsal arazi satın almaktadır. Bu aile, yaklaşık olarak 200 bin dönüm arazi satın almıştır arkadaşlar. Şimdi, ben soruyorum...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Kayan son cümlelerinizi alayım.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – ...bu tarımsal araziyi bugüne kadar işleyen çiftçilerimiz para kazanmayıp satıyorlar da bu aile satın alıyorsa ve bunu 200 bin dönüme çıkarmışsa burada bir beklenti mutlaka vardır. Bu beklentinin amacını biz öğrenmek istiyoruz.

Tekrar söylüyorum Sayın Bakanım, bizde hayvancılık azalmıştır, bizde çiftçilik körelmiştir. Bunları sürekli olarak ayakta tutan desteklerimiz, temellerimiz vardı.

BAŞKAN – Sayın Kayan, teşekkür ediyorum.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Süt Enstitüsü Kurumu gibi, Et ve Balık Kurumu gibi ve önceden “kara delik” dedikleri halbuki çiftçiye en büyük desteği veren tarımsal kredi kooperatifleri kapatılarak çiftçinin işi bitirilmiştir.

Değerli arkadaşlar, çiftçinin işi...

BAŞKAN – Sayın Kayan, son cümlelerinizi alayım lütfen.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Sayın Başkanım bitiriyorum.

Önceden bizim bölgemizde bu köylerin hepsi çiftlikli ve bu çiftlikler de yabancı ülkelerin işletmeleri tarafından çalıştırılıyordu. Şimdi gördüğüm kadarıyla tekrar arazi, çiftçinin elinden alınarak yabancı işletmelere satılmak isteniyor diyorum. Bunun mutlaka önleminin alınması lazım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Zeybek...

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, değerli milletvekili arkadaşlarım, kamunun değerli çalışanları, basınımızın değerli emekçileri; sizleri sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Tabii bugün tarım, ülkenin gelişmesinde en büyük etken sağlayan, üretimi ve insan yaşamının doyumunu sağlayacak bir konuyu tartışıyoruz. Ülkenin üretimini tartışıyoruz.

Son beş yıldır ihracat ile ithalatın arasındaki dengenin en yüksek dengesizliğinin yaşandığını bu yıl göstermektedir. Şu andaki bütçenin oluşumundaki yapı Sayın Başbakanımızın “yarısı benden yarısı senden” anlayışının ne yazık ki bugünkü bütçede göremediğimizi görüyoruz, 2017 bütçesinde olmadığını görüyoruz. Bir bütçe yapılmadan, bütçe rakamları yerine oturturulmadan bir başbakanın böyle bir söz söylemesi, halkımız adına onun popülist politika yapması halkın kandırma anlamına gelir; bunları doğru bulmuyoruz.

Geçen yıl, ülkemizde hayvan sektöründe, büyükbaş hayvanlarda şap hastalığı dönemi yaşadık. En yüksek dönemini de geçen yıl yaşamış olduk. Ne yazık ki Bakanlığımızın, bu hayvanlarımızın aşılmasında, hayvanlarımızın korunmasında, bu hastalığın ülkemize girmesinin önlenmesinde daha önceden, erken bir önlem almadığını görüyoruz ve bunun bu sene de devam edeceğini görüyoruz. Çünkü İran’dan ve Kars bölgesinden kaçak hayvanların, küpesiz hayvanların ülkemize girdiğini ve bunun yol güzergâhında kontrollerinin sağlanmadığı, sanki silah kaçakçılığı gibi hayvan kaçakçılığının olduğunu görüyoruz; bunları doğru bulmuyoruz.

Ülkemizin tahılda, buğdayda, arpada, ayçiçeğinde, mısır, şeker pancarı ve çeltikte sezonun açılmasına, üretimin başlamasına rağmen taban fiyatlarının açıklanmadığını, üreticinin ürününü yok pahasına satıp belli bir süreye geldikten sonra taban fiyatının açıklandığını görüyoruz. Bu, kime hizmet ediyor? Üreticiye mi hizmet ediyorsunuz yoksa ülkemizdeki tekeli tefeciye mi hizmet ediyorsunuz bunu bilmek gerekiyor. Bu yıl çeltik taban fiyatının açıklanmasında çeltik sezonu Samsun bölgesinde eylül ayının başlarında başlamasına rağmen Ekimin 7’sinde yani ekimin ikinci haftasında taban fiyatının açıklanması doğru değildir. Çünkü borcu borçla ödeyen vatandaşımız, tefeciye malını satmış

durumdadır, çeltiğini elinden çıkarmıştır. Siz ondan sonra taban fiyat açıklama durumunda kaldınız. Ve taban fiyatını 1.675 liradan açıklanmasına rağmen benim çiftçim, üreticim, çeltiğini 1.100 ile 1.400 TL arasında ton fiyatına sattı. Bunu görmezden gelen alım yapmayan Toprak Mahsulleri Ofisinin, Tarım Bakanlığının bilmesini istiyorum. Ülkemizin tarım politikasında patateste ve soğanda, fındıkta doğru bir desteklemenin, doğru bir projenin yapılmadığını görüyoruz. Rastgele ÇKS'lerin verildiği ve üretimin her yıl rastgele ekildiği, Tarım Bakanlığının buna göre bir planlama yapmadığını yani üretimin çok yoğun olduğu, yüksek olduğu dönemde fiyatların düşük olduğu, doğal afetlerin yüksek olduğu dönemlerde de fiyatların düşük olduğunu görüyoruz. Bunların doğru olmadığını biliyoruz.

Şimdi, benim arkadaşlarım burada Türkiye'deki rakamları yüzdeler olarak verdiler, bunu konuşmaya hiç gerek yok. Yaşadığımız sebze halinden tahıl ambarlarının olduğu yerlerde zahire pazarlarındaki tüm alanlar ne yapıldığını gösteriyor. Çiftçimizin, nasıl bir çilekeş içerisinde, zalimin zulmünün elinde olduğunu gösteriyor.

Değerli arkadaşlarımız, tohum üretiminde TİGEM'in yatırımları çok önemli çünkü Türkiye'deki tohum üretimi çok geri kalmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Zeybek, son cümlelerinizi alayım.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Bu şekilde yenilenmesini istiyoruz. Bizim çiftçimiz melek duygularıyla üretime başlayan çiftçilerimiz. Ne yazık ki şeytani bir şekilde tüm emeklerinin yok edildiği bir dönem sonunda yılları devamlı zehir oluyor. Gelin çiftçimizin bu yıllarını zehir etmeyelim. Yediklerini, içtiklerini, kazançlarını sizler projelerinizle, yönetimlerinizle yok ediyorsunuz, gelin buna bir önlem alalım.

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Sındır...

YUSUF SELAHATTİN BEYRİBEY (Kars) – Sayın Başkan, bir dakikada bir iki cümleyle bir açıklama yapabilir miyim?

BAŞKAN – Sayın Sındıra söz verdim, sonra bir dakika söz vereyim size.

Buyurun Sayın Sındır.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Sayın Başkan, Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri ve değerli bürokrat arkadaşlarımız; biz bugün Tarım Bakanlığı bütçesiyle ilgili görüşme yapıyoruz ama ben eminim, Bakanlık bütçesini hazırladığı günlerde, ekim ayı sonu itibarıyla, kasım ayı başı itibarıyla 3 lira olan dolar bugün 3 lira 43 kuruşa geldi yani yüzde 13'e yakın Türk lirasında bir değer kaybını sadece bütçe hazırlık süreci içerisinde yitirdik. Geleceğimiz için hayırlı olsun diyorum. Mazotu, gübresi, ilacı, tohumu ithalata dayalı olan bir ülkede bu tarımsal desteklemelere buna göre nasıl ayar yapacaksınız onu da merak ediyorum.

Sayın Bakanım, öncelikle şu terminolojik hatadan bir kurtulalım istiyorum: Bakanlığımızın adı Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı. Tarım ve hayvancılığı sanki iki ayrı tanımış, kavranmış gibi Bakanlığın adına koyduk ama kanunun adı Tarım Kanunu ve desteklemelerin adı tarımsal desteklemeler, içinde bitkisel üretim ve hayvansal üretim desteklemeleri. Yani, şu terminolojik hatadan bir an önce kurtulalım. Bakanlığımızın adı Gıda ve Tarım Bakanlığı, tarım ve gıda ve hatta belki su ürünleri ayrıca ilave edilebilir.

Şimdi, Sayın Başbakan birkaç konuşmasında –ki biri Ödemiş’te diğeri Erzincan’daydı sanıyorum– “Tarıma on beş yılda 90 milyar lira destekleme yaptık. Helalühöş olsun.” diyerek biraz da böyle sanki lütufkâr ve fazla fazla destek vermiş gibi bir ifade kullandı. Belki bilemiyor olabilir ama Tarım Kanunu’nun –o herkesin ifade ettiği şeyi ben bir kez daha ifade edeceğim ki liste olarak çıkardım, önümde- gereği olarak gayrisafi millî hasılanın yüzde 1’ini hesapladığımızda 90 milyar değil, bunun AKP iktidarı döneminde 156 milyar yani 66 milyar daha fazla olması gerekiyordu kanunen yani kanunun emrettiği şekliyle. Yani, yok desteklemelerde şu yok, bu yok diyemezsiniz, Sayın Başbakan “Tarıma 90 milyar lira destekleme verdik iktidarımızda on beş yılda, helalühöş olsun.” dedi. Pek helalühöş olmayacak çünkü çiftçimiz gerçekten çok zor durumda, sıkıntılı.

Sayın Bakan, Üretim Reform Paketi Kanun Tasarısı diye bir taslak dolaşüyor, eminim sizin bilginiz dahilindedir. Burada zeytin alanlarımızı yok edecek hükümler içeren bu 3 kilometre mesafe şartının kaldırılması, kimyevi atık ve toz bırakan, toz ve duman çıkaran tesis ibaresinin kaldırılması yani bunların bu alanlarda yapılabilmesinin önünün açılması ve Tarım Bakanlığının izin şartının da kaldırılıyor olması ve “Zeytin sahaları daraltılamaz.” hükmünün de kaldırılıyor olması zeytin alanlarımızın çok kısa bir süre içerisinde sanayi, endüstri alanlarına, madencilik alanlarının talan edileceğini öngörebiliriz.

Aynı tasarıda “Mera, yaylak ve kışlak olarak kullanılan arazilerin Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının talebi üzerine endüstri bölgeleri, teknoloji geliştirme bölgeleri, organize sanayi bölgeleri ve yerleşim alanları içerisinde bulunan sanayi sitelerinin, münferit sanayi işletmelerinin yerleşim yeri dışına çıkarılması amacıyla ihtiyaç duyulan yerlerin...” diye yani valilikçe tahsis amacının değiştirilmesinin önü açılıyor. Gerçi sadece son iki sayfasında bütçeyi gördük, o da bir çizelge içerisinde, onun da tamamen yüzde 67’si destekleme olan bir bütçe tasarısını gördüm, onun dışında hiçbir detayını göremiyorum bize sunduğunuz bütçe sunumunda ama burada “Tarım alanlarını koruyacağız, meraları yaylakları, kışlakları koruyacağız.” derken bu kanun tasarısında bunların yok olmaya yüz tuttuğunu... Gerçi sonradan çıkarıldı nişasta bazlı şekerin şeker tanımından çıkarılması suretiyle kota dışına çıkarılması hükmü herhâlde... Eminim, bu konudaki duyarlı bazı arkadaşlarımız bunun çıkarılmasını sağladı ama yine aynı kanun taslağında tarım yapılacak yeri bina yapmak amacıyla yapılabilmesi, tarım arazisi vasfının değiştirilmesinin önü açılmış oluyor. Şu anda tarım dışı amaçla kullanıma açılmış bulunan arazilerin istenildikleri amaçla kullanıldıkları için komik bir bedel karşılığında bunun da bu taslakta önü açılıyor. Lütfen, Sayın Bakanım bu taslağa müdahale ediniz ve bu hükümleri bu taslakta çıkarılması için...

Sayın Başkan sizden rica ediyorum, üç dört dakika istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Yok Sayın Sındır, bir dakikada toparlayın.

Buyurun.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Evet, yani gerçekten kolay şeyler söyleyebilirim.

Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu’nun gereği olan arazi kullanım haritalarının bütün iller itibarıyla derhâl en kısa zamanda bitirilmiş olmasını talep ediyorum. Adına Millî Tarım Projesi deniyor ama havza bazlı, sadece ilçeleri havza yapan bir anlayış bizim Tarım Bakanlığımızın tanımladığı 30 tarım havzası varken bunlara nasıl havza tanımı ifadesi ortaya koyuyoruz, bunu da kabul edilebilir bulmadığımı söylemek istiyorum. Havza bazlı da olsa alana dayalı bir tarımsal destekleme... Şimdi, desteklemeyi öyle çevirirsiniz, böyle çevirirsiniz, millî tarım dersiniz, öyle dersiniz, böyle dersiniz ama hacmini büyütmediğiniz sürece, üreticiyi refahını ve ürün bazında... Bu bir portföydür destekleme, tek

bir yöntem olarak uygulanamaz. Havza bazlı desteklemeyi uygularken aynı zamanda kilogram bazlı verim ve kaliteyi artırıcı, refah artırıcı bir desteklemeyle birlikte ele alınması gerekir, bu bir entegre modeldir, yöntemdir.

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Sındır.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Son cümlem Sayın Başkan, izin verirsiniz.

Sizin işiniz değil, Devlet Su İşlerinin işi ama GAP bölgesinin hâlihazırda sulama yatırımlarının inanılmaz düşük ölçüde kaldığını yani şöyle, sulama projelerinin yaklaşık yüzde 26,4'nün bitirilmiş olduğunu, 1984 yılında master planı hazırlanmış olan bu entegre bölgesel kalkınma projesinin bu sulama yatırımlarının bitirilmesi için üzerinize düşeni de yapmanızı ve Devlet Su İşlerinin bu yatırımlara ayrıca önem vermesini rica ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Sındır.

Sayın Kuyucuoğlu...

SERDAL KUYUCUOĞLU (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, çok değerli arkadaşlar...

BAŞKAN – Pardon, çok özür diliyorum.

Buyurun Sayın Beyribey.

YUSUF SELAHATTİN BEYRİBEY (Kars) – Sayın konuşmacı Kars'tan bahsederek Kars ve o bölgeye kaçak hayvan girdiğini ifade etti. Ben bu konuşmayı bilgi eksikliği olarak değerlendiriyorum. Kars'ta şu anda 500 bin civarında büyükbaş hayvan olan, Türkiye'de kişi başına düşen en fazla büyükbaş hayvanın düştüğü illerden bir tanesidir. İlime böyle bir karalama yapılmasını doğru bulmadığımı söylüyorum. Son bir yıl içerisinde Ardahan sınırında, bakın Ermenistan sınırı da demiyorum, Ardahan sınırı içerisinde son bir yıl içerisinde 23 tane hayvan yakalanmıştır, onlar da kesilmiştir. Ardahan sınırından, yani dışarıdan geldiği de net değildir ve bundan dolayı bilgi eksikliği olduğu kanaatini taşıyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Sayın arkadaşım, gidin görün orada. Sınırdaki alışveriş yapıyor. Türk tarafında olanlar o tarafa geçiyor, o taraftakiler bu tarafa geçiyor.

BAŞKAN – Sayın Zeybek, böyle bir usul yok.

Arkadaşlar, Sayın Beyribey, Sayın Zeybek, sizi dışarıya alayım dışarıda konuşun.

Buyurun Sayın Kuyucuoğlu.

SERDAL KUYUCUOĞLU (Mersin) – Sayın Bakanım, çok değerli milletvekili arkadaşlarım, bürokrat arkadaşlar, sayın basın mensupları; evet, Mersin'imiz Türkiye'nin en önemli tarım kentlerinden ve lojistik kentlerinden biri, Bakanımız da yakından biliyordur, tanıyordur. Şimdi, Türkiye'deki meyve üretiminde 1'inci sırada, örtü altı üretimde 2'nci sırada, turunçgil üretiminde Türkiye'de 2'nci sırada, muz üretiminde 1'inci sırada, çilek üretiminde de Türkiye'nin yüzde 35'ini üretiyor ve bitkisel üretim olarak da 5 milyar lira civarında üretimi olan bir kentimiz yani Türkiye'nin en önemli tarım kentlerinden biri.

Şimdi, bir taraftan tarım bir taraftan lojistik kenti dedik. Lojistikte ciddi bir düşüş var. Evet, tarımla ilgili ihracatımızda düşüş onu da etkiliyor, yüzde 25 civarında.

Şimdi, bu sene ürünlerimiz ne oldu, onun fiyatlarına bir bakarsak, Bakanımız da yakından biliyordur. Narı 30 kuruşa sattı vatandaş, elmamızı satamadı, o da 30 kuruş, şeftaliyi de 30 kuruştan sattı satabilseyse. Şimdi, Rusya'yla ambargo kalktı dedik, narenciye ürünlerine kalktı ama hâlen fiyatlarımız mandalinada 50 kuruş, portakalda 40 kuruş, limonda da 80 kuruş. Yalnız, Sayın Bakanım, mayer ve enterdonat limonlar toplandı biliyorsunuz ama bu DFİF dediğimiz teşvikler hâlâ açıklanmadı. Yalnız bir şey söyleniyor, eskisinden az olmayacak gibi ama bugüne geldi, bunların açıklanması gerekir çünkü vatandaş, ihracatçı, üretici bunu bekliyor.

Şimdi, yine bizim ihracatımız, üretimimiz çok fazla, bu üretimimizin çok büyük bir kısmını ihraç etmek zorundayız, meyveyi de sebzevi de ihraç etmek zorundayız. Şimdi, üreticimiz, ihracatçımız hâlen Rusya'ya birkaç ürün dışında ihracat yapamıyor. Ne yapıyor? Yol arıyor. Nereye gidiyor? Belarus üzerinden ihracatını yapıyor. Belarus üzerinden yani Beyaz Rusya üzerinden yaptığında ne oluyor? O zaman ürünün bir defa raf ömrü kısalıyor, on bir günde gönderebildiklerini ihracatçı arkadaşlar ifade ediyorlar. Peki, nakliye? Nakliye de 3.000-3.500 dolar artıyor. Ne oluyor? Hem maliyet artıyor hem raf ömrü kısalıyor dolayısıyla ihracatçımız, üreticimiz büyük zarara uğruyor.

Şimdi, yapılan bir araştırmaya göre Türkiye'de AKP iktidarı döneminde ÇKS'ye kayıtlı 7 milyon 458 bin çiftçimiz var. Şimdi ne olmuş bu? 5 milyon 473 bine yani 2 milyon düşmüş. En fazla azalma da son yılda -son yıl 99 bin çiftçi azalması var- Mersin'de azalmış, 5 bin kişi azalmış. Yine, diğer illerimize baktığımızda son bir yılda kayıtlı çiftçi sayısındaki azalma Hakkâri'de yüzde 51'lere ulaşıyor, Mardin'de yüzde 25, Van'da yüzde 24,4, Batman'da yüzde 24, Gümüşhane'de yüzde 23. Demek ki ciddi olarak da tarımda bir gerileme var, ÇKS sayısında da ciddi bir gerileme var. Bunlara tabii Bakanlığın çözüm bulması gerekiyor.

Yine, tarım ürünlerinin sulanmasıyla ilgili bölgemizde sorun var. Özellikle sizin Bakanlığımızı ilgilendirmiyor ama netice itibarıyla ilgilendiriyor, ülkemizi de ilgilendiriyor, sizin Bakanlığımızı da ilgilendiriyor. Özellikle Pamukluk Barajı, Tarsus'taki, yıllardır bir yılan hikâyesine döndü, bunun çözülmesi lazım, vatandaş bekliyor. İkincisi, Erdemli'deki Aksıfat Projesi. Bu da maalesef yıllardır bekliyor, çözüm bekliyor vatandaş. Bu sulamalar olduğu takdirde büyük oranda tarım ürünlerimize ve üretimimize destek olacaktır diyorum, bu konudaki çözümlerinizi bekliyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Kuyucuoğlu.

Sayın Arık...

ÇETİN ARIK (Kayseri) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, Adana'da meydana gelen hain terör saldırısında şehit olan ilçe Gıda, Tarım, Hayvancılık Müdürlüğü görevlisi Gökhan Aygül'e ve tüm şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyor, ailesine, milletimize ve şahsınızda tüm Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı personeline başsağlığı diliyorum. Buradan bir kez daha her türlü terör eylemine destek vereni, göz yumanı lanetliyorum.

Sayın Bakan, geçtiğimiz günlerde, 15 Kasım 2016 tarihinde Cumhurbaşkanlığı Sarayında Millî Tarım Toplantısı yapıldı; Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı personeli, illerinden zorlamayla getirilen kişiler ve medya Millî Tarım Projesi içerisinde neler olduğunu gördüler.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI FARUK ÇELİK (Şanlıurfa) – 15 bin kişiyi nasıl zorla getirelim ya.

ÇETİN ARIK (Kayseri) – Çiftçilerimiz üretimin nasıl artırılacağıın, ürünlerinin nasıl değer kazanacağıın, mazotun nasıl ucuza alınacağıın, boşalan ahırların nasıl doldurulacağıın, yem fiyatlarının nasıl düşürüleceğinin müjdesini bekledi ama ortada bir proje olmadığı için çiftçiler

hayal kırıklığı içerisinde. Esasında, iktidarın on beşinci yılına yaklaşan AKP hükümetlerinin tarım ve hayvancılığı bitirdiğinin işaretidir bu. Ne istedilerse verdikleri, birlikte büyüdükleri, övgüler yağdırdıkları cemaat ve FETÖ'ye önce sahip çıkıp bugün karşı çıktıkları gibi Millî Tarım Projesi'yle ithalata da artık sahip çıkmıyorsunuz herhâlde. Ama maalesef ki Sayın Bakanım, durum hiç de öyle değil. AKP'nin tarım bakanları "Türkiye'de üretim pahalı, ithal etmiyoruz." demiyorlardı sanki. Bakınız, 2014 yılında 1,5 milyon büyükbaş, 2 milyon küçükbaş hayvan ithal ederek yaklaşık 10 milyon doları biz ödemedik sanki. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarım ve hayvancılık stratejisini ithalat ağırlıklı olarak öngörmekte. Bunu gören ihracatçı ülkeler de Türkiye'deki bakanlar için övgüler yağdırmakta. Bakınız, Fransa'da tarım alanında üretimi desteklemek amacıyla çalışma yapanlara verilen Şövalye Liyakat Ödülü 2012 yılında Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Mehdi Eker'e verilmedi sanki. Bu madalya yerli üretimi desteklediği için mi, yoksa Fransız üreticiler desteklendiği için mi verildi soran yok Sayın Bakan.

Gelinen noktada damızlık hayvan, besilik hayvan, kesilmiş hayvan ithalatı hız kesmeden sürmekte ve hatta et ithalatı gündemde. Böyle devam ettiği sürece birçok ihracatçı ülke kendi üretimiminin sürekliliğine katkı sağlandığı için Türkiye'ye ve Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığına madalya vermeye devam edecektir. Bakalım, siz hangi ülkeden madalya alacaksınız merakla bekliyoruz Sayın Bakanım.

Maalesef, havuz medyası söylemiyor ama herkes çok iyi biliyor ki Türkiye, aralarında kendi yetiştirebildiği ürünlerin de bulunduğu yüzlerce ürünü ithal ediyor. Sebze tohumlarını İsrail, Hollanda ve Şili'den alıyorsunuz. Nohut, kuru fasulye, mercimek gibi baklagiller Kanada'dan, arpa Fransa'dan, buğday Rusya'dan, ayçiçeği Japonya'dan, nar, karpuz, kavun İran'dan, pamuk Yunanistan'dan, ceviz Şili, Özbekistan, Ukrayna'dan alınıyor. İspanya'dan yeşillikler geliyor. Besilik dana Polonya, Macaristan, Çek Cumhuriyeti'nden, Anguslar Uruguay, Brezilya, Arjantin'den, düveler Avrupa ve Amerika'dan geliyor. Kurbanlık koyunlar Avustralya ve Yeni Zelanda'dan. Yumurtacı ve etçi tavuk damızlık yumurtaları tamamen yurt dışından geliyor. Görevi tohumluk ve damızlık materyal üretip çiftçiye dağıtmak olan Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü artık damızlık hayvan ithalatı yapıyor Sayın Bakanım. Et ve Süt Kurumu besilik ve kesim hayvan ithalatı yapıyor. Yem ham maddeleri ithalata dayalı ve çok pahalı. Süt ürünleri ihracatı yok seviyesinde. Kırmızı et ihracatı aklımızdan bile geçmiyor. Kuzey Irak olmasa yumurta ve tavukçuluk ihracatı olmayacak. Sebze, meyve üreticisi ürünlerini değerinde satamıyor. Çiftçimiz ucuz mazot alamıyor. Ahırlar boşalmış durumda. Üreticiler kazanamıyor. Pancar ekim alanları kotaya tabi. Hayvan ve bitki ıslah politikası belli değil. Tarım arazileri ve meralar imara açılıyor. Arıcılar para kazanamıyor. Övdüğünüz yanlış destekleme politikaları maalesef ki üretime katkı sağlamıyor, tam tersine üretim artmıyor. Gıda maddeleri fiyatı, enflasyonu tetikliyor ama üretici ürünü değerinde satamadığı için eylem...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Arık, son cümlelerinizi alayım.

ÇETİN ARIK (Kayseri) – Sayın Bakanım, biraz önce Bünyan İlçe Başkanım İbrahim Marzioğlu aradı, patatesi elinde kalmış "Maliyeti 40 kuruş ama 20 kuruşa satamıyorum." diyor. Kabul ederseniz patatesi size göndermek istiyor, "Çürümesin yazıktır, yesinler." diyor. Bunu özellikle iletmemi istedi size Bünyan İlçe Başkanı İbrahim Marzioğlu.

Sayın Başkanım, son bir dakikada toparlıyorum.

Ziraat mühendisleri, gıda mühendisleri, veteriner hekim odaları feryat içinde. Çiftçiler, kooperatif üreticileri birlikleri kan ağlıyor.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

ÇETİN ARIK (Kayseri) – Peki, Sayın Başkanım, bir iki dakika verseydiniz toparlayacaktım ama...

BAŞKAN – Sağ olun Sayın Arık, teşekkür ediyorum.

Sayın Akyıldız...

ALİ AKYILDIZ (Sivas) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ben de öncelikle gerek Suriye’de ve gerekse Adana’da Hakk’a yürüten şehitlerimize rahmet diliyorum, ulusumuza başsağlığı diliyorum. Ayrıca, bugün Öğretmenler Günü. Başta Ulu Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere bütün öğretmenlerimizin Öğretmenler Günü’nü kutluyorum.

Sayın Bakanım, Sayın Başbakan Binali Yıldırım 8 Kasım’da grup toplantısında yapmış olduğu konuşmasında şeker pancarının 2017 alım fiyatını açıklamıştı biliyorsunuz 210 lira olarak. Ama gelin görün ki bugün şeker pancarı üreticilerimiz mağdur durumda, 210 lirayı bırakın, 2015 yılındaki alım fiyatıyla mallarını, mamullerini teslim etmek durumunda kalmışlardır. Sayın Bakanım, bu konuda şeker pancarı üreticisinin mağduriyetini gidermeyi düşünüyor musunuz, bu konuda tekrar bir çalışma yapmayı düşünüyor musunuz?

Sayın Bakanım, 2008 yılında çıkarılan bir kanun vardı, bu kanunda ziraat odalarına ilk kez kayıtlı olan kişiler zorunlu olarak çiftçi BAĞ-KUR’una kayıt yaptırmakta idiler ancak, 2008 yılından önce ziraat odasına çiftçi kaydını yaptıran çiftçilerimiz ilgili kanun henüz o tarihte mevcut olmadığı için BAĞ-KUR’a prim yatırmamışlardır. Prim yatırmadıkları için de emekli olamamaktadırlar. Bu konuda çok ciddi talepler gelmektedir. Vergi kaydı, esnaf oda, dernek kaydı veya şirket ortağı olanlara dönem dönem geriye dönük borçlanma imkânı verilmiş fakat çiftçi kardeşlerimize bu hak tanınmamıştır. Çiftçi kardeşlerimizin de bu mağduriyetlerin giderilmesi için 2008 yılından önceki yıllarda prim yatırmadan ziraat odalarına kayıt yaptıran çiftçilerimizin de ziraat odalarına ilk kayıt tarihlerinin başlangıç olarak kabul edilmesi ve bunların geriye dönük prim yatırarak emeklilik haklarının verilmesiyle ilgili bir çalışma yapmayı düşünüyor muyuz?

Süremi iyi kullanmak adına atlayarak geçiyorum.

Sayın Bakanım, öncelikle Sivas’ın DAP projesine alınmasıyla ilgili başta Kalkınma Bakanımız olmak üzere Hükûmete ben Sivas halkı adına teşekkür ediyorum, bu Sivas için önemli bir gelişmeydi. Geçen yıl bütçe görüşmelerinde yaptığım konuşmadaki teklifimi değerlendirerek bu konuda yardımlarınız için ayrıca tekrar teşekkür ediyorum.

Yine bir başka hususta da kısa bir süre önce siz Mecliste vermiş olduğunuz sözünüzü tekrar size hatırlatıyorum, bu konuda teşekkür ediyorum, Sivas’ın küçükbaş hayvancılıkta pilot bölge olarak seçilmiş olmasını da Sivas halkı adına çok önemsiyorum ve bu konuda size teşekkür ediyorum. Biz de bu teklifimizin arkasından ayın 1’inde, 1 Aralıkta Sivas’ta Sayın Genel Başkanımız Kılıçdaroğlu’nun da katılımıyla birlikte bir küçükbaş ve büyükbaş hayvan çalıştayı yapacağız. Bu konuda Sivas olarak biz de teşekkür ediyoruz.

Bir başka konu şu Sayın Bakanım, şimdi, Sivas’ın köyleri boşaltılmış durumda. Köylere geriye dönüş başlasın, başlasın diyoruz ama geriye dönüş başladığında birçok köyde şöyle bir sorunla karşı karşıya kaldık: Şimdi, köyden giden hemşehrilerimiz köylerdeki araziler kendi malları olmadığı için, tapuları olmadığı için yapılan kadastro çalışmalarında buralar hazineye kaydedilmiş durumda. Geriye dönüp de köyelerine ev yapmak ya da kendi bırakıp gittikleri arsalarını değerlendirmek istediklerinde yirmi yıllık ot bedelleri talebiyle karşı karşıya kalıyorlar ve bu da çok ciddi miktarlar tutuyor. Bu konuda

hani hep geriye dönüş başlasın köyler dolsun diyoruz ama geriye dönmek isteyen yurttaşlarımızın da, hemşerilerimizin de önünde böyle bir engel var, bu engelin de giderilmesi hususunda sizlerden yardım talep ediyoruz.

2017 yılında mazot desteğinin yüzde 50 olarak karşılanacağı hususunda öncelikle Cumhuriyet Halk Partisinin seçim bildirgesinde biz bunu açıkladığımız zaman çok ciddi tepkiyle karşılaşmıştık. “Kaynağı nerede, bunu nasıl vereceksiniz?” diyerek tepki göstermiş olmanıza rağmen tekrar dönerek de Cumhuriyet Halk Partisinin seçim bildirgesine uyararak en azından akıllı ve mantıklı bir hareketle bu bildirgedeki bahsedilen hususlara uymanız da Cumhuriyet Halk Partisi olarak bizim için önemlidir. Yetmez ama en azından yüzde 50’yi sağlıklı verecek olursanız ona da çiftçiler adına razıyız diyorum.

Birçok arkadaşımın değindiği konulara ben tekrar değinmek istemiyorum, onları atlıyorum ama bu yemde KDV kaldırıldı, güzel bir gelişmeydi ama Sayın Bakanım, akabinde hakikaten yapılan peş peşe zamlarla kaldırılan KDV miktarından daha fazlası çiftçinin cebinden çıkarılmış oldu.

Evet Bakanım, ben kısa kesiyorum, diğer arkadaşlara da söz hakkı kaldı.

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Akyıldız, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Demir...

NURETTİN DEMİR (Muğla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli üyeler, Sayın Bakan ve Bakanlık, değerli basın mensupları; ülkemizde gerçekten her gün olan olaylar, kayıplar, şehitler artık saat bazına düştü. Umarım bu yaşadığımız olaylar tekrarlanmaz, daha seyrek olur ya da hiç olmaz. Aynı zamanda ben 40 bin öğretmenin işinden gücünden uzaklaştırılmış bir Öğretmenler Günü’nü de yine acı da olsa kutlamak istiyorum.

Sayın Bakan, özellikle bu toplulaştırma yasası nedeniyle birçok aile içerisinde kırgınlıklar, kardeşler arasında kavgalar ve köylerde barışın yok olduğunu görüyoruz. Özellikle sizin bölgeniz Urfa’da toprak ağalarının köylüler üzerinde büyük bir baskı aracı olarak kullandığını görüyor ve hissediyoruz. Dolayısıyla, bunlarla ilgili bir sosyolojik, psikolojik bir çalışma yapıp bunun engellerini ortaya koyup çözüm üretmek gerekir. Ben bu konuda değerlendirmek istiyorum çünkü toplulaştırma kanununun çok yararlı olduğunu düşünüyorum, ondan yanayım ancak sosyolojik sorunlarının da, toplumsal sorunlarının da giderilmesi gerekir. Sayın Bakan, bilmiyorum, siz de aynı şeye katılıyor musunuz, Cumhurbaşkanı geçenlerde enflasyon suçlusular olarak domates ve sivri biberi gösterdi ve bizim Fethiye bölgesindekiler seraya gidip suçlu olarak domatesi görüyorlar. Diyorlar ki “Ankara’da enflasyonu yükseltiyorsunuz ama burada bizi iflase sürüklüyorsunuz, söküp en iyisi mi bunları atalım.” diye seralara giriyorlar ve özellikle de sivri biberleri sizlere ve bizim siyasetçilere özel olarak hazırladıklarını da ilettiler.

Sera altı destekleme konusunda daha çok destek bekleniyor. Çünkü 7 hektarın üzerindeki yenileme, özellikle seralara bir fırsat verildiği söyleniyor ama bizim oralarda biliyorsunuz, özellikle 5 hektarın üzerinde, Urfa gibi büyük imkânları, tarlaları, arazileri olanlar yok, genellikle küçük işletmeciler. Özellikle sera yenileme ya da topraksız seracılığa teşvik etmek için bu sınırlamanın kaldırılması, ayrıca, bizim bölgemizde, Antalya’da, Ege’de, Akdeniz’de güneş enerjisine ihtiyaç yok. Bu zorunluluğun da kaldırılmasını özellikle talep ediyorlar. Çünkü güneş enerjisine bizde ihtiyaç yok ama zorunlu olarak konulmuş bir kredi alma konusunda, destek alma konusunda bir zorlama var, bunun da kaldırılması özellikle bölgemizin beklentileri içerisinde.

Sayın Bakan, özellikle et konusundaki çabalarınızı, gayretlerinizi görüyoruz ama bizim Muğla gibi ve birçok tarım ve hayvancılık ön planda olan yerlerde aile işletmeciliğinin, aile besiciliğinin desteklenmesi açısından 3’e, 5’e, 10’a hayvancılığı yükseltecek Ziraat Bankasının desteğinin daha

güçlendirilmesini, daha çok yaygınlaştırılmasını ve özellikle de bir tapu istenmesi o bölgedeki insanların sarı ineğine ulaşmasında, buluşmasında engel. Bu konuda eğer iyi niyetli ise iktidar ve köylünün gerçekten hayvancılık yapmasını, küçük çiftliğin geliştirilmesini istiyorsa besiciliğin ve bu konuda destek sağlaması gerektiği düşüncesindeyim.

Sayın Bakanım, özellikle narenciye ve narda bu sene perişanları oynuyor biliyorsunuz bölgemiz, ülkemiz. Dekar başına olan desteğin kilo başına şekline dönüştürülmesi özellikle beklenti içerisinde. Bu konuda çalışmalar yapılırsa bizler de, bölgemizdeki insanlar da artık narenciyelerini, narlarını belki kesmezler.

Bunun dışında, Muğla'ya neden...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Demir, bunun dışı için vakit kalmadı.

Teşekkür ediyorum.

NURETTİN DEMİR (Muğla) – Cümlemi bitireyim.

BAŞKAN – Son cümlelerinizi alayım, buyurun.

NURETTİN DEMİR (Muğla) – Muğla'mız da niçin IPARD projesi içerisine alınmıyor? Muğla'yı cezalandırıyor musunuz Sayın Bakan?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

MEHMET ALİ CEVHERİ (Şanlıurfa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Cevheri, hayırdır.

MEHMET ALİ CEVHERİ (Şanlıurfa) – Sataşma var.

BAŞKAN – Sataşmadan söz vermeyeceğim Sayın Cevheri, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Urfa'ya sataşma varsa Sayın Bakan cevap verir zaten.

MEHMET ALİ CEVHERİ (Şanlıurfa) – Ben Urfa'da arazi sahibiyim. Urfa'nın durumunu daha iyi bilirim.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Kavcıoğlu.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Sayın Başkanım, Değerli Bakanım, kıymetli milletvekili arkadaşlarım, kıymetli bürokratlar ve değerli basın mensupları; öncelikle hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Ben de bugün ülkemizde cereyan eden olaylar sonucu şehit olan kardeşlerimize Allah'tan rahmet diliyorum. Ayrıca, bu tür terörist olayları destekler mahiyette olduğunu düşündüğüm Avrupa Parlamentosu kararını da kınıyorum.

Sayın Bakanım, ülkemizde yapılan nüfus projeksiyonlarına göre 2023'te yaklaşık 90 milyona ulaşacak olan ülke nüfusumuz için sahip olduğumuz ortalama 25 milyon hektar işlenebilir tarım arazisi teknik kabullere göre yeterli görülmekte olup ülkesel önceliğimiz bu alanların korunarak üretimin geliştirilmesi ve planlanması, güvenli gıda zincirinin sağlanması, tarım sektöründe bulunan insanların gelir seviyesinin, dolayısıyla yaşamsal standartlarının iyileştirilmesidir. Ülke tarımımızın genel yapısına baktığımızda ortalama işletme büyüklüğü 60 dekar, ki Avrupa Birliği ortalaması 150 dekadır. Tarımda köyde yaşayan nüfus, toplam nüfusun yüzde 25'i, yaklaşık 17,5 milyon köylü nüfusumuz var. Tarımsal istihdamın toplam istihdamdaki payı da yüzde 24'ler civarındadır ki bu, Avrupa Birliğinde yaklaşık yüzde 5, Amerika Birleşik Devletleri'nde de yüzde 3'tür.

Bu anlamda, son dönemdeki tarımsal desteklere baktığımızda aslında Cumhuriyet Dönemi sonrası girdi desteği şeklinde yapılan tarımsal destekler, 1950'li yıllardan sonra destek alımı şekline, 2000'li yıllardan sonra da alan bazlı destekleme şeklinde ama 2006 yılında yasalaşan 5488 sayılı Tarım Kanunu'yla tarımsal desteklemeler daha çok doğrudan gelir desteği, fark ödemesi, hayvancılık destekleri, kırsal kalkınma destekleri şeklinde önemli bir ivme kazanmıştır. Ancak, bu yapılan destekler ülke genelinde olumlu sonuç vermesine rağmen, bazı şehirlerimizde sıkıntılar yaşamaktayız. Özellikle, ülkemizde tarımsal desteklerin dağılımı mülkiyet, altyapı gibi nedenlerle çok dengesizdir. Tarımsal üretim yapan bütün çiftçileri kapsamamaktadır. Türkiye'de işlenen tarım arazilerinin çiftçi kayıt sistemine kayıt oranı yani desteklemelerden yararlanma oranı ortalama yüzde 62'dir ama bu söylediğim nedenlerden dolayı bazı illerimizde yüzde 20 ile 30 arasındadır, kendi memleketim Bayburt'ta yüzde 26 civarındadır. Buna, özellikle, 2011 yılında, mesela, örnek olarak, Bakanlıkça ödenen destek miktarının kırsal nüfus başına düşen miktarı Bayburt'ta 217 TL iken Edirne'de bu oran 1.225 Türk lirasıdır. Mesela, Bayburt tarımındaki en önemli altyapı sorunu kadastro mülkiyet sorunudur. Biraz önce bazı arkadaşlar da bahsetti. Özellikle, hisseli mülkiyet yapısı, hibe destekli hayvancılık yatırımlarına ve düşük faizli çiftçi kredilerine başvurularda büyük engel oluşturmaktadır. Bakanlıkça tarımsal desteklerin mülkiyet şartı aranmaksızın mülkiyet hisse bağı yeterli görülerek araziye işleyene verilmesinin sağlanması bir öneri olarak değerlendirilirse memnun oluruz.

Aynı şekilde, hayvancılıkta, mesela biz bu yıl DOKAP kapsamında ahır projelerinde başarılı bir kampanya sürdürdük. Yaklaşık 283 başvuru oldu, bunlardan 90 küsur projemiz kabul edildi. Çoğu, biraz önce bahsettiğim bu sebeplerle yetiştirilemedi ya da yapılamadı. Yine, diğer önemli bir neden de vatandaşlarımızın projelerden yararlanmasında özel idarenin mevzuatı gereği bu projelerin bir kısmında yapı ruhsat sorunu yaşanmaktadır özellikle köy yerleşim yerlerinde. Bu sorunun çözülememesi çiftçilerin projelerden vazgeçmesini gündeme getirmektedir. Bu konuda, mevzuat değişikliği veya bakanlık görüşüyle il özel idaresinin ruhsat verebilmesinin sağlanması, yine bu tür projelerin özellikle bizim gibi şehirlerde hayata geçmesi açısından önemli sayılıyor. Çünkü, Türkiye geneline baktığımızda, Türkiye'de hayvancılık desteklerinin yaklaşık yüzde 70'i Ege, Marmara ve İç Anadolu Bölgesi'ne ödenmektedir. Türkiye'de hayvancılık desteklerinin yaklaşık yüzde 60'ı batıdaki 15 şehre ödenmektedir. Hayvancılık desteklerinde kayıtlı kombine kesimhane kesilmesi zorunluluğu, süt desteğinde soğuk zincir üzerinden satış zorunluluğu gibi kriterler de batıda ve gelişmiş illerde çiftçilerin bu desteklerinden daha fazla yararlanmasını sağlamaktadır. Bu gibi nedenlerden ötürü buralardaki çiftçiler alacağı desteğe karşılık ulaşım masrafları fazla olduğu için de genellikle bu tür desteklerden vazgeçmektedirler, faydalanamamaktadırlar.

Bu konularla ilgili birkaç öneri de yapmak istiyorum. Sayın Bakanım, özellikle, destekleme kalemleri yıllık olarak, biliyorsunuz, belirleniyor ve çok fazla, bazı yerlerde 100'ün üzerinde. Her bir destekleme için ayrı başvuru olması, başvuru tarihlerinin farklı olması çiftçilerin desteklemelere müracaatını olumsuz etkiliyor. Kırsal kalkınma yatırım destekleri çok başlı. Örneğin, hayvancılık işletmesi kurmak için DAP, DOKAP, KKYDP, TKDK ve kalkınma ajansı gibi çok farklı kurumlar aynı içerikteki projeler için aynı desteği vermektedirler. Dolayısıyla, tarım ve hayvancılıkla ilgili yatırım desteklerinin birleştirilerek tek elden yürütülmesi bu projelerden çok daha aktif olarak çiftçilerimiz tarafından yararlanmasını sağlayacaktır.

Yine, her bölgeye ait küçük ve orta ölçekli işletmeler değişik kapasitelerde tip hayvancılık projeleri hazırlanarak çiftçilerin kullanımına sunulması. Biz, mesela, Bayburt'un yine iki köyünde toplu ahır projesi yapıyoruz. Bunların daha çok işlevsel olarak hem de hayvan sağlığı açısından bakanlık

tarafından yapılması, önerilmesi çok daha yararlı olacaktır. Yine, merkezî destekleme kapsamında olmayan, yerel özelliği bulunan tarımsal sorun ve konular için yine bizim iller için ek bütçe sağlanması bizim oralardaki bu tür hayvancılık ve tarımla ilgili desteklere önemli katkı sağlayacaktır.

Birkaç şeyi daha öneri olarak ifade etmek istiyorum. Mesela, gübre desteğine bağlı her yıl toprak analizi yaptırma zorunluluğunun üç yıldan bire çıkarılması, yem bitkileri desteklerinde destek ödemesinin eskisi gibi tek seferde tamamlanması, destekleme başvuru işlemlerinin kolaylaştırılması, İnternet üzerinden mobil başvuru altyapısının oluşturulması, çok sayıda evrak ve başvuru şartları aranması köylü ve çiftçi için çok sıkıntı yaratmaktadır. Bunun en son örneği, gerçekten, güzel bir proje olan Genç Çiftçi Projesi. Burada 30 bin lira olarak verilen 18-41 yaş arası... Sahada uygulamada yaşadığımız sıkıntılardan bir tanesi de yine bizim orayı baz alarak bunun Türkiye genelinde ve nüfusa bağlı olarak kullanılması çok dengeli bir şekilde dağıtılmış gibi gözüküyor ama bence biraz önce nasıl bazı teşviklerden 15 ilin özellikle fazla fazla yararlanmasında olduğu gibi bu tür desteklerin de Bayburt ve Bayburt benzeri illerde daha fazla kuralların hafifletilerek kullanılması; mesela, orada köylere yakın yerlerde il müdürlüklerine ilave puanların biraz daha artırılması, özellikle bayanlara fazla puan verilmesi... Mesela, ben başvurulardan sonra kazanılan projelere baktım, hepsi bayan. Yani, kızı adına, hanımı adına gelir durumu iyi olan insanlar başvurarak bunlardan yararlandı ki bu uygulamada çok sorun çıkardı. Bunların, daha çok genç ve köyde kalmasını teşvik edeceğimiz kişilere kullanılması yönünde şartların belirlenmesi çok iyi olacaktır.

Yine, göçü engelleme anlamında bu çıkarılan bir şey. Türkiye genelinde nüfusa göre yapılması çok doğru değil. Yani, işte, Çatalca'ya ya da İstanbul'a da aynı oranda veya nüfusa daha farklı veriyoruz, Bayburt'a da. Çatalca'daki bir adam Bayburt'a göç etmiyor ama Bayburt'taki birisi Çatalca'ya göç ediyor. Dolayısıyla, doğudaki, güneydoğudaki, Doğu Karadeniz'deki...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Son cümlelerinizi alabilir miyim lütfen.

ŞAHAP KAVCIOĞLU (Bayburt) – Bir şey ifade edip bitiriyorum Sayın Başkanım.

Yine, bir konu da vardı. Sayın Bakanım, IPARD, biliyorsunuz, Avrupa Birliği kapsamında bu 42 ili kapsıyor. Burada da yine Bayburt buna alınmamıştı. Bu 42 il belirlenirken diğer iller de çok bununla ilgili mücadele verdiler. Yaklaşık 2 milyar euro bütçesi olan bir programa, özellikle hayvancılık ve tarımın gelişimine, altyapısına proje desteği sağlayacak bu projeye Bayburt gibi tarım ve hayvancılıkla geçinen bir yerin katılmaması doğru değildi ama son mücadeleyle 2015 seçimlerinden sonra Hükümetimizin 37 ili de IPARD kapsamına almasıyla ilgili çalışması vardı. Belirli bir çalışma oldu ama hâlâ konuda bir gelişme olmadı, onun biraz hızlanması bu illerdeki, bu konulardaki gelişmeleri hızlandıracaktır; onu belirtmiş olayım.

Son bir şey daha Başkanım: Yine, DAP ve DOKAP'la ilgili. Biz ilk kuruluşta DAP projesi kapsamındaydık Bayburt olarak fakat daha sonra DOKAP kurulunca Bayburt ve Gümüşhane DAP'tan çıkarıldı. DAP kapsamında özellikle yine tarım ve hayvancılıkla ilgili, yapılan sulama kanallarıyla ilgili, oradaki tarımın gelişmesiyle ilgili geniş bir bütçesi var. DOKAP ise daha çok Karadeniz'in, Doğu Karadeniz'in, yayla turizminin geliştirilmesi amaçlı kurulan bir destek programıydı. Burada da Bayburt'un, Gümüşhane'nin DAP'tan çıkarılması bizim bu projelerden, bu destekten yararlanmamamızı sağladı. Buradaki önerimiz de Sayın Bakanım, özellikle, DAP'ta en azından Bayburt'un ve Gümüşhane'nin Demirözü, Kelkit ve Köse tarafı -çünkü oralarda ne yayla turizmi ne de turizm var-tamamen hayvancılıkla geçinen bölgeler. En azından Aydıntepe Bayburt'ta ve Gümüşhane Torul tarafının da DOKAP kapsamında tutulması, bu projelerden Bayburt, Gümüşhane'nin de yararlanmasını sağlayacaktır. Gerçekten de bu şekilde olunca biz arada sıkıştık ne DOKAP'tan ne de DAP'tan Bayburt

ve Gümüşhane hiçbir destek ve yardım alamamakta. Bu konuya ivedilikle eğilerseniz, Gümüşhane ve Bayburt lehine bir karar verirsiniz çok memnun oluruz. Bu anlamda bir beklenti var. Çok da iyi bütçeleri var, biz buradan hiç faydalanamıyoruz. Sadece şunu söyleyeyim yani Bayburt'un bu anlamda, biliyorsunuz, alan olarak 3.630 kilometrekareyle geniş bir hinterlandı var. Yine, Türkiye'nin mera ve kullanılan tarım arazisi olarak da en iyi şehirlerinden bir tanesi, toplam alanının yaklaşık yüzde 94'ü mera ve ekilebilir alandan oluşmaktadır. Ki aşağı yukarı mera ve çayırları Türkiye'de toplam mera ve çayır oranlarının oransal olarak 3 katıdır. Bunu dikkate aldığımızda Bayburt'taki tarım ve hayvancılığın desteklenmesi anlamında bir an önce IPARD'a tekrar bizim alınmamız ve bu 37 ilin faaliyete geçirilmesi, ayrıca da Bayburt'un DAP kapsamına alınmasını önemle rica ediyorum.

2017 bütçesinin ülkemize hayırlı uğurlu olmasını diliyorum, hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Kuşoğlu, buyurun lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlarım, Sayın Bakanım, değerli bürokratlar ve basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, 2011'de milletvekili seçildiğimizde ilk Plan ve Bütçe toplantısında Tarım Bakanımız bir sunum yaptı, çok da etkilendim, şimdi o yanımda; güzel de bir giriş yaptıktan sonra “Bu çerçevede cumhuriyetimizin 100'üncü yılı olan 2023'de vizyonumuz, tarımsal ekonomik büyüklük bakımından dünyada ilk 5'te yer alan, 150 milyar dolar tarımsal gayrisafi yurt içi hasılasına, 40 milyar dolar tarımsal ihracata sahip, pozitif büyümesini devam ettiren bir tarım sektörüdür.” deyip anlatmıştı, etkilenmiştim. Sonra bir baktık, uzun yıllar biz hiçbir zaman tarımda 2002'deki 8,8'lik büyümeye, büyüme oranına hiç ulaşamamışız, ondan sonra bir daha ulaşamadık tarımda. Ondan sonra da zaten negatif büyüme birçok yıl söz konusu olmuş. Yani yapılan işler doğru değilmiş, anlatıldığı şekilde değilmiş, sıkıntılıymış.

Ve o yıllarda, hatırlıyorum, bir de bu TİGEM'lerin özelleştirilmesi söz konusu oldu. TİGEM'ler-Devlet Üretim Çiftlikleri daha önceki adıyla- çok önemli işlevler gördü aslında. Ben tarımda da bu 2008 krizi sonrası liberalleşmeden dönülme başlandı ya, kamunun tekrar tarımda devreye girmesi gerektiğini düşünüyorum. Yani kamunun bazı yerlerde, bazı bölgelerde, bazı ürünler için yatırım yapar hâle gelmesi gerektiğini düşünüyorum. Sadece destekle olmuyor çünkü bu. Bazı yerlerde o yatırımları yapmıyorsunuz. Örnek olmanız gerekiyor. Sabah Sayın Temizel anlattı ya, bazı konularda örnek olmayınca Türk çiftçisine ya da Türk yatırımcısına, bir örnek önünde olmayınca o yatırımı yapması mümkün olmuyor, göstermek lazım. Kamunun tekrar devreye girmesi lazım yani selektif olarak çiftçimizin yapamadığı iş alanlarında devreye girmesi gerekir diye düşünüyorum. Ve TİGEM'ler de -çok çorak araziler de onların kullandığı araziler- önemli işler yaptılar, onların devam ettirilmesi gerekir diye düşünüyorum.

Şimdi, sadece Tarım Bakanlığının işi de değil tarım, başka bakanlıkların da işi. Geçen bütçe görüşmelerinde söyledim Sayın Bakanım, Kalkınma Bakanlığı bütçesinde geçen dönem söyledim, bu GAP'ın sizin de milletvekili olduğunuz GAP bölgesinin... GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının toplam ödenek ve harcama durumunu vereyim: 2013'ten beri sürekli olarak negatifte. 2016'da, bu sene içerisinde, Sayın Bakanım, 85 milyon başlangıç ödeneği var GAP'ın, şimdiye kadar ne harcanmış biliyor musunuz kasıma kadar? 42 milyon lira. Zaten 85 milyon lira aslında ödenek değil GAP için. Bir de onun yarısı kadar harcanıyor. Şimdi, böyle olunca tarımda bir kalkınma söz konusu olabilir mi? Yani bu çok büyük bir yanlışlıktır. Bunun sizin Bakanlığınızla ilgisi yok ama Kalkınma Bakanlığının ya da diğer bakanlıkların bu konuya hassasiyet göstermesi lazım.

DOKAP'ın 2016'da 76 milyon 300 bin başlangıç ödeneği var. Ne harcanmış, biliyor musunuz? 17 milyon lira. Olmaz böyle bir şey. Nasıl o zaman biz tarımda kalkınma bekleyeceğiz? Tarımda- bu sene revize edildi- 3,2 bekliyoruz büyümeyi, tarıma güveniyoruz, tarımdaki gelişmelerle bu sağlanacaktır diyoruz. Nasıl olacak? 76 milyon 300 binlik ödenek, 17 milyon 170 bin harcama. KOP'la ilgili olarak 107 milyon başlangıç ödeneği, 20 milyon harcama. DAP'la ilgili olarak 108 milyon başlangıç ödeneği, 28 milyon harcama. Bunlarla tarımda kalkınma sağlayamayız, tarımın altyapısını doğru dürist yapamayız. Bunlar çok önemli eksiklikler.

Kalkınma Bakanlığına da belirttim; bu harcamaları yapamayan idarecilerin görevden alınacağını söyledi, bu harcamayı yapamayan, ödeneğini tamamlayamayan, harcamayan yani yatırımı gerçekleştiremeyen yöneticilerin alınacağını söyledi. Ama yetmez bu tabii ki. Bu zihniyetin olması lazım, bu anlayış içerisinde olmamız lazım.

Bu, merkezî yönetim bütçe kanunu tasarısının eki bir cetvel var, cetveller var daha doğrusu. E cetvelinde, sizinle ilgili olarak hemen 2'nci maddesinde tarımsal desteklemelerle ilgili Bakanlık bütçesinin dışında yapılacak harcamalar gösterilmiş burada. Onları çıkarttırdım. Bu sene için galiba 12 milyar küsur. 2015 için harcama tutarı 9 milyar 971 milyon lira. 2016'da ödenek 11,5 milyar ödenek konmuş. Ama bunlara bakıyorum. Bunların bölgesel durumu nedir, şuradaki harcamaların? Ürün bazında bu teşviklerin olması lazım. Kooperatifler tarafından özellikle bu teşvikin yapılması lazım diye düşündüm ve birçok stratejik ürün için de bu desteğin yapılması lazım Sayın Bakan. Bu şekilde destek başarılı olmuyor, ürün bazında yapılması da şart. Ürünü teşvik etmezsek olmayacak.

Bir de, mühendis arkadaşlarımız, ziraat mühendisleri, konuyu bilenler hep teknik tarafına girdiler, ben de ekonomik tarafına gireyim. Şimdi, Sayın Bakanım, bu, orta vadeli programda Türkiye'nin nasıl kalkınacağını, ne kadar kalkınacağını, ne kadar gayrisafi yurt içi hasıla elde edeceğini anlatıyor; bunları ortaya koyuyor OVP'de ama burada tarım yok. Tarım olmadan bu kalkınma olabilir mi? Temelinde tarım vardır kalkınmanın bütün gelişmiş ülkelerde. Bunsuz kalkınma olabilir mi? OVP'de neden tarım olmaz, neden tarımla ilgili detaylar söz konusu olmaz?

MUSA ÇAM (İzmir) – Onlar da umudu kesmişler.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Bilmiyorum artık.

Üzülmemek mümkün değil.

Sayın Bakanım, bazı arkadaşlarımız da belirtti, Bihlun Hanım özellikle belirtti ama Bakanlığınızla ilgili Sayıştay raporu, onun da belirttiği gibi güzel bir rapor. Şartlı görüş verilmiş Bakanlığınıza. 14 ödemli denetim görüşünü etkilemeyen bulgu var. Baktınız mı, bilmiyorum, bu rapora.

Bakın, hemen birinci bulgusu: “Tarımsal amaçlı kooperatiflere kullanılan kredilere ait geri ödemelerin etkin bir şekilde takip edilmemesi.” Kredi kullanıyorsunuz, geri ödemeleri takip etmiyorsunuz. “Bu şekilde ertelemesi yapılan kredi tutarının 782 milyon olduğu görülmüş.” diyor. Muaccel borç toplamı 205 milyon iken 2015 yılı sonuna kadar tahsil edilen tutar 38 milyon lira olarak gerçekleşmiş, tahsilat oranı yüzde 18'de kalmış. Tabii, tahsilat oranı yüzde 18'de kalırsa bir etkinlik söz konusu olmaz. Yani kredi vereceğiz ama krediyi de takip edeceğiz.

Bulgu 2: “Çiftçilere haksız yere yapılan destekleme ödemelerinin geri alınmasına ilişkin verilerin önceki ÇKS'de bırakılması, eksi icmallerin takip ve tahsilatına ilişkin verilerin eksiksiz olarak ortaya konulamaması ve bunların alacaklar hesabında muhasebeleştirilememesi. Bu da takibin sıkıntılına sebep oluyor.

ÇKS'ye ilişkin bu önemli: “ÇKS'ye ilişkin olarak desteklemelerde olumsuzluğa yol açacağı...”

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Kuşoğlu, toparlar mısınız lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim.

Bu tespitler önemli Sayın Bakanım, ÇKS’yle ilgili olarak güzel bir değerlendirme yapmış arkadaşımız. 14 bulgu var dediğim gibi, hepsi de önemli bulgular.

Bir de 7’nci bulgudan kısaca bahsedeyim, geçeceğim: “Hayvan genetik kaynaklarının yerinde korunması ve geliştirilmesi amacıyla uygulamaya konulan projeler kapsamında, tebliğde belirtilen şartları taşımayan küçükbaş hayvanlara destekleme ödemesi yapılması, çiftçilerden alınan muvafakatnamelerle Bakanlar Kurulu kararında sınırlı belirlemelerden kesinti yapılması ve bu kesintinin birliklerin kullanımına bırakılması. Ayrıca, bu işlemlerin müsteşarlık onayıyla uygulamaya konulan talimatlarla yürütülmesi.” Yani, mevzuatta bu konuda eksiklik var. “Bakanlar Kurulu kararıyla yetiştiricilere yapılması öngörülmüş olan destek, maalesef, müsteşarlık talimatıyla muvafakatnamelerle sınırları belirlenmeden kesinti yapılmasının ve bu kesintinin birlikler tarafından kullanılmasının, bulgumuzda belirtilen mevzuat çerçevesinde uygun olmadığı düşünülmektedir.” diyor. Yani, Bakanlar Kurulu kararı ile müsteşarlık onayı arasında bir farklılık söz konusu.

Sayın Bakanım, döner sermaye işletmesiyle ilgili olarak da 14 bulgu var. Onlara girmeyeyim tekrar.

Yalnız, arkadaşlar not alabilirse bu faaliyet tablosunda 630’da hane halkına yapılan transferler var, biraz önce söylediğim destekler onlar, onların detayını verebilirlerse karşılaştırma açısından yararlı olur. Arkadaşlar, 9 milyar 973 buradaki rakam. Çıkarabilirlerse memnun olurum Sayın Bakanım.

Sayın Bakanım, bu, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu; bununla ilgili olarak da 278 milyon geliri var, 184’ü personele... Bu IPARD kredileriyle ilgili, burada “180’den fazla kişi çalıştırılmaz.” denmiş. Ne kadar kişi çalışıyormuş, biliyor musunuz 2015’te? 355 kişi. “180 kişi en fazla çalışır.” denilen yerde 355 kişi çalışıyor. Olur mu böyle bir şey? Yani, ondan sonra buradan verim beklemek mümkün müdür? Yani, kurum bir istihdam alanı gibi kullanılmış. Şu anda ne kadar çalışıyor, bilmiyorum. 2015’te 355 olduğuna göre...

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI FARUK ÇELİK (Şanlıurfa) – 230.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – 230, bir kısmı çıkarılmış ama tamamlanmaması lazım yani bundan sonra.

MUSA ÇAM (İzmir) – Seçim dönemi için alınmış galiba, ondan sonra çıkartılmış.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI FARUK ÇELİK (Şanlıurfa) – Proje sayısındaki artıştan dolayı farklılık var. 350’den 230’a indi.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Bakanım, bu Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurulunun da burada, faaliyet sonuçları tablosunda mal ve hizmet alım giderleri var, 11 milyon 569 bin. Onun detayını öğrenmek isterim, arkadaşlar çıkarabilirlerse memnun olurum, cevap verebilirseniz; bir.

İkincisi: Bu, adı üzerinde bir düzenleme kurulu Sayın Bakanım, bu Kurul başlangıçta kurulan amacına yönelik çalışmıyor. Bu şekilde devam etmesi çok doğru değil. Bir sınırlama kurulu olarak kuruldu, piyasayı regüle etmesi lazım, düzenlemesi lazım ama sadece sınırlamak ve tütün ve alkolden para almaya yönelik bir kurul hâline geldi. Düzenleme kurulu olarak çalışabilmesi lazım.

Sayın Bakanım, Başkanın müsaadesiyle size aktarmak istediğim önemli bir konu var. Sizin Bakanlığınıza bağlı değil ama sizin Bakanlığınızla ilgili bir kuruluş, GÜBRETAŞ geçenlerde bir ihale yaptı, kendisine bağlı Negmar Denizcilikteki yüzde 40 hissesini sattı, ihaleye çıkarttı. Sanki çok doğruymuş gibi ihale yapılmış. GÜBRETAŞ’ın yüzde 76 ortağı Tarım Kredi Kooperatifleri,

onu özellikle belirteyim. Asya Gaz girmiş, 21 milyona, büyük bir mücadeleden sonra, saatler süren mücadeleden sonra alınmış. İhaleye girenlerin hepsi aynı kişilere ait. Ve 21 milyon 500 bin lira nominal değer. Aslında en az değer tespiti yapılmış, 55 milyon olması gerekir, daha önceden o tespit de yapılmış. Girenler, oradakilerin hepsi de aynı kişilere ait firmalar. Bunun da takip edilmesi lazım. Geçmişte bu konuyla Milliyetçi Hareket Partisi ilgilenildi, epey bir şey yaptı ama sonra ne oldu, bilmiyorum. Bu konu tekrar ortaya çıkmış vaziyette. Siz de ilgilenir, bu konuyla ilgili şimdi cevap verebilerseniz çok memnun olacağım.

Bir de Plan ve Bütçe Komisyonunda bizlere, hepimize bu dönemde çok fazla “tweet” gelir, sosyal medya üzerinden- size de geliyordu- talep gelir. Bu dönemde en fazla gıda mühendislerinden geliyor, onların daha fazla, özellikle Bakanlıkta istihdamıyla ilgili talepleri var. Dikkate alırsanız memnun oluruz.

Çok teşekkür ediyorum.

Bakanlığınız ve kurumlarınızın bütçelerinin hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Kuşoğlu, bende teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, bütçeler ve kesin hesaplar üzerindeki konuşmalar tamamlanmıştır.

Şimdi on dakikasını Komisyon üyelerimiz, beş dakikasını da diğer milletvekillerimiz tarafından kullanılmak üzere toplam on beş dakika soru işlemi yapacağım.

Soru sormak isteyen milletvekilleri lütfen sisteme girsinler.

Soru sormak isteyen bütün milletvekilleri sisteme girdiyse başka söz vermeyeceğim.

Teşekkür ediyorum.

Sayın Çam, buyurunuz.

MUSA ÇAM (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, büyükşehirlerde mezbahalarla ilgili ciddi sorun yaşıyor. En son mezbahalarla ilgili karar 31 Aralık 2016’ya kadar uzatıldı. Bu 6360’dan kaynaklanan sorun var, problem var. Bunu mümkünse altı aylık uzatmalar yerine, iki yıl gibi bir şey uzatın. Özellikle 30 büyükşehirde bunlar söz konusu. Bununla ilgili köklü bir çözümün olması lazım. Yoksa, her altı ayda bir problem yaşıyor. Bunun çözülmesi gerekir.

İkincisi: İzmir’de -arkadaşlarım söylediler- Karaburun, Menderes, Özdere, Gümüldür ve Selçuk’ta mandalinayla ilgili çok ciddi problemler var. Çiftçi gerçekten çok zor durumda. Onları desteklemeyi düşünüyor musunuz?

Bir de TİGEM’in Sudan’da 780 bin hektar arazi kiralamak için ön sözleşme imzaladığıyla ilgili haberler okuyoruz. Neden TİGEM kendi topraklarımızı değerlendirmiyor da Sudan’da arazi kiralıyor?

Bir de Türkiye’de tarım yapan iş adamlarının yurt dışında özellikle Balkanlarda, Afrika’da ve Türk cumhuriyetlerinde büyük araziler kiraladıkları ve satın aldıklarıyla ilgili haberler var. Bunların ne kadarı doğrudur? Bu konuda bilgilenebiliriz.

Teşekkür ederiz.

BAŞKAN – Sayın Bekaroğlu...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, 2017’de kaç veteriner, kaç ziraat mühendisi, kaç gıda mühendisi alınacak? Bekliyoruz bu arkadaşlar haberi. Açıklarsanız memnun olurum.

2015'te, 2016'da ne kadar kaçak çay yakalandı ve bu çayların akıbeti ne oldu? Senede 50 bin ton kaçak çay tüketildiği iddiası var, bu iddia doğru mu? Bir yabancı firma, başka firmalar da var; bunlar harmanlama yoluyla Türk çay tiryakisinin, içicisinin damak tadını değiştiriyorlar. Önce yerli çay fazla koyuyor, giderek yerli çayı azaltıyor, yabancı çayı koyuyor. Bunlardan haberiniz var mı? Aynı yöntemi kaçak çayın kullanıldığı bölgede ÇAYKUR denemeyi düşünüyor mü?

On beş sene içinde kaç tane çay fabrikası yapıldı? ÇAYKUR özelleştirme kapsamında kaldı bir süre, bu sebepten dolayı mı çay fabrikası gerektiği gibi yapılmadı?

2016 yılında ÇAYKUR ne kadar çay aldı, ne ödedi biliyoruz. Peki, özel sektör ne kadar çay aldı? Ortalama kaç kilo geldi kilogramı ve ne kadar para ödedi?

Son bir soru: Tarım arazilerinin, meraların kullanılmasına, iskana falan açılmasına ben de karşı çıkıyorum, siz de karşısınız biliyorum ama özel bir yer var: Arsu. Arsu 5 tane beldenin bir araya gelmesiyle kurulan bir ilçe ve dağınık yerlerde. Bunların bir araya gelmesi gerekiyor. Bir sorunları var, size yazdılar; ben bu dosyayı size bırakacağım, ilgileceğinize inanıyorum ya da soruya çevireyim, ilgilenir misiniz?

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Aksu...

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu ne tür projelere destek veriyor? Proje desteklerinin alt ve üst sınırı gibi bir limit var mı? Başvuru süreci caydırıcı ve zor bir süreç mi? Pek bilinmiyor çünkü bu şey, bilgi verirseniz sevinirim.

İkincisi de istihdam alanı ağırlıklı olarak Bakanlığınız olan, çokça ziraat ve gıda mühendisi ile veteriner gencimiz işsiz. Bunların bir kısmı tarım danışmanı olarak çalışıyordu, orada da bir kısıtlama getirildi. Bunların istihdamıyla ilgili olarak bir planlama var mıdır?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Çakırözer...

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, pancarda bu yılın alım fiyatı nedir? Bu karışıklığı giderebilerseniz seviniriz. 210 TL olarak açıklanan bu yılın mı, gelecek yılın fiyatı mı?

Eskişehir'de -size konuşmam sırasında bahsettiğim- bu havza yönetiminin ilçe bazında yapılması mümkün mü? Aslında, Türkiye bazında da ilçelerle, oradaki üreticilerle görüşülerek yeniden şekillendirilmesi mümkün mü, yoksa açıklanan ürünler kesin mi?

Üçüncüsü de yine konuşmamda bahsetmiştim, Rusya'yla meyve ihracatına yönelik bir yol alabildiniz mi görüşmelerinizde?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Demir...

NURETTİN DEMİR (Muğla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesinde çok önemli ve iyi gelişmiş bir laboratuvar var, gıda toprak laboratuvarı. Bunun TÜRKAK ve Avrupa'ya akreditasyonu konusunda desteklerinizi bekliyoruz. Özellikle bu konuya değinirseniz bölgemizdeki tarım ürünleriyle ilgili. Bu konuda bir çalışmanız var mı? Ayrıca, onu öğrenmek istiyorum.

İkincisi: Yine, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesinin Veterinerlik Fakültesi kuruldu iki üç senedir ama bir yer konusu var. Bu konuda da yine Bakanlık olarak desteğinizi bekleyeceğim.

Ayrıca, örtü altı üretimde kullanılan tarımsal girdi fiyatlarının azaltılması konusunda bir çalışmanız var mı?

Son bir sorum var: Muğla'da, özellikle, Sayın Bakan, halkalı leke hastalığı çok yaygın. Dolayısıyla, bu, armut, elma gibi şeylerin üretiminde çok büyük düşmelere neden oluyor. Bunu geçen sene de dile getirmiştım. Bu konuda bir çalışmanız var mı acaba özellikle Bakanlık olarak? Üreticilerimiz mağdur oluyorlar.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Sarıbal...

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Teşekkür ederim.

Karacabey Ova Köyleri Sulama Birliği başta olmak üzere, Türkiye'nin birçok bölgesinde sulama birliklerine ve sulama kooperatiflerine üreticilerin ciddi borçları var. Hatta, bilirsiniz, Urfa'da sezon başında su kesintisi nedeniyle büyük sorunlar yaşanmıştı. Bu sulama borçlarıyla ilgili bir düzenleme yapmayı düşünüyor musunuz?

İki: Ziraat Bankasına olan çiftçi borçlarının sadece ertelenmesi değil, gerçekten düşük faizde uzun vadeli bir yapılandırma acilen gerekmektedir. Bu konuda herhangi bir düşünceniz var mıdır?

Son olarak da hayvan ithalatı dönemi 2010-2016 süreci içerisinde ne kadar hayvan ithal ettik? Hangi firmalarla, hangi yöntemlerle bunu aldık? Bu bilgilere kavuşursak çok teşekkür edeceğim.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Öz...

BÜLENT ÖZ (Çanakkale) – Sayın Bakan, domates güvesi üreticimizin verim kaybına neden olmaktadır. Üretici bu zararlıyla etkili mücadele edememektedir. Bu konuda Bakanlığımızın bir çalışması var mı?

Çanakkale, Türkiye'de salçalık biber üretiminde 1'inci. File çuvalla ihracata yeniden izin verilecek mi?

7 Haziran sonrası CHP'nin seçim bildirisinde söylediği gibi, mazotu çiftçiye ÖTV'siz vermek için bir çalışma olacak mı?

Bir de bu yıl çeltik üreticileri -Çanakkale Biga'da özellikle- piyasada oluşan fiyat nedeniyle mağdur olmuşlardır. TMO piyasaya üreticiler lehine müdahale etmekte neden geç kalmıştır?

Ben de hatırlatmak istiyorum; gıda mühendisi, veteriner hekim ve ziraat mühendisi istihdamı gerekmez mi?

Bir de son olarak Sayın Bakanım: Bilmiyorum, ÇAYKUR bayilikleriyle Bakanlığınız ilgileniyor mu? ÇAYKUR bayiliklerinin şöyle bir sorunları, şikâyetleri var... Ben de Çanakkale'de 2014 yılına kadar ÇAYKUR bayisiydim. ÇAYKUR'un dayattığı alım kotaları var. Örneğin, Çanakkale'de bir aylık

85 ton satış kotası vardı. Bu, açıkçası, fazla geliyordu. Dolayısıyla, tüm Türkiye’de ÇAYKUR bayileri iller arasında bölge ihlalleri yapıyorlar yani yasak olan bir satış yapıyorlar. Dolayısıyla, bu kotaların düşürülmesiyle ilgili bir çalışma yapılabilir mi?

BAŞKAN – Sayın Zeybek...

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Sayın Bakanım, ben sorudan ziyade öneride bulunmak istiyorum.

BAŞKAN – Soru işlemi kısmındayız ama.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Olsun, soru mahiyetinde öneri.

BAŞKAN – Neyse ben yaparım, siz konuşun.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Tarımda üretim fazlası olan ürünlerin Tarım Bakanlığı tarafından çiftçinin üretim maliyetleri hesaplanarak fiyat tespitiyle taban fiyatlar açıklansın. Şu andaki mevcut, örneğin, patates, soğan gibi; örneğin, peynir gibi... Bugün, üreticimiz sütünü sattı; o süt fabrikalarımız, mandıralarımız peyniri elde etti. Kilogramı 12-13 liraya elde edilen peynirlerin şu an kilogram olarak 9-10 TL’ye satıldığını biliyoruz. Fiyatların açıklanması gerekiyor diye düşünüyorum.

Başta, ithal edilen taşkömürü ve diğer ithal edilen tarım ürünlerinin yerine, bu tür ürünlerin halkımıza, tüketicimize ve yoksulumuza dağıtılması gerektiğine inanıyoruz. Böyle yapılırsa tüketimiz de korunmuş olacak, üreticimiz de korunmuş olacak diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Sındır...

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Sayın Bakanım, üç sorum var, kısa kısa hemen geçiyorum.

Bir tanesi: Üretici fiyatları ile tüketici fiyatları arasında oluşan uçurumun, fahiş farkın izlenmesi amacıyla Bakanlığınız bünyesinde 2014 yılının Ekim ayında Gıda ve Tarımsal Ürün Piyasaları İzleme ve Değerlendirme Koordinasyon Birimi oluşturulmuş idi. Bu birim bugüne kadar hangi faaliyetlerde bulunmuştur. Bu faaliyetler içerisinde yapılan bu kontrol, denetimler nelerdir?

Gübreyle ilgili; özellikle, amonyum nitrat ve benzeri kimyasal gübrelerin, kimyevi gübrelerin yasaklanacağı, kullanılmayacağı konusunda Sayın Başbakanın, sizlerin de söylemleri var. Karşılığında biyogübrenin kullanımı öngörülüyor. Çevre açısından güzel bir şey, iyi bir şey ama bunun şu anda yüzde 10’unu bile oluşturmayan piyasası nedeniyle... Bunu nasıl sağlayacaksınız? Bitki besleme açısından bu ihtiyacı nasıl karşılayacaksınız?

Üçüncü sorum da şu: Evet, TARSİM var ve üreticilerin sigorta kapsamında zayıatları karşılanıyor ama belli bir prim ödenerek. Oysaki doğal afetlere dayalı üretimde oluşan risk maliyeti hepimizin, bütün toplumun karşılaması gereken bir maliyettir. Bunun TARSİM kapsamına alınmasını ne derece doğru buluyorsunuz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, soru işlemi tamamlanmıştır.

On dakika ara veriyorum birleşime.

Kapanma Saati: 18.42

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 18.54

BAŞKAN: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

BAŞKAN VEKİLİ: Mehmet Şükrü ERDİNÇ (Adana)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Emine Nur GÜNAY (Eskişehir)

BAŞKAN – Evet, değerli arkadaşlar, 18’inci Birleşimin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Şimdi, görüş, eleştiri ve sorulara cevap vermek üzere Sayın Bakana söz vereceğim.

Sayın Bakanım, süreniz otuz dakikadır, buyurunuz.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI FARUK ÇELİK (Şanlıurfa) – Sayın Başkanım, çok değerli milletvekili arkadaşlarım; ben de bütçemiz hakkında değerlendirme yapan bütün arkadaşlarımıza çok teşekkür ediyorum.

Tabii, burası yüce Meclis, siyasi değerlendirmeler olacak, politik değerlendirmeler olacak, işin aslına, esasına uygun değerlendirmeler olacak; hepsine saygı duyuyoruz, hepsine ayrı ayrı teşekkür ediyorum. Bunlardan yararlanacağımızı da özellikle belirtmek istiyorum.

Tarımın geleceğimiz olduğunu hepimiz söylüyoruz. Geleceğimiz olan tarımla ilgili eleştirilerden rahatsız olmayacağımızı da burada söylüyorum. Olmadık, olmayacağımızı da söylüyorum çünkü bu, beni ilgilendiren, sizi ilgilendiren bir şey değil, 79-80 milyonun geleceğini ilgilendiren konularla ilgili. Yanlış yapma lüksümüzün olmadığı inancı içerisindeyim. Bu anlayışla meseleye yaklaştığımızın özellikle bilinmesinde yarar var diye ifade ediyorum.

Doğruları söyleyeceğiz. Yani, şimdi, bu çağda, bu devirde, iletişimin bu derece yaygınlaştığı bir ortamda doğruyu söylemeyip de ne yapacaksınız? Doğruları söyleyeceğiz karşılıklı ve o doğruların neticesinde gelen öneriler çerçevesinde de en doğru çözümü birlikte üretme gayreti içerisinde olacağız.

Şimdi, burada, tabii, ayrıntılı olarak bütün görüşmelerdeki soru mahiyetindeki bütün konuları tarafımızdan, arkadaşlar vasıtasıyla ve bizzat ben kendim de not aldığımızı belirtmek istiyorum.

Şimdi, hedeflerimiz var, gerçekleşen tarımsal üretim var, tarımsal hasıla var. “36 milyar TL’den 147 milyara geldik.” diyoruz. “3,5 milyar dolar ihracattan 17 milyar ihracata geldik.” diyoruz. Yeni büyük hedefler var, gerçekten büyük hedefler. 2023 yılında 150 milyar dolar tarımsal hasıla, 40 milyar dolar ihracata gelmek kolay bir hadise değil. Bunun için alt yapının, eksiklerimizin iyi bir şekilde elimine edilip ele alınmasında büyük yarar var.

Onun için, arkadaşlarımız ifade ettiler, çok teşekkür ediyorum, evet, ben sanki yeni Bakan olmuş gibi heyecanlıyım çünkü bu alan gerçekten heyecan duyulacak olan bir alan. “Hepimiz aslında topraktan geldik.” derken Musa Bey, doğrudur, topraktan geldik, çoğumuz da köylü çocuğuyuz yani bu hayatın içinden gelerek nelerin olup bittiğini de biliyoruz. Ama bu büyük hedefleri yakalama adına da üzerimize düşen büyük sorumluluk olduğu bilinciyle bunun başlangıcının heyecandan kaynaklandığını, bu heyecanı duymaktan kaynaklandığını, çözüme endekslı bu heyecanın önemli olduğu inancı içerisindeyim.

Şimdi, biz bayrağı devraldığımızda buraya kadar getiren arkadaşların burada hepsine çok teşekkür ediyorum. Herkes samimiyetle, iyi niyetle gayret gösterdi ve hem bürokraside olanlar hem siyasi sorumluluk alanlar dünden bugüne Türk tarımının bu noktaya gelmesini sağladılar.

Eksikler var mı? Var, yarın da olacak, her zaman olacak, hayat devam ettikçe eksikler olacak. Aslolan zamanında, yerinde bunlara çözüm üretebilmektir.

İşte, bu bayrağı devralınca işin temel noktalarına odaklandığımızı bilmenizi istiyorum. Bunlardan bir tanesi toprak. Toprağımızın kalitesinin ne olduğu noktasında çok ciddi bir çalışma ve bu noktada geldiğimiz önemli bir nokta var: Toprağın yalnız suyla değil, gübreye buluşmasında yaşanan sorunlar nelerdir; kimyasallarla buluşmasında toprak neler kaybetmiş, neler kazanmış, bunları değerlendirdik ve gübrelerin durumuyla ilgili yaptığımız çalışmada son aşamaya gelmiş bulunuyoruz. Burada, toprağı daha verimli... Yani, bitkinin topraktan alması gerekeni alabilmesiyle ilgili yaşanan sorunlarda gübrenin negatif konumunu ortadan kaldıracak ve organik maddelerle takviye edilecek bir sürecin hemen başındayız. İnşallah bu geçişi sağlayacağız.

941 havza dedik. 941 havza, şu anda tek tek bütün havzaların toprak analizi gerçekleştiriliyor. Şu an itibarıyla yaptığımız çalışmayla 73 havzanın toprak analizi bitti. Hızlı bir şekilde 941 havzadaki toprak analizini gerçekleştirip burada hangi oranda yani hangi formatta gübrenin kullanılacağını gübre kılavuzuyla ortaya çıkaracağız, yani 941 gübre kılavuzu olacak ve vatandaşımız kendi havzasında o gübreyi kullanmaya başlayacak.

Topraklarımıza bakıyoruz, organik madde olarak yüzde 20'sinde 1'in altında, yüzde 30 civarında 2'yle 3 arasında; diğerlerine, iyi olan kesime bakıyorsunuz, yani "iyi" dediğimiz, organik maddenin 3 civarında olduğu toprağı bakıyoruz, oran çok düşük. O hâlde, toprak sorunu diye bir sorunumuz var. Bu sorunu aşmamız gerekiyor ve bu konunun gübreye de ilişkilendirilmesi noktasında iyi bir noktaya gelmiş bulunuyoruz.

Tohumla ilgili gelinen nokta var. Özellikle sebze, meyve noktasındaki açığımızı bir an önce giderecek çalışmaları yapmaya endekslenmiş bulunuyoruz. TİGEM'in şu anda 2 önemli görevi var: Damızlık üretimi ve tohum üretimiyle ilgili, özel sektörle birlikte yoğun bir çalışma içerisinde. 22 Aralıkta, tohumla ilgili sektör temsilcileriyle bir araya geliyoruz ayrıntılı bir şekilde. Önümüzdeki dönem yani 2018 yılında sertifikasız tohumun kullanılmayacağı bir Türkiye tarımından bahsediyoruz. Yani, 2017'de özel sektörle birlikte, tohumla ilgili açığımızı giderip hızlı bir şekilde sertifikalı tohum kullanımına geçen bir tarım anlayışıyla yolumuza devam edeceğiz.

Meralar için... "14,6 milyon hektar meramız var. Bu meraları ıslah edelim." Nasıl ıslah edeceksiniz? Meraları siz kamu olarak ıslah edersiniz ama sahipsiz yani birine vereceksiniz, yine mera sorunuyla karşı karşıya kalacaksınız yani nitelsiz merayla karşı karşıya kalacaksınız. Eğer meralarımız verimli olarsa, iyi mera olarsa yani hayvancılığımızla bütünleşmesi hâlinde bunun mümkün olabileceği anlayışıyla bir yasal düzenleme ihtiyacı var, getireceğiz. Hayvancılık yapmak kaydıyla, merayı ıslah etmek kaydıyla, tüm, 14,6 milyon hektarlık meralarımızın vatandaşın emrine verilmesi yani hayvancılık yapacakların emrine sunulması şeklinde bir düzenlemeyi yapmak durumundayız. Yoksa, merayı ıslah edelim; ne ederseniz edin bir yıl sonra yine aynı merayla, vasıfsız merayla karşı karşıya kalacaksınız.

Toplulaştırma, Bakanlığımızın önemli görev alanlarından bir tanesi. Burada idari bir sorumluluğumuz var. İdare sorumluluk şu: Reform Genel Müdürlüğümüz çok büyük bir genel müdürlük ama toprak ve su başlı başına bir alan. Onun için, Reform Genel Müdürlüğünü ikiye bölerek bir toplulaştırma, Devlet Su İşlerinden işini alacağımız sulama; tarla içi sulamalarını Bakanlığımıza alacağız ve sulama ile toplulaştırmayı bir genel müdürlükte... Yalnız, işi gücü toplulaştırma ve sulama olacak. Biliyorsunuz, 5 milyon hektar arazinin toplulaştırması gerçekleşmiş; 1,9 milyon hektar arazinin şu anda toplulaştırması devam ediyor ve önümüzdeki dönem içerisinde de 7 milyon hektarın toplulaştırılması hedefimiz var. Bunları hızlı bir şekilde, çok dağınık vaziyette değil, bin hektar vererek, ihalesini bin hektar yaparak toplulaştırmada, hızlı bir şekilde, bir buçuk iki yıl içerisinde netice alacak

şekilde bir toplulaştırma anlayışını ikame etme çabası içerisindeyiz. Bu ihaleyi yaparken aynı zamanda, tarla içi sulama ihalesini de birlikte yaparak “Su var, toplulaştırma yok.”, “Toplulaştırma var, su yok.” gibi bir anlayıştan çıkıp su ile toplulaştırmayı aynı anda gerçekleştirdiğimiz bir süreci inşallah hızlı bir şekilde oturtmaya çalışıyoruz.

Hayvancılıkta açığımız var, bunu açıkça söylüyoruz. Yani, biz bu yıl 400 bin ile 500 bin arasında bir büyükbaş hayvan ithalatı gerçekleştireceğiz, bu her yıl artacak. Yani, 1 milyon 150 bin ton bizim kırmızı et üretimimiz var, 1 milyon 300 bin tonun üzerinde et tüketimimiz var. 150 bin tonu neyle karşılayacaksınız? Bunun karşılığı, 300 kilo hayvan alırsanız, 500 bin baş hayvan ithal edeceksiniz ki bu et açığınızı karşılayabilesiniz. Nereden kaynaklanıyor? 3 milyon misafirimiz var. Turizm bu yıl istediğimiz ölçekte değil ama 30 milyon, 35 milyon turist bu ülkeye geliyor. Ayrıca, bizim tüketimimiz de şimdi, bakın, kişi başına 14,6 kilograma geldi et tüketimimiz, o da artıyor. Avrupa’yla ilgili mukayese etti bazı arkadaşlarımız, Avrupa’da yüzde 70 dolaylarında domuz eti tüketiliyor. Onu çıkardığınız zaman Avrupa da yüzde 16,5; 17’lerde kişi başına kırmızı et tüketimi. Dolayısıyla, bizdeki bu 14,6 civarındaki et tüketiminin de dünya göre 12’den 14,6’ya geldiğine dikkat ederseniz bu et açığı karşısında tabii ki hayvancılık projelerimizde de bir değişikliğe gitmemiz gerekiyordu. Şimdi, bizim, yaygın bir şekilde küçük işletmeler şeklinde üretilen hayvanları yani üç beş baş şeklinde, bir anlamda aileye dönük işletme diyebileceğimiz yaygın işletmelerden çıkıp biraz daha profesyonelce, biraz daha ölçeği büyüttüğümüz işletmelere dönmek durumundayız.

Bunu gerçekleştirirken de yeni bir bakış açısı gerçekleştirdik; merayla bütünleştirdiğimiz bir işletme anlayışı var. Bu anlayıştaki 27 ilimizde çok ciddi destekler var. Ne gibi destekler var? O mera bölgesinde yani o illerde, o 27 ilde büyükbaş hayvan aldığımızda yüzde 30 destek alacaksınız, hayvan başı yüzde 30 destek alacaksınız. Yani 3 bin liraya aldıysanız 2 bin lirasını ödeyeceksiniz, bin lirasını kamu olarak biz karşılayacağız. Bu hayvanın anacına destek veriyorduk bugüne kadar, anaç desteğini kaldırdık, buzağıya destek veriyoruz. Neden? Buzağı ölümleri var. Eğer biz buzağıyı dört ay yaşatabilsek -ki dört ay şartını getirdik- dört aylık olunca buzağı, aşılarını yaptırmak kaydıyla, ta doğumundan... Aynen bebek gibi, çocukların ölümünü engellemek için nasıl bir mücadele verdiyse hayvan ölümlerinin, buzağuların ölümünü de engelleyecek o çalışmayı yapmak durumundayız. Onun için, aşı şartlarını yerine getirerek, kurallara uygun bir şekilde buzağıyı dördüncü aya kadar getirenler bu yetiştirici bölgelerde buzağı başına 750 TL destek alacaklardır ki bu, son derece önemli bir teşvik edici unsur. Ayrıca, bu yetiştirici bölgelerde meralar vatandaşlara bir anlamda bedelsiz, çok düşük ücretlerle tahsis edilecek hayvancılık gelişsin diye, meralar hayvancılığa hizmet etsin diye.

Bir diğer açıdan, düve merkezleri kurduk 30 ilimizde. Bu illerimizdeki amacımız da şu: 500 baştan aşağı olmayacak, kültür ırkı olacak, ırkı belli olacak. Etçi midir, süt ırkı mıdır, neyse, bu 30 ilde, 500’den aşağı olmamak üzere bu düve merkezlerinde bu hayvanları yetiştireceğiz. Hayvancılık yapmak isteyen vatandaşlar gelip bu merkezlerden dilediği kadar hayvanı alıp kendi köyünde, kırsalında hayvancılığı yapacak. Ama, kimden aldığını, kaçta aldığını, kaçta satacağını... Aracısız bir şekilde hayvan temin imkânı bulacak. Bugün nasıl oluyor? Bugün Kars’ından, Ardahan’ından, Türkiye’nin dört bir tarafından eğer biri hayvancılık yapacaksa farklı farklı ırklardan hayvan temin ederek hayvancılık yapma çabası içindeler. Buradan çıkıyoruz.

Aynı şekilde, bizim coğrafyamız küçük hayvan ırkına çok daha uygun. Bu çerçevede, belirlediğimiz illerde de damızlık koç, teke merkezleri kurarak küçükbaş hayvancılığın yaygınlaştırılmasını sağlayacağız.

11 ilimizde manda damızlık merkezi kuruyoruz. Burada da manda eti, manda sütü özellikle... Genelde bizim kendi, yerel ırklarımız 3 kilo, 5 kilo manda sütü verirken şimdi kuracağımız merkezlerde asgari 10-15 kilo arasında manda sütünün alındığı manda üretim merkezleriyle mandacılığın da yaygınlaştırılmasını istiyoruz. Yani, şu anda 135 bin civarında olan Türkiye'deki toplam manda sayısını 500 binlere taşıyacak bir altyapıyı bizim oluşturmamız gerekiyor.

Bu genel bilgileri ifade ettikten sonra tabii ki desteklemeler, evet, dağımık. Desteklemeleri biz yılda iki şeye topladık, tek müracaat ve iki ödemeye dönüştürdük şimdi; nisan-mayıs ayı, eylül-ekim ayı şeklinde desteklemeleri derli toplu bir hâle getirdik. Ama şu anda bir çalışmamız daha var. Acaba temel üretim girdileri olarak gübreye, mazota... Mazota yüzde 50 destek veriyoruz, gübreye de benzer bir destek verilip sertifikalı tohum olarak -sertifikalı tohum şartı getiriyoruz- ona da destek verdiğimiz an, bu temel üç girdiye destek vererek acaba daha da derli toplu hâle getirebilir miyiz diye teknik düzeyde şu anda çalışmalarımız devam ediyor. Ama, geneli itibarıyla desteklemelerin derlenip toplandığını rahat bir şekilde ifade edebilirim.

Evet, birçok konu var ama geneli itibarıyla ben bunlara değindikten sonra, kusura bakmayın, gönül arzu eder ki bunlara tek tek cevap vereyim ama birkaç hususa değinmek istiyorum.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, yazılı isteyeceğiz zaten geri kalanını sizden.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANİ FARUK ÇELİK (Şanlıurfa) – evet, birkaç hususa değindikten sonra tabii.

Mezbahalarla ilgili, 1 Ocak 2017'de son, uzatmayacağız. Çünkü defalarca söyledik, artık gayrisihhi durum arz eden bazı yerlerin kapatılması da gerekiyor. Bir taraftan, gıdaya erişim; bir taraftan, sağlıklı gıdaya erişim diyoruz ama bir de sağlıksız bir ortama da müsaade edilmemesi gerekiyor. Gerekli düzenlemeleri, iyileştirmeleri yapacaklarını ifade etmişlerdi.

Yine, daha önce de soru sorulmuştu konuşma esnasında, TİGEM'in yurt dışından arazi kiralaması. Bütün gelişmiş ülkeler, gelişmekte olan ülkeler yurt dışındaki tarım arazilerine göz dikmiş bulunmaktadırlar. Çünkü gelecekte gıda savaşlarının olacağını artık herkes görüyor. Bundan dolayı, kendi kendine yeterli olmayanlar, olup da geleceğe daha farklı bakanlar bu anlamda, özellikle, Afrika coğrafyası üzerinde yaygın bir şekilde tarım alanlarını değerlendirme noktasına girmiş bulunmaktadırlar. Biz TİGEM olarak çok cüzi bir alanı, henüz 120 bin dekar –yanılmıyorsam- işletme merkezi olabilecek bir yerle bir anlaşma yapıldı ama çok daha geniş bir alan düşünülüyor. Tabii ki devlet olarak biz orada üretme değil, özel sektörü oraya taşıyıp orada Türkiye'nin -belki az önce bahsettiğimiz- bitkisel üretimdeki, yağlı tohumlardaki açığı olan ürünlerle ilgili o coğrafyalardaki arazileri devreye sokma konusunda bir bakışımız var, yaklaşımımız var; bu konuyu değerlendiriyoruz. Yarın bir heyetimiz Ukrayna'ya gidiyor. Ukrayna'da da bu şekilde, ciddi imkânlar var, potansiyeller var. Tüm bu potansiyelleri, önce kendi iç potansiyellerimizi milimetrik olarak değerlendirmek ama aynı zamanda, dışa dönük olan imkânları da değerlendirecek bir yaklaşım içerisinde olduğumuzu da ifade etmek için söylüyorum.

Efendim, mühendisler, mimarlar, personel alımıyla ilgili olarak... Yaşadığımız süreçten dolayı şu an itibarıyla Tarım Kredinin -yanılmıyorsam- 170 civarında bir ziraat mühendisi alımı var. Ama bunun dışında tüm kamu kurumlarında şu anda netleşmiş bir tablonun olmadığını... Personel alımıyla ilgili bir söz söylememizle şu anda ilgili arkadaşlara, iş arayan, kamuya yerleşmek isteyen arkadaşlara yanlış bir yol göstermiş oluruz. Onun için, bu konuyla ilgili olumlu bir gelişme olursa... Geçen yıl söyledik, söylediğimiz gibi 1.700 değil 2 binin üzerinde, 2.200 civarında teknik eleman, mühendis, gıda mühendisi, veteriner arkadaşımızı istihdam etme imkânımız oldu geçtiğimiz yıl. Bu yıl farklı

bir gelişme olursa bakanlıklar arası ve Bakanlar Kurulundaki gelişme neticesinde bununla ilgili değerlendirme yaparız. Ama Bakanlığımızla ilgili kuruluşlarda, işte, Tarım Kredide 170'e yakın ziraat mühendisi alacağımızı rahatlıkla...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – “Alacağız ama sayı belli değil.” diye mi anlayalım biz bunu?

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI FARUK ÇELİK (Şanlıurfa) – Yani, ihtiyaçlar da var tabii bir taraftan. Şu anda personel çıkışları da oldu, normal emekli olan personel de var. Bakanlığımızın personel ihtiyacı olduğu kesin ama bu, Hükümet nezdinde değerlendirildikten sonra bir açıklama yapmanın doğru olacağını söylemeye çalışıyorum.

Bazı konular var, Mehmet Bey, sizin sorduğunuz, bunlara yazılı olarak cevap verelim diyorum.

Faruk Bey, “Kırsal kalkınmayla ilgili nerede, hangi projelere destek veriliyor?” dediniz, bunlarla ilgili önümde not var, size takdim edeceğiz biraz sonra.

Pancarla ilgili konu... Arkadaşlar, bu, tarım ürünü olduğu için bizimle karıştırılıyor ama bizimle ilgili değil, Sanayi ve Maliye Bakanları arasındaki bir konu. Büyük ihtimalle onlara da sormuşsunuzdur, bence o boyutuyla cevaplandırılması doğrudur ama bizim bakışımız şudur: Pancarın kotası ve ekiminin havza bazlı üretime geçtiğimiz için Tarım Bakanlığında olmasını doğru buluyoruz, bununla ilgili çalışmayı sürdürüyoruz. Sanayi boyutu ayrı bir şey ama şu anda, madem Türkiye 941 havzaya ayrıldı, nereye ne ekileceği noktası direkt Tarım Bakanlığıyla ilgili bir alandır. Böyle bir gelişme olursa o zaman pancar fiyatını biz size söyleriz efendim, gerekli açıklamayı yaparız.

Muğla'yla ilgili Sayın Demir'in taleplerine tabii, her zaman destek olmaya hazırız.

Sayın Sarıbal, sulama borçları, Ziraat Bankası borçları... Tabii, bu talepler sürekli var, borçların ertelenmesi. Ertelendi; kooperatif borçları beş yıla yayıldı ve ertelendi, diğer borçlar da bir yıl ertelendi. Bu konuda talepler sınırsız ve sonsuz, ne şekilde bir düzenleme getirirseniz getirin yeni taleplerle karşılaşılıyorsunuz.

Arkadaşlar, hayvan ithalatıyla ilgili çok rahatız, soru soran arkadaşlar var, yazılı sorular var; ben size bütün dokümanları en geç on beş gün içerisinde bütün arkadaşlara ulaştıracağımızı ifade etmek istiyorum. Hayvan ithalatı zorunlu ve bunun Et ve Süt Kurumu tarafından yapılması noktasında biz karar aldık ve bunu gerçekleştirdik. Dışarıda rekabeti engellediğimiz için fiyatlarda çok ciddi, çok olumlu bir seyir var. Bunlarla ilgili, ayrıntılı bir şekilde, kim ne yapıyor, nasıl alınıyor, bunları yazılı olarak sizlere takdim edeceğiz. Daha geniş bir zamanda da lütfederseniz, Bakanlığa gelerseniz de ayrıntılı bir şekilde bütün talep eden arkadaşlara her türlü bilgiyi sunmaya hazır olduğumuzu belirtmek istiyorum.

Bir şey daha ifade edeyim: Tabii ki siyaset bizim anlayışımıza göre tek yüzlü bir iştir. Allah insanı tek yüzlü yaratmıştır, bu yüzünüzle insanlarla muhatap olacaksınız, yüzünüzün de hep aydınlık olması gerekiyor. Biz siyaseti böyle öğrendik, böyle yapıyoruz, böyle yapmaya da devam edeceğiz. Onun için, hesap vermekten çekinmeyiz; tenkitten, eleştiriden çekinmeyeceğimizi bütün arkadaşların bilmesinde yarar var diye ifade ediyorum.

Efendim, TARSİM'le ilgili önemli bir konu... TARSİM genişliyor tabii ama şöyle bir noktaya varalım diyoruz: Tüm tarım ürünleriyle ilgili TARSİM daha kucaklayıcı, daha kapsamlı bir şekilde bir yaklaşım içerisinde olsun, başka kaynaklardan doğal afetlere aktarılan imkânlar değil, direkt TARSİM'in... TARSİM'deykeniz yani ürün sigortasını yapmışsanız, sigortaya dâhil olmuşsanız, eğer bir zayıt varsa bedelini alın. Eğer girmemişseniz -araç sigortası gibi- bundan yararlanamayacaksınız demektir. Onun için, TARSİM'i daha bütüncül bir şekilde sokmak için çalışmamız var. 2017 yılında 81

ilin 81 ilçesinde buğday ve kuraklıkla ilgili bir deneme geçişimiz var, 2018'de de tümünden kuraklığı kapsam içine alacağız. Konuşmamda hangi alanları ilave edeceğimizi söyledik. Bu konuda da hızlı hareket etmemiz gerektiği inancı içerisindeyim.

Bu nitratlı gübrelerle ilgili 33, 26 kesinlikle kullanılmayacak. Türkiye'nin yaşadığı bir süreç var ama 21'le ilgili iki deneme yapıldı, patlayıcı özelliği yok. Onun için, üçüncü denemesi şu anda ilgili güvenlik birimleri tarafından yapılıyor. 21'i devreye koyup, diğer gübrelerle birlikte, az önce bahsettiğim havza bazlı uygulanacak organik maddeleri de dikkate alarak gübrede yeni bir süreç yaşayacağız.

Efendim, Bülent Bey'in bu Sayıştay raporuyla ilgili olarak bahsettiği son derece önemli tespitlere aynen katılıyoruz. Bunların bazılarını biliyorsunuz, muhasebe kayıt sistemiyle ilgili olanları var ama bazıları da mesela halk elinde genetik kaynaklarla ilgili tespit var. Mesela, bununla ilgili konu Sayıştay önerisine uygun olarak 2016 yılında icra edildi, yerine getirildi ve bundan sonra hiçbir sorun yaşamadan süreç yönetilecek. Son derece önemli tabii, bu raporları dikkate aldığımızı belirtmek istiyorum ve burada en ufak bir... Bihlun Hanım da ifade etmişlerdi, bu konudaki hassasiyetimizi bilmenizi istiyorum ve orada gerek teknik boyutuyla gerekse idari boyutuyla varsa bir eksiklik bunları giderici bir noktada son derece olumlu bir diyalog içerisinde olduğumuzu belirtmek istiyorum.

Yine, Negmar ihalesini söylediniz, orada çok ciddi sorunlar var. Arkadaşlar Tarım Kredinin yanılmıyorsa 17 şirketi vardı, bunun 8 veya 9'unu lağvettik. Tarım Kredide de ücretlerde de uçuk ücretler vardı, bunları da çok ciddi şekilde aşağıya indirdik. Tarım Kredi daha derli toplu bir hâle geldi. Şimdi, bahsettiğimiz Tarım Kredinin iştiraklerinden olan, işte, GÜBRETAS'ın orada da bir sürü şirketler var. Biz bu kadar şirketle uğraşmak... İş mi yapacağız, şirketler, yönetim kurulu üyelikleri... Bunları hızlı bir şekilde derli toplu hâle getirip ihtiyaç noktasına taşımak istiyoruz. Mesela şu anda Tarım Kredi de aldığımız bu önlemler neticesinde 45 yönetim kurulu üyeliği ortadan kalktı, yaklaşık 9 tane de, 8 tane de genel müdürlük ortadan kalktı. Böylece, daha işlevsel bir hâl aldığını söyleyebilirim. Şimdi GÜBRETAS'a yaklaşımımız bu. Buradaki bilgiler çok daha farklı. Henüz satış olmamış, onu da söyleyelim size; ihale yapılmış ama satışla ilgili bir karar verilmiş değil. Bunu çok açık, şeffaf bir şekilde -nasıl ihale- satışı olur veya olmazsa rahat açıklayacağımız bir pozisyon olduğunu bilmenizi istiyorum ama böyle bir satışın olmadığını ifade edeyim efendim.

Efendim, burada Zekeriya Bey son derece önemli konulara temas etti ilk konuşmacı olarak. Aslında her defasında katkı sunma anlayışı çerçevesindeki yaklaşımlarından dolayı çok teşekkür ediyorum. Üretimde bir karış toprağın zayi edilmemesi noktasında bir yaklaşımımız var. Yasal bir düzenleme getiriyoruz; ekilmeyen, biçilmeyen, ihtilaflardan dolayı, terk edildiğinden dolayı, ne ise, hangi sebeple olursa olsun kişinin kendi mülkü olan arazinin ekilmesiyle ilgili bir yasal düzenleme getiriyoruz; "Ya ekeceksin, ekmiyorsa 79 milyonunu hukukuna tecavüz etme. O zaman biz ekeceğiz, kiranızı da banka hesabına yatacağız." diyoruz. Bu yaklaşım içerisindeyiz. Onun için burada bir taraftan "Ekilmesi, biçilmesi gereken bir karış toprak kalmasın." yaklaşımı içerisinde bütün coğrafyamızı en rasyonel şekilde değerlendirmeye çalışırken "Burada hangi ürün stratejik olarak çok daha uygun?" noktasında da çalışmalarımız var. Onun için, hiç yılmadan, çekinmeden bu tavsiyelerinizi dikkate alarak, haşhaş, kenevir ve fındık gibi ürünlerle ve türevleriyle ilgili olarak adımlarımızı atacağımızı burada ifade etmek istiyorum. Bu konuda eğer ilave şeylerin olur ise buna da açık olduğumuzu belirtmek istiyorum.

Personel istihdamıyla ilgili... Yani, şimdi, tabii ki bizim bünyemizde çalışan -yanılmıyorsa- taşrada şu anda 16 bin mühendis var, teknik elemanlar var. E, bunlara havza bazlı üretim ve işletme bazlı sorumluluk getirdik. Diyelim 9 bin veteriner var; e, şimdi, 9 bin veterinere biz bütün işletmeleri

taksim etmişiz; sayısal olarak biraz fazla. Onun için, özel sektörden de ve sivil toplum kuruluşlarından da yararlanacağımızı zaten deklare ettik. Gerek hayvan aşılamalarıyla ilgili, gerek küpeyle ilgili serbest meslek erbabından da yararlanacağımızı belirtmek istiyorum.

Bu, gıdalardaki etiketlendirmeye ilgili konu da önemli. Bununla ilgili bir yönetmelik hazırladık, kısa zaman içerisinde yayınlanacak. Çok büyük tevafuk oldu bu söylediğiniz. Kısa zaman içerisinde bunun yayınlanacağını belirtmek istiyorum. Umarım bu yıl içerisinde yayınlanır. Gıda Etiketleme ve Tüketicileri Bilgilendirme Yönetmeliği, birincisi bu. Beslenme ve Sağlık Beyanları Yönetmeliği... Yeni uygulamayla enerji ve besin öğelerinin miktarı, nitelikleri etikette yer alacak. 204 adet sağlık beyanı etikette yer alabilecek.

Ayrıca, bu endikasyon beyanı ise Sağlık Bakanlığıyla ilgili ilaç durumu olabilir düşüncesiyle, ilaç algısından dolayı Sağlık Bakanlığının uygun bulmadığı bir yaklaşım olduğunu da belirtmek istiyorum.

Bu, Tütün ve Alkol Piyasası... Burada, "Bu transfer nedir?" diye sordunuz. İşte, Emniyet Genel Müdürlüğüne, Yeşilay'a ve benzer kurumlara aktarılıyor, artan ise Hazine Müsteşarlığına iade ediliyor. Mesela, bugün malum Emniyet Genel Müdürlüğüne -tütün, alkolle ilgili ciddi bir mücadelesi var Emniyet Genel Müdürlüğünün ilgili birimlerinin- aktarılan meblağlar var. Artan bir durum olur ise bunların hazineye iade edildiğini kısaca belirtmiş olalım.

Yine, bir diğer konu... Bu keten konusunda Edirne Tarımsal Araştırma Enstitüsü çalışmalarını sürdürüyor. Haşhaş konusunda da TAGEM ve TMO birlikte bir çalışma programlıyorlar. 700 bin dekar niye ekilmedi? 500 bin dekarın üzerinde bir alan ekildi haşhaşla ilgili olarak ama sebebi son yıllarda ortaya çıkan olumsuz iklim koşullarıyla birlikte daha cazip ürünlere kayma, mısıra kayma şeklinde bir izahat yapma imkânımız var.

Şimdi, serbest veterinerden istifadeyi söyledik.

Bu arılık çalışmaları Trakya bölgesi... Şimdi, Samsun'dan Adana'ya bir hatla batı bölgesini arı bölge olarak ilan ettik ve çalışmalarımız şu an devam ediyor. Amaç, tüm Türkiye'de, batı bölgesinde yaptığımız işlemlerin aynısını doğuda da yaparak Türkiye'nin arı bölge olması noktasında bir seferberlik içerisindeyiz. Burada bütün teknik elemanlardan yararlanacağımızı belirtmek istiyorum.

Sayın Kalaycı, bize Tarım Kredi Kooperatiflerinden 2016 yılında ne kadar kredi kullanılmıştır diye sordu. 2016 yılında 403 bin ortağa yaklaşık 5 milyar 757 milyon kredi kullanıldığını ifade edeyim.

Yine Konya'yla ilgili...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI FARUK ÇELİK (Şanlıurfa) – Son iki dakikayla toparlayacağım, çok soru var çünkü.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bakanım, kalanları yazılı alacağız efendim.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANI FARUK ÇELİK (Şanlıurfa) – Mısırla ilgili Konya'da damlama sulama yapma şartıyla... Çünkü Konya'da –geçen de ben ziyaret ettim- damlama sulama yapıldığı ifade edildi. Bizim de aslında sulamadan amacımız bu, vahşi sulamayla... Su getiriyorsunuz topraklar elden gidiyor, susuz topraklar elden gidiyor. O şekilde de bu yanıştan çıkmak için damlama sulama olan yerlerde de mısır ekimiyle ilgili bir sorunun olmadığını belirtmek istiyorum.

Hububatta her yere destek vermiyoruz, buğdaya her yere destek veriyoruz. Hububat değil, buğdaya, Türkiye'nin her tarafında yem bitkilerine destek verdiğimiz belirtmek istiyorum.

Bir de tarımsal alanlar yıllar itibarıyla... Bakınız, 1989’la 2002 arasında 1 milyon 457 bin hektar elden çıkmış tarım arazisi. Efendim, 2002-2016’da da 1 milyon 200 milyar. “Bizim dönemde şu çıktı, eski dönemde...” Bunların bir faydası yok. Bizim arazimiz çıktı, hepimizin arazisi elden çıktı.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Sonuçta tedbir almamız lazım.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANİ FARUK ÇELİK (Şanlıurfa) – Onun için bu önemli yani. Yıllar itibarıyla baktığımız zaman, bütün iktidarların bu şekilde bu konuda kayıp kaçağı var; herkesin. Onun için, tarım arazilerine sahip çıkalım. Ne yapalım? Şimdi 136 ovayı tescilledik, görüştük, bakanlıklar arasında çalıştık; çok kısa zaman içerisinde yayınlanıyor ama 184 ovayı belirlemiştik, diğerlerinin teknik çalışması devam ediyor. 200-250-300, nerede, sizlerin de varsa böyle bulguları, ne kadar ovayı kurtarabilirsek tarımsal sit alanı olarak... Bir seferberlik hâlinde çalıştığımız bilin; muhalefeti, iktidarı ayırım yapmadan tarım arazilerini tarımsal sit ilan etme noktasında bir çalışmaya katkınızı bekliyoruz diyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANİ FARUK ÇELİK (Şanlıurfa) – Başkanım, ben de çok teşekkür ediyorum. Çok önemli konular var.

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) - O zaman üretim reform paketini lütfen ele alın Sayın Bakanım.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANİ FARUK ÇELİK (Şanlıurfa) – İnşallah efendim.

Son cümlem de şu: Bu Genç Çiftçi Projesi başvuru sayısı... Biliyorsunuz, işte 14.900-15 bin kişi, 2017’de 16.100, 2018’de 17 bin; dolayısıyla 48 bin kişiye -üç yıllık bir program bu- 48 bin genç çiftçimize burada hibe desteği vereceğiz. Bu yıl bunun 11 bini hayvancılıkla ilgili ve yüzde 80’lere varan da bayanlar. Bayanlara bir pozitif ayrımcılık yaptık ve bayan çiftçilerin çok avantajlı olduğu bir süreci yaşıyoruz. Çok da büyük ilgi var, ben kendilerine de teşekkür ediyorum.

MUSA ÇAM (İzmir) – Ama hiç kadın görevli yok Sayın Bakanım.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANİ FARUK ÇELİK (Şanlıurfa) – Birçok soruya da yazılı cevap vereceğimizi ifade ediyorum.

Katkılarınızdan dolayı tekrar çok teşekkür ediyorum efendim.

BAŞKAN – Sayın Bakanımıza teşekkür ediyoruz.

Değerli hazırun, kurum bütçeleri üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi sırasıyla bütçe ve kesin hesapları okutuyorum:

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı bütçesinin fonksiyonlarını okutuyorum:

(Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı 2017 yılı bütçesi ile 2015 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi.)

BAŞKAN – Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu bütçesinin fonksiyonlarını okutuyorum:

(Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu 2017 yılı bütçesi ile 2015 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi.)

BAŞKAN – Böylece gündemimizin birinci bölümünde bulunan kamu kurum ve kuruluşlarının bütçe ve kesin hesapları kabul edilmiştir. Hayırlı uğurlu olsun.

Bütün katılımcılara teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, ikinci bölümdeki bütçe kesin hesap ve Sayıştay raporlarını görüşmek üzere birleşime saat 20.00’ye kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 19.29

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 20.03

BAŞKAN: Süreyya Sadi BİLGİÇ (Isparta)

BAŞKAN VEKİLİ: Mehmet Şükrü ERDİNÇ (Adana)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Emine Nur GÜNAY (Eskişehir)

BAŞKAN – Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, çok Değerli Bakanımız, kamu kurum ve kuruluşlarımızın değerli bürokratları, basınımızın değerli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun 18’inci Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

Gündemimizde, Avrupa Birliği Bakanlığı, Türk Akreditasyon Kurumu bütçe ve kesin hesapları ve Sayıştay raporları ile Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı Sayıştay raporu bulunmaktadır.

Şimdi, sunumunu yapmak üzere Avrupa Birliği Bakanımız Sayın Ömer Çelik’e söz veriyorum.

Buyurun Sayın Çelik, süreniz otuz dakikadır.

II.- SUNUMLAR

2.- Avrupa Birliği Bakanı Ömer Çelik’in 2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/774) ile 2015 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/733) hakkında sunumu

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANI ÖMER ÇELİK (Adana) – Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Öncelikle Saygıdeğer Komisyonunuzu selamlıyorum.

Bu Komisyonunda görev yaptığımız süre içerisinde her zaman gözlerimizin aradığı, Hakk’ın rahmetine kavuşan Mevlüt Aslanoğlu Milletvekilimizi bir kere daha rahmetle anıyorum; Allah rahmet eylesin, mekânı cennet olsun. Bu Komisyonun çok saygıdeğer bir üyesiydi. Yaptığı pozitif muhalefetle, eleştirilerle her zaman için gönlümüzde yer etmiş özel bir insandı. Vefat ettikten sonra da kendisinin özel hayatı, diğer insanlarla ilişkileri konusunda arkadaşlarından ve basından çok farklı şeyler öğrendik ve biz kendisini yaşadığı müddet içerisinde hayatının o boyutlarıyla da yeterince tanıyamadığımız için doğrusu bir mahcubiyet içindeyiz ama her zaman sevgi saygı içerisinde bir ilişkimiz oldu, Allah mekânını cennet eylesin.

BAŞKAN – Amin.

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANI ÖMER ÇELİK (Adana) – Sayın Başkanım, özellikle Adana’da meydana gelen terör saldırısı sebebiyle ve Suriye’deki saldırı sebebiyle kaybettiğimiz şehitlerimize Allah’tan rahmet diliyoruz. Komisyon Başkanı olarak, sabahki görüşmemizde kendiniz ve Komisyonunuz adına Adana’ya başsağlığı dilediğiniz için size ve Komisyon üyelerine gösterdiğiniz bir nezaketten ve hassasiyetten dolayı teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, özellikle Avrupa Birliği açısından, Türkiye-Avrupa Birliği ilişkileri açısından belki de bu ilişkilerin kurumsallaştığı tarihsel dönemin en kritik aşamalarının birinden geçiyoruz. Türkiye uzun zamandır müzakere yürüten bir ülke ve bu müzakereler çerçevesinde de Avrupa Birliğiyle çok derinlemesine ve zaman içerisinde oturmuş ilişkilerimiz var. Geldiğimiz noktada ise şunu açık

bir şekilde ifade etmek isterim: Türkiye-Avrupa Birliği ilişkileri bu ilişkilerin kurulduğu günden bu tarafa en kırılğan dönemini yaşamaktadır. Bunun çeşitli sebepleri var, bu çeşitli sebepleri de sizinle paylaşacağım.

Tabii, Türkiye'nin Avrupa Birliğiyle ilişkisi her zaman bu elli bir yıl içerisinde çeşitli dönemlerde sürdü fakat bunun sistematik hâle gelmesi hükümetlerimiz döneminde olmuştur. Hükümetlerimiz döneminde tam müzakere tarihi alınmıştır. Tam müzakere tarihi çerçevesinde reform süreci sistematik bir çerçeveye oturtulmuştur. Bu sistematik çerçeve içerisinde Avrupa Birliğine tam üyelik perspektifi bir devlet politikası hâline gelmiştir ve bütün siyasi partiler açısından da genel olarak Avrupa Birliği tam üyelik hedefi partilerüstü stratejik bir hedef olarak ele alınmıştır. Nitekim, müzakere tarihi aldığımızda sık bir şekilde Avrupalı muhataplarıma da hatırlattığım bir şey vardır: O tarihi aldığımız gün 600 civarında gazeteci o toplantıyı izlemişti, bunların 500'e yakını, 450'si İslam dünyasındandı. Dolayısıyla, Türkiye'nin Avrupa Birliğiyle tam üyelik perspektifi çerçevesinde müzakerelere başlamış olması, aslında, İslam dünyası açısından da bir cazibe merkezi oluşturmuştur çünkü büyük bir ülke, Müslüman bir ülke; Avrupa Birliği gibi İkinci Dünya Savaşı sonrasında Avrupa'da ve bütün dünyada bir barış ve refah projesi olarak ortaya çıkmış projenin içerisine dâhil olmak istiyor, böyle bir perspektif içerisinde hareket ediyor. Bu, tabii herkes açısından gözlenmeye değer, takip edilmeye değer bir tablo olmuştur. Hatta, İslam dünyasındaki pek çok ülke, bize, Türkiye'nin bu reform sürecinin bu şekilde öz güven içerisinde sürmesinin kendilerinin reform süreçlerini, kendilerinin birtakım değişim ve dönüşümleri sağlayabilmesi konusunda da önemli bir ivme, önemli bir çerçeve ve referans kaynağı olduğunu ifade etmişlerdir.

Fakat geldiğimiz nokta hem Avrupa Birliği açısından hem Türkiye açısından başlangıç noktasına göre çok farklı bir durum arz etmektedir. Haritayı gözümüzün önüne alıp tam Türkiye'nin ortasından bir çizgi çekersek, bunun yukarısında, Avrupa coğrafyasında çeşitli ekonomik krizler var, tam güneyinde ise Arap Baharı ülkeleri dediğimiz ülkelerde ortaya çıkan demokrasi krizleri var. Bu iki kriz alanının içerisinde, tabii, Türkiye'nin bu krizlere verdiği çeşitli tepkiler çerçevesinde ortaya koyduğu siyasetler, geliştirdiği siyasetler bakımından da Avrupa Birliğiyle ilişkilerinin çeşitli dönüşümlere uğraması söz konusu olmuştur.

Bugün, açıkça söylemek gerekirse Avrupa Birliği kurulduğu değerler açısından bir değerler kriziyle karşı karşıyadır. Bu değerler krizinin temelinde, terörle mücadelede göç krizine kadar – gördüğümüz gibi, ki biraz sonra onlara ayrıntılı değineceğim- burada, Avrupa'nın içerisinde, Avrupa Birliğinin varlığı ve geleceği artık siyasi bir kriz olmanın ötesine geçmiştir, açık ve net bir şekilde varoluşsal bir krize dönüşmüştür. Bunun altını özellikle çiziyorum, “varoluşsal kriz” diyorum buna çünkü Brexit döneminde de görüldü. Brexit sırasında, İngiltere'nin ayrılması sırasında aslında Avrupa Birliğinin bu süre içerisinde, tüm bu gelişmeler karşısında nasıl bir hazmetme kapasitesi üreteceği, nasıl bu krizleri yönetmekle ilgili çerçeve üreteceği konusunda ciddi sıkıntı ortaya çıkmıştır. Nitekim, Avrupa'nın büyüyen devletlerinde çok ciddi bir biçimde Avrupa'nın temel değerlerinin ve kurumlarının tartışıldığı bir çerçeve ortadadır. Özellikle çok değerli milletvekili arkadaşlarımıza kendilerinden müsaade alarak şu röportaja, Foreign Affairs dergisinde Marine Le Pen'in verdiği şu röportaja özellikle bakma fırsatları olursa bu konuyla ilgilenen arkadaşlar için tavsiye ederim. Avrupa'nın içerisindeki bir siyasetçinin -ki seçimlerden birinci çıkıyor- Avrupa'nın bir siyasetçisi olarak Avrupa kurumlarını, Avrupa Birliğinin geleceğini tamamen kökten değiştirecek ne tür tekliflere sahip olduğu net bir şekilde görülüyor. Ayrıca, Brexit'ten sonra Trump'ın seçilmesiyle birlikte de bunun Avrupa'daki birtakım aşırı sağ siyasetleri ne şekilde yükseltebileceği... Ki bu Marine Le Pen de böylesi bir siyaset çerçevesine referans vererek konuşuyor ve söylediği şey şudur; birkaç tane argüman ileri sürüyor, bu argümanları konuşmamın çerçevesini oluşturmak için özellikle kullanacağım, bir tanesinde “Avrupa Birliği diye bir

şeyden ziyade, giderek, Avrupa kurumları ulusların hassasiyetlerini dikkate almayan –aynen Marine Le Pen’in ifadesi bu- Avrupa, Sovyetler Birliğine dönüşmüştür.” diyor ifadesinde. Bununla kastettiği şey şu: Aslında Avrupa Birliğiyle birlikte ulusüstü birtakım kurumların ortaya çıkması, ulusüstü bir yapının ortaya çıkması söz konusu ediliyordu fakat bu ulusüstü yapının bir baskıcı yönetime dönüştüğü şeklinde oradaki milliyetçi hareketlerin, aşırı sağ hareketlerin bir tepkisi oluşmaya başladı. Nitekim, aslında Avrupa Birliği çerçevesinde bir refah ile barışın söz konusu olmadığını, tam tersine Avrupa’da İkinci Dünya Savaşı sonrasında refah ve barış sağlandığı için Avrupa Birliğinin mümkün olduğu şeklinde birtakım eleştiriler getiriyorlar.

Şimdi tabii, bu gelişmeler karşısında Avrupa Birliğinden beklenen şeydu: Birincisi, ulusal kurumlar ile uluslararası kurumlar arasındaki dengeyi sağlayabilecek yepyeni açılımlar, birtakım değişimler meydana getirebilmesi fakat bu söz konusu olmadı. Her sene yapılan ve Avrupa Komisyonu Başkanı Juncker tarafından yapılan bir konuşma vardır, birliğin durumu konuşması diye; bu, Amerika Birleşik Devletleri başkanının konuşmasına benzer bir şekilde birliğe hitap şeklinde olur. Burada yaptığı konuşmada Juncker –kendisi de deneyimli bir siyasetçidir, Lüksemburg’ta Başbakanlık da yaptı, 2002’de biz iktidara geldiğimizde o zaman Başbakanı orada- kendisinin Avrupa gelişmesinin bütün safhalarına şahit olduğunu, bu safhalara şahit olduğu dönem içerisinde Avrupa’nın hiç bu kadar krizle karşı karşıya kaldığını görmediğini, Avrupa’nın bütünleştirici politikalarından çok artık her devletin kendi politikasını uygulayan çok merkezli bir hâle dönüştüğünü ifade ediyor.

Bütün bunlar şunu gösteriyor, önümüzde çok ciddi bir tartışma alanı var, bizim çok ciddi bir şekilde incelememiz, takip etmemiz gereken bir alan var, o da şu: Mart ayından itibaren İngiltere’nin Avrupa’dan çıkma süreci başlayacak. Gerek Avrupa Birliğindeki muhataplarımıza gerek İngiltere’deki muhataplarımıza “İngiltere’nin Avrupa Birliğinden çıkma süreci başladığında bunun çerçevesi nedir, hangi metot ve usullerle bu devam ettirilecektir?” diye sorduğumuzda hiç kimse bunun nasıl olacağını bilmiyor, sadece başlayacaklar ve görecekler. Tabii, İngiltere’nin esasında Avrupa Birliğinden çıkma süreci bile Avrupa içerisindeki pek çok dengeyi etkiledi, sadece büyük bir ülkenin ayrılması olarak değil, İngiltere Avrupa Birliğinin içindeyken bile pek çok imtiyaza, ayrıcalığa sahipti. Buna rağmen, yeni imtiyazlar ve ayrıcalıklar koparma adına Başbakan Cameron İngiltere’yi referanduma götürdü ama bu söz konusu olmadı, bir başarı elde edemediler. Bu başarı elde edilememesine rağmen Avrupa’daki pek çok ülkenin zihninde şu kaldı: “İngiltere kendi ulusal egemenliği için bir ayrıcalık talep ediyorsa ve bu Avrupa’da mümkün olabiliyorsa, eğer referandumdan “hayır” çıksaydı Brexit konusunda İngiltere’ye bu ayrıcalıklar verilecekse o zaman peki biz neden kendi ülkelerimiz için almalıyız.” kendi egemen devletimiz için almalıyız diye çok ciddi bir tartışma sürüyor.

Tabii, bu tartışmanın doğal bir neticesi olarak da bizim önümüze gelen bazı problemler var. Bir tanesi şudur: Açık ve net bir şekilde Fransa’da, İngiltere’de Almanya’daki anketlerin hepsini düzenli bir şekilde takip ediyorum ben. Bu düzenli bir şekilde takip ettiğimiz anketlerde çok net bir şekilde gördüğümüz şey: İstikrarlı bir biçimde Avrupa’da aşırı sağ büyümektedir. Şimdi, Avrupa Parlamentosunun bugün ortaya çıkan kararı da bizim açımızdan uzun zamandır aşırı sağın taleplerine dönük olarak, aşırı sağın değerlendirmelerine dönük olarak ana akım siyasilerin yaptığı bir hatanın tezahürüdür. Ana akım siyasiler ne tür bir hata yapıyorlar? Biz bunu daha önce Brexit sürecinde gördük, en son Almanya’daki yerel seçimler döneminde gördük. Burada bir “siyasi matruşka” dediğim bir matruşka var; bu, Avrupa’nın aşırı sağ tarafından üretildi ama ana akım siyasiler bunu yönetmek konusunda beceri gösteremiyorlar. Bu siyasi matruşkanın en üstünde “Türkiyefobia” dediğimiz Türkiye karşıtlığı var. Aslında o matruşkayı kaldırdığımızda, üstteki o Rus matruşkasındaki bebek gibi, onun altından çok ciddi bir biçimde yabancı düşmanlığı, göçmen düşmanlığı çıkıyor, onu kaldırdığımızda altından İslamofobi çıkıyor, onu kaldırdığımızda esasında altından antisemitizm çıkıyor fakat en köküne

indiginizde altında “Europhobia” var. Esasında, Avrupa düşmanlığı, Avrupa Birliği düşmanlığı olan siyasi hareketler, Avrupa’nın içerisindeki aşırı sağ hareketler kendilerini bu şekildeki kılıflarla gizliyorlar. Ben Avrupalı muhataplarıma bunu söylüyorum: “Siz Türkiye düşmanlığı karşısında aşırı sağa tavır almak yerine aşırı sağı idare etmeye çalıştığımız için, sonuçta siyasetin temel kuralıdır, herhangi bir aşırı sağ akımı idare etmeye çalışırsanız onun yörüngesine girersiniz, o aşırı sağ akım yükselir ve ana akım siyasi harita zayıflar.” Aynı şey bütün Avrupa’da oluyor. Örneğin, Brexit sürecinde aşırı sağın özellikle UKIP partisinin Türkiye karşıtı söylemlerine çok fazla prim verdi Başbakan Cameron ve sonuçta siyasi hayatı bitti. Aynı şey Almanya’da yapıldı; 15 Temmuz darbe girişiminden sonra bile, Almanya’da Sigmar Gabriel “Ben yaşadığım müddetçe Türkiye’nin Avrupa Birliği üyeliğinin mümkün olacağını düşünmüyorum.” dedi. Nitekim, Merkel’in partisi de yaptı ve seçimlerden zayıflayarak çıktılar, iktidarı kaybetmediler ama seçimlerden zayıflayarak çıktılar. Nitekim, şimdi, Avusturya Başbakanı, Avusturya Dışişleri Bakanı aynı şeyi yapıyor. Ama bütün bunların ben niçin yapıldığını sorduğum da sürekli olarak “Yakında seçimler var.” deniyor ama şimdi de görüyoruz ki anketlerde, yenilenecek cumhurbaşkanlığı seçimlerinde, Avusturya Başbakanının da rahatsız olduğunu ifade ettiği, aşırı, sağcı bir siyasetçi kazanacak.

Bir diğer konu: Bu darbe girişimi karşısında gördüğümüz tablodur Avrupa Birliğinden. Tabii, Avrupa Birliğiyle müzakereler fiilen uzun zamandır durmuş durumda. Gerek ek protokolün uygulanması talebiyle gerekse Güney Kıbrıs’ın tek taraflı blokajları neticesinde pek çok fasıl bloke edilmişti. Bu fasılların bloke edilmesi çerçevesinde esasında bu fasılları açamıyorsunuz bile. Biz son bir sene içerisinde 2 fasıl açtık ama diğer açmamız gereken fasıllar söz konusu olduğu zaman bunların önünde Güney Kıbrıs’ın blokajı olduğu için bunlar açılmıyor, dolayısıyla fiilen bu müzakereler yürümüyor.

Geriye kalan husus şudur: Avrupa’nın, Avrupa Birliğinin demokrasi konusundaki referans gücünü kullanması, demokrasi konusundaki enerjisini kullanması ve bunu genişleme politikasına yaymasıdır. Maalesef, 15 Temmuz darbe girişiminde, o gece bu darbe girişimi başladığı ilk anlarda ben -Slovakya Dönem Başkanı olduğu için- Slovakya Dışişleri Bakanı Lajcak’la haberleştim, daha sonra Hollanda Dışişleri Bakanı Koenders ve İtalya Dışişleri Bakanı Gentiloni’yle haberleştim. Avrupa Birliği yetkilileri o sırada hep beraber Moğolistan’da ASEAN toplantısındaydılar yani Avrupa Birliği-ASEAN arasında yaptıkları toplantıydılar ve derhâl bir girişimde bulunacaklarını söylediler. Daha sonra Lajcak beni aradı ve “Biz güçlü bir bildiriyle bu darbe girişimini kınayacağız, Türk kurumlarının ve seçilmiş Hükûmetin yanındayız.” dedi. Fakat bildiri yayınlandığı zaman bizi çok şaşırtan bir şey oldu ve çok ciddi bir şekilde tepki gösterdik buna ve onların da önüne getirdik, şöyle bir şey söyleniyordu: “Taraflara itidal tavsiye ediyoruz.” Şimdi, biz “Taraflara itidal tavsiye ediyoruz.” cümlesini çok iyi hatırlıyoruz, Mısır’da Sisi darbe yaptıktan sonra yine Avrupa Birliğinin bildirisinde “Taraflara itidal tavsiye ediyoruz.” gibisinden bir açıklama yapılmıştı. “Taraflara itidal tavsiye etmek” şuydu Mısır’da: Sisi ile, darbe yapan general ile seçilmiş cumhurbaşkanını eşit görmek yani iki tarafa da, sonuçta kim kazanırsa onunla çalışacağını söylemek ve neticede öyle olmuştur. En son G20 zirvesinde Sisi’nin kırmızı halıyla karşılandığını gördük ve Avrupa Birliği liderleriyle oturup kalktığını gördük. Biz bu konuda onları çok uyardık fakat aynı cümle Türkiye’deki darbe girişimi, alçak darbe girişimi karşısında yine Avrupa Birliğinden yayımlandı. Hatta ertesi gün öğlen saatlerinde Genişlemeden Sorumlu Komiser Hahn -bunu kendisine bizzat söyledim zaten, yüzüne- şöyle bir “tweet” attı, daha olayın üzerinden yirmi dört saat geçmemiş: “Anlaşıyor ki tutuklama listeleri önceden hazırlanmış.” dedi yani “Fetullahçı terör örgütünün propagandası olan darbe esasında Türk devlet yetkilileri tarafından organize edildi.” şeklinde bir cümlenin, bir imanın Genişlemeden Sorumlu Komiser Hahn’ın ağzından duyulduğunu görüyoruz. Dolayısıyla, bu aramızda çok ciddi bir kriz yaratmıştır. Netice itibarıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi bombalanmıştır, Cumhurbaşkanlığı Külliyesi bombalanmıştır, 241 vatandaşımız hayatını kaybetmiştir

ama Avrupa Parlamentosunun temsilcisi ilk bir ay içerisinde Türkiye'ye gelmemiştir, Avrupa'dan yetkili olarak sadece İngiltere'nin Avrupa Birliği Bakanı Sör Alan Duncan bizi ilk hafta içerisinde ziyaret etti, onun dışında ilk bir ay içerisinde hiçbir ziyaret olmadı. Kendilerine sık sık ifade ettiğim de şudur: "Charlie Hebdo saldırısı olduğu zaman çok doğru bir şey yapıldı, bütün dünya -ki Türkiye de orada temsil edildi- bu çerçeve içerisinde orada bir birlik ve dayanışma göstererek, buradaki tabloyu ortaya koyarak açık ve net bir biçimde bu teröre karşı bir dayanışma sergiledi, aynı şeyi Türkiye'de yapmalıydınız." Bu kadar, bizde o Charlie Hebdo saldırısı gibi saldırılar neredeyse iki ayda bir oluyor ve biz bir darbe girişimiyle karşılaştık. Nitekim İsvetç'in eski Başbakanının ve nitekim Avrupa Konseyi Genel Sekreteri Jagland'ın söylediği gibi, bu darbe girişimi Avrupa topraklarında olmuştur ve bir Avrupa demokrasisine karşı olmuştur ve savunduğumuz ortak değerler adına Türk halkı ne kadar büyük bir bilinçle ve cesaretle bu demokrasiyi savunduğunu göstermiştir. Dolayısıyla, burada Avrupa Birliği, bunun değerini bilip bu değer çerçevesinde hareket etmeliydi; maalesef, bunu değerlendirememişlerdir ve kendilerine de ifade ettiğimiz gibi bu, Avrupa'nın demokrasiye sahip çıkma konusundaki büyük bir bilinç eksikliği olarak ortaya çıkmıştır.

Aramızdaki son zamanlardaki en güçlü ilişki biçimlerinden bir tanesi göç kriziyle birlikte ortaya çıkan ilişkidir. Sayın Cumhurbaşkanımızın 2015'te Brüksel'i ziyaretinden sonra bu ziyaret yeni bir ivme yarattı ilişkilerimizde ve bunun çerçevesi içerisinde göç krizine çözüm bulunması, aynı şekilde, gümrük birliğinin güncellenmesi sürecinin başlatılması, katılım müzakerelerinin hızlandırılması, Suriyeli mülteciler için bir mali yardım tablosunun ortaya çıkması şeklinde ve bununla bağlantılı olarak esas gündemimiz olan vize serbestisinin sağlanması şeklinde geniş bir ajanda ortaya çıktı. Ve burada da Türkiye Avrupa Birliğini tarihinin en büyük krizlerinden bir tanesinden kurtardı, göç krizi karşısında bire bir anlaşma yaparak bunu kurtardı. Ben de çeşitli defalar Avrupa platformlarda yaptığım konuşmalarda söyledim, bugün de ifade ettim; yüz yılda bir Avrupa haritası köklü bir biçimde değişiyor fakat geçmişte değişen Avrupa haritasını tamamen altüst eden, tamamen yepyeni bir dünya yaratan tarihte "kavimler göçü" denilen bir olay vardır. Suriyeli mültecilerin Akdeniz'den Avrupa'ya doğru akın etmesinin bu kavimler göçü benzeri bir tablo oluşturduğunu, bu tablonun doğru yönetilmesi gerektiğini, doğru yönetilmezse bunun Avrupa'nın siyasi kurumlarını vuracağını açık bir şekilde ifade ettik. Ve netice itibarıyla da öyle oldu, bunu doğru yönetme konusunda ciddi bir zaaf gösterdiler, bu konuyu doğru bir şekilde yönetemeyince, mültecileri kapsayan, onlara el uzatan bir tavır ortaya koyamayınca bu sefer aşırı sağ, yabancı düşmanlığı ve yabancı korkusunu körükleyerek orta sınıfları ve alt sınıfları etkileyip Avrupa siyasetini ele geçirmeye başladı. Eğer bu kriz bu şekilde devam etseydi hem Akdeniz'deki ölümler devam edecekti hem Avrupa siyasi haritasındaki altüst oluş daha radikal bir hâl alacaktı fakat Türkiye insani sebeplerle şunu önerdi: Bire bir anlaşması şeklinde bir mekanizma kuruldu. Bire bir anlaşması Türkiye'nin kapasitesi sayesinde çok etkili bir biçimde işletildi, Ekim 2015'te bir günde 7 bin kişi Akdeniz'e açılırken bu bire bir anlaşması sayesinde, yani aslında gönderilenin iade edileceği duygusunun ortaya çıkması bu göçün durmasını sağladı ve bu sayı günde 7 binden günde 20'ye, 30'a düştü. Çok yakın zamanlara kadar da epey bir müddet boyunca Akdeniz'de herhangi bir ölüm vakasıyla karşı karşıya kalmadık fakat son zamanlarda gerek Kuzey Afrika üzerinden gerçekleşen göç gerekse muhatabımız olan Yunanistan'ın yeterli kapasite üretememesi, Avrupa Birliği üyesi ülkelerin yeterli kapasite üretememesi neticesinde bunda aksamalar söz konusu oluyor fakat Türkiye açısından bir aksama söz konusu değildir. Özellikle baktık, o darbe gecesi bile bu mekanizma o kadar sağlıklı bir biçimde işlemiştir ki sayı sadece 120'yi falan bulmuştur, herhangi bir şekilde bir kriz ortaya çıkmamıştır. Şimdi, bu mekanizmanın işlemesi karşılığında gönüllü yerleşmenin, yeniden geri kabul anlaşmasının yürürlüğe koyulması gerekiyordu; bunların hiçbiri yürürlüğe konulmamıştır.

Katılımcı mali yardımı konusunda ise 2018'e kadar 3 milyar avro, 2018'den sonra tekrar bir 3 milyar avro söz konusu olacaktı. Maalesef, bu katılımcı mali yardımı konusunda yeterli ve güçlü bir şekilde Avrupa Birliği destek gösterememektedir. Kuşkusuz, Türkiye Cumhuriyeti devlet ve sivil toplum kuruluşu olarak Suriyeli mülteciler için şimdiye kadar 25 milyar doları bulan bir harcama yapmıştır. Türkiye'nin bu Avrupa Birliğinden gelecek paraya herhangi bir ihtiyacı yoktur devlet ve sivil toplum kuruluşu olarak yaptığı bu harcama çerçevesinde fakat onlar, yük paylaşımı çerçevesinde bu öneriye imza atmışlardır ve bu çerçevede de yükümlülüklerini yerine getirmeleri gerekir. Onlara da sık sık söylediğimiz şudur: Bizim topraklarımızdaki Suriyeli mültecilerin 800 bini çocuk ve bu para bunların, özellikle bu çocukların eğitiminde ve sağlık harcamalarında harcanacaktır. Şimdiye kadar dünyadan gelen miktar Türkiye için 500 milyon dolar civarındadır. Bizim sürekli olarak bir proje yapmaktan... Yani örneğin Avrupa Birliği rakamlarında, Avrupa Birliği yetkililerinin açıklamalarında söylenen bir şey vardır, o sebeple benim 500 milyon demem çelişki gibi görülebilir ama çelişki değil. Onlar sık sık 2,2 milyar avronun serbest bırakıldığını söylüyorlar. Hâlbuki "Serbest bırakıldı." dedikleri sadece taahhüt ettikleri miktardır. O serbest bırakıldıktan sonra sivil toplum örgütleri bununla ilgili proje yapacaklar, sivil toplum örgütleri proje yaptıktan sonra aktarılacak onlara bir miktar, onlar daha sonra harcadığı zaman tekrar diğer miktarlar aktarılacak ve 2,2 milyar bu şekilde tüketilecek. Bizim onlara söylediğimiz şey şudur: "Bu şekilde siz bu yavaş mekanizmalarla bu kadar hızlı büyüyen bir soruna el atmaya kalkarsanız ilkokul çağındaki bu çocuklara harcamanız gereken para Türkiye'ye geldiğinde bu çocuklar emeklilik yaşına gelirler." Kendilerine sık verdiğim bir örnek vardır: Ben Sayın Cumhurbaşkanımızın Başbakanlığı döneminde kendisiyle Somali'ye gittiğimde Somali'de neredeyse bir tane ekmek fırını bile yoktu, hatta oranın yetkilileri "Buraya sadece insanların yaşadığı bir yer, gelenebilir bir yer olarak böyle bir imaj yarattığınız için teşekkür ederiz; hiçbir yardım yapmasanız da olur." demişlerdi fakat elimizde çok ciddi bir Birleşmiş Milletler, Amerika Birleşik Devletleri yardım listesi vardı, ben oradaki bakanlara sordum: "Ya, bu Somali'ye bu kadar yardım gönderiyormuş dünya, bu yardımlar nerede?" Burada TİKA su kuyusu açıyor çünkü hiçbir su kuyusu yok; herhangi bir şekilde bir ekmek fırını yok; herhangi bir şey yok yani bu kadar yardım nereye gidiyor? Ve hakikaten kamplarda gördüğümüz o insani manzara çok korkunç bir manzaraydı. Oradaki bakan arkadaşımızın söylediği şey şuydu: "Bu yardımların hepsi Somali'ye hayati tehlike sebebiyle gelmekten korkan ve Kenya'da ikamet eden Birleşmiş Milletler yardım örgütlerine gidiyor, onların personel masraflarına gidiyor üçte 2'si; kalan üçte 1'i de gıda vesaire almak için kullandıkları aracı kurumlara gidiyor. Dolayısıyla Somali'ye gidene kadar hiçbir şey kalmıyor." Dünyanın yardım modeli budur. Bizim yardım modelimiz ise, Türkiye Cumhuriyeti olarak geliştirdiğimiz, örneğin 2004'te gerçekleşen tsunami olaylarından itibaren gidip orada bizzat şehirler kurmak, köyler kurmak, okullar kurmak, hastaneler kurmak şeklindedir. O sebeple söylediğimiz şey şu: Doğrudan Sağlık Bakanlığına aktarın, doğrudan Millî Eğitim Bakanlığına aktarın, doğrudan AFAD'a aktarın ama bu yardımların tabii ki, haklı olarak nereye gittiğini Avrupa Birliği'nin ve küresel anlamda kabul görmüş bütün denetleme kuruluşlarının mekanizmalarıyla denetleyin. O doğrudan aktarımlar konusunda çabalarımız sonucunda birtakım ilerlemeler sağlanmış durumda; yaklaşık 600 milyon herhâlde, Sağlık Bakanlığına ve Eğitim Bakanlığına aktarılan kısmıyla birlikte bir miktara ulaşıyor ama onun dışındakiler, dediğim gibi, bu sivil toplum örgütleri üzerinden geliyor. Bu mekanizmanın yanlış olduğunu, dolayısıyla, 3 milyar avro taahhüdünün herhangi bir şekilde yerine getirilmediğini ifade ediyoruz.

Bir diğer konu şudur: Avrupa Birliğinin alması gereken mülteciler söz konusudur, gönüllü olarak yerleştirilmesi gereken fakat bu konularda, gördüğümüz gibi, 200-300 kişi için Macaristan'da referandum yapılıyor. Paris'in Belediye Başkanı özellikle insan hakları konularında, liberal özgürlükler konusunda çok sık beyanat veren birisidir ama Paris'in ortasındaki çocukların kaldığı mülteci kampında

-gördük, Twitter’da resimleri de var- kayalar döşenmiş. Niçin? Etrafına kimse çadır kurmasın, etrafında bir yerleşim söz konusu olmasın diye. Nitekim, insanlık açısından da, Avrupa açısından da utanç verici bir şeydir Fransa’nın Calais mülteci kampını boşaltmasındaki görüntüler. Orada 5-10 bin insanın sokağa atılmasına sebep oldular. En son Fransa’nın, yine 8 çocuğu kanunlara aykırı bir biçimde İtalya’ya iade etmesi gibi görüntüler... Tabii, bütün bunları esasında, birincisi, bu konular karşısında bir mekanizma geliştiremedikleri için; ikincisi, aşırı sağın, yabancı düşmanı akımların tepkileri karşısında geri adım atarak yapıyorlar. Ama bu geri adım atmalar ve aşırı sağ bu şekildeki idare etmeler hiçbir şekilde soruna çözüm bulmuyor, daha da ileri noktalar geliyor. Nitekim, tel örgülerden bahsediyorlar. Tel örgülerin ötesine geçerek NATO askerleriyle sınırları korumaktan bahsediyorlar. Kendilerine sık sık hatırlatıyoruz; Suriye karşısında, Suriye’nin Bosna-Hersek görüntüsüne dönmesi karşısında pasif kalan Avrupa’nın, İkinci Dünya Savaşı’ndaki görüntüleri hatırlatır bir biçimde herhangi bir şekilde sınırlarda tel örgülerle, ordularla ölümden kaçan insanları dışarıda bırakma gibi bir lüksü yoktur. Bu, büyük bir utanç vesilesi olacaktır. Bu şekildeki idare etme, herhangi bir çözüm bulamama mekanizmasının da Avrupa’nın siyasi haritasını altüst ettiğini görüyoruz. İnsani yaklaşım göstermesi gerekenler bu konuda çekimser davrandığı için aşırı sağın ve yabancı düşmanı siyasi akımların yörüngesine giriyorlar ve sonuçta da aşırı sağ ve yabancı düşmanı siyasi akımlar Fransa’da ciddi bir biçimde yükseliyor, İngiltere’de yükseliyor ve Almanya’da da ciddi bir şekilde yükselmeye devam ediyor.

Dolayısıyla, bu çerçevede bu paket içerisinde söz konusu olan vize serbestisi de gerçekleşmemiştir. Vize serbestisindeki 72 kriterin 68’i karşılanmıştır, geriye kalan 4 kriterden 1 tanesi hariç hiçbir mesele yoktur; bu, sağlanabilir bir şekilde. Fakat onlara söylediğimiz şey şudur: Türkiye’nin Terörle Mücadele Yasası’nı hafifletmesi ya da değiştirmesiyle ilgili teklifinizi terörle mücadele eden bir ülke olarak hiçbir şekilde kabul etmemiz mümkün değil. Bizim 1.295 kilometrelik sınırlarımızın öbür tarafından herhangi bir askerî güç yok, polis gücü yok, ulusal devlet gücü yok; böyle bir sınır Almanya’da ya da Fransa’da olsaydı ne tür tedbirler alırdınız? Aynı şekilde “Biz DEAŞ, PKK ve benzeri örgütlerle, aynı zamanda bir Fetullahçı terör örgütün darbe girişimiyle çok yönlü olarak mücadele eden bir ülkeyiz. Böyle bir durum, bu şekildeki bir güvenlik tehdidi Almanya ya da Fransa’da olsaydı ne tür tedbirler alırdınız?” şeklindeki yaklaşımlarımızı kendimiz de onlarla paylaşıyoruz.

Yine, Avrupa Birliği-Türkiye ilişkileri açısından son derece önemli olan, önümüzdeki dönemde de takip edilmesi gereken biri akamete uğramış, biri ise gerçekleşmiş iki gelişme vardır:

Bir tanesi, Avrupa Birliğinin kurulduğundan beri tarihinin en geniş kapsamlı serbest ticaret anlaşmasını -CETA dediğimiz anlaşma- Kanada’yla gerçekleştirmiş olmasıdır. Bu son derece önemlidir. Devletimizin çıkarları açısından, millî çıkarlarımız açısından bu anlaşmayı ciddi bir şekilde inceliyoruz. Gümrük birliğinin güncellenmesi süreci olursa, bu süreç içerisinde -ki onlarla 2017 başında bu gümrük birliğinin güncellenmesi sürecini gerçekleştireceğimizi ifade ettik- Avrupa Birliğinin Kanada’yla yaptığı bu serbest ticaret anlaşmasının içeriğinin, buna Avrupa Birliğinin yaklaşımının ve Kanada’nın yaklaşımının net bir şekilde bizim tarafımızdan ele alınması gerekir. Millî çıkarlarımız açısından bunları nasıl yorumlayacağız?

Nitekim, benzer şekilde çok yakından takip ettiğimiz bir süreç de TTIP Anlaşması’dır Amerika Birleşik Devletleri ile Avrupa Birliği arasında bu anlaşmanın gerçekleşme sürecine ilişkin olarak fakat bu şu anda akamete uğramıştır iki sebeple: Birincisi; pek çok tur yaptılar ama herhangi bir sonuca varmadılar. İkincisi; şimdi seçilen Başkan Trump seçim kampanyası sırasında serbest ticaret anlaşmalarından vazgeçeceğini ifade etti. Dolayısıyla, TTIP’in geleceği ne şekilde şekillenecek onu Trump’ın fiilen Başkanlığa başlamasından sonra Avrupa Birliğiyle oturulacak ilk masa içerisinde göreceğiz.

Evet, bu CETA Anlaşması sebebiyle ortaya çıkan bir krize de değinmek gerekir ki, bu Avrupa Birliğiyle bizim de karşılaşacağımız bir krizdir, nitekim Avrupa'nın içerisinde de karşılaşılacak ideolojik ve kurumsal krizlerin bir yansımasıdır. Burada "Bu komisyonun yetkisinde bir durum mudur, yoksa karma yetki gerektiren bir durum mudur?" diye bir tartışma çıktı. Komisyonun yetkisinde olduğu zaman Komisyon 28 ülkeye hiç sormadan bunu imzalayabiliyor. Komisyon ilk önce böyle düşündü "Ben bu anlaşmayı imzalayacağım çünkü bu Avrupa Birliğinin ortak çıkarını temsil ediyör." dedi fakat üye ülkelerden bazıları buna karşı çıkınca bunun üzerine Komisyonu Adalet Divanından görüş almak üzere Adalet Divanına başvurdu. Tabii, bu görüşün sonucunda, burada karma yetki mi var, tekli yetki mi var bunun ortaya çıkması önemli olacaktır; neden? Çünkü, bu anlaşma imzalanırken bütün ülkeler imzaladı, sadece Brüksel'de... biliyorsunuz Brüksel tek başına da imzalayamıyor; Brüksel'de 5 tane otonom bölge var, 5'inin birden imzalaması gerekiyor. Tek bir Brüksel imzası da yok, Valon Bölgesi imzalamadığı için bütün bir Avrupa Birliğinin bu anlaşmayı imzalama süreci kitlenmişti. Daha sonra, tekrar Valon Bölgesi ikna edildi, böylece Brüksel bu anlaşmaya katılabilmiş oldu ve netice itibarıyla da burada Kanada ile Avrupa Birliği arasında bir serbest ticaret anlaşması gerçekleşti. Avrupa Adalet Divanının bu konu hakkında vereceği yetki yani "Serbest ticaret anlaşmaları Avrupa'nın Komisyonun uhdesinde tekli bir yetki midir, yoksa karma bir yetki midir?" şeklindeki yaklaşım bundan sonra Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerinde alınacak bakımından da, nitekim Amerika Birleşik Devletleri'yle gerçekleştirecekleri serbest ticaret anlaşmaları bakımından da çok önemli olacaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Bakanım, ilave süre vereyim.

Buyurunuz.

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANI ÖMER ÇELİK (Adana) – Teşekkür ederim.

BAŞKAN – On beş dakikada toparlar mısınız?

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANI ÖMER ÇELİK (Adana) – Daha kısa toparlarım.

BAŞKAN – Peki, buyurunuz.

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANI ÖMER ÇELİK (Adana) – Soru-cevaplarla diğerlerini açıklarım.

Avrupa Birliğinin nitekim ciddi bir şekilde yaşadığı güvenlik politikasındaki tartışmalar vardır. Biliyorsunuz, Avrupa'da güvenlik ve savunma iş birliğiyle ilgili uzun zamandır tartışmalar yapılır. En son ortaya çıkan bu krizlerden sonra, özellikle bu Ukrayna krizinden sonra da benzer bir tartışmayı yaptılar fakat bu Avrupa Birliği içerisindeki en eski ve modası geçmeyen tartışmalardan bir tanesidir.

Sonuç itibarıyla şöyle bir tartışma çıktı: "Bu NATO'ya alternatif bir örgüt mü olacaktır, muharip gücü nasıl kurulacaktır?" vesaire diyerek. Sonuçta, bunun NATO'ya alternatif bir muharip güç olmayacağı, sadece o çerçevedeki çalışmalarını destekleyeceği söylendi. Öylesine bir anlaşmazlık ortaya çıktı ki, benim bir dostum var -ismini vermeyeyim- bir Dışişleri Bakanı, aynen şunu söyledi: "Bunlar her şeyde anlaşsalar bu sefer orduya hangi dilde emir verecekleri konusunda anlaşamayabilirler. Orduya da üç dört dilde emir verilemeyeceği için ben bunun herhangi bir şekilde hayata geçebileceğini herhangi bir şekilde değerlendirmiyorum, herhangi bir şekilde düşünmüyorum." Çünkü, bu güvenlik konusuyla ilgili tartışmalar sürekli olarak şöyle bir şeyi önümüze getiriyor: Bunları defalarca ifade ediyoruz ki, güvenlikle ilgili bir mesele olduğu zaman, örneğin terörle mücadele meselesi ya da göçle ilgili bir mesele olduğu zaman aklınıza ilk gelen ülke Türkiye'dir fakat Avrupa Birliğinin refah ve demokrasiyle ilgili kurumlarını paylaşmak gerektiği zaman, bu kurumlar içerisinde beraberce iş birliği

yapmak gerektiği zamansa derhâl Türkiye ile aranızda bir mesafe gerçekleşiyor. Bu, Türkiye açısından sürdürülebilir bir durum değildir. Dolayısıyla, bizim yeni bir aşamaya geçmemiz gerekiyor. Bu şekilde fasılları kilitleyerek diğer konularda herhangi bir ilerleme sağlayamayız.

Bundan sonrasında Avrupa Birliğiyle ilişkimizin bu şekilde sürdürülemez olduğu açıktır. Avrupa Birliğiyle gerçekçi bir zemine geçmek zorundayız. Örneğin, katılım müzakereleri, zaten şu anda, mesela Avrupa Parlamentosunun ve diğerlerinin eleştirdiği konuları konuşmak için vardır. Mesela, Türkiye’de ifade özgürlüğü, basın özgürlüğü ve diğer konularla ilgili olarak sürekli eleştiride bulunuyorlar, biz de onlara sürekli cevap veriyoruz. Ama katılım müzakerelerinin doğası, onların eleştiride bulunması, bizim cevap vermemiz şeklinde bir süreçle yürümeyen bir konudur. Katılım müzakerelerinin esası şudur: Hangi konuyu konuşacaksın ilgili fasıl açarsın, o fasıl çerçevesinde konuşmaya başlarsın. Dolayısıyla, Avrupa Birliği katılım müzakerelerinin ruhunu oluşturan fasıllar adalet, güvenlik, özgürlük gibi konuların tartışılacağı 23’üncü, 24’üncü fasıllardır. Bunlara çağrı yapıyorum, eğer bu konularda insan haklarından bahsettiğiniz zaman, hukuk devletinden bahsettiğiniz zaman sanmayın ki biz bu kavramlardan çekiniyoruz; oturalım, gerçekçi bir şekilde bunları tartışalım ama hiçbir fasıl açmaksızın sadece o fasıllardaki konuları Türkiye’nin önüne birer eleştiri olarak getirirseniz burada ortaya çıkan tablo şu olur: Siz bu kavramları, bizim çok kıymet verdiğimiz demokrasi, insan hakları, hukuk devleti gibi kavramları esasında beraber ilerlemek ve beraber bir pozitif ajanda oluşturmak için kullanmıyorsunuz; sadece dış politikada bir ülkeyi köşeye sıkıştırmak için bir siyasi manivela olarak kullanıyorsunuz. Dolayısıyla, herhangi bir meselede eleştiri getireceksiniz o fasılın açık olması gerekir. O fasıl açık değilse aksi takdirde o konuda bir ilerlememiz söz konusu değildir. O eleştirileri herhangi bir şekilde biz kabul etsek, kabul etmesek bu bizim meselemizdir ama sizinle birlikte bununla ilgili olarak bir ortak ajanda oluşturamayız. Dolayısıyla, genişleme politikası konusunda bir duruş yani genişlemeden sorumlu komiserin ismindeki sıfat şu: Genişleme ve komşuluk politikasından sorumlu komiser. Defalarca hatırlatıyoruz, Türkiye bu komiserin genişlemeden sorumlu ajandasının muhatabıdır, komşuluktan sorumlu ajandasının muhatabı değildir. Dolayısıyla, Türkiye’yle katılım müzakerelerinin ilerlemesi bizim için esası oluşturmaktadır. Tam üyelik perspektifi dışında bir yolun önerilmesi veya bizim bunu kabul etmemiz mümkün değil. Şimdiye kadar da fiilen müzakereler durmuş bulunduğu için bu eleştirilerinin gerçekçi zeminde olmadığını, sadece Türkiye’yi sıkıştırmaya dönük olarak ele alındığını onlara da ifade ediyoruz.

Genişleme politikası çok önemlidir. Bu, sadece Türkiye açısından değil, özellikle dondurulmuş krizler vardır Avrupa Birliği içerisinde. Örneğin, Balkanlarda pek çok kriz oradaki ülkelerin genişleme perspektifinin Avrupa Birliğine doğru olması çerçevesinde durdurulmuştur. Genişlemenin durması demek Balkanlarda, Avrupa’nın genelinde yeni krizlerin -Allah korusun- geçmişteki çatışmalar gibi çatışmaların ortaya çıkacağı dönemlerin gelmesi anlamına gelir. O sebeple de kardeş ve dost ülke Bosna-Hersek’in katılım müzakereleri için, müzakerelerin başlaması için görüşmelere başlamış olmasını da Türkiye olarak destekliyoruz.

Kuşkusuz, 33 fasıl temelinde bu katılım müzakereleri sürecektir ama şimdiye kadar 1’i geçici olarak kapatılmış 16 fasıl söz konusudur, diğer fasıllar müzakere edilememiştir. Ama size şunu söyleyebilirim: Türkiye’nin reform sürecinden sorumlu bir Bakanlık olarak Türkiye esasında bütün fasılları açmaya ve çok kısa zaman içerisinde de kapatmaya hazır bir ülkedir. Herhangi bir şekilde bu fasılların açılmaması ya da bu fasılların kapatılmaması Türkiye’deki bir çalışma eksikliğinden ya da kapasite eksikliğinden kaynaklanmamaktadır; bu, Avrupa Birliğinin tek tarafı olarak ürettiği blokajlardan, işte Güney Kıbrıs başta olmak üzere, bazı devletlerin ürettiği blokajlardan kaynaklanmaktadır.

Bir kere daha çağrımız şudur: Yepyeni bir dönem açılıyor, Brexit'le birlikte Avrupa'da yükselen aşırı sağ akımlara, yabancı düşmanı akımlara karşı ve bizim güneyimizde yükselen, maalesef insanları İslam'ın kutsal kavramlarını kullanarak katleden bu insanlık dışı terör örgütlerine karşı, bu sıkıştırmalara karşı hep beraber, insanlık adına, demokrasi adına, değerler adına yepyeni bir meydan okuma ortaya koymamız gerekiyor, dünyaya yeni bir çağrı yapmamız gerekiyor, bu çağrı çerçevesinde konuşmamız gerekiyor.

Konuşmamın sonunda, geçen de muhataplarımla paylaştığım bir anekdotu kendilerine de anlattım: Avrupa Birliği'nin en büyük cazibe hususu demokrasidir fakat demokrasi konusunda şu durumdasınız. diye. Tunus'ta Ennahda Partisinin çok bilge bir lideri vardır, hareketin lideridir. Gannuşi'nin söylediği bir şeyi sık sık kendileriyle paylaşıyorum. Gannuşi bir gün diyor ki: "Ben Batılı dostlarımızla otururken onlara şunu sordum, basit bir soru: 'Usame Bin Ladin nerede öldürüldü?' dedim. Onlar da dediler ki: 'Bunu bilmeyecek ne var? Usame Bin Ladin Amerika'da öldürüldü.' Ben de dedim ki: 'Hayır, Usame Bin Ladin Tunus'ta öldürüldü.' Dediler ki: 'Ne demek istiyorsun? Nereden çıktı Tunus'ta öldürüldüğü?' Şöyle ifade ettim: Usame Bin Ladin diyordu ki: 'İslam dünyasındaki gençlere demokrasi, insan hakları gibi kavramlar, hukuk devleti gibi kavramlar Batılıların sizi kandırmak için kullandığı kavramlardır. Siz bunların peşinden gidip iktidara gelseniz bile darbe yaparlar ve bu kavramlarla sizi yeniden yokluğa ve ötelenmeye mahkûm ederler.' Ama, biz Tunus'ta Müslüman kimlikli insanlar olarak demokratik yollarla iktidara geldik ve Usame Bin Ladin'in ideolojisinin o gün öldürdük. Dolayısıyla, Batılı dostlarımızın Müslüman kimlikli insanların ve coğrafyaların demokrasiyle kurduğu bu ilişkileri destekleme konusunda daha çok bilince sahip olmaları gerekir." dedi. Tabii, ben Sayın Gannuşi'ye daha sonra Avrupa Birliği'nin Sisi'nin darbe yapması karşısında sessiz kalarak Sisi'yi desteklemesi karşısında Usame Bin Ladin'in dejavu yaparak yeniden dirilip dirilmediğini sordum.

Buradaki mesele Türkiye-Avrupa Birliği meselesinin çok daha ötesinde bir meseledir. Yakın coğrafyamıza, İslam dünyasına verilecek, oranın gençlerine umut olabilecek demokrasi ve insan hakları, hukuk devleti mesajının güçlendirilmesi bakımından da önemlidir.

Açık ve net bir şekilde söylüyorum: Türkiye reform kapasitesi olarak bu 33 faslı açmaya da kapatmaya da hazırdır. Avrupa Birliğiyle isteriz ki çok daha güçlü ilişkilerimiz olsun tarihin bu döneminde ama dediğim gibi, ortaya çıkan bu kriz bugünkü Avrupa Parlamentosunun kararı başta olmak üzere, göçmen konusundaki tavrı ve terör konusundaki tavrı olmak üzere Türkiye-Avrupa Birliği ilişkileri arasında bir kriz değildir, Türkiye bu krizin bir parçası değildir; Avrupa'nın kendi içerisinde düştüğü değerler krizini Türkiye'ye yansımadır. Bu konularda çifte standart içerisine Avrupa Birliği düştüğü için hep beraber oturup konuşmamız gereken şey şudur: Biz Balkan devleti, Karadeniz, Akdeniz, Orta Doğu devleti, İslam ülkesi, demokratik bir ülke olmanın yanı sıra, tarih boyunca her zaman bir Avrupa ülkesi olduk, bir Avrupa gücü olduk. Tarihte Avrupa Birliği üyesi olmasak bile tarihin en önemli Avrupa güçlerinden bir tanesiyiz ve yüz yıldır da ciddi bir Avrupa demokrasisiyiz. Dolayısıyla, eğer Avrupa Birliği'nin bu krizlerden çıkmak gibi gerçekçi bir vizyonu varsa oturacağız, konuşacağız, insan hakları konusunda, demokrasi konusunda yepyeni bir vizyon ortaya koyacağız ama Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne aykırı olarak, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin içtihatlarına aykırı olarak terör konusunda çifte standart üretirlerse bu kapıyı açmamız mümkün değildir.

Tarihsel olarak, hepimiz biliyoruz ki, Roma İmparatorluğu da bir Avrupa devleti olmaktan dünya devleti olmaya ancak Anadolu'yla birleşerek geçmiştir. Avrupa Birliği, Suriye ve diğer insani krizler karşısında etkisiz eleman durumundadır. Küresel bir güç olabilmesi için doğru, meşru politikalar üretebilmesi için bunun yolu Türkiye ile Avrupa Birliği'nin birleşmesinden geçmektedir. Biz bu diyaloga açtık ama dediğim gibi çifte standartsız bir Avrupa Birliği olması şartıyla.

Soru şudur: Hangi Avrupa Birliği? Esas soru budur. Sarkozy'nin kafasındaki Avrupa Birliğinde biz de olmak istemeyiz orada biz çok prestijli bir yer verseler bile. Biz, gerçek insanlık değerlerine dayalı bir Avrupa Birliği içerisinde oraya güçlü bir şekilde katkı verecek kapasiteye sahibiz. Bakanlığım da bu çerçevede bu reform sürecini bu şekilde yürütecektir.

Sayın Başkanım, bizim pek çok konumuz var, onları soru-cevaplarla açarım diye bu şekilde genel bir değerlendirme yaptım.

Komisyonunuza teşekkürlerimi sunarım.

Müsaade ederseniz çalışma arkadaşlarım kendilerini tanıtınsınlar Komisyonunuza.

BAŞKAN – Peki, Sayın Bakanım, teşekkür ediyoruz size.

Bütçe üzerindeki sunumlar tamamlanmıştır.

Değerli hazırım, müzakerelere başlıyoruz.

Öncelikle bürokrat arkadaşlarımızın sırasıyla kendilerini Komisyona tanıtılmalarını rica ediyoruz. Bakan Yardımcımızdan başlayalım.

(Toplantıya katılan bürokratlar kendilerini tanıttı)

BAŞKAN – Evet, bürokrat arkadaşlarımıza teşekkür ediyoruz.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Sayın Başkan, bunun sorasında bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN – Tabii ki.

Buyurunuz Sayın Tamaylıgil.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Ben sadece bir şey soracağım. Müsteşar yardımcısı vekili olarak, ilk defa -2 müsteşar vekilimiz de var- neden vekâlet noktasındayız? Yani madem kendilerini tanıttılar. Ama bunun yanında da bir önceki Bakanlığımız Tarım Bakanlığıydı, Tarım Bakanlığında burada bir tane bile temsilci kadın yoktu. Ben bu konuda bu gördüğüm tablonun diğer bütün bakanlıklara örnek olması dileğimi de söylemek istiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, buyurun.

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANI ÖMER ÇELİK (Adana) – Bizim şu anda bir geçiş dönemi. Bir müsteşar yardımcımızı Brüksel'e gönderdik. Müsteşarımız büyükelçi olarak, temsilci olarak AGİT'e gitti. Şu anda tam bir geçiş dönemindeyiz. Komisyonunuzun huzuruna o şekilde çıktık.

Personel konusunda; personelimizin yüzde 55'i kadındır. Bununla gurur duyuyoruz fakat arkada kalan yüzde 45 erkeklerin hepsi de feministtir. Bu bakımdan Bakanlık olarak gurur duyduğumuz bir tablodur ama şunu...

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Örnek olması temennimi bütün kalbimle dile getirdim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

NURETTİN DEMİR (Muğla) – Siz de feministtir, bu anladığımız.

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANI ÖMER ÇELİK (Adana) – Herkes kendi görüşünü söylüyor. Ama şundan gurur duyuyoruz. Kadın arkadaşlarımız başta olmak üzere hakikaten alanlarında çok iyi yetişmiş, çok iyi uzmanlar. Şimdiye kadar kendilerinden söylediğimiz hiçbir çalışma konusunda hoşumuza gitmeyen, eksiklik olan bir tablo görmedim. Bu Türkiye Cumhuriyeti'nin gururudur tabii.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

IV.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- 2017 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Tasarısı (1/774) ile 2015 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Tasarısı (1/733) ve Sayıştay tezkereleri

c) Avrupa Birliği Bakanlığı

ç) Türk Akreditasyon Kurumu

BAŞKAN – Evet, görüşmelere başlıyoruz.

Şimdi, sırasıyla söz istemlerine göre söz vereceğim.

Sayın Temizel, buyurun lütfen.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, öncelikle Cumhuriyet Halk Partisi olarak, bugün Avrupa Parlamentosunda Avrupa Birliği ile Türkiye arasındaki üyelik müzakerelerinin geçici olarak durdurulmasına dönük tavsiye kararını haklı ve doğru bir karar olarak kabul etmediğimizi; Türkiye'nin demokrasi mücadelesine destek veren bir karar olarak görmediğimizi, on bir yıldan beri topluluğun özgür ve demokratik bir üyesi olma konusundaki çalışmalarına karşı da büyük bir haksızlık olduğunu beyan ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, Türkiye'nin Avrupa Birliği projesi sıradan bir proje değil. Türkiye'nin Avrupa Birliği projesi, aslında Avrupa Birliği kurulmadan, Roma Anlaşması imzalanmadan, Ankara Anlaşması'nın söz konusu olmadığı zamanda bile, 1926 yılındaki İzmir İktisat Kongresi'nden sonra -öndeki çalışmalar da dâhil- ortaya çıkan tarım politikalarının zamanında ortaya konmuş bir projedir. Ben şu iddiada her zaman bulunuyorum; lisansüstü eğitimimi bu alanda ve Strasbourg'da yapmıştım gençliğimde tabii; o zaman da onu söyledim...

SAMİ ÇAKIR (Kocaeli) – Bakanım, hâlâ gençsiniz.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Teşekkür ederim, sağ olun.

Sizin ortak tarım politikanız, bazı deyimleri değiştirmek koşuluyla, bizim 1920'lerde parasal ekonomiye geçiş sürecinde, 1929 Büyük Buhranı'nda ortaya koyduğumuz tarım politikalarının fotokopisidir. Piyasa düzenleyici kurumları, finansal kurumlar, destek kurumları, bütün kurumların hepsi o zamandan beri olmuş bir olay idi. Yani bizim bu anlamda bir demokratik geçmiş, bölgelerarası gelişmişlik farklılıklarını ortadan kaldıran çalışmalarımız, özellikle demokrasi ve demokrasiyle ilgili mücadelemiz böyle sıradan bir kavram değil. Dolayısıyla, biz, katılacak olan ülke değil, doğal kabul edilmesi gereken bir üyeyiz. Bunu bu şekilde görmemiz gerekiyordu her zaman için. Bunun başka bir şekli de yoktur zaten. Onların da durduk yere Ankara Anlaşması'yla Türkiye'nin buraya üye olarak kabul edilmesinin -ki ta 6'lar zamanında olan bir olgudur bu- nedenlerinin başında da bu yatar: "Burada bir potansiyel var. Burası Avrupa'dır ve şu anda içerisinde bulunduğu coğrafyadaki bütün ülkelerden farklıdır." Olay budur.

Ama bu süreç içerisinde, özellikle de üyelik müzakereleriyle ilgili Türkiye'nin değişik zamanlarında nereden kaynaklandığı belli olmayan -ben şuna gerçekten tanık oldum, raporu kendi gözlerimle gördüm- Türkiye'nin o zaman, yani 24 Ocak Kararlarından önceki ithal ikamesine dönük sanayi politikaları sırasında oluşturulmuş sanayisiyle kamu iktisadi teşebbüslerinin dönüşümüne ilişkin raporları bile hazırlamışlardı, 1979'lu yıllarda. Bunları görüyorsunuz. Dolayısıyla bunlar adım adım giderken belirli bir süre sonra bu yavaş yavaş -o zamanki adı Avrupa Ekonomik Topluluğu idi- Avrupa Birliğine doğru dönmeye başladığı andan itibaren bazı olaylar değişti. Yunanistan'ın, daha sonra da Kıbrıs Rum kesiminin üyelikleriyle beraber artık bunun tıkanacağı kesin olarak belli olmuştu.

Tek bir vetoyla görüşmelerin yürütülemeyeceği bir ortamda Türkiye bu görüşmeleri yürütüp de sonuçlandırabileceğini nasıl düşünmüş olabilir ki? Her adımınızda, ilgisiz bir şekilde, -Sayın Bakanın şey yaptığı gibi- siz bilmem ne faslımı konuşuyorsunuz, birdenbire Kıbrıs'taki bir sorun ortaya konuyor, "Bunu çözmeden biz bunu veto ederiz." diyerek karşınıza birisi çıkıyor. Bu olay olmuyor, bu olay kesin olarak olmuyor.

Şu anımı özellikle nakletmek isterim. Sınıfımızda 11 Yunan vardı, 1 de Güney Kıbrıslı, geri kalanı Alman, Fransız, bir tek de ben vardım. Bölgesel Coğrafya hocası bir gün geldi "Avrupa Ekonomik Topluluğunun kuruluş amacı Fransa ile Almanya arasında iki dünya savaşına neden olan kömür ve çelik, Alsas-Loren sorunudur. Avrupa Birliği, buraların artık birlikte, Birlik içerisinde işletilmesi, sorunların bu şekilde sona erdirileceği, dünyanın da bir daha dünya savaşı görmeyeceği varsayımıyla yapıldı. Hem Yunanistan hem Türkiye aday ülke. O zaman şu Ege Denizi'ndeki -madem burada bu kadar da öğrencisiniz- sorunu nasıl çözeceğinizi beraberce bir sonuca ulaştırın. Sizin de geçiş notunuz bu olacak." dedi. Müthiş kavga çıktı. Ben tek kişiydim ama sonuç olarak olmadı, bütün çabalarımıza karşın olmadı. Olması mümkün değil, olmayacağını görüyorsunuz zaten. Daha ne kadar zaman geçer, onu bilemem ama bunun ötesinde, bizim demokratikleştığımız kadar, bizim güven verdiğimiz kadar, bizim hemen kapı komşularımız da aynı güveni vermezlerse zaten bu işin olabileceği çok zordur ama bütün bunlara karşın bizim bir idealimiz var. Bu idealimizi gerçekleştirmek için, Avrupa Topluluğundan önce, Avrupa Birliğinden önce, bu Birliğin büyük ölçüde ilkelerini, vesairesini benimsemiş bir ülke konumunda olduğumuz gerçeğinden hareketle biz bunun içerisindeyiz. Zaten sık sık bütün yöneticilerin dile getirdiği bir kavram vardı: "Biz bu reformları kendimiz için yapıyoruz, sizler için yapmıyoruz." Biz gerçekten bu reformların hepsini kendimiz için yaptığımız andan itibaren, ister istemez şimdi geçici olarak durdurdukları görüşmelerin hepsi yeniden başlayabilir.

Dolayısıyla, bundan sonraki değerlendirmelerimizde iki konuya çok dikkat etmek gerekiyor. Böyle bir kararın -tavsiye kararıdır doğru- Avrupa Konseyi Zirvesi'nde onaylanması gerekir. Bütün bunların hepsi de doğru. Ancak bundan on bir sene 407 oyla aldığımız görüşmelere başlama kararının, şimdi 400 küsur oyla...

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – 479.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – 479 oyla, karşıtlıkla durdurulduğunu düşününce, Avrupa Konseyinin etkilenmeyeceğini düşünmek biraz saflık olur.

BAŞKAN – Tavsiye kararı yani.

ZEKERİYA TEMİZEL (İzmir) – Evet, yani bu tavsiye kararı üzerine kesin karar vermeyeceklerini düşünmek birazcık saflık olur. Oradan böyle bir karar çıkma olasılığı yüksek ama bütün bunlara rağmen, Avrupa Konseyinin mantıklı olacağını, daha sağlıklı düşüneceğini, bu tür etkilerden kararında mantıklı olmayan veya şimdiye kadar yürütülen ilkelere aykırı bir tavır takınmayacağını, "Ne derlerse desinler bizi ilgilendirmez." tavrı yerine böyle bir tavrın izlenilmesi bizim bu konudaki kararlılığımızı daha iyi ortaya koyacaktır. Bu, özellikle üzerinde durmamız gereken bir konu. Kararla ilgili görüşlerimizi söyledik. Böyle bir olaydır. Bu tür kararlar, bu tür görüşmeler -sizler içindesiniz, yani benim görüştüğüm zamanların üzerinden çok zaman geçti ama- hiç yabancı gelmiyor. Gelebilir, buradan böyle bir olay gelebilir. O insanların nelerden etkilendiğini biliyorsunuz, hangi etkiler altında kaldığını biliyorsunuz. Avrupa'da bir sürü lobi, bunların bırakın çocuklarını, eşlerini, torunlarını, torunlarının torunlarına kadar bütün herkesle ilişki hâlinde; onların doğum günlerini kutlarlar, konuşurlar, ederler, giderler, gelirler. Böyle bir olay karşısında etkilenmemeleri de mümkün olmaz. Böyle olaylarla karşı karşıyayız. Biz görevimizi yaparız, bu işleri hallederiz derken bu olaylar oralarda öyle yürümeye başlar. Kendi aralarındaki ilişkilerde de öyle yürür, sadece burada kalmaz. Onun için böyle bir olayla karşı karşıya

kaldık. Benimsenecek bir olay değil. Hele Türkiye'nin geçmiş olduğu şu süreç içerisinde hiç değilse “Şu badireyi bir atlattırsınlar, olağanüstü hâl süreci üç ay uzatıldı, üç ay sonra bitecek; bunlar bir bitsin, ondan sonra bunu değerlendirelim.” deme nezaketini göstermeleri beklenir, demokratik olduğunu söyleyen ülkeler açısından. Görmedik. Hayal kırıklığı. Ama bu sınırsız bir şekilde saldırmak için bir neden olarak görülmezse önümüzdeki günlerde en azından biz haklıyken haksız duruma düşmemiş oluruz diyorum. Ülkemiz açısından elbette üzülecek bir olay ama bunun altından kalkılmayacak bir olay olarak da asla görmeyelim diyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Sayın Temizel, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Aksu, buyurun lütfen.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, sayın milletvekilleri, değerli bürokratlar, basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Avrupa Parlamentosunun Türkiye'nin Avrupa Birliğiyle devam eden müzakerelerinin geçici olarak dondurulmasını tavsiye eden tasarımı kabulünün bir pişkinlik olduğunu, siyasi mahiyette ve hukuken bağlayıcı olmayan skandal bir karar olduğunu, Milliyetçi Hareket Partisi olarak bu temelsiz kararı telin ettiğimizi konuşmamın başında ifade etmek istiyorum.

Yine, Avrupa Birliğinin, Türkiye'nin demokrasisine pranga vurmak isteyen, Türk milletinin ve devletin bekasına yönelik 15 Temmuz hain darbe girişimi karşısındaki tutumunun demokratik değerlerle örtüşmeyen, asla kabul edilemez bir tutum olduğunu da belirtmek istiyorum.

Türkiye'nin Avrupa Birliğiyle ilişkileri elli yıldan uzun bir süredir devam etmektedir. İki taraf arasında ortaklık anlaşmasının imzalandığı 1963'ten bu yana ilişkiler inişli çıkışlı bir seyir izlemektedir. Bu esnasında Avrupa Birliği genişleme ve derinleşme süreci hızlanarak devam etmiş, 28 devletin üyesi olduğu ve 500 milyon civarında insanın yaşadığı büyük bir çatı ortaya çıkmıştır. Her ne kadar 1963 tarihli Ankara Anlaşması'nda Türkiye'nin gerekli şartları sağlaması hâlinde Birlik üyesi olabileceği öngörülmüşse de bu bir türlü gerçekleşmemiştir. Hatta sürüncemede kalan üyelik süreci, her iki tarafın da üyeliğin gerçekleşebileceğine dair ümitlerini neredeyse tamamen tüketmiştir.

15 Temmuz darbe girişiminin ardından Avrupa Birliğinin ve üye ülkelerin çoğunun gerçeklerden uzak değerlendirmelere dayanan eleştirileri, Avrupa Birliğinin çifte standart uyguladığı yönündeki kanaatleri pekiştirmekle beraber Türk halkında Avrupa Birliğine yönelik algının iyice zedelenmesine yol açmıştır. Son olarak, 9 Kasım 2016'da yayınlanan İlerleme Raporu'nun içerdiği ağır eleştiriler, haklı olarak Avrupa Birliğinin Türkiye'ye yönelik tavrının sorgulanmasına sebep olmuştur. Türkiye'nin zor günler geçirdiği bir dönemde, aday ülke statüsünde olan ve Avrupa Birliğinin hem ekonomik hem de siyasi ve güvenlik ihtiyaçları açısından kritik önemi haiz Türkiye'ye yardımcı olmak bir yana engel olduğunu üzülmeye görmekteyiz. Türkiye, PKK, IŞİD ve FETÖ terör örgütleriyle mücadele içindeyken Avrupa Birliğinin terör örgütleriyle mücadele yerine siyasi sebeplerle Türkiye'ye kabul edilemez eleştiriler getiriyor olması iyi niyetli ilişkilerle açıklanamayacak bir durumdur.

Nitekim, ikili ilişkilerde bunu aratmayacak birçok gelişme daha vardır. Özellikle Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin Avrupa Birliğine üye olarak kabul edilmesiyle adanın ikiye bölünmesi, Avrupa Birliği ülkelerinin terör örgütlerine silah satmaya devam etmesi, yine terör örgütlerinin üyelerine kapılarını açması gibi kabul edilemez eylemler, bizim millet olarak ve devlet olarak haklı bir tepki göstermemize neden olmaktadır.

Diğer yandan, Hükümetin attığı bazı adımların Avrupa Birliği içindeki Türkiye karşıtlarına malzeme verdiği de bir gerçektir. Geçtiğimiz günlerde Ceza Muhakemesi Kanunu görüşülürken taciz zanlılarına yapılmak istenen ancak doğurduğu tepki sebebiyle gündemden çıkarılan önerge, Türkiye'nin modem, demokratik ve hukukun üstünlüğüne dayanan insan haklarını ve kadın-erkek eşitliğini gözetken bir ülke olduğu imajını yerle bir etme potansiyeline sahip bir girişim olarak kayda geçmiştir. Bu ve benzeri girişimler, Avrupa Birliği nezdinde Türkiye aleyhine seferber olan PKK ve FETÖ çıkarlarını savunan lobi grupları da dâhil, Türkiye karşıtlarının elini güçlendirmekte ve Türkiye- Avrupa Birliği ilişkilerini daha da karmaşık hâle sokmaktadır. Özellikle 15 Temmuz hain darbe girişiminin ardından Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri'nde Türk düşmanlığı yönünde lobi faaliyetlerinin arttığı bilinmektedir.

Avrupa Birliği, İngiltere'nin üyelikten çıkma kararı almasıyla ciddi bir krize girmiştir. Birçok Avrupa Birliği ülkesinde ırkçı ve yabancı karşıtı söylemleri olan siyasi partiler güçlenmektedir ve İngiltere gibi başka üyelerin de Avrupa Birliğinden kopabileceği öngörülmektedir. Avusturya, Hollanda, Macaristan ve Polonya'daki radikal siyasi grupların Avrupa Birliği bütünleşmesini tehdit ettiği bir dönemde, Fransa'da Marie Le Pen'in Cumhurbaşkanlığı için iddialı bir konuma yükselmesi, Avrupa Birliği için tehlike çanlarının çalmasına sebep olmaktadır.

Avrupa Birliği bütünleşmesinin temelinde yatan barış, huzur ve istikrar arayışına zıt gelişmelere yol açabilecek bu gidişat, Avrupa Birliğinin mülteci sorunuyla hızlanmış ve kritik bir noktaya ulaşmıştır. Suriye başta olmak üzere dışarıdan gelen mülteci akınına karşı çare arayan Avrupa Birliğinin imdadına Türkiye'nin yetiştiği bir gerçektir. Avrupa Birliğiyle varılan anlaşmayla AB açısından sorun büyük ölçüde bertaraf edilmiştir fakat Avrupa Birliği-Türkiye ilişkilerinin bu derece gergin olduğu bir dönemde, ikili anlaşmanın bir parçası olan Türk vatandaşlarına vize muafiyetinin verilmesi konusunda AB tarafının çekingen tavrı, her iki tarafa da zarar vermektedir. Türkiye, millî menfaatleri ve onurunu korumak adına Avrupa Birliği tarafının yükümlülüklerini yerine getirmemesi hâlinde, bu anlaşmanın askıya alınması ve hatta gerekirse yürürlükten kaldırılması seçeneğini masada tutmalıdır.

AB üyeliği Türkiye için olmazsa olmaz bir durum değildir. Türkiye, AB'ye mecbur ve mahkûm değildir. Türkiye kendi kaynaklarıyla güçlü bir ülke olarak bölgesinde lider ve küresel bir aktör olma potansiyeline sahiptir. Dolayısıyla, iç sorunlarıyla çalkalanan Avrupa Birliği karşısında Türkiye'nin millî menfaatler çerçevesinde tutarlı ve kararlı bir tavır almasında hiçbir sakınca olmayacaktır. Bu çerçevede, Türkiye aleyhine eleştiriler getiren Avrupa Birliği üyelerine karşı tepkimizin en sert şekilde, çekinmeden dile getirilmesi doğaldır. Ne var ki Türkiye'nin demokratikleşmesi ve kalkınması için Avrupa Birliği tarafından temin edilebilecek her türlü katkıdan sonuna kadar istifade edilmelidir.

Avrupa Birliği üyeliği perspektifi devam ettiği sürece, AB mevzuatına uyum konusundaki uygulama devam etmekle birlikte, şayet Avrupa Birliği Türkiye'ye yönelik hasmane tavrını sürdürecektir ve ülkemizdeki huzur ve ahengi bozacak olursa AB adaylığı sürecinin askıya alınması ve hatta tamamen kesilmesi seçeneği gündeme alınabilmelidir. Türkiye'nin Avrupa Birliği ülkelerinde yaşayan milyonlarca vatandaşının olduğu, AB ülkeleriyle yaptığımız ticaretin büyüklüğü, çeşitli alanlardaki kapsamlı iş birlikleri ve ikili ilişkilerimizin geçmişi dikkate alındığında, Avrupa Birliğinin başka bir örgütle kolayca ikame edilemeyeceği de dikkatten kaçmamalıdır. Millî çıkarlarımızın azami ölçüde korunması adına, Avrupa Birliğiyle yapıcı ilişkilerimizin devam etmesi için üstümüze düşen yükü taşımaya devam etmemizin başka örgütlerle ve kurumlarla ilişkilerimizi geliştirmemize engel olmadığı da göz ardı edilmemelidir. Avrupa Birliğinin Türkiye için taşıdığı önemin, Türkiye'nin Avrupa Birliği için taşıdığı öneme nazaran daha küçük olduğu, Hükümet tarafından muhataplarımıza net bir şekilde izah edilmelidir. Böylelikle, AB kurumlarının terör örgütlerinin faaliyetleri, PKK sergileri ya da konferansları için açılmaması, bebek katilinin posterlerinin AB kurumlarına taşınmaması sağlanmalıdır.

Avrupa Birliğinin Türkiye'nin millî birlik ve bütünlüğünü, terör, bölücülük, Kıbrıs, Ermenistan ve Ege gibi, temel dış politika sorun alanlarındaki yaklaşımının Türkiye'nin çıkarlarına zarar vermemesi şarttır. Türkiye ne pahasına olursa olsun Avrupa Birliğinin yörüngesinde sürüklenmeye mecbur değildir.

Bu çerçevede, bize göre Türkiye'nin çıkarlarına zarar vermemesi kaydıyla katılım müzakerelerinin sürdürülmesi ve tam üyelik dışındaki yaklaşımların kabul edilmemesi politikamızın esasını oluşturmaktadır. Öte yandan, Avrupa Birliğiyle mevcut Gümrük Birliği ilişkisinin asimetrik özelliğinin giderilerek, Türkiye'yi ilgilendiren ticaret politikaları alanlarında ülkemizin de söz hakkına sahip olacağı yeni kurumsal mekanizmalar oluşturulması için gerekli girişimler yapılmalıdır.

Sayın Bakanım...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Bir dakika lütfen Sayın Aksu.

Buyurunuz.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Teşekkür ediyorum.

Kısaca Sayıştay raporlarına da değinmek istiyorum. Birkaç tane denetim bulgusu var. Bunlardan bir tanesi, 6583 sayılı 2015 yılı Merkezî Yönetim Bütçe Kanunu'nun eki E cetveli kapsamında düzenlenen “Özel Hesaba İlişkin İşlemlerin Mevzuatına Uygun Yürütülmemesi” başlıklı 3'üncü bir bulgu var. Burada yapılan harcamaların ayrılan ödeneklerle örtüşmediği, henüz harcamaya ilişkin şartlar oluşmadan, ortaya çıkmadan ihtiyaçtan fazla bir ödeneğin özel hesaba aktarıldığı ifade edilerek bu eleştiri konusu yapılmış.

Bir de kurumun hizmet binasıyla ilgili bir eleştiri var. Hizmet binasının muhasebe kayıtlarına alınmadığından bahsederek “Bakanlığa tahsisli hizmet binasının adı geçen mevzuat hükümleri çerçevesinde fiili envanterinin yapılarak muhasebe kayıtlarına alınması gerekliliği devam etmektedir.” Anladığım kadarıyla daha önceki yıllarda da ifade edilmiş bir eleştiri. Bunun dışında birkaç tane çalışanlara yönelik eleştiriler de var. Bunları da dikkate almanızı bekliyoruz.

Bu düşüncelerle bütçelerinizin hayırlı olmasını diliyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Açikkapı...

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Başkanım, çok kıymetli Bakanım, Avrupa Birliği Bakanlığımızın çok kıymetli bürokratları, yöneticileri, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok kıymetli üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, bugün Fırat Kalkanı harekâtında ve Adana'da meydana gelen hain saldırılar sonucu Hakk'a yürüyen bütün şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyorum. Ailelerine ve milletimize sabırlar diliyorum.

Ayrıca, bugün 24 Kasım Öğretmenler Günü. Bütün öğretmenlerimizin gününü tebrik ediyorum.

Tabii, Avrupa Parlamentosunun bugün almış olduğu tavsiye kararı bizler için, ifade edildiği gibi, yok hükmündedir, ölüdür. Zira, varlık sebepleri kan dökmek olan, varlıklarını kanla besleyen ve onlara kucak açanların almış oldukları kararlar, bu ülkelerin tarihlerine bir kara leke olarak geçmiştir. Avrupa lobiciliğinin oyuncağı hâline gelen Avrupalı devletler, bu oyunun farkına varmak durumundadırlar.

Avrupa Birliğinde Brexit'le aslında geleceğe dönük yeni bir yol haritasının başladığını görüyoruz. Avrupa'da, Sayın Bakanımın ifade ettiği gibi, uluslararası kurumlar ile ulusal kurumlar arasında bir iletişim eksikliğinin olduğu da görülmektedir. Ciddi bir tartışma dönemindeyiz. Brexit'le İngiltere'nin

Birlik içerisinde çıkması, Birliği tartışmalı hâle getirme noktasındadır. Sayın Bakanımızın da yine ifade ettiği gibi, İngiltere Birlik içerisinde imtiyazlı durumuna rağmen böyle bir karar vermiştir. Bundan sonraki süreç tabii ki yakinen takip edilecektir. Avrupa'daki aşırı sağın ırkçı bir anlayışla büyümesi, Türkiye karşıtlığı, İslamofobi dünyada ciddi bir tehlike hâline dönüşmektedir. Bu da dikkatle takip edilmesi gereken bir durumdur.

Avrupa Birliği, 15 Temmuz gecesi zaten sınıfta kalmıştır. Avrupa ülkelerinin birçoğu, âdeta Türkiye karşıtlarının, FETÖ'cülerin, PKK'lıların, sığınağı hâline gelmişlerdir. 15 Temmuz işgal girişimi sonrası Avrupa'nın bildirimlerinde taraflara itidal tavsiyesi, Mısır'da Sisi darbesindeki bildiriye hatırlatmıştır, yine Bakanımızın ifade ettiği gibi. Türkiye, Mısır değildir; Türkiye Cumhuriyeti, kurucu liderimiz Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın ifade ettiği gibi, bir çadır devleti de değildir. Bu bildiri, aslında ne ahlaki ne de vicdani bir bildiri olmaktan öteye geçememiştir; alçak bir bildiridir, bunu açıklıkla ifade etmek gerekir. Charlie Hebdo'daki tablo maalesef Türkiye'de sergilenememiştir. Fransa'da, Belçika'da, Avrupa'da herhangi bir ülkede veya Amerika'da meydana gelen terör saldırılarında ortaya konulan hassasiyet, Türkiye'de maalesef ortaya konulamamıştır. Canlı bombalarla, araçlarla yapılan bombalı saldırılarla, el yapımı bombalarla yüzlerce vatandaşımızın, güvenlik güçlerimizin şahadeti maalesef Avrupa ve Amerika'nın vicdanını bir türlü rahatsız etmemiştir.

Suriye ve Irak'tan ülkemize 3 milyonu aşan göç dalgası karşısında Avrupa devletleri kendi insanlıklarını âdeta unutmışlardır, bu yükü paylaşmaktan hep kaçınmışlardır. Avrupa insani yardımlarının nerelere harcandığını yine Sayın Bakanımız çok güzel bir şekilde ifade etti. Oysa bizim medeniyetimiz, tarihimizden aldığımız, inancımızdan aldığımız ahlaki değerlerle bizler gittiğimiz coğrafyalara gönül köprüsü kurarak oralarda insanlık değerini yücelten anlayışımızla, bu coğrafyalarda yaşayanların kendi kendilerini idame ettirebilecekleri bilgi, beceri ve çalışmaları sağlayan anlayışımız bugüne kadar ortaya konulmuştur.

Türkiye'yi hafife alanlar, bu ülke insanının tarihini iyi okumak zorundadırlar. Avrupa Birliği de bunu iyi okumak zorundadır. Türkiye'yle ilgili cehaletlerini bir an önce gidererek akliselimi yakalamak durumundadırlar. Aslında demokrasi anlayışlarının güçlü olduğunu iddia edenler, ABD seçimlerinde Başkan Trump'ın milyonlarca ABD'linin tercihiyle Başkanlığı kazandığını dahi görmezden gelmektedirler.

Avrupa Birliği ülkeleri, Türkiye'de meydana gelen terör eylemlerinde Türkiye'ye destek vermek yerine terör örgütlerine destek vermekten vazgeçmelidirler. Türkiye'de meydana gelen olayların yüzde 1'i dahi Avrupa'da meydana gelse Avrupa'nın alacağı tedbirlerin neler olabileceğini herkesin kendi kendisine sorması gerekir. 911 kilometre Suriye, 384 kilometre Irak sınırımızın olduğu bir coğrafyada, özellikle Suriye ve Irak'taki acı ve göz yaşının müsebbibi olan terör gruplarına medeni geçinen ülkelerin destek vermekten bir an önce vazgeçmeleri gerekmektedir. Avrupa şunu çok iyi bilmelidir ki Türkiye, kökü mazide olan, güçlü bir devlettir; hiçbir oyun, hiçbir entrika Türkiye'yi büyütmekten, gelişmekten alıkoymayacaktır. Türkiye artık üzerinde istenildiği zaman ameliyat yapılabilen bir ülke olmaktan çok öteye geçmiştir.

Kurucu liderimizle birlikte, Sayın Recep Tayyip Erdoğan'la birlikte bölgesinde ve dünyada Türkiye, gücünü artırmaya devam edecektir. Türkiye dünya insanlığının daha huzurlu, daha güvenli, daha barış içerisinde yaşaması için çalışmalarına devam edecektir. Fasılların açılıp arzulanana noktaya ulaşılması elbette ki faydalı olacaktır ancak gerekirse fasılların kapatılmasının da bizler için bir seçenek olduğu gözden kaçmamalıdır.

Avrupa demokrasi anlayışını yeniden revize etmek durumundadır. Terör örgütlerine kucak açmak demokrasinin o ülkeler için intiharıdır. Terör örgütleri bugün sığındıkları ülkeleri de mutlaka ısıracak ve gerçek yüzünü mutlaka göstereceklerdir. Avrupa, “keşke” dememek için aklını başına almak durumundadır.

Bu duygu ve düşüncelerle 2017 bütçemizin Bakanlığımıza, ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyor, hazıruna saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Açıkkapı, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Bekaroğlu...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu Avrupa Birliği beni hiç ilgilendirmezdi. AB'nin sorunlarını, nihai hedeflerinin gerçekleşmeyeceğini, hedeflerinin saptığını yıllar önce görmüştüm ve söylemişim, söylüyordum. 2000'lerde Türkiye'de “Avrupa Birliği Türkiye ilişkileri ne olacak?” diye sorulurken ben, esas “AB ne olacak?” diye sorduğumda arkadaşlarım bana tuhaf tuhaf bakmışlardı. Ama, yine ilgileniyorum Avrupa Birliğiyle, AB'yle ilgileniyorum. Niye ilgilendiğimi biraz sonra söyleyeceğim.

Önce, Avrupa Parlamentosunun vermiş olduğu kararı kabul edilemez bulduğumu ifade etmek istiyorum. Gerçekten, Türkiye'yi bir şekilde günah keçisi hâline getiriyorlar kendi iç sorunlarını görmeden; bunların hepsinin farkındayız, haksızlık olduğunu ifade ediyoruz. Avrupa Birliği sürecinde de Türkiye'ye dünya kadar haksızlık yapıldığını, gerçekten süreçten, yönelimlerden çekilerek Kıbrıs gibi değişik tıkaçlarla Türkiye'yi durduklarını biliyoruz. Avrupa Birliğinin hazmetme kapasitesinin ciddi bir sorun olduğunu biliyoruz. Avrupa Birliğinin kendi içindeki sorunları da Sayın Bakan anlattı, çoğuna da katılıyorum.

Vize serbestisi ve bu geri kabul anlaşması sürecinde yapılanların da farkındayız. Ama, bütün bunlara rağmen Avrupa Birliği sürecini yani bu çıpayı önemsemediğimi ifade etmek istiyorum.

Sayın Bakan, “Türkiye'nin Avrupa Birliği sürecinde ilerlemeler olurken işte, gazeteciler, 500 gazeteci vardı; 450'si İslam dünyasından, Arap dünyasından gelmiş gazetecilerdi.” dedi. Evet, katılıyorum, o İslam coğrafyasının, Arap dünyasının demokrasi güçleri, gerçekten adaletsizlikler, diktatörlükler altında bunalan demokrasi güçleri Türkiye'nin Avrupa Birliğine yönelişini çok heyecanla karşılamışlardı. Bu, sadece Türkiye için değil, kendilerine de çıpa olacağına, Türkiye'de -tırnak içinde söylüyorum- İslamcı ya da muhafazakâr bir iktidar döneminde bu Avrupa yönelişinin, demokrasinin gelişmesinin bütün bu coğrafyaya domino etkisi yapacağına ve kendileri için çok önemli gelişmelere sebep olacağına inanıyorlardı; buna ben de defalarca şahit oldum.

Şimdi, geline bu nokta, gerçekten bir hayal kırıklığı gibi görünüyor ve herkes aynı şeyleri söylüyor. Bakın, Sayın Bakan, yani Türkiye'nin sıkıntılarının farkındayız, Türkiye'nin etrafında olup biten her şeyi görüyoruz. Terörizm var, terör var, PKK terörü yıllardan beri devam ediyor; DEAŞ tartışılır nasıl oldu, ne oldu; Suriye'deki hatalarımız, sevaplarımız, günahlarımız; bunların hepsi tartışılabilir. En son bir darbe saldırısıyla karşı karşıya kalındı; bu da tartışılabilir, tartışacağız da bunu, nasıl oldu, niye oldu; bunların hepsini konuşacağız.

Bu arada yeri gelmişken bugün Sayın Cumhurbaşkanının “FETÖ'yle ilgili bildiklerimi anlatmayacağım, ileride belki bir kitap yazarım.” demesini de anlayamadığımı burada ifade etmek isterim.

Bölgedeki durumu da biliyoruz, bölgedeki vekâlet savaşlarının, bunun Türkiye'ye yansımalarının, bunların hepsinin farkındayız. Türkiye'nin ekonomisinin orta gelir tuzağında saplanıp kalmasını, bunların da hepsini biliyoruz; bunları bilmemek mümkün değil. Şunu da biliyoruz: Artık dünyanın her zamankinden daha çok terörü, hatta insan hakları konusunu uluslararası ilişkilerin birer enstrümanı olarak kullandıklarının farkındayız. Yani, bu devletler birbirlerine karşı terörü de bir enstrüman, bir araç olarak kullanıyorlar; bütün bunları biliyoruz. İşte, Avrupa Birliği süreciyle ilgilenmemim tam da şeyi burada.

Adalet ve Kalkınma Partisi, işte, 2000'li yıllarda başlarken, kurulduğunda daha seçim olmadan, iktidara gelmeden, o zaman Genel Başkanı idi, daha seçilmemişti Sayın Erdoğan; Çankaya Köşkü'nde Ahmet Necdet Sezer'in Başkanlığında yapılan bir toplantıdan çıkarken şöyle bir açıklama yaptı, Adalet ve Kalkınma Partisi yeni bir partiydi, siz de yanındaydınız muhtemelen Sayın Bakan, şöyle bir şey söyledi: "Biz, Avrupa Birliğini medeniyet yolunda ateşlenen yeni bir roket olarak görüyoruz." diye bir açıklama yaptı; onu hiç unutmuş değilim.

Şimdi, değerli arkadaşlarım, Sayın Bakanım; o günlerde yine, şimdiki Cumhurbaşkanının bir sözü var: "Yani, Avrupa Birliği ne yapar, ne eder bizi ilgilendirmez. Netice itibarıyla Türkiye Avrupa'ya girer, girmez bizi ilgilendirmez. Yaparız Ankara kriterlerini, yolumuza devam ederiz." dedi Sayın Bakanım.

Şimdi, siz, "Yeniden gözden geçireceğiz, Türkiye artık bu süreci bu şekilde yönetemez." Yani, kimse yönetemez bu süreci. "Dolayısıyla, Türkiye'nin Avrupa Birliği ilişkileri yeni bir döneme girmiştir, yeni yöntemlere ihtiyaç var." diye bir şey söylediniz. Bunu mu kastettiniz bilmiyorum.

Şimdi, bakıyorum, Avrupa Birliğiyle ilgili devam eden bu süreçte, katılıyorum, fasıllar açılmadan önümüze şey bu "Evet, açamıyoruz çünkü sizin insan haklarıyla ilgili şu problem var, terörle mücadelede şu probleminiz var, şurada bu probleminiz var." falan diyorlar ve bizi durduruyorlar. Bunlar açılınca da Kıbrıs çıkıyor önümüze ve bir şey yapamıyoruz. Doğru yani bunların hepsi de doğru. Fakat, şöyle bir şey var: Türkiye'nin Avrupa Birliği ilerleme sürecinde yazılan raporlardaki konulara da bir göz atalım. Yani, Türkiye'yle ilgili söylenenler doğru mu, yanlış mı? Hiç Avrupa olmasın, oturup konuşalım.

Adalet ve Kalkınma Partisi hükümetlerinin işte, 2002'den başlayıp 2010'a kadarki yönelimleri, hedefleri konusunda, her alanda ama ekonomiden demokrasiye, hukuk devletinden insan haklarına kadar bir tıkanıklığı yaşıyor mu, yaşamıyor mu? Biz sanki öyle bir şey yaşıyor diye düşünüyoruz. Türkiye, artık o yıllarda... Türkiye için siz de ifade ediyordunuz, Hükümetin değişik yetkilileri de söylüyordu, yumuşak gücünden söz ediyorlardı. Bu yumuşak güç de gelişmiş ekonomiydi; komşularla iyi ilişkilerdi, sıfır sorun, ara buluculuk rolüydü; gelişen demokrasisiydi, hukuk devletiydi. Hele hele yani İslam dünyasının bir parçası olarak, Avrupa'ya da yönelen bir ülke olarak bunların çok önemli şeyi olduğu, Türkiye'nin yumuşak gücü olduğu, Türkiye'nin ne yaparsa bunlarla yapacağını söylemişti, söylüyordu ve çok da haklıydı ve yapıyordu da. Yani, Türkiye önemli şeyler yapıyordu. Nitekim, demokrasiyle ilgili, hak ve özgürlüklerle ilgili hiç haksızlık yapmıyoruz size Sayın Bakan, o dönemde çok sayıda işler yaptınız. Ekonomide dünya konjonktürü böyleydi, işte, dünyada likidite şöyleydi, böyleydi her neyse bu da sizin şansınız. Ama, işte Türkiye'de kişi başına düşen millî geliri işte, 3 bin dolarlardan, 2.700 dolardan alıp 10 bin dolarlara kadar çıkardınız, şimdi geriye döndünüz. Bunları da size teslim ediyoruz, yaptığımız şeylerdir.

Ancak, her alanda bir duraklama var Sayın Bakan. Yani, bu 15 Temmuz müdahalesi olmuş da ortaya çıkmış değil, her alanda. İşte, biz günlerden beri burada ekonomiyi konuşuyoruz. Hatta bütçe görüşmeleri başlamadan önce teşviklerle ilgili getirmiş olduğunuz torba yasalardan başlayarak burada ekonomiyi görüşüyoruz; görülen şey bu. Hükümet, Adalet ve Kalkınma Partisi Hükümeti bir patlamış havuz, gidiyor ve elleriyle durdurmaya çalışıyor, işte teşviklerle, şunlarla, bunlarla. Burada oturdu,

yıllardan beri gerçekten, işte dünyadaki likidite fazlası, konjonktürel durumlar bunlardan istifade ederek “İyi gidiyor.” dedi ve gerçekten yapılması gerekli, çok yapısal, önemli ekonomideki tedbirleri almadı; hâlâ da almıyor, hâlâ da palyatif birtakım tedbirlerle işi geçiştirmeye çalışıyor. Dolayısıyla, ekonomimiz ciddi bir şekilde kırılğan hâle gelmiştir. “Yok, böyle değildir, dolar ne olursa olsun; dolsa ne olur, dolmasa ne olur? Efendim, Avrupa, işte uluslararası kredi derecelendirme kuruluşlarına verirsın üç kuruluş fazla istendiğin gibi rapor yazarlar, onlar da kim oluyor.” falan, öyle değil yani, işler öyle değil. Bu sistemin içinde Türkiye gidiyor ve bütün bunların maliyeti dolarda 1 kuruş oynama, işte Türkiye ekonomisine 2 milyar, 3 milyar zarar veriyor; bütün bunları görüyoruz ve burada ciddi bir sıkışma var.

Demokrasiyle ilgili de yönelimlerde bir bozulma var. Evet, yani başkanlık sistemine her şeyi bağlamışsınız, öyle görünüyor. Burada konuşan arkadaşlarımız da “Evet, birtakım sorunlar var ama başkanlık sistemi gelince bütün bu sorunlar çözülecek.” falan dedi. Başkanlık sistemi Hükümet sistemidir, bunlarla çözülecek bir şey yok. Biz, demokrasiyi ne yapıyoruz, nasıl bir demokrasi kuruyoruz? Bu soruya artık Adalet ve Kalkınma Partisi bir cevap vermiyor, mevcut hâlinde bile demokrasinin işlemlerini engelliyor. Darbe girişimi ve OHAL’de bu konuyla ilgili ciddi bir problem olarak -“Avrupa şöyle demiş, böyle demiş”le ilgili değilim- ortaya çıktı. İşte, yasama, yürütme, yargı diyoruz. Yasamanın yapması gerekli şeyi OHAL’de kanun hükmündeki kararnamelerle çözüyorsunuz. Öyle görünüyor ki nasıl Avrupa devletleri Amerika olağanüstü hâl devletine doğru evriliyorsa Türkiye’de sanki olağanüstü hâl devletine doğru evriliyor Sayın Bakanım. Yani, kalkıyorsunuz, işte...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

(Oturma Başkanlığına Kâtip Emine Nur Günay geçti)

BAŞKAN – Ek süre veriyorum.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bir zahmet...

Kanun hükmünde kararnamelerin niçin çıkacağını Anayasa çok açık yazmış; konuyla ilgisi... Ama, siz kalkıyorsunuz rektör atamalarını bile kanun hükmünde kararnamelerle yapıyorsunuz. Başkanlık falan tartışmaları... Son zamanlarda esen rüzgâra baktığımız zaman, “Adalet ve Kalkınma Partisi Türkiye’de nasıl bir demokrasi kuracak, gerçekten buradan uzaklaşıyor mu?” sorusu ciddi bir şekilde ortada duruyor.

Evet, “FETÖ” diye bir terör örgütü darbe teşebbüsünde bulundu, Türkiye demokrasisine saldırdı, neredeyse iç savaş çıkaracaktı; doğru bütün bunlar. Bütün bunlarla mücadele nasıl edilir? Nedir yani burada bir devlet olmanın avantajı nedir? “Hukuk içinde mücadele etmektir.” Hayır. Binlerce, yüz binleri geçen insanı hiçbir şekilde yargı yolu açık olmadan görevinden uzaklaştırıyoruz. “Efendim, bunlar darbe yaptılar.” Ya, bunlar darbe yaptılar, evet, böyle bir şey var da kim darbe yaptı, kim silah kullandı, nasıl yaptı, öğretmen de mi yaptı? Yani böyle çok ciddi sorular var ve bu sorulara cevap verilemiyor. Yani, bırakın, Avrupa Parlamentosunun ne dediği bizi hiç ilgilendirmiyor ama Türkiye’de demokrasiyle ilgili, hukuk devletiyle ilgili, hak ve özgürlüklerle ilgili çok ciddi endişeler var.

Öte tarafta, yürütülmekle olan kimlik siyaseti dolayısıyla -Sayın Bakanım, bu konuları siz çok iyi bilirsiniz- Türkiye’de müthiş kutuplaşma var. Bu kutuplaşmadan gerçekten demokrasi, barış falan çıkmaz Avrupa Birliğini bir tarafa bıraktık. Allah korusun, yani yaşıyoruz, toplum içinde görüyoruz, her an bir şekilde patlayacağız; böyle bir durumla karşı karşıyayız. Ve bu ayrıştırıcı ve kutuplaştırıcı dil maalesef ve maalesef siyasetin en tepesinde kurulu Sayın Bakanım, her gün, her gün kuruluyor. İnsanların gerçekten bir ayrımcılık olduğuna dair ciddi endişeleri var.

Öte yandan, Türkiye’de maalesef “çözüm süreci” dediğimiz süreçte de başarılı olmadınız, bir sürü yanlışlar yaptınız, neyse onları ayrı bir zaman tartışırız. Ama, Türkiye iç barışı kuramamıştır. Yani, şu anda terörle mücadele devam ediyor ama terörle mücadele her şeyin bahanesi olmaya başlamış Sayın Bakanım. Geçmişte demokrasi konusunda, özgürlükler konusunda talepler ilettiğimizde sürekli olarak karşımıza şöyle çıkarlardı: “Ama tamam siyasi partiler kapatılmasın. Demokraside siyasi parti mi kapatılır?” diyorduk, “Tamam, haklısınız, bu şekilde düzenlemeler yapacağız ama ne yapalım ülkede terör var, işte bölücü partiler de geliyor, şunlar da geliyor.” Sürekli şekilde bunun bahanesi olmaya başlamıştı. Terörle mücadele ve Türkiye’nin iç barışının tesis edilmesi yasakçılıkla falan olmaz. Terörle mücadelede başarılı olmamız Türkiye’de demokrasiyi geliştirmemiz, ekonomiyi geliştirmemiz, hukuk devletini bütün gerekleriyle yerine getirmemiz, hak ve özgürlükler konusunda yeni yeni kazanımlar elde etmemizle mümkündür. Ama, tam farklı bir yola girdiniz ve yıllardan beri, 1980’lerde, 1990’larda, 2000’lerde söylenen şeyi söylüyorsunuz; gelen bütün bakanlar, güvenlikle ilgili bakanlar bize şunu söylediler: “Son teröristi öldürene kadar, kökünü kazıdık, kazıyoruz.” falan. Sayın Bakan, bilirsiniz, herkes biliyor, bana kızabilirsiniz, teröre ilişebilirsiniz, bunu da sık sık yapıyorlar, “Ha, terörü savundu.” falan diyorlar. Hayır, Sayın Bakanım, hiçbir ülkede böylesine bir sorun -Kürt sorununu kastediyorum- sadece terörle mücadeleyle, son teröristi öldürerek çözülemez, çözülmemiştir, böyle bir şey yok; böyle bir şey olsa tamam, biz de sizi destekleyeceğiz, biz de ülkenin bütünlüğünden yanayız, milletin birliğinden yanayız ama böyle bir şey olmuyor.

Evet, sabrınızı biraz şey yaptım. Son bir konuya gelip bırakıyorum. Gannuşi örneğini verdiniz Sayın Bakan, müthiş bir örnek verdiniz, çok doğru şeyler söylediniz. Gannuşi neredeyse Usame Bin Ladin’i durduyordu. Ama, ondan önce Usame Bin Ladin Türkiye’de durdurulacaktı Sayın Bakanım. Bütün dünyanın beklentisi buydu. İslam ve demokrasi uyusabilir, Türkiye’de bunun bir örneği muhafazakâr, tırnak içinde, İslamcı bir partinin eliyle bu mümkündü ama bu olmadı. Görüntünüz şudur: Giderek bir totalitarizme doğru evrilme var, buraya doğru gidiyorsunuz. Farklılıkları yok sayan, eğitim politikanızda, kültür politikanızda, bütün politikalarda böyle bir gidiş var ve bu insanları, herkesi ciddi bir şekilde rahatsız ediyor. Dünya ne diyor, Avrupa ne diyor hiç ilgilenmiyorum. Evet, Gannuşi önemli bir şey söyledi, dedi ki... Bakın arkadaşlar, Gannuşi’nin partisi biliyorsunuz Tunus’ta İslamcı parti -Arap Baharı orada başladı- iktidara geldiler, Anayasa yaparken tek başına güçleri yetiyor olmasına rağmen, diğer partileri, sendikaları, toplumsal muhalefeti kattılar, birlikte anayasa yaptılar. Sonra kendi eliyle serbest seçime gitti ve rakibi partiye kaybetti, kaybettiği gün dedi ki: “Evet, bizim parti Nahda kaybetti ama Tunus’ta demokrasi kazandı. Çok önemli bir iş yaptık.” Siz bunu demiyorsunuz, asla ve asla aklınızın ucundan muhalefette olmak geçmiyor ve bu bizi ürkütüyor, bu herkesi ürkütüyor Sayın Bakan. Yani, hele 7 Hazirandan sonraki gelişmelerden sonra “asla ve asla iktidarı bırakmazlar...” Elbette iktidarı millet bıraktıracak. Yani biz buraya geldik Sayın Bakanım, sabaha kadar oturduk, o bombaları yedik yani ben yirmi otuz saniyeyle kurtuldum, ölebilirdim bir arkadaşımınla beraber, onu demiyorum. Ama böyle bir görüntü var. Dolayısıyla, Avrupa Birliğinin canı cehennem, ne yaparsa yapsın ama Türkiye nereye gidiyor, bizim çocuklarımız nereye gidiyor? Benim çocuklarım var, torunlarım var, nereye gidiyoruz? Bakın yaşım 60’ı geçti ve böyle evet, iyi bir yere geldik, güzel bir mücadele verdik, Türkiye’de iç barış da kurulacak, her şey güzel olacak diyemiyorum Sayın Bakanım. Siz diyebiliyor musunuz? Diyemezsiniz yani gerçekten diyemezsiniz.

Son bir öneride bulunayım ve bitireyim. Sayın Bakanım, bakın buradaki muhalefet partileri, HDP dâhil, hepsi bu milletin oylarıyla seçilmiştir. Bunları seçenlerin hepsi millettir yani “Bize oy veren millet, öbürleri illet...” Hepsi millettir. Bu partiler, bu Parlamento, gerçekten Türkiye’de demokrasinin gelişmesini istiyorlar. Her şeyi siz bilemezsiniz, birçok şeyi bilebilirsiniz ama ortak akıl var. Bakın Sayın Bakanım, iktidar bozuyor, mutlak iktidar dahi çok bozuyor. Siz bütün bunları biliyorsunuz. Ortak

akıldır aslanan yani gelin, bu meseleleri OHAL'le bir yerlerde çözmeyin, Parlamenteoya sorun, bunları konuşalım, tartışalım ve Türkiye bizim ülke, bu ülke bizim ülke. İş işten geçmiş değil. Sizin yapacağımız, sizin uzatacağınız bir elle muhalefeti ve toplumsal muhalefeti de... Böyle bir yöneliminiz vardı Sayın Bakanım, herkesi topluyordunuz, bütün farklı kesimlerle oturuyordunuz, konuşuyordunuz, müzakere ediyordunuz ve kararlar alıyordunuz; buraya dönün. Yoksa bu gidiş gidiş değil değerli arkadaşlarım.

Hiç olmaz demeyin. Bakın, on sene, on beş sene evvel ben Suriye'yi çok gezdim, defalarca gittim, aylarca kaldım. Hiç kimse Suriye'de, Halep'te, kapalı çarşıda gezerken "Bu ülkede üç sene sonra bir iç savaş olacak ve insanlar mezhep üzerinden, kimlik üzerinden birbirlerini boğazlayacaklar."kimsenin aklının ucuna gelmezdi. Olabilir böyle şeyler Sayın Bakanım ve bütün sorumluluk, en önemli sorumluluk size ait. Biz muhalefet olarak, herkes, sizin uzatacağınız eli tutmaya hazırdır. Uzatmazsanız çok tehlikeye gidiyor. Avrupa Birliği ne olursa olsun ama Avrupa çıpasını da önemseyeceğinizi de ifade ederek sözlerimi bitiriyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Bekaroğlu.

Buyurun Sayın Durmaz.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, değerli milletvekillerimiz, Sayın Bakanım, kıymetli bürokratlarımız, basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ülkemiz siyasi ve ekonomik bir çıkmaza girmiş durumda. Toplumdan kopuk siyaset anlayışının halkın direncine rağmen sürdürülmesi mümkün değildir. Halka rağmen siyasi dayatmalarda bulunanlar halkın beklentilerine yanıt vermekten uzak politikalarda ısrar ettikçe de birtakım yanlışlar ortaya çıkmakta ve bu yanlışların üzerine inşa edilmiş geleceğimiz de sıkıntı yaşamaktadır. Avrupa Birliğiyle ilişkilerin geldiği düzeye kadar akılsel bir siyasi yol ve rota ortaya koymadık ve yüce Meclis çatısı altında çok değerli önerilerin de çok dikkate alınmadığına tanık olduk.

Sayın Bakanım, sizi heyecanla dinledik, hani derler ya "Söyledikleriniz doğru ama yaptıklarınız yanlış." diye. Yani söylediğiniz doğruların yapılışındaki usul ve adaptada bu ülkenin epeydendir yok olan diplomasi geleneğini yeniden bu dinamizm ve bu enerjiyle hayata geçirmeniz lazım.

Avrupa Birliği üyelik müzakerelerinin dondurulmasının tartışıldığı bu noktada, sorumluluk makamlarında duranların yanıtı "Bu oylamanın kıymeti yoktur:" olamaz ve olmamalıdır. Kaldı ki kontrolden çıkan döviz artışı, piyasadaki durgunluk ve kriz belirtileri bu açıklamaların ve oylamaların denilenin aksine ülkemizin geleceği açısından gayet kıymetli olduğunu gösteriyor.

Ne yazık ki bugün ülkemiz açısından talihsiz bir nice olaya da tanık olduk: Adana'da yapılan bombalı saldırı, Suriye operasyonunda verdiğimiz şehitler ve son olarak, Avrupa Parlamentosunun Türkiye ile üyelik müzakerelerini geçici olarak durdurma kararını alması. Öncelikle bu vatan için canlarını feda eden kahraman Türk Silahlı Kuvvetlerimize ve Adana'daki hain saldırıyla şehit olan yurttaşlarımıza Cenab-ı Hak'tan rahmet, yakınlarına da acil şifalar diliyorum.

Bugün Avrupa Parlamentosunda yapılan oylamanın resmî bir bağlayıcılığı yok, daha çok sembolik bir oylama ama biliyoruz ki bunun siyasi, sosyal ve ekonomik bir bedeli de yakın gelecekte olacak. İhracatımızın yarısından fazlasını AB ile yaptığımız düşünülduğünde, ortaya çıkacak olumsuz tablunun ülkemiz ekonomisi ve refahına da bir darbe vuracağı kaçınılmazdır. Ülkemizin meşakkatle, büyük özveri ve çabalarla geldiği Avrupa Birliği müzakere sürecinin bu noktaya gelmesi tam bir başarısızlık

örneğidir ve sorumluluk makamında olanların da milletimize bunun mutlak hesabını vermeleri gerekmektedir. 5 milyona yakın yurttaşımızın o coğrafyada yaşadığı göz önüne alındığında durumun vahameti daha da ortadadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan “Türkiye’nin Şanghay Beşlisi içinde yer alması çok rahat hareket etmesini sağlar” diyor. İhracatımızın yüzde 3’lük bir oranına sahip olan Şanghay Beşlisine göz kırpmak bu ülkeye bir şey kazandırmaz. Krizin kapısında olan ülkeyi daha büyük bir krize mi sokmak istiyorsunuz? Bugün Avrupa Birliğiyle ilişkileri askıya almayı konuşurken ekonomimizle entegre ve ihracatımızın yüzde 48,5’lik oranını yaptığımız bir birliğe sırt dönmek bu ülkeyi felakete sürüklemektir. Gelirimizi, ekonomik kalkınmamızı bağladığımız bir pazara sırtımızı dönüp yüzde 3’lük bir pazara geleceğimizi bağlamak üretim yapamamak demektir. Bu büyük bir yanıltır, tarihte de bu yanlış yerini alacaktır.

Türkiye’nin ihracatında Avrupa Birliği payı 2014 yılında yüzde 43,4, 2015’te yüzde 44,4; yine 2016’ya girerken yüzde 48,5. Bu orana hiçbir ülke grubu yaşamıyor. Örneğin İslam İşbirliği Teşkilatına üye ülkelere yaptığımız ihracatın toplam ihracat içindeki payı 2014 yılı itibarıyla yüzde 30,8; 2015 yılında yüzde 29,7; 2016’da ise yüzde 28,3 olabilmıştır. Türkiye’nin ithalatında Avrupa Birliğinin payı 2014 yılında yüzde 30,6, 2015’te yüzde 37,9; 2016 yılında yüzde 38,9. İslam İşbirliği Teşkilatına üye ülkelerden yaptığımız ithalatın toplam ithalatımız içerisindeki payı (petrol ithal eden bir ülke olmamıza karşın) 2014’te yüzde 12, 2015’te yüzde 10,8 ve 2016’da ise yüzde 11,2 düzeyindedir. 2002 yılından bu yana Türkiye’ye gelen doğrudan yabancı sermaye tutarı toplam 136 milyar dolardır. Bununun 101 milyar doları yani yüzde 74,5’i Avrupa’dan gelmiş. Yakın ve Orta Doğu ülkelerinden gelen doğrudan yabancı yatırım 16 milyar dolar tutarındadır. Bunun toplam yatırım içindeki payı da yüzde 11,7’dir.

Elbette Avrupa da Türkiye kararını bütünlüklü olarak ortaya koymalıdır. Türkiye, sadece Sayın Cumhurbaşkanı ya da AKP hükümeti değildir. Bu ülke çağdaş, demokratik Türkiye Cumhuriyeti’dir. Türkiye’de antidemokratik uygulamaların ortadan kalkması ve insan hakları alanında gelişim sağlanması için Avrupa Birliği sürecinin önemi büyüktür. Bu yüzden AB’den çıkacak karar Türkiye’de çağdaş demokrasiyi savunan her yurttaş için ceza olacaktır. Ve dilerim ki Avrupa’dan çıkacak her karara karşı bir ortak B planını hiç değilse beraber yapar ve hayata geçiririz.

Gümrük birliği ortadan kaldırılsa yatırım yapanlara ne diyeceksiniz? İşçiyi nasıl koruyacaksınız? Buna hazır mıyız? Avrupa’yla sürekli çatışmacı bir yola gitmenin anlamı ve bize kazandıracığı nedir?

Sayın Cumhurbaşkanı çıkıp tarımdaki durumun, işsizlikteki durumun ne kadar kötü olduğunu açıklıyor; “Bu ülke bu hâle gelir miydi?” diyor. Yahu bu ülkeyi bu hâle getiren, işsizliği yüzde 11’ler seviyesine çeken ve doları 3,5 liraya çeken bu ülkeyi on dört yıldır yöneten AKP iktidarı ve hükümetleridir, elbette ki sorumlusu sizsiniz.

Sayın Bakanım, Avrupa Birliği müzakereleri tamamen sonlanırsa, AB umudu yok olursa ne yapmayı düşünüyorsunuz? Net bir projeniz var mı? Kuşkusuz AB süreci sonlanırsa sadece Türkiye değil Avrupa da kaybedecektir. Bu gerçekliğin karşı tarafa anlatılması çok mu zordur? “Bugün Şanghay Beşlisine gireriz, AB ile ilişkileri bitiririz.” diyen Sayın Cumhurbaşkanı kısa bir süre önce AB sürecini, Cumhuriyetimizin ilanından sonraki en önemli çağdaşlaşma projesi olarak nitelendirip bu ülkeye sunmuştur. 64’üncü Hükümet Programında en stratejik hedef olarak AB sürecini ortak belirlediniz. Bu sürece olan inancınızı ve AB politikalarındaki kararlı duruşunuzu açıkladınız. AB bakanları sürekli değişiyor ama stratejiniz aynı. Daha bugün web sitenizde AB stratejik planını okudum. O gün söylediklerinizle bugün söyledikleriniz arasında dağlar kadar fark var. Bu büyük değişimin sebebi nedir? AB ilerleme raporunda çekince koyulan başlıklar gerçeği yansıtmıyor mu? İfade özgürlüğü

konusu, ayrımcılık, ötekileştirme, çevre politikaları, ekonomi ve bunun gibi birçok başlıkta koyulan çekinceleri tepkiyle karşıladınız ama Türkiye'nin gerçekleri bunlar Sayın Bakanım. OHAL sürecinin yarattığı tahribat azımsanacak gibi değil, darbe dönemlerini aratmayan olayları bir bir yaşıyoruz. Yani bu koşullarda ilerleme raporuna kızıp tüm gemileri yakmak devlet adamlığıyla bağdaşmaz.

17 Ağustos-17 Eylül tarihleri arasında açık kaynaklarda yer alan bilgiler ışığında gerçekleştirilen gözaltıların sayısı 50 binleri geçti. Kahrolası darbe girişimi sonrası çok sayıda işkence iddiası gündeme geldi. Gözaltındakilerin yakınlarının ve avukatlarının başvuruları, gözaltında sistematik işkenceyle karşılaştıklarını sık sık işaret edip benzeri konuları gündeme getirmeleri gerek ülkemiz içerisinde gerekse dış dünyada ülkemizin olumlu imajına kötü puan vermektedir. Gözaltı süresinin uzaması, ilk beş gün avukat görüşünün engellenmesinin özel bir önemi var. İnsan hakları kurumlarına yapılan başvurulardan anlaşıldığı üzere avukat görüşmelerinin on güne dek engellendiği...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Ek süre veriyorum Sayın Durmaz.

KADİM DURMAZ (Tokat) - ...durumları da söz konusudur. Son altı aylık zaman diliminde haber partaları 32 kez erişime engellendi, TV'lerin yayınlarına son verildi; medya kuruluşlarına kayyumlar atandı, 7 medya kuruluşuna kayyum atandı, 1 dergi hakkında toplatılma kararı verildi; gazeteciler gazetecilik faaliyetlerinden dolayı gözaltına alındı, yargılandı ve tutuklandı, bu süreçte onlarca gazeteci çeşitli suçlarla gözaltına alındı, 20'ye yakını da hâlâ tutuklu. 15 Temmuz sonrası Türkiye'de yaşananları yerinde incelemek için Ankara'ya gelen Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri Türkiye'nin bir travma geçirdiğini ifade etti. İnsan Hakları Komiseri hazırladığı eleştiri dolu raporda insan haklarının hiçe sayıldığını belirtti ve "Bazı tedbirlerle iç hukuk hiçe sayılıyor" dedi. Bu insan hakları ihlalleri yaşanırken AB ilerleme raporlarından ne çıkmasını bekliyorduk? AB yolunda ilerleyen bir Türkiye, insan haklarına, laik, demokratik cumhuriyete, eşitlik ve özgürlüklere gereken önemi vermeli, aksi uygulamalarını da bir an önce düzeltmelidir. Hamasi söylemlerle, efelemelerle ancak suyu aşındırabiliyoruz.

AB'nin ilkeleri var; o kapıya biz gittik, kabul edilmek için yıllarca çaba verdik, mücadele verdiniz ve vermeye de inat devam ediyorsunuz. Olmayınca, önce mülteciler üzerinden âdeta tehditlerle yol açacak çalışmalara, farklı yol almalara çaba sarf ettik. O tutmayınca, "Girmezsek girmeyiz." diyorsunuz. Hiç şüphesiz, AB sütten çıkmış ak kaşık değil. Yeri geldiğinde AB'nin politikalarını, ayrımcı tavırlarını da eleştirebiliriz, eleştirmeliyiz de.

Bize, ülkemize karşı yapılan yanlışların birlikte üstüne gidelim ama bu işin yolu bellidir: Müzakerelerle, siyasi etik ve nezaketle, diplomasi usul ve diliyle. Ülkede demokrasi ve hukuku hâkim kılarak yol alabiliriz ancak bunun dışındaki tüm yollar bu ülkeyi ve hedeflerimizi çıkmaz sokağa götürür. "Avrupa Parlamentosunda yapılan bu oylamanın kıymeti yoktur." diyorsunuz, sizin için demesi kolay. Yanlış söylemlerin, hatalı dış politikaların bedelini, doğrudan ya da dolaylı olarak ülkemiz öderken birilerinin yüksek perdeden meydan okuması, ahkâm kesmesi kolay ama uzun vadede bir ülke için kabul edilir değildir.

Daha önce Rusya'yla ilgili yaşanan krizin bedelini halkımız ödedi. Yeniden "Dostum Putin." desek de hâlâ tarımdan ihracata, ticarettten turizme kadar bu bedeli ödemeye devam ediyoruz. O zamanlar sağduyu çağrılarımıza kulak asılmadı. O günlerde yapılan hataları eleştirdiğimizde, ülkemizin çıkarları gereği Rusya'yla ilişkilerin yıpratılmaması gerektiğini söylediğimizde, birileri bize ahkâm keserek vatanseverlik dersleri vermeye kalkıştı. Şimdi ne oldu? O günlerde kırılan potların, atılan

yanlış adımların bedelini bir yıldır ödedik, ödemeye devam ediyoruz. Çiftçimizden ihracatçımıza, turizm sektörüne kadar birçok kesim bu hatalarımızın bedelini ödüyor, geleceğe de karanlık, kuşkuyla bakmaktalar.

Şimdi aynı basiretsizliğin AB'yle ilişkiler noktasında da yaşanmasına tanık oluyoruz. Hükümet ders almamakta, muhalefetin uyarılarını dikkate almamakta ısrarlı görünüyor.

Buradan tarihe not düşmek adına da olsa sizleri bir kez daha halkımızın menfaatleri, refahı, huzuru ve geleceği açısından uyarmayı, ortak akılla hareket etmeyi, yaşanan kriz noktasından Hükümeti sağduyuyla çıkmaya davet ediyoruz.

Yeniden engin diploması dili ve geleneğiyle doğru bir yol bulacağımıza inanıyor, 2017 bütçemizin ülkemize hayırlar getirmesini diliyoruz. Şahsınızda, Bakanlığınızda da başarılar diliyoruz Sayın Bakan.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Durmaz.

Buyurun Sayın Kandemir.

ERKAN KANDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Değerli Bakan, çok değerli hazırun; öncelikle, bütçemizin hayırlı olmasını diliyorum. Hemen sözün başında da hem Adana'da yaşanan hem Suriye'de yaşanan gelişmelerle ilgili başsağlığı diliyorum tüm milletimize.

Tabii, dünyada sıradışlıkların önce geçtiği bir tarihî dönemden geçiyoruz, önemli sınamalarla karşı karşıyayız. Sadece Avrupa Birliğinde değil, aslında tüm dünyada genel, dünyanın tarihî akışını içerisinde çok önemli günlerden geçiyoruz. Bugünkü karar, Avrupa Parlamentosunun almış olduğu karar, bir var oluş krizini uzunca zamandır kendi içinde yaşayan Parlatentonun geldiği son nokta aslında. Hemen sözün başında, Sayın Bakanınızın da ifade ettiği gibi, bunun kabul edilemez olduğunu kayıtlara geçmek isterim.

Nasıl bir dönemden geçiyor dünya ve Avrupa? Avrupa Parlamentosu niye böyle bir tıkanmayı yaşadı? Aslında, belki ilk sorulması gereken sorulardan bir tanesi bu. Hepimizin gördüğü ve tespit ettiği gibi, Avrupa'da yükselen zenofobi, İslamofobi, popüler sağ siyasi partilerin gittikçe alanlarını genişletiyor olmaları, aslında temelde bir itirazın vücut bulmuş hâli. Ben bu partilerin yükselişini, bu partilere oy veren seçmenlerinin İslamofobik olmaları ya da yabancı düşmanlığıyla ilintilendirilmesinin doğru olmadığını düşünenlerdenim. Bu, eksik bir okuma olur eğer böyle söylersek. Yükselen bu popüler ve milliyetçi akımın aslında içinde bir itirazı barındırdığını düşünüyorum. Mevcut sisteme, mevcut sistemin tıkanmışlığına dair bir itiraz fakat kendisini ifade imkânı bulamadığı için, aslında üçüncü bir dil arar iken tam da kendini mevcut düzenin tıkanmışlığının karşısında konumlandırın bu siyasi hareketlere akın ve onları tercih etmek durumunda kaldıklarını düşünüyorum bu partilere oy veren seçmenlerin.

İşte, tam burada, aslında Türkiye, bugüne kadar ki temel duruşuyla bu üçüncü dile çok önemli katkılar veren, bu üçüncü dili üreten bir ülke hâline geldi diye düşünüyorum. Hem itirazlarıyla hem de Türkiye'nin bugüne kadar ki dış siyasetten gelen bu karşı koymalar, bu sınamalar karşısındaki tavırlarıyla yani pratikleriyle, siyasi pratikleriyle tam da kendi medeniyetinin de topraklarından hareketle, kendi medeniyetinin değerlerinden hareketle yeni bir dili inşa etmekte olduğunu düşünüyorum.

Bunun birkaç ayağı var. Bir tanesi, en başta, insan merkezli siyaset üretmek. İkincisi, acılar arasında hiyerarşi kurmamak. Yani Charlie Hebdo meselesinde de aynı vicdanlı duruşun temsilcisi olmak ama Irak'taki ya da Suriye'deki meselelerde de en az Fransa'daki kadar hassas durmak, insanı merkeze alan duruşu siyasetin sahnesine taşıyor olmak.

İşte, burada hem Batı'nın hem Avrupa'nın bu gelgitler arasında tercihlerini yaparken sadece insan onuru ve insan vicdanını merkeze alan sınamalar değil, genel olarak kendisini konumlandığı yerdeki sıkıntıdan da kaynaklanan aslında bir tıkanmayla karşı karşıya Avrupa.

Üçüncüsü, Türkiye, insanlık vicdanını ve onurunu merkeze alıyor ve pratiklerinde de bunu gösteriyor. 3,5 milyon insanın bir ülkede misafir ediliyor olması, aslında bu insanlık sınavında, bu insanlık krizinde ne kadar doğru bir yerde durduğumuzu, adımımızı, ayağımızın merkezini ne kadar doğru bir yere koyduğumuzu göstermesi anlamında çok önemli. Niye çok önemli? Çünkü tam da karşısında Avrupa İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki en büyük duvarları örme, 300 bin insanı almama adına çitleri örmeyi konuştuğu, tartıştığı bir yerde Türkiye, siyasi pratik olarak çok vicdani ve onurlu bir yerde duruyor.

Dördüncüsü, cesur bir siyaset dili. Yani kolay ve konformist bir siyaset dili yerine, dış politikada sadece kendi önceliklerini, kendi menfaatlerini öncelikleyen bir anlayış yerine, insanlığın vicdani olma kaygısıyla sadece bu coğrafyanın meseleleriyle değil, insanlık kriziyle ilgili tüm meselelerle ilgili konformist olmayan bir dili inşa etmesi, cesur bir dili inşa etmesi ve itirazlarını bu dilinin merkezine koyması; aslında bu üçüncü dilin yani ne mevcut düzenin tıkanmış, çözüm üretmeyen ne de İslamofobik ya da xenofobik yabancı düşmanlığını merkeze alan o karşı duruşu ifade eden dil yerine, üçüncü bir dilin var olduğunu göstermesi adına Türkiye'nin bu virajda çok önemli bir görev üstlendiği kanaatindeyim.

Tabii, Avrupa Birliği, sadece Avrupa Birliği değil aslında Batı kendini norm belirleyici olarak görüp ve bu normları da mutlak tartışmasız tüm dünyanın ve insanlığın geldiği noktadaki en üst değerler olarak görürken ve bunu dikte ederken işte bu kendi içerisindeki kurumsal krizle hiç de öyle olmadığını -bu son rapor da bunun aslında son noktası- göstermiş oldu. Ben, doğrusu bu üstten bize had bildiren, üstten bir dille kendi normlarının mutlaklığından o kadar emin olup fakat pratiklerinde tam tersini yapan bu dilin Türkiye'nin üzerinde artık bir vesayet dili hâline geldiğine inananlardanım. Türkiye millî bir duruşla, evet, bugüne kadar Avrupa Birliği bizim demokrasi çitimizi yükseltmemiz anlamında, insan hakları ve hukukunu yükseltmemiz anlamında çok önemli bir referans kaynağı oldu ama geldiği yerde, bir vesayet kurumu hâline gelmesine müsaade etmemeli.

Onun için, az önce Kadim ağabey ifade etti, hiç katılmıyorum. Avrupa Birliği raporlarına kızıp Avrupa Birliğini toptan yıkmak, kenara koymak değil bu aslında; bu kadar indirgemeci bir şekilde değerlendirmemek lazım bunu. Bu bir itiraz; Avrupa Birliğinin geldiği noktaya bir itiraz, Avrupa Birliğinin Türkiye'yle kurduğu ilişkide o üstten had bildiren hâline bir itiraz, Avrupa Birliğinin kurucu değerlerinin tam da aksi istikametteki siyaset reflekslerine itiraz; aslında toptan bir itiraz. Bu noktada bu üçüncü siyaset dilini üretirken Türkiye, muhalefetiyle iktidarıyla hep beraber katkı vermek durumunda olduğumuzu düşünüyorum.

Bakın, bugünkü rapor, aslında bu kimlik krizinin vücuda gelmiş son adımı, son hâli. Brexit'le beraber başlayan kendi içindeki varoluşsal krizi zaten Avrupa Birliği bugün doruk noktasına taşımış oldu. Çok kıymetli buradaki bütün muhalefet temsilcileriyle beraber iktidar sınırları, yapılan bu işin ne kadar yanlış olduğunu ifade ediyorlar; çok kıymetli olduğunu düşünüyorum, çok önemli olduğunu düşünüyorum ama bir adım ileriye gidip şununla birlikte ifade ediyor olabilmeliyiz: Avrupa Birliğine, kendi özgün ve millî politikasını, millî egemenliğini merkeze koyarak üretmeye çalışan bir ülkenin; hemen yanı başında 2 tane "failed" devlet olan, yönetilemez devlet olan, hemen yine yanı başında ekonomik olarak çok ciddi sıkıntılar taşıyan 2 tane Avrupa ülkesini barındıran Türkiye'nin 15 Temmuzda tarihinin en büyük, en alçak darbe girişimini yaşamış bir ülkenin siyaset üretirken bu itirazlarını hep beraber yapıyor olması lazım. Avrupa Birliğinin durduğu yer eğer Türkiye için bir

vesayetin savunuculuğu noktasına gelmişse burada itiraz etmemiz lazım. İtiraz ettiğimiz şey, aslında bugün yazılan rapor değil sadece. Biz bu kimlik krizine itiraz ediyoruz. Mevcut düzenin ve mevcut anlayışın dünyaya vefa, adalet, eşitlik, dünyaya özgürlük getirmek yerine korumacı, kendini merkeze alan, acılar arasına hiyerarşi koyan, kendi güvenliği dışındaki her meseleyi ikincil bir hâle getiren anlayışa bir itiraz aslında.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERKAN KANDEMİR (İstanbul) - Dolayısıyla, bizim bu noktada, bugünkü rapora da Avrupa Birliği ilişkilerimiz de bu zaviyeden bakmanın makul olabileceğini düşünüyorum, Bakanlık bütçemizin hayırlı olmasını diliyorum. Sayın Bakanım, hayırlı uğurlu olsun inşallah.

Teşekkür ediyorum.

(Oturma Başkanlığına, Başkan Süreyya Sadi Bilgiç geçti)

BAŞKAN – Sayın Kandemir, teşekkür ediyorum.

Sayın Çam, buyurunuz lütfen.

MUSA ÇAM (İzmir) – Sayın Başkan, Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, Sayın Bakan, Bakanlığımızın çok değerli yöneticileri, basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Avrupa Birliği Bakanlığımızın bütçesinin hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum.

Sayın Bakan, Kültür ve Turizm Bakanlığından sonra AB Bakanlığınız da hayırlı ve uğurlu olsun, başarılar dileriz.

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANI ÖMER ÇELİK (Adana) – Sağ olun.

Her zamanki gibi çok şıksınız.

MUSA ÇAM (İzmir) – Sizden sonra; siz 1 olursunuz, ben sizden sonra 2 olabilirim yani dereceye girerim.

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANI ÖMER ÇELİK (Adana) – Komisyon kayıtlarına büyük harflerle geçsin.

MUSA ÇAM (İzmir) – Sağ olun, çok teşekkür ederim, çok nazıksınız.

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANI ÖMER ÇELİK (Adana) – Avrupa Birliğindeki en sık siyasetçi olduğunuzu garanti ediyorum.

MUSA ÇAM (İzmir) – Sağ olun, teşekkür ederim.

31 Temmuz 1959, Türkiye AET'ye ortaklık için başvurdu.

30 Haziran 1973, İngiltere, İrlanda ve Danimarka'yı kapsayan Birinci Genişlemeye Dair Tamamlayıcı Protokol Türkiye ile AET arasında imzalandı.

13 Aralık 1995, gümrük birliğinin son döneminin uygulamaya konulmasına ilişkin 1/95 sayılı Türkiye-AB Ortaklığı Konseyi Kararı, Avrupa Parlamentosu tarafından onaylandı.

11-12 Aralık 1999, Helsinki Avrupa Konseyi Zirve Toplantısında Türkiye'ye adaylık statüsü tanındı.

19 Haziran 2003 -sizin döneminiz- Türkiye Büyük Millet Meclisinde AB Uyum Komisyonu kuruldu. 6 Ekim 2004, 2004 Yılı İlerleme Raporu ve rapora bağlı tavsiye belgesi yayımlandı. Söz konusu belgelerde Avrupa Komisyonu Türkiye'nin siyasi kriterleri gerekli ölçüde karşıladığını belirterek birliğe katılım müzakerelerinin başlatılması tavsiyesinde bulundu. 3 Haziran 2005 -yine sizin döneminiz- Devlet Bakanı Ali Babacan Avrupa Birliğine yapılacak tam üyelik müzakerelerinde başmüzakereci görevini yürütmekle görevlendirildi. 3 Ekim 2005, Lüksemburg'da alınan kararla AB,

Türkiye'yle tam üyelik müzakerelerini başlattı. 20 Ekim 2005, üyelik müzakerelerinin ilk aşamasını oluşturan tarama süreci 25'inci Bilim ve Araştırma Faslı'nda düzenlenen tanıtıcı tarama toplantısıyla başladı ve tüm fasıllarda tarama toplantıları 13 Ekim 2006 tarihinde tamamlandı. 13 Kasım 2006, Avrupa Konseyi İstanbul'un 2010 yılında Avrupa Kültür Başkenti olmasını onayladı. 29 Mart 2007, İşletme ve Sanayi Politikaları Faslı müzakeresi açıldı. 26 Haziran, 18'inci İstatistik ve 32'nci Mali Kontrol Fasılları müzakerelere açıldı. Yine 19 Aralık 2007, 28'inci Tüketicinin ve Sağlığın Korunması ve 21'inci Trans Avrupa Ağları Fasılları müzakerelere açıldı. 10 Ocak 2009, Devlet Bakanı Egemen Bağış, Avrupa Birliği makamlarıyla başlayacak tam üyelik müzakerelerine Başmüzakereci görevini yürütmekle görevlendirildi. 8 Haziran 2011, Avrupa Birliği Bakanlığı kuruldu. 26 Aralık 2013, Sayın Mevlüt Çavuşoğlu Avrupa Birliği Bakanı ve Başmüzakerecilik görevini Sayın Egemen Bağış'tan devraldı. 21 Aralık 2014, Avrupa Birliği Bakanlığı Antalya temsilciliği açıldı. 19 Şubat 2015, Avrupa Birliği Bakanlığı İzmir temsilciliği açıldı. Yani, 1959'dan 24 Kasım 2016'ya kadar geçen yaklaşık elli yedi yılda, gelmiş geçmiş bütün siyasi partiler, iktidarlar ellerinden gelen bütün çabayı ve gayreti gösterdiler ama 24 Kasım 2016 tarihinde, bugün müzakerelerin geçici olarak durdurulması, 37 ret, 479 evet, 107 parlamentere çekimsiz karar alarak bu noktaya gelmiş olması hepimizi derinden üzdüğünü ve Avrupa Parlamentosunun bu kararının doğru ve yerinde bir karar olmadığını altını çizmemiz gerekir. Ama, bütün bunların suçlusu ve sorumlusu Avrupa Birliğidir, işte AB'de aşırı sağın güçlenmesi, İslamofobi, Türkiye düşmanlığı gibi, bunlar mutlaka var, hiç itiraz yok. "Bunlar var." diyerek bütün suçu, bütün günahı oraya yığarsak biz bundan sonraki süreci doğru yönetemeyiz diye düşünüyorum. Biraz iğneyi kendimize, çuvaldızı da karşı tarafa batırmamız gerekir.

Ülkemizin demokrasi, laiklik, hukukun üstünlüğü ve insan hakları başta olmak üzere, çağdaş dünyanın temel değerlerini benimsemesi ve içselleştirmesi açısından kritik bir öneme sahip olan Türkiye-AB ilişkileri ne yazık ki bugün uygulamış olduğunuz yanlış politikalar nedeniyle durma noktasına gelmiştir. 2000'li yıllara kadar ve bugüne kadar cumhuriyetin Batılılaşma hedefiyle uyumlu olarak, neredeyse bütün hükümetler Türkiye-AB ilişkilerine büyük önem atfetmişler ve bu ilişkilerin gelişmesi için çaba harcamışlardır. İlişkilerde zaman zaman yaşanan gerginlik ve soğumaların her iki tarafı kopma noktasına getirmesine rağmen herkes büyük özen göstermiştir. Ancak, AKP hükümetleri döneminde inişli çıkışlı seyreden Türkiye-AB ilişkileri son zamanlarda kopma noktasına gelmiştir. AKP iktidarı, AB'nin temel değerlerini cepheden ihlal eden uygulamalarını sistematik hâle getirmiş, OHAL sürecinde ise uyguladığı tüm hukuksuzluklarla üyelik yolunda ülkenin büyük kayıplar vermesine yol açmıştır. İdam cezasını sürekli olarak gündeminde tutarak, gazete, dergi, dernek kapatarak, gazeteci ve yazarları tutuklayıp işkence yaparak, muhalefeti korkutarak, susturmaya çalışarak...

Ve bugün, 74 yaşında eski Mardin Milletvekili ve Mardin Belediye Başkanı Ahmet Türk, 1973, 1977, 1987, 1991, 2007, 2011 yıllarında, 5 dönem Parlamentoda görev yapmış bir insan. Siyasi görüşlerini paylaşmıyoruz, ayrı bir konu. Rahmetli Orhan Doğan'ın, 1,30 boyundaki Orhan Doğan'ın kafasına bastırılarak beyaz Toros'a sokulduğu günü ne siz unutuyorsunuz Sayın Bakan ne biz unutuyoruz. Bunu kabul etmek mümkün değildir. Kuşkusuz, Mardin Belediye Başkanı Ahmet Türk'ün eksikleri vardır, yanlışları vardır, yargılanır, hiç itiraz yok ama 74 yaşındaki bir adamı terörist damgasını vurup da tutuklamanın Türkiye'nin imajı açısından da çok doğru bir davranış biçimi olduğunu da kabul etmiyorum.

Mevzuata uygun değişiklikleri yapmayarak aslında niyetini açıkça belli etmektedir; Avrupa Birliğinin demokratik, özgürlükçü değerlerinden uzaklaşıp reisçi otoriter bir rejim yaratmak. Bu uğurda da bizzat Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türkiye'nin AB'den kopması için elinden geleni yapmakta ve sanki eş değer kuruluşlarımıza Türkiye'nin Şanghay İşbirliği Örgütüne girmesini istemektedir. Şanghay İşbirliği Örgütü, hem amaçları hem de kapsadığı coğrafi alan bakımından AB'nin bir alternatifi

değildir, bunu siz de biliyorsunuz. Bu nedenle, iki örgütü birbirinin alternatifi olarak sunmak ya bilgi eksikliği ya da kurnazlıktan kaynaklanmaktadır. Biliyoruz ki Türkiye'nin diyalog ortağı olarak yer aldığı Şanghay İşbirliği Örgütüyle ve ona üye olan ülkelerle ilişkilerini geliştirmesi onun Batı'dan kopmasını gerektirmez. Ama, asıl amacı hepimiz biliyoruz; Türkiye'yi Batı dünyasından uzaklaştırmak, böylece demokrasi, hukukun üstünlüğü ve insan hakları alanındaki kural tanımaz siyasete alan açmak ve mülteciler üzerinden izlediği AB'ye yönelik şantaj siyasetini ilerletmek.

Son süreçte Avrupa Parlamentosunun Türkiye raportörü olan Hollandalı Parlamenter Kati Piri'ye yönelik tavırlar, Avrupa Parlamentosu heyetinin Türkiye ziyaretini kabul etmemek gibi davranışlar, Avrupa Parlamentosunun Türkiye'yle on bir yıldır süren müzakereleri sürdürüp sürdürmemeyi oylamasıyla sonuçlandı. Biliyoruz ki Avrupa Parlamentosu kararı tek başına bağlayıcı değil ancak Avrupa Birliği Konseyinin aralık ayında Türkiye'yle ilgili alacağı ve bağlayıcı olacak karara zemin oluşturması açısından son derece önemli. İçeride tek adamlığa, bölgesinde de komşularıyla kavgalı devlete dönüşen; küresel ölçekte ise sistematik olarak başarısızlığa uğramaya başlayan Türkiye'nin, AB'ye tam üye olması bu koşullar altında imkânsız gibi gözükmektedir. Günümüzün acı gerçeği budur.

Bir diğer önemli nokta ise AB'nin Türkiye raporları giderek sertleşmekte. AB Komisyonunun 2016 Türkiye Raporu şimdiye kadar yayımlanan en sert rapordur. Rapor, Türkiye'nin birçok alanda gerilediğini ortaya koymuştur. Rapor, hukukun üstünlüğü, temel özgürlükler, basın özgürlüğü, yargı sistemi ve demokrasi bakımından Türkiye'nin gerilediğini ve bunun büyük endişe yarattığını söylemektedir. Türkiye'de giderek derinleşen otoriterleşmeyi göz önünde bulunduran AB yetkilileri, Türkiye'yle müzakereleri dondurmayı ve Erdoğan'ın elinden mülteci kartını almak için yeni bir plan üzerinde çalışmayı değerlendirmektedir.

Bize göre mülteci krizinin çözümü, Türkiye ve Batılı ülkeler arasında hakkaniyetli bir yük paylaşımından geçmektedir. Bu sorun Türkiye'nin tek başına altından kalkabileceği yerel bir sorun olmanın çok ötesine geçerek küreselleşmiştir. Türkiye'de yaklaşık 3-3,5 milyon mülteci var. Bugüne kadar bu konuda 12 milyar dolardan fazla para harcanmış. Ama, sorun büyümeye devam ediyor, mültecilerin sayısı ve insanlık dramları artıyor. Bu gerçeğe rağmen, AB ülkelerinin mültecileri kabul etmeme eğiliminde olması, para ve ucu açık vaatler karşılığında Türkiye'yi mülteci toplama kampına dönüştürmek istemeleri asla kabul edilemez. Bu, insan hakları başta olmak üzere, AB'nin kendi değerlerine de aykırı.

18 Mart 2016'da Türkiye ve AB arasında varılan mutabakat insan haklarına aykırıdır. Ayrıca, bu mutabakat mülteci krizini çözmek bir yana daha da derinleştirmektedir. Örneğin, AB-Türkiye anlaşmasıyla kapatılmaya çalışılan Balkan rotasının yerini Libya-İtalya rotası almaktadır. Mülteci krizi sona ermemekte, mülteciler hayatlarını tehlikeye atan daha tehlikeli rotalara yönelmektedir. Bu nedenle, mülteci üreten düzen durdurulmalıdır. Bunun için Suriye, Yemen ve Irak başta olmak üzere, Orta Doğu'daki savaşlar bir an önce siyasi çözüme kavuşturulmalıdır. Mültecilerin yerleştirilmeleri için Türkiye ve Batılı ülkeler iş birliği yapmalı, yük paylaşılmalıdır. Türkiye'nin toplama kampı yapılması kabul edilemez.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

(Oturma Başkanlığına Kâtip Emine Nur Günay geçti)

BAŞKAN – Lütfen devam edin.

MUSA ÇAM (İzmir) – Mültecilerin yerleştirildikleri ülkelere entegrasyonları sağlanmalı, yabancı düşmanlığına ise tolerans gösterilmemelidir.

Sayın Bakan, özellikle konuşmanızın bir bölümünde 15 Temmuz sonrası Avrupa Birliğinin tutum ve davranışlarına yer verdiniz. Aynen sizin söylediklerinize katılıyorum ancak özellikle Batı medyasına hâkim olan hava AB'nin ilk dakikadan itibaren, 15 Temmuzda, meseleye yüzeysel yaklaşımı, AB ülkelerinden esaslı bir açıklama gelmemesi, darbenin üzerinden -sizin tarifinizle- bir ay geçmiş olmasına rağmen tek bir AB yetkilisinin Türkiye'yi ziyaret etmemesi, bütün bunlara bakıldığında Batı'nın darbeyle değil, başka bir şeyle ilgilendiğini gösteriyor bize. Peki, nedir? Neden böyle davranıyor Batı? Niçin ülkeyi büyük bir felakete sürükleyecek, demokrasi ihtimalini bütünüyle ortadan kaldıracak, Türkiye'de onarılmaz yaralar açacak bu alçak darbe girişimine esaslı bir tepki göstermediler? Neden göstermediler? Niçin göstermiyorlar? Üstelik mesele sadece Batı değil, diğer taraftan bazı Müslüman ülkelerin adının da darbeye destek bağlamında ortaklıkta dolaşması meseleyi daha da tuhaf kılıyor. Kimileri Batı'nın bu tavrını Türkiye düşmanlığına bağlıyor. Siz de aşağı yukarı buna yakın bir değerlendirme yaptınız. Diyelim ki gerçekten bir düşmanlık var. Peki, neden düşmanlar bize? Ne istiyorlar bizden? Ne istediler de vermedik biz? Bunu hepimizin düşünmesi gerekiyor.

Kimi AKP yöneticilerinin, milletvekillerinin, parti yöneticilerinin "Biz havalimanları yapıyoruz, köprüler yapıyoruz, binalar yapıyoruz; Türkiye ekonomisi akıllalmaz derecede büyüyor..." Bunların doğru olan tarafları var, istatistik olarak, rakam olarak doğrudur ama tamamı bu değil.

AKP'nin en başarılı olduğu, en esaslı işler yaptığı dönem Sayın Bakan, 2002-2008 yılları arasında AB'yle ilişkilerinin en iyi olduğu dönem olarak bilinir. İç barışın en yüksek olduğu, ekonomideki büyüme rakamlarının yüksek olduğu, yabancı yatırımcıların akın akın ülkeye aktığı, kalıcı yatırımların yapıldığı dönem bu dönem; 2002-2008. AKP, bütün bu işleri o dönemde Batı dünyasından gördüğü destekle yaptı. Batı medyası, Erdoğan'ı el üstünde tutup -kimileri çok abartarak- ve sizin yaptığımız PR çalışmalarıyla beraber Erdoğan'ı neredeyse Orta Doğu'nun lideri olarak ilan ediyorlardı. Obama'nın ilk ziyaretini Türkiye'ye yapmasının nedeni de içerideki bu olumlu havaydı. Eğer mesele yatırımlar olsaydı, Erdoğan'ı o zaman niye destekliyorlardı? O zaman destekledikleri Erdoğan ve Türkiye Cumhuriyeti alçak bir darbeye maruz kalmıştı. Kaldı ki bu, Erdoğan'a değil, laik, demokratik cumhuriyete ve rejime karşı yapılmış ve buna niçin sessiz kaldı Avrupa Birliği? Görünen o ki Batı dünyasının darbeye yaklaşımını 15 Temmuz öncesi siyasi gelişmeler de belirliyor. Türkiye'nin ve Erdoğan'ın açıkça İŞİD'e yardım ettiği gibi haberlerin belgelerinin elden ele dolaştırılması ve görülmesi, içerideki otoriterliğe kayan politikalar, dinin siyasetin odağı yapılması, mülteci krizinde benimsenen söylem, Batı karşıtlığını iç siyaset malzemesi yapması, Erdoğan'a karşı ve ülkemize karşı Batı'da bir nefret ve öfke dalgasının kabarmasına neden oldu.

Türkiye'nin gerçekten bütünlüğe ihtiyacı var Sayın Bakan. Batılıların hepimizin hayatını cehenneme çevirecek bu yaklaşımını boşa çıkaracak, duyguyla değil, akılla üretilmiş politikalara ihtiyacımız var. Kabadayılık zamanı değil şimdi, meydan okumanın sırası da değil. Dinî duygu pompalayarak, öfkemize teslim olarak, intikam duygusuyla hareket ederek bu felaketleri atlatamayız ve bunun üstesinden gelemeyiz. Otoriterliği pekiştirici politikalara ağırlık vererek bu beladan kurtulamayız. Gerçek manada bir demokrasiye ihtiyacımız var. Süratle iç barışı sağlamaya, toplumu bütünleştirici politikaya ihtiyacımız var. İnatla, sabırla bütün kıskırtmalara rağmen atılacak demokratik adımlara ihtiyacımız var. Diyelim ki Batılılar tüm bu yaptıklarını düşmanlığından yapıyor. O zaman, kalkıp da çeşitli konuşmalarla "Biz Taksim'e Topçu Kışlası yapacağız." gibi ayrıştırıcı politikalarda ısrar ederek bu düşmanlıkla baş edemeyiz.

Darbecilerle mücadele ederken işkence görüntüleri yayınlamıyor. FETÖ'yle mücadeleyi cadı avına dönüştürmek, önüne geleni içeriye tıkamak, Batı'da "Ülke giderek demokrasiden uzaklaşıyor." algısını güçlendirmekten başka hiçbir işe yaramıyor. Kimilerinin içindeki hastalıklı duyguları tatmin

etme çabası, Batı'daki Türkiye, Erdoğan nefretini artırmaktan, onların değirmenine su taşımaktan başka hiçbir işe yaramıyor. "Gerekirse ev ev, sokak sokak savaşıyoruz. Bu, bir istiklal savaşıdır." diyen tavsiyeleriyle bir yere varamayız. Ev ev, sokak sokak savaşarak kiminle, neyi kurtaracağız? Yeni Maraşlar, yeni Çorumlar, yeni Sivaslar mı yaratacağız?

İktidarı her gün Batı'ya karşı kıskırtan, Batı'da oluşan Erdoğan öfkesini ve Türkiye öfkesini daha da kabartan yandaş medya, artık millî bir sorun hâline geldi Sayın Başkanım. Erdoğan'ın şahsî, kişisel politikasını değil, sadece kendini değil, Türkiye'yi de hesaba katarak Anayasa'nın 103'üncü maddesi gereği ettiği yemine sadık kalmalı, önceki Cumhurbaşkanları gibi davranmalıdır. Bakınız, son dört gündür arkadaşlar, toplam iki yüz yirmi dakika Sayın Cumhurbaşkanı televizyonlarda boy gösteriyor. Diyebilirsiniz "Gösteriyor, ülkenin Cumhurbaşkanı." Ama, bu ülkenin Başbakanı da var, bakanları da var. Onların konuşması yerine, her şeyde Sayın Cumhurbaşkanının konuşması da kabul edilebilir bir tutum ve davranış biçimi değil.

Sayın Bakan, bugün alınan kararı doğru bulmuyoruz, yerinde bulmuyoruz. Türkiye Cumhuriyeti devletinin elli dokuz yıldır yürütmüş olduğu bu mücadelesinin takipçisiyiz. Bu konuda yapılması gereken her türlü desteği ve katkıyı vermeye hazırız.

2017 yılı bütçesinin Bakanlığınız ve sizlere hayırlara vesile olmasını diliyoruz.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Çam.

Buyurun Sayın Turhan.

İBRAHİM MUSTAFA TURHAN (İzmir) – Sayın Başkan, Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri; öncelikle hepinizi en içten duygularıyla saygıyla selamlarım.

İstiklal Marşı şairimiz Mehmet Akif'in çok sevdiğim dizeleri vardır, diyor ki:

"İnsan kıssadan hisse almış, ne masal şey.

Şu kadar bin yıllık kıssa yarım hisse mi verdi?

Tarihi tekerrür diye tarif ediyorlar.

Hiç ibret alınsaydı tekerrür mü ederdi?"

İktisatçı olmakla beraber, bu yaklaşım benim bütün akademik hayatıma ışık tuttu. Onun için, ekonomipolitik olayları mutlaka tarihsel süreçler içerisinde incelemek, tahlil etmek ve çözümlenmek gerektiğini düşündüm; bundan da çok istifade ettim. Şimdi, dolayısıyla, müsaade ederseniz Sayın Bakanım, önümüzdeki döneme ışık tutmak açısından çok kısa bir analiz yapmak istiyorum bu çerçevede.

Evet, tespitler doğru, gerçekten dünyada popülist siyasi akımlar her yerde müthiş bir yükseliş içinde. Amerika Birleşik Devletleri'nden Avrupa'ya, her yerde insanların en temel ama aynı zamanda da en ilkel güdülerine, korkularına hitap eden ve bunları belki biraz da kıskırtarak netice almaya çalışan siyasi akımlar belirleyici oluyor. Bu yönüyle de hakikaten dünyanın manzarası âdetâ bu İkinci Dünya Savaşı öncesi -hani benzetmek gibi olmasın, Allah esirgesin diyorum- tabloya benziyor. Önce büyük bir ekonomik ve finansal kriz Amerika'da başlayıp bütün dünyaya yayılıyor tıpkı 1929 buhranında olduğu gibi, arkasından bu popülist siyasi akımlar güç kazanıyor, dünyadaki küresel entegrasyon çözülüyor, düşmanca rekabet artıyor ve sonuçta hepimizin dehşetle izlediği bir tablo çıkıyor ortaya. Bu bakımdan tabii, çok dikkatli olmakta yarar var fakat bir başka açıdan daha çok dikkatli olmakta yarar var bence çünkü genellikle ülkeleri idare eden siyasi kadrolar anlık gelişmeleri nazarıdikkate alarak dünyanın gittiği istikameti, küresel düzenin aldığı yeni biçimi yanlış okurlarsa ki Türkiye'de de bu, İkinci Dünya Savaşı'ndan önce ne yazık ki yapılmış, kuşkusuz o dönem sorumluluk sahibi olan kadrolar ülkenin

iyiliğini düşündükleri için olsa gerek bu dünyadaki genel gidişi göyerek Türkiye'nin politikalarında da buna benzeyen, buna yakınsayan bir yönelime girmişler. Oysa biliyoruz ki İkinci Dünya Savaşı'yla sonuçlanan bu gerilim savaşın arkasından liberal demokrasinin, özgürlükçü demokrasinin egemen olduğu bir dünya düzeniyle sonuçlandı ve bu yanlış okumayı yapan ülkeler, Türkiye de dâhil olmak üzere, bunun neticesinde bir bedel ödemek zorunda kaldılar. Sanıyorum Kore'ye Amerika Birleşik Devletleri'nden sonra en büyük askerî birlik göndermemizin sebebi NATO'nun kuruluşunda hemen içinde yer alıp o soğuk savaş yılları boyunca Sovyetler Birliği'ne karşı belki de ülkemizin bütün sosyoekonomisini, hatta ve hatta siyasal yaşamını etkileyecek tarzda bir askerî harcama yapmak mecburiyetinde kalmamız bununla ilişkili olsa gerek. Oysa küreselleşmeyle birlikte siyasette yeni kategoriler oluşmuştu yani sanayi toplumundan sonra emek-sermaye çelişkisi temelinde örgütlenen siyaset, 1980'lerin sonuna geldiğimizde küresel entegrasyondan yana olanlar ve karşı olanlar temelinde âdeta bütün siyasal yapıların yatay bir şekilde kesilmesiyle yeniden şekilleniyordu. Hatta bundan biraz güç alanlar, umutlananlar "Acaba gerçekten bütün insanlığın daha hakça, daha adil bir şekilde katıldığı, şeffaf, açık, hesap verme sorumluluğu, yükümlülüğüne sahip ve sorumluluk sahibi bir küresel federasyona doğru gitmek mümkün müdür arayışına girmişlerdi ki Avrupa Birliği de aslında bu arayışın bence bir rol modeli, küçük bir yansıması olarak görülmeli. Tabii, bu arada başka bir şey daha oldu, 1999 yılında yani G20 kurulduğunda, G20'nin içerisinde gelişmiş ekonomilerin ağırlığı yüzde 87, gelişmekte olan ekonomilerin ağırlığı yüzde 13'tü. Oysa 2013 yılına gelindiğinde bu ağırlıklar yüzde 71 ve yüzde 29 olarak değişmişti yani küreselleşmenin etkili olduğu bu dönemde gelişmekte olan ülkeler, yükselen piyasa ekonomileri -o tabiriyle- gelişmiş ülkelerle aralarındaki farkı çok ciddi ölçüde kapatmışlardı. Üstelik küreselleşme karşıtlarının bütün eleştirilerine rağmen, 1988-2008 arası, dünyadaki gelir gruplarının bu yirmi yıllık dönemdeki gelir artışlarına baktığımız zaman şöyle enteresan bir tabloyla karşı karşıya kalıyoruz: Nüfusun hani böyle, yüzde 5'lik, en alttan en üste kadar gelir gruplarına göre ayrıldığı zaman dünya nüfusu, en altta kalan yüzde 10 gerçekten hemen hemen bu küreselleşmenin getirdiği imkânlardan hiç yararlanamamış, bu da normal çünkü bu insanların biliyoruz hangi şartlarda yaşadıklarını. Ama en alttaki yüzde 15'ten kümülatif olarak gittiğiniz zaman yüzde 65'e kadar çıkan gelir gruplarının gelirleri bu yirmi yıllık dönemde reel olarak yüzde 60 ila yüzde 80 arasında artmış. Yani aslında bu görece yoksul kesimler küreselleşmeden oldukça istifade etmişler. Oysa gelir gruplarının kümülatif olarak yüzde 75 ile yüzde 95 arasındaki kısmı yani eskinin orta sınıfları sadece Sayın Bakanım, ortalamada yüzde 12 artırmışlar reel olarak gelirlerini aynı dönemde. Bu da aslında nispi olarak aradaki farkın kapanması yani orta sınıfların bu alttan yükselen yeni dalga karşısında kendilerini yoksullaşmış, kendilerini geçmişteki imkânlarından mahrum kalmış hissetmelerine sebep oldu. Üstelik küreselleşme öyle bir düzen öngörüyordu ki dünyanın az gelişmiş ülkelerinde dahi olsanız küresel rekabet içerisinde evrensel bir değer üretebiliyorsanız dünyanın herhangi bir gelişmiş ülkesindeki bir kişiden geri kalmıyordunuz. Tam tersine, Westphalia Barışı sonrasında kurulan ve dünyaya aşağı yukarı üç yüz elli yıl hâkim olan ulus devlet kurgusundaki ulus devletlerin kendi vatandaşlarına sağladıkları o koruma imkânları, onlara tanıdıkları bu ayrıcalık imkânları hızla ortadan kalkıyordu. İşte, bu travmadır ki bugün karşımızda gördüğümüz bu yükselen popülist siyasi akımların iktidara gelmesini sağlayan yani böyle sanıldığı gibi toplumun en yoksul kesimleri değil, tam tersine orta sınıflardan kaynaklanan, tıpkı İkinci Dünya Savaşı'ndan önce Hitler'i iktidarı taşıyan bir dip dalga gibi bir dalgayla karşı karşıyayız. Ama benim burada vurgulamak istediğim husus, İkinci Dünya Savaşı'ndan önce düşünülen hataya düşmememiz yani bu evrensel insanlık değerlerinden umudumuz kesmememiz gerektiğidir. Ben inanıyorum ki tıpkı Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra Doğu Avrupa ülkelerinde yaşanana benzer bir süreçle karşı karşıyayız. O dönemde iktidara gelen entegrasyon yanlısı siyasi partiler gerçekten liberalizmi en "vulgar", en kaba şekliyle uyguladılar

ve toplumlara kendilerini uyumlaştıracak hiçbir imkân bırakmadılar. Bunun neticesinde de ikinci seçimleri, ilk seçimleri değil ama ikinci seçimleri bütün bu ülkelerde ulusalçı, entegrasyon karşıtı ya da eski komünist partiler kazandı. Hâlbuki kısa bir süre sonra, beş ila sekiz yıllık bir dönem içerisinde bu ülkelerin tamamında görüldü ki bu partilerin sağlayacağı bir şey yok, bir vaatleri yok, tam tersine daha kötü bir durumu getirdiler ve insanlar bu manzaradan çok rahatsız oldular.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Ek süre veriyorum.

Buyurun.

İBRAHİM MUSTAFA TURHAN (İzmir) – İşte, benim odur ki önümüzdeki dönemde, belki evet, yakın dönemde bu yükselen akım bizi ürkütebilir, endişeye sevk edebilir, bununla ilgili bazı önlemler almamız gerekebilir ama Sayın Bakanım, lütfen, evrensel insanlık değerlerinden ve bu değerleri temsil eden entegrasyondan umudumuzu kesmeyelim. Hakça, adil bir şekilde bütün insanlık ailesinin temsil edileceği bu ideali Türkiye olarak temsil etmek bize yakışır.

Ben zatialiniz gibi bu konularda entelektüel olarak da donanımı olan değerli bir siyasetçinin bu Bakanlık vazifesini deruhte etmesini Türkiye için bir kazanım olarak düşünüyorum.

Size ve çalışma ekibinize başarılar diliyor, bütçemizin hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz Sayın Turhan.

Sayın Kuşoğlu, buyurun.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, Sayın Bakanım, değerli bürokratlar ve basın mensupları; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, öyle farklı bir konuşma yaptınız ki bir de böyle... Tabii, haklısınız, bugün Adana’ya da gitmişsiniz, bu hadiseler falan, gergin bir vaziyette; Avrupa Birliğiyle ilgili Avrupa’yla ilgili o kadar ağır eleştirilerde bulundunuz ki ben bütün bunların sonunda “Bakanlığı kapatıyoruz, biz bu işi bırakıyoruz.” diyeceksiniz diye düşündüm; vallahi öyle düşündüm yani, öyleydi üslubunuz. Şimdi, bizler de katılıyoruz, bugün arkadaşlarımız da basın toplantısı yaptılar Avrupa Parlamentosunun bu kararına karşı, böyle bir karar alınmamasını istediler, yanlış olduğunu söyledik hep beraber ama Avrupa Birliği Bakanı bana göre Avrupa Birliği tarafında olandır yani siz bize “Ya, bunlar böyle böyle yaptılar ama bakmayın siz yani yine yarın döner dolaşır işler daha farklı bir boyuta gelir.” diyecek konumdasınız yani Hükûmetteki Avrupa Birliği Bakanının konumu odur aşağı yukarı. Biraz Hükûmetin dışında o tarafa yani Avrupa’ya en yakın duran Bakandır aslında. Dolayısıyla, diğerleri öyle diyecekler, böyle diyecekler ama siz demeyeceksiniz; en sert demeci siz verdiniz hakikaten. Bu durumda şimdi yanınızda oturanlar, “staff”ımız, arkanızda oturanlar ne yapacaklar, nasıl görev yapacaklar bundan sonra, değil mi? Bir oksimoron durum olmadı mı Sayın Bakanım?

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANI ÖMER ÇELİK (Adana) – En önemli konu, onu uzun izah edeceğim, aslında bütün arkadaşların sorularında var bu.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Yani etmeniz gerekir Sayın Bakan. Ben de Avrupa Birliğinde, 1992’ydi galiba, stajyer memuriyet yaptım, “DG One”, Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü o zaman, ilk stajyer memur da bendim. Farkında olmadan Avrupa Birliğinin yetkililerinden bir tanesi bir gün geldi dedi ki: “Biz Avrupa Birliğini Türklere ve Ruslara karşı kurduk. Ne onları alacağız, onların işi gücü yok burada. Avrupa Birliğinde Türklere ve Ruslara olamaz, onlara karşı kurduk.” Ama ona rağmen şey

yapılıyor, bu, uluslararası ilişkilerdir; bu, farklı bir iş. Biz Türkler tarih boyunca hep batıya yönelmiştir hatırlıyorsunuz. Mesela Osmanlı padişahları en son 1500’lerde bir doğu seferi düzenlemişler, ondan sonra bir daha doğuya yönelmemişlerdir, hep batıya doğru yönelmişlerdir. Felsefe olarak da Batı’ya, coğrafik anlamda da batıya doğru yönelmişlerdir, kafa olarak da felsefi olarak da Batı’ya yönelmişlerdir. Bizim o anlamda batıdan vereceğimiz de, aldığımız da çok şey vardır. “İlim Çin’de olsa bile gidip alacaksınız.” diyor yani ilim de bu taraftaydı, bizim o taraftan almamız gereken çok şey var. Bakın, ben biraz arşivcilik de yaparım, 2013 bütçesinde sizin yerinizde oturan Bakanımız şunu söylemiş: “Türkiye AB süreciyle birlikte ciddi ekonomik kazanımlar elde etmiş ve etmektedir. Şu an içinde bulunduğu zorlu krize rağmen AB hâlâ dünyanın en büyük ekonomisi -hâlen öyledir- ve Türkiye’nin en önemli ticari ortağıdır. AB’nin içinde olduğu ekonomik sıkıntılar ticaretimizi etkilemiş olmasına rağmen ihracatımızın ve ithalatımızın yaklaşık yüzde 40’lık bölümü AB ülkeleriyle gerçekleşmektedir. Türkiye’ye giren doğrudan yabancı yatırımların yüzde 85’i, teknolojik sermayenin ise yüzde 92’si AB kaynaklıdır, hâlen de öyledir. Yani bu konuşmayı sizin yapmamanız lazım. Evet, doğrudur, ben Ömer Çelik olarak konuşmanızın altına imza atarım, kabul ediyorum. Bir politikacı olarak bu konuşmayı yapmak gerekir ama bizim yapmamız gerekir, AB Bakanı olarak sizin değil. Siz tersi konuşmalar yapacaktınız, bizler de -değerli arkadaşlarımız yaptılar- “Hayır öyle değil, artık ayrılalım buradan, kapatalım bu Bakanlık.” diyen konuşmalar yapacaktık. Şimdi, rolleri değiştirdik, biz mecburen bunları söylemek zorunda kalıyoruz. Yani papaza kızıp şey demiş işte, 2013’te “Bazı haksızlıklara aldanıp bu ilişkiyi sonlandırmak yani papaza kızıp oruç bozmak yalnızca teknik ve siyasi reform sürecini yavaşlatmakla kalmayacak Türk halkını ve ülkemizi bu avantajlardan mahrum bırakmak anlamına da gelecektir.” Bunlar da AB Bakanının sunumundan alınma.

Şimdi, bu tarafları var hakikaten. Biraz önce söylediğiniz dediğim konuların hepsine katılıyorum, Marie Le Pen’in sözleri ama bunlar kendi içlerinde de var. Yani mesela İngilizler İtalyanları beğenmez, çok aşağı görürler, onları seviyesiz görürler ya da Almanların içlerinde var. Almanlar Doğu Almanları beğenmezler. Yani bizimle ilgili olarak ön yargıları vardır ama kendi içlerinde de bu vardır. Biz de beğenmeyiz onları, o ayrı bir konu. Avrupa Birliğinin bir araya gelip bir güç olamayacağı, askerî bir güç olamayacağı da ayrı bir konu, o tarafı da vardır, doğrudur ama bizim hedefimiz Avrupa Birliği içerisinde erimek değil ki, absorbe olmak değil ki. Biz o taraftan bir regülasyon, bir düzenleme almak istiyoruz, özellikle ön, asıl hedefimiz o, onunla ilgili uğraşıyoruz. Bazı şeyler söylediniz. İşte, Suriyelilerle ilgili “Para vermiyor...” Ben Plan ve Bütçe Komisyonu üyesiyim Sayın Bakan, biz ne kadar para harcadık bütçede ben hâlâ bilmiyorum. Bunu gösteremiyoruz. Hangi kurumlar ne kadar harcamış bu Suriyeliler için biz bilmiyoruz. Bakın, 2015 kayıtlarına, bilmem ne kadar diyor, birdenbire ondan sonraki yıl 2 misline çıkıyor, ondan sonraki yıl daha da fazla oluyor. Yani biz kendimize... Biz bu parayı harcadık. Ben de biliyorum, harcanmıştır, harcamış olmak gerekir, bu kadar insan var ama bütçemizde onları gösteremiyoruz, bunları anlatamıyoruz. E bunları beceremiyorsak anlatmayı yanlış şeyler bunlar. Diyorsunuz ki: “Evet, 15 Temmuzdan sonra böyle böyle yaptılar, gelmediler, aramadılar, inanmadılar.” E biz çıkardık, darbeci paşaları, subayları dayak yemiş vaziyette, kulakları falan bir tarafta, gözleri şişmiş vaziyette teşhir ettik. Ondan sonra inanırlar mı işkenceci olmadığımızı. Bu tür yanlışlıklar yaptık. En haklı olduğumuz konuları bile anlatmakta yanlışlıklar yaparak sıkıntı çektik.

Şimdi, bunlar ayrı konular, siz bunlarla ilgili cevap vereceksiniz ama ben yine de 2015 faaliyetlerinizle ilgili olarak Plan ve Bütçe Komisyonu olarak bazı şeyleri dikkatinize sunmak istiyorum. Şimdi, Sayıştay raporu şartlı görüş vermiş Bakanlığımıza; 2 bulgusu var, 4 de denetim görüşünü etkilemeyen bulgusu var. Bir tanesini önemli görüyorum: “Bulgu 3: 6583 sayılı 2015 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu’na ekli (e) cetveli kapsamında düzenlenen özel hesaba ilişkin işlemlerin mevzuatına uygun yürütülmemesi.”

Şimdi, normalde harcamalarımızı 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi Kontrol Kanunu'na göre yaparız. Bu bütçe kanununun ekli cetvelleri var, bir tanesi de (e) cetvelidir. Bu özel harcamaları yani 5018'e uygun olmayan harcamaları da buradan yaparız ama sizin yaptığınız bu harcamalar ki Avrupa Birliği Bakanlığı sonuç olarak, yurt dışında harcamalar yapıyorsunuz, normaldir bunların olması ama bu harcamalar Sayıştay tarafından eleştiriliyor ve bunları kurallarına göre mevzuata uygun yürütmediğinizi söylüyor. Çok da güzel bir şekilde işlemişler. Bunun dikkate alınması gerekir bundan sonraki uygulamalarla ilgili olarak. Çok ayrıntılı bilgi vermiş, zamanımız yok, bunları okuyamayacağız. Avrupa Birliğinin bir eleştirisi de bizim gibi Plan ve Bütçe Komisyonu ile birlikte ayrı bir komisyonunun olmasıdır, kesin hesap komisyonu yani harcamalarının yapıldıktan sonra değerlendirildiği ayrı bir komisyon olması gerekiyor. O da Avrupa Birliğinin eleştirilerinden bir tanesidir, doğrudur o da. Bakın, denetim görevimizi Meclis olarak halk adına bu görevimizi yerine getiremiyoruz vakit yokluğundan çünkü bir taraftan bütçe yapacağız 2017'nin, 2015'in de denetimini yapacağız, ikisini bir arada yürütemiyoruz.

Onun için, 2017'de de benzeri şekilde (e) cetveline bazı şeyler konmuş. Bunlarla ilgili bilmiyorum 80'inci madde var, 81'inci madde var, bunlarla ilgili 79 var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

(Oturma Başkanlığına Başkan Süreyya Sadi Bilgiç geçti)

BAŞKAN – Sayın Kuşoğlu, buyurun.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) - Bilgi verebilirseniz, çok memnun olurum aynı doğrultuda. Bu harcamaların da şeyde yapılması lazım.

Akreditasyon Kurumuyla ilgili olarak da önemli eleştirilerin olduğu bir rapor var, burada da şartlı görüş verilmiş Sayıştay tarafından, bunun da dikkate alınması lazım çünkü Akreditasyon Kurumu önemli bir kurum, önemli işler de yapıyor.

Ben bütçelerinizin, Bakanlık bütçenizin ve ilgili kurumlar bütçelerinin hayırlı olmasını diliyorum. Başarılar diliyorum ama son bölümde şu konuşmanızı öbür türlüye çevirmenizi de diliyorum aynı zamanda.

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANİ ÖMER ÇELİK (Adana) – Ama siz ustalığı gördünüz, muhalefeti AB yanlısı yaptım.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) - Biz her zaman hep AB yanlısıyız. Biz zaten hep AB yanlısıydık Sayın Bakan. Ben hâlâ ona inanıyorum.

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANİ ÖMER ÇELİK (Adana) – Latife yapıyorum.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) - Bizim hep o tarafa yönelmemiz lazım, atalarımızın yaptığı gibi o tarafa yönelmemiz lazım, ilim o tarafta.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum Sayın Kuşoğlu.

Sayın Tamaylıgil, buyurunuz lütfen.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli hazırun; ben de öncelikle sizin memleketiniz diyeyim, iliniz olan Adana'da yaşanan bu menfur olaydan dolayı şahsınızda ve hem Adanalı değerli kardeşlerimize hem Türkiye'mize başsağlığı diliyorum. Teröre her noktada, her şekilde lanetlediğimizi bir daha dile getirmek istiyorum.

Tabii Suriye’de yaşanan ve yine şehitlerimizle ilgili olarak acı bir olay daha var. Bugün, çok, gerçekten hem yüreğimizi yıkan hem bizleri üzen olaylarla karşı karşıya kaldık. Umarım, bu kötü gün bir daha farklı, kötü başlıklarla yeni günlerde karşımıza çıkmaz. Ben önce hayırlı olsun diyorum ve şimdi şunu söylemek istiyorum.

2002’ye dönüyorum Sayın Bakan. 2002’de Avrupa Birliğiyle ilgili müzakere tarihi alma görüşmeleri devam ediyordu ve müzakere başlatılması yönünde bir tarih belirlendiği anda büyük bir coşku oldu. Ertesi gün hepimiz Avrupa Birliğine giriyormuş, herkes Avrupa Birliği vatandaşı oluyormuş coşkusu ve onun getirdiği abartılı sevinçleri yaşadık biz ülkemizde ama velhasıl, yaşadığımız süreç ve gelişmeler onu gösterdi ki bu uzun bir yol, o uzun yolun içerisinde abartılı başlıkların, hele hele medyada karşılık bulup toplumsal algıda kendini farklı yerlere götürmesi bir şey sağlamıyor. Yine iş karşımıza gerçeklerle ortaya çıkıyor.

Şimdi, bugün yine, hatta bugün değil dün, önceki gün medyada bu gelişmelerle ilgili algı ve haber yapmaya baktığım zaman sanki biz bugün Avrupa Birliğinden çıktık, daha doğrusu müzakere sürecini noktalandık, her şey bitti, bütün yapılan çalışmaların üstüne bir set çektik gibi bir algı oluştu. Bu algının içerisinde tabii beyanın ki sizin de beyanlarınız “Edirne’den içeri giremez bu kararlar.” diye ortaya koyduğunuz beyanınızla başlayan, hatta iki üç gün öncesinde yine aynı bağlamda bugünü getiren ve harareti daha da artıran söylemlerle gelişen bir bu kararın oluşması ve açıklanması sürecini yaşadık. Yani ben ne 2002’de ve onun sonrasında ortaya çıkan görüşme tarihi alma zamanında yaratılan algının ne de bugünkü algının ortalama olması gereken düzeyleri yansıtmadığına inanıyorum. Çok büyük bir abartı, bugün için de baktığımızda siyaseten kullanılan belli başlıklarda çok daha üzerine çıkan söylem üzerindeki bazı algı oluşturmaları. Avrupa Birliği, daha doğrusu Avrupa Parlamentosunun bugün almış olduğu o karar dün de belliydi, iki gün öncesinde de belliydi, maddeleriyle belliydi. Yani, bugün bir anda sürpriz olarak çıkmış bir karar değil.

İkincisi, hukuken geçerliliği yani “Biz tanımıyoruz.” diye Sayın Cumhurbaşkanının dile getirdiği söylem zaten tanınacak ortada yaptırımlı bir karar olmadığı da açık. Yani bunun aralıktaki dışışleri bakanları görüşmelerine ve konsey görüşmelerine nasıl yansıtılmasının süreçte önemi var. Artı, bu konuyla ilgili baktığımızda değerlendirmeler ki Avrupa Parlamentosunun nasıl o gün çok iyi hatırlıyorum yine, Parlamentoda “Evet”, “Yes”, “No” o kartlar bütün gazetelerde vardı. Şimdi de Parlamentoyla ilgili öyle bir görüş ve görüntü veriliyor ki zaten söylemde yani bugüne taşıyan başlıklarla belliydi ve açıkçası dile getiriliş şekli, ortaya konan fikirler eğer Türkiye’nin bir demokratikleşme ve yürüdüğü yolun Batılı bir parça olarak bakıldığında bunu tercih gösteren iyi niyetli bir yaklaşımı yansıtmadığı çok açık ve o yüzden de hepimiz zaten düşüncelerimizi dile getirdik.

Şimdi, yapılan değerlendirmelerin başında baktığımızda peki, bu noktaya gelirken yani 2002, hatta dönüyorum, Kıbrıs görüşmeleri, daha doğrusu Annan Planı, Kıbrıs’taki Annan Planı oylaması, Annan Planı oylamasının arkasından Güney Kıbrıs’ın Avrupa Birliğine üye olarak alınması ve o açılan fasıllar, fasıllardaki kendine göre koyduğu çekinceler ve o çekincelerin bugüne taşıyan birçok başlıktaki etkinliğine kadar hepsini tek tek bizim de nerelerde hata yaptığımız, hangi başlıklarda ki özellikle siz de çok yakın hatırlarsınız, aynı dönemde o zaman da milletvekiliydik ve dış komisyonlarda da üyeydik, o zaman biz, hatırlarsanız, Güney Kıbrıs’ın üyeliğinden sonra genişlemeyle ilgili olarak ortaya çıkan çalışmalarda birtakım çekincelerimizi, işte muhalefetimizi sadece dile getiren kararların altına imza attık ama hiçbir yaptırım ortaya konmadı. İşte, bu süreç, bizim için daha Güney Kıbrıs’la ilgili olan sürecin sonrasında Türkiye lehine bir yol açacak bakış açısı ve o zamanki ilişkiler, belki de bugünkü o hani karşı güç oluşturan tavrın da hazırlayıcısı oldu. O bir soru işareti ama ben bütün bunların dışında başka bir yönüyle bakmak istiyorum ve yapılan bütün bu son dönemdeki gerek bölgesel çatışmaların içerisinde

gerekse AB'yle ilgili gelişmelerde ben enerjiyle ilgili yaşanan gelişmelerin göz ardı edilmemesinin gerekliliğini düşünüyorum ki 2008, 2009'a dönerek İsrail, Güney Kıbrıs, Yunanistan ve Mısır ve orada doğal gaz arayışlarıyla başlayıp daha sonra oradaki doğal gaz arayışına bağlı olarak oluşan ekonomik iş birliği oluşumları ve bunun içerisinde işte Mısır'daki gelişmeler, Mısır'ın dâhil oluşu, yaşanan bugünkü mülteci krizinin içindeki parça oluşları ve en son baktığımızda, İsrail, Güney Kıbrıs doğal gazının Avrupa'ya taşınma yolu ve boru hattıyla ilgili, gelişmeler. Şimdi, o çapta bakıldığı zaman ve o günkü veya bugünkü değerlendirme... Çünkü birtakım zirveler oldu yani Atina'da toplandı, toplantılar oldu, işte Güney Kıbrıs'ta oldu ve sonra ki bu 2016'nın başına kadar giden bir anlaşma, işte "Doğal gaz boru hattı Yunanistan üzerinden gitsin Avrupa'ya." derken bir anda İsrail Türkiye ilişkileri, gündeme gelen Türkiye üzerinden boru hattının oluşması ve o boru hattıyla beraber ki asıl kullanıcı olan Avrupa'nın yani enerji açığı olan Avrupa'nın bu noktada gelişecek olan alternatif... Çünkü bildiğim kararıyla Enerji Bakanımız kendi mevkidaşıyla bu enerji konferansı sırasında, İsraili mevkidaşıyla bu konu hakkında bir görüşme yaptı ve o görüşmenin içeriğinde bir çalışma başlatıldı ve o çalışmayla ilgili şimdi yeni alternatifler üzerinde geliştirmeler de yapılıyor. Şimdi, zamanlama o kadar enteresan ki bunun da bir alternatif olarak gündeme geldiği bir süreçte böyle bir Avrupa Parlamentosu dâhilindeki karşımıza çıkan eleştirinin daha ötesinde, ilk defa bu kadar kurumsallaşan bir tavır.

Şimdi, biraz önce siz de söylediniz, yani Kıbrıs'ın, buradaki dönem dönem güney Kıbrıs'ın ortaya koyduğu tavır ve ona bağlı olarak müzakere süreciyle ilgili olan gelişmelerdeki etkilerini. Ama bugün gelinen noktanın daha farklı bir boyutta olduğu açıkçası görülüyor. Peki, yani şimdi bugün baktığımızda böyle bir değerlendirme, böyle bir karar geldi ama biz biraz da kendimize bakmak zorunda değil miyiz? Gerçekten, Türkiye açısından demokrasi açısından millî irade ve demokrasiye karşı çok hain bir terör saldırısıyla, Fetullah Gülen cemaati terör örgütünün terör saldırısıyla karşı karşıya kaldı bu ülke. Ve milletçe bir karşı duruşu gerçekleştirdi. Arkasından bir olağanüstü hâl gündeme geldi ama olağanüstü hâlin kapsam, konu ve süre açısından... Ki anayasal olarak belirlenmiş sınırlar çok fazla zorlandı. Şimdi, yani olağanüstü hâl Fransa'da da var savuntuları ortaya çıktı. "Biz Fransa'yla aynı şartlardayız." dendi ama yasamayı tamamen...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Tamaylıgil, bir dakika lütfen.

Buyurun.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Biraz önce rektör atamaları söylendi. Ben olayın ekonomiyi ilgili kararlarına... Dün bir kanun hükmünde kararname çıktı. Kalkınma Bankasının cazibe merkezleri oluşturmasıyla ilgili bir sıralamalar bütünü içerisinde olağanüstü hâl kararı çıktı. Bunun olağanüstü hâlde ne alakası var? Veyahut, baktığımızda, işte, belediyelerin kendi içindeki ekonomik sıkıntılarını çözecek işsizlik ödentileriyle ilgili bazı kararlar çıktı. Bunun alakası ne? Yani kanun hükmünde kararname oluşturarak ülkedeki kuvvetler ayrılığının gücünü ortadan kaldıran bir yaklaşımın olduğunu hiçbirimiz inkâr edemeyiz, çok açık. Ha, bunu hele biz kendi içimizde konuşmalıyız, neden böyle.

Siz biraz önce bir şey söylediniz, müzakerelere devam edelim, getirsinler, fasıllar açılınsın, bu fasıllar içerisinde demokrasiyi de konuşalım, insan haklarını da konuşalım, ekonomiyi de konuşalım. Açmadıkları, neden askıya aldıkları, dayanakları da ortaya konsun. Bu çok doğru. Yani şimdi biz bir lisan oluşturduk. İşte, tanımıyoruz, istemiyoruz... Tanımama, istememe değil. Şöyle bir düşündüğünüzde birtakım ekonomik ve sosyal gerçekleriniz var, ortaya koyduğunuz bir çağdaşlaşma anlayışı var. Yani sizin Bakanlığınız kurulurken Sayın Cumhurbaşkanı diyor ki: "Bu, Cumhuriyetin ilanından sonraki en

önemli çağdaşlaşma projesidir. Avrupa Birliğine tam üyelik sürecine verdiğimiz önemin gereği olarak Avrupa Birliği Bakanlığını kurduk ve bu Bakanlığın önemini, Avrupa heyecanını yerele de yaymak istiyoruz.” Yani topluma yaymak istiyoruz. Bu, temelde sizin de ortaya koyduğunuz bakış açısı.

Şimdi, bir anda bu söylemler, arkasında bir müzakere ve belli bir süreç idaresi olacaksa biraz önce ortaya koyduğunuz dayanaklarla konulur. Bakın, hatırlarsanız, 2007 yılında sözde soykırımla ilgili bir tasarı gündeme gelmişti ve bizim Parlamentodan pek çok grubumuz gidip bu konudaki dayanakları ortaya koymuştu. Şimdi, Türkiye’yle ilgili bu tür eleştiriler varsa hukuk açısından, hukuk devleti açısından, bunu biz de söylüyoruz, “Hukukun olmadığı, adaletin doğru işlemediği sistemde ekonomik sıkıntı ortaya çıkar.” diye iki bütçedir sürekli vurguluyoruz, “Demokrasisine güven olması gerekir.” diye sürekli vurguluyoruz. Biz, eksiklerimiz varsa tamamlayıp bu işte elimizdeki yaptıklarımızla beraber gidip bunu sunacak, anlatacak bir mekanizmayı işletmek durumundayız. “Küstüm, oynamıyorum.” veya “Ahmet artık benim için kötü, Ayşe benim için kötü. Şimdi Fatma’yla, Ali’yle arkadaş olacağım.” deyip birbirine karşıtlık oluşturacağımız bir süreçten geçmiyoruz çünkü birtakım gerçeklerimiz var.

Bir anda karşımıza bir de idam cezası çıkarttık. Yani, bunun içerisinde, bunun kalkma süreciyle ilgili siz de etkin olarak görev almış bir siyasetçisiniz. Bir idam cezası tartışmasının gündeme gelmesiyle yaşanan süreci de bir görelim ve neydi yaptırımları, ona da bir bakalım.

Yani, işin uzatmadan aslı, biz, bugün bize karşı bu tür sert bir söylemle dayanakları sonucunu getirmeyecek bir yaklaşımı ortaya koyanların... Yani kendilerine göre birkaç gündür rapor, raporun içeriği, raporun içindeki haklı olan, haksız olan, eksik olan, pek çok konu var, bunların hepsi tartışılır. Biz neden tartışmadan bir söylem kavgası içerisinde bir şeyin içine giriyoruz? Yani, dediğim gibi, havai fişekleri gündüz vakti patlatıp tarih aldık diye sevinirken bugün de kapının dışına mı çıkıyoruz diye büyük bir tepki veriyoruz. Yani, düşünün, kurlar hareketleniyor, Türkiye birbirine giriyor, karışıyor. Bunu sakinleştirecek olan da sizsiniz ve sizlerle beraber yürütülecek olan politika. Çünkü biz hep diyoruz ya “jeopolitik konum.” Jeopolitik konum, güzel, Napolyon’un dediği gibi, “Bulunduğu coğrafya gücünü ortaya koyar.” tamam. Ama biz jeopolitik konumumuz ve onun getirdiği... Ki özellikle söylüyorum, bugünlerin en önemli konusunun ben enerji ve enerjiye bağlı alternatifler oluşturma kavgası olduğunu da görüyorum. Bununla ilgili bir taktiksel proje üretimine çok ihtiyaç olduğunu düşünüyorum.

Bakanlığımız önemli bir Bakanlık. Sizin bu konuda çok etkin olacağınızı düşünüyorum. Türkiye, bu, Batı’ya dönük yüzünü her zaman... Mesela, Osmanlı’daki yükseliş dönemi bile Çanakkale’den geçişle beraber Batı’ya gidişte çok daha yükselmiştir kültürel olarak gelişim ve onun getirdiği süreç açısından. Bu gerçekliği unutmadan dünyanın her... Ki bu demek değildir ki biz arkamızı Çin’e, Rusya’ya veya diğer ülkelere döneceğiz, biz kendi bulunduğumuz, kurumsal, devlet olarak yapımızla gücümüzü ve olduğumuz yeri hangi dengelerde etkin olduğumuzu iyi kurgulayarak herkese karşı da kendi gücümüzle ayaklarımız üzerinde durarak devam ettiririz diye düşünüyorum.

Umarım 2017 yılı daha az kavganın, bunun yanında da hem ülkemiz hem bölgemiz hem de insanlık adına, can kayıplarının olmadığı, terör belasının da her yönüyle izlerinin silinmeye başladığı bir yıl olur.

Bakın, bugün, biraz önce söylediniz, Avusturya Parlamentosu bir karar almış, bilmiyorum, size de herhâlde gelmiştir, Türkiye’ye bir silah ambargosuyla ilgili. Şimdi, böyle bir dönemde yine yine hepimizin yapması gereken, kritik ve güçlü olduğumuz alan ve konularda gücümüzü dile getirmek, ortaya koymak ama bununla beraber de yapıcı ve haklılığımızı vurgulayacak hem beden dili hem politik dil hem de diplomatik dili kullanmamız gerektiğine inanıyorum.

2017 bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Doğan...

SELİNA DOĞAN (İstanbul) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinize iyi akşamlar.

Bütçe büyüklüğü olarak diğer bakanlıklara nazaran daha sınırlı bir bütçe tasarısını görüşüyor olsak da aslında hepimizin, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının gündelik hayatını yakından ilgilendiren bir Bakanlığın bütçesi olması itibarıyla çok önemli bir bütçe. Ülkemiz için hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Öncelikle şunu ifade etmek istiyorum: Bizler, partimizin Avrupa Birliği Uyum Komisyonu üyeleri olarak hem iki hafta önce Avrupa Birliği İlerleme Raporu'nun yayınlanması üzerine -yani o zaman da böyle bir dondurma tehdidi dile getirilmişti- hem de dün bu tasarının kamuoyuna yansımaları üzerine hemen bir basın toplantısı düzenledik ve Avrupa Parlamentosuna seslenerek böyle bir kararın alınmaması çağrısında bulunduk. Böyle bir çağrıda bulunduk çünkü hem siyaseten yerinde olmadığını düşünüyorduk böyle bir kararın, ölçsüz olduğunu düşünüyorduk hem de, açık konuşmak gerekirse, ana muhalefet partisi olarak böyle bir kararın iktidar partisinin uyguladığı insan hakları ihlallerini artırabileceğini, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarını Avrupa Birliğinin temel değerleri olan hukuki güvencelerden de uzaklaştırabileceği kaygısını taşıyorduk. Ancak, değerli milletvekilimiz de ifade etti Sayın Bakanım, kararın bu şekilde çıkacağı sürpriz değildi, bu kararın geleceği belliydi ve bize göre, bunun bir iç politika malzemesi yapılmaması gerekirdi. Yani iç kamuoyuna yönelik, işte, “Bu karar yok hükmündedir.” Sayın Dışişleri Bakanı bu kadar kısa sürede nasıl böyle bir değerlendirme yaptı bilmiyoruz ama işte “Biz halkımıza sorduk, zaten halkımızın umurunda değilmiş bu karar.” gibi bir açıklama yaptı bir iki saat önce. Kanaatimizce yerinde olmasa da bizce önemli tespitler içeriyor.

Partimiz açısından önemli tespitlerden bir tanesi, değerli Komisyon üyeleri, Lozan Anlaşması'yla ilgili olan tespit. Söz konusu kararda Sayın Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Lozan çıkışı da eklenmiş. Lozan Anlaşması'nı tartışmaya açan açıklamalardan ciddi endişe duyulduğu ifade edilmiş ve bu anlaşmanın modern Türkiye'nin sınırlarını belirleyen ve yaklaşık bir yüz yıldır bölgenin barış ve istikrarının korunmasına katkı yaptığı hatırlatılmış.

Şimdi, şöyle bir tablo çıkıyor ortaya, düşünün, siz kendi ülkenizin kurucu anlaşmasını tartışmaya açıyorsunuz ama bu anlaşmaya Avrupa Birliği sahip çıkıyor. Bu da herhâlde hepimizin sorgulaması gereken bir husus.

Malum, Türkiye bakımından Avrupa Birliğine katılım elli yılı aşkın süredir bir stratejik hedef olarak görülüyor. Türkiye'de iktidarlar değişse de hükümetler değişse de bu konuda geri adım atılıp bir strateji değişikliğine gidilmemiş. Bu yıllar içerisinde askerî darbeler de olmuş, muhtıra da yayınlanmış ancak iki taraf da birbirinden vazgeçmemiş. Oysa, bugün sınırlı bazı çevrelerin hedefi olmaktan öteye gidemeyen ve zaman zaman iktidarların Avrupa Birliğine karşı bir taktik olarak kullandığı Şanghay Beşlisine katılım fikri gördüğümüz kadarıyla bir fikir olmaktan çıkmış ve yaşama geçirilmeye başlanmış, öyle anlaşılıyor ana akım medyadan.

Elbette ne Türkiye Avrupa Birliğine mecbur ve muhtaç ne de Avrupa Birliği Türkiye'ye. Ancak biliyoruz ki devletlerin ve uluslararası toplulukların stratejik hedefleri mecburiyet ve muhtaçlık kriterlerine göre kurulmuyor. Türkiye'nin Avrupa Birliğine katılım isteği ekonomik ve sosyolojik gerçeklerin üzerine oturuyor. Aynı zamanda, cumhuriyetin ideali de olan modernleşmenin gereklerinden biri olarak Avrupa Birliğine katılım kendisini dayatıyor.

Zaman zaman Avrupa Birliği ile Türkiye arasında kan uyuşmazlıklarının olduğu doğrudur. Özellikle, Türkiye’de sağ siyasetçilerin iç siyaset malzemesi olarak kullandıkları “Avrupa Türkiye’yi istemiyor. Sadece oyalıyor. Onlar Hristiyan, biz Müslüman’ız, bizi zaten almazlar.” türünden argümanlar kullanmalarına karşın bu söylem bugün gelinen süreci açıklamıyor Sayın Bakanım.

Türkiye ile Avrupa arasında birçok farklılıkların olduğu doğru. Avrupa’nın büyük bir bölümünü Hristiyan, Türkiye’nin de büyük bir bölümünün Müslüman olduğu doğru. Yine, her iki toplumun tarihte sık sık karşı karşıya geldiği de doğru. Aslına bakarsanız, az önce yine sayın vekilimiz ifade etti, Avrupa Birliğine üye ülke toplumlarının hepsinin büyük bir uyum içinde olduğunu da söyleyemeyiz. Yani Avrupa Birliği homojen bir birlik değil. Alman toplumuyla İtalyan toplumu, İtalyanlarla Fransızlar, Fransızlarla Yunanlılar, Yunanlılarla İskandinavlar da ayrı toplumsal yapıya sahiptir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Doğan, toparlar mısınız lütfen.

SELİNA DOĞAN (İstanbul) – Tabii.

Biz şunu merak ediyoruz Sayın Bakanım: Bu, Şanghay Beşlisi alternatifi ne açıdan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları açısından avantaj sağlamaktadır? Belki gizli bir oturum yapılabilir bunun için Mecliste eğer kamuoyuna açıklanmasından imtina ediliyorsa, muhakkak bizlerin de görüşleri olur.

Ayrıca, Avrupa Birliği Uyum Komisyonu üyeleri olarak bir başka meramımızı dile getirmek istiyoruz hazır sizi bulmuşken. Nitekim, bu konu ilerlere raporuna da yansdı. Temel hak ve özgürlüklerle ilgili olan pek çok kanun tasarısı bizim Komisyonumuza gelmedi. Zaten Komisyonumuz çok az toplandı dolayısıyla etkin bir şekilde çalıştırılmadı.

Ayrıca, Komisyonumuz, biliyorsunuz tali bir komisyon. Oysa eğer bahsedildiği gibi, Hükümet programında belirtildiği gibi ciddi, samimi bir hedefse bu komisyonun asli bir komisyon olması gerektiği kanaatindeyiz. Bu hususu da takdirlerinize sunuyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Özdemir...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Evet, ben de Avrupa Birliği Bakanlığının bütçesiyle ilgili görüşlerimi paylaşacağım. Öncelikle, geçmiş olsun ve başsağlığı dileklerimi iletiyorum. Sunumunuzun sonunda söylediğiniz, Avrupa Birliği personelinin yüzde 55’inin kadınlar olması gayet sevindirici, teşekkür ediyorum.

Evet, yaklaşık elli dokuz yıl -tekrardan kaçınarak sürem kapsamında konuşacağım- süren sürecin neredeyse Sayın Bakan, dörtte 1’i sizin hükümetleriniz döneminde oldu. Neticede, bugün geldiğimiz noktada tam bir başarısızlık oldu bizim için. Tabii, önemli fırsatlar yakaladık hükümetleriniz döneminde, müzakere sürecinin başlaması önemli bir kazanımdı. İşte, 16 başlıkta fasılların devam etmesi, bu da önemli. Ancak, ben alanım gereği hükümetleriniz döneminde Avrupa Birliği alanında çalıştım ve bütün ilerleme raporlarında, baktığımız zaman, giderek artan bir gerileme ve kötüleşme yani bu kelimeler çok çok artmaya başladı ve son raporda neredeyse 14 yerde bu kelimeler daha da bizim için kullanıldı. Hukuk devleti, hukukun üstünlüğü, demokrasi, temel hak ve özgürlükler gibi konularda, evet, bunlar Avrupa Birliğinin içinde ya da bizi -sizin sunuşunuzda- o Avrupa Birliğinin açmazı konusunda belki ön yargılı olarak eleştirdiler ama açıklanan bütün ulusal ve uluslararası raporlarda, endekslerde biz bütün bu alanlarda, evrensel değerlerde geriledik Sayın Bakan. İşte, hukukun üstünlüğü, yargının bağımsızlığı, ifade özgürlüğü, düşünce özgürlüğü, istisnasız bütün alanlarda bir gerileme vardı. Evet, Avrupa

Birliğin açmazları ve çıkmazları var ama bizim beklentimiz sizin sunuşunuzda, bu ilişkiler nasıl oldu da hükümetleriniz, bakanlıklarınız döneminde buraya geldi; bunun bir özeleştirisi olamaz mıydı? Çünkü, neticede muhalefetiyle, iktidarıyla hepimizin ulusal, milli stratejik bir politikası Avrupa Birliği politikası ve uluslararası ilişkiler kazan-kazan politikası üzerinde. Avrupa Birliği için var olan oradaki ilişkiler bizim için bir veridir. Biz onları baz alarak ona göre bir strateji belirlemek durumundayız. Ama, maalesef, öngörüsüz ve tutarsız dış politika nihayetinde, Avrupa Birliğinin, parlamentonun çok ağırlıklı “Evet.” oyuyla müzakerenin durdurulması süreci bizim için gerçekten tutarsızlığın ve öngörüsüzlüğün sonuydu. Biz çok uyardık, geri kabul anlaşması ve vize muafiyetinin üyeliğimizin ön koşulu olarak getirilmesine çok karşı çıktık, bunu çok söyledik ama bunu maalesef dinletemedik. İşte, Hükümetinizin Başbakanının ya da Cumhurbaşkanının bunu siyasi bir kariyer olarak ortaya koyup, hatta insan hakları boyutu dışında, üyeliğimizin bir pazarlık konusu hâline getirilmesi de yine bizim belki kendi açmazımızdı.

Olumlu tavsiye kararı almıştık 4 Mayıs'ta vize muafiyeti noktasında. Bu gerçekten yine bir fırsat ve sevindirici bir durumdu. Ama, Sayın Cumhurbaşkanını tekrar çıkıp “Bu kriterler de nereden çıktı? Biz bu kriterleri kabul etmiyoruz.” dedi. Ancak, bu kriterleri yine kendisi... Sizin de bilginiz dâhilinde, vize mutabakatında 2013 yılında biz kabul etmiştik bu kriterleri. Ama, yine burada bir yanılı ve yine bir siyasi ve iç politika aracı olarak birden sanki önümüze bu kriterler çıkmış gibi bir algı yaratıldı.

Kriterler konusunda gerçekten hepimiz, buradaki bütün milletvekilleri bu kriterlerin Genel Kuruldan hızlı bir şekilde geçmesi için muazzam bir mesai ve çaba harcadı ve biz burada yine eleştirdik; bu kriterlerdeki hatalarımızı, Avrupa Birliğinin bizi eleştireceği noktaları biz ısrarla anlattık Genel Kurulda. Ama, siz yine o Avrupa Birliğinin, bahsettiğiniz, uzlaşmacı, çoğulcu yapısından yine uzak, bizi yine dışlayarak... Neticede, rapor yayınlandı ve bizim yine haklı olduğumuz ortaya çıktı. Yani, bu uzlaşmacı ve çoğulculuğu, maalesef, sizin hükümetleriniz sağlayamadılar.

Sunumunuzla ilgili birkaç tespitim oldu. Hep Avrupa Birliğinde bir değerler krizinden bahsettiniz. Ama, bizim ülkemizde de gerçekten son on dört yıldır muazzam bir değerler krizi yaşanıyor. İşte, kırmızı çizgilerden bahsediliyor. Biz düşünce, ifade özgürlüğüne, hukuk devleti ve hukukun üstünlüğüne, yargının bağımsızlığına; en önemlisi, demokratik işleyen güçler ayrılığı ilkesine hep kırmızı çizgiler çektik ve çekiyoruz. Bu açmazlardan hiç bahsetmediniz siz. Öz eleştiri çok önemliydi, hep birlikte belki bir öz eleştiri yapılması gerekiyordu ve şu konuya değindiniz: Türkiye düşmanlığı, İslamofobi baskısını referans alan...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Özdemir, lütfen son cümlelerinizi alalım.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – ...ana akım bir siyasetten bahsettiniz ama bizim ülkemizde de Sayın Bakan, Avrupa Birliğini ya da Avrupa Birliği üyeliğini ya da Avrupa Birliği karşıtlığını güncel siyasi çıkarlar ya da iç politika aracı olarak kullanan bir ana akım siyaset oluştu maalesef. Sayın Cumhurbaşkanının sizden önce de çıkıp sürekli bir açıklamada bulunmasıyla, biz sizden bir cevap beklerken Sayın Cumhurbaşkanının açıklama yapmasıyla tamamen bir yetki karmaşası oluşuyor.

Şöyle ki siz Komisyondan bahsettiniz, Avrupa Birliği Komisyonunun uluslararası bir anlaşmayı imzalarken münhasır, kendine ait bir yetkisi olup olmadığı Avrupa Birliğinde bir kriz yaratıyor ama biz kendimize baktığımız zaman, bizde kim yetkili? Bir yetki karmaşası var ve sanki yetkilerin çoğunluğunun Cumhurbaşkanlığında toplandığı gibi bir algı oluşuyor. Bunu da Avrupa Birliğinin o yapısına anlatmakta zorlanabiliyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen, toparlar mısınız.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Son olarak, dediniz ki: “Adalet, yargı bağımsızlığıyla ilgili 23, 24’üncü fasıllar, hep bunlar tartışılıyor Avrupa Birliğinde, hep bu fasıllar karşımıza çıkarılıyor.” Ama, Sayın Bakan, siz de çok iyi biliyorsunuz ki bizim adaylığımızın ve üyelik müzakerelerimizin açılmasının temel koşulu Kopenhag Kriterleri ve bu kriterler üç başlık altında: Birincisi, fasıllar, müktesebat uyumu; ikincisi, ekonomik kriterler ve sonuncusu ve en önemlisi, bizim için en çok sorunlu olan siyasi kriterler ve bu siyasi kriterler de –az evvel söylediğim- kuvvetler ayrılığı ilkesi, demokratik işleyen kurumsal yapılar, hukukun üstünlüğü, düşünce, ifade özgürlüğü, yargının bağımsızlığı; asıl sorun olan bunlar, bu fasıllardan bağımsız olan... Biz asıl siyasi kriterlerde muazzam bir gerileme kaydediyoruz ve buna da dikkatinizi çekmek istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Özdemir.

Sayın Yalım...

ÖZKAN YALIM (Uşak) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Evet, Sayın Bakan, biz burada Avrupa Uyum Komisyonu üyeleri olarak 4 kişiyiz. Sayın Bakanım, sizinle ilk defa bir araya gelebiliyoruz çünkü maalesef, toplantılarımız şu ana kadar gerçekleşmedi bir araya gelmek için.

Bugünkü Avrupa Parlamentosunun aldığı kararın, tavsiye kararının -ilk önce- çok ağır bir karar olduğunu, bizim bunu tasvip etmediğimizi söylüyoruz ve de bu karardan geri dönülmesiyle ilgili Cumhuriyet Halk Partisi olarak elimizden geleni yapacağımızdan emin olabilirsiniz. Ancak, bunları konuşurken, bu kararlar neden alındı? Biraz önce Sayın Çam’ın belirttiği gibi, iğneyi kendimize, çuvaldızı başkasına batırmamız gerekiyor.

Ben Cumhuriyet Halk Partisinden Özkan Yalım, Milliyetçi Hareket Partisinden Sayın Ekmeleddin İhsanoğlu ve de 4 AKP milletvekili arkadaşımızla birlikte 1 ile 4 Ağustos tarihinde, darbeden tam on beş on altı gün sonra Brüksel’de dört günlük bir ziyaretlerde bulunduk. İnanın, bugünkü alınan kararın sinyalleri o gün gelmişti. Darbe girişiminden sonra geçen iki haftalık zaman sürecinde ülkede özellikle basına, yazarlara, akademisyenlere yapılanlardan sonra; insan haklarına, insan düşüncelerine, özgürlüklerin kısıtlanması adına yapılanlardan sonra bugünün sinyalleri o gün verilmişti. En önemli takıldıkları konu da tabii ki idam meselesiydi.

Ben çok fazla uzatmayacağım Sayın Başkan, en önemli soruya geleceğim çünkü Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları için can alıcı bir nokta. Bu soruyu sorarken Avrupa Birliğin düşüncelerimizden vazgeçip de Şanghay Beşlisine girmek vesaire gibi bir düşüncenin son derece negatif, Türkiye ekonomisine de yerle bir edeceğini özellikle belirtmek istiyorum. Neden? İlk önce, Şangay Beşlisinde hangi ülkeler var? Hepinizin bildiği gibi, Çin, Rusya, Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan ve son olarak Özbekistan geldi. Bir tarafta Avrupa ülkelerinin gelişmişliği, ekonomilerinin ne durumda olduğu; bir tarafta da Şanghay’daki ülkelerin durumu. Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde üretilen herhangi bir ham maddenin, herhangi bir ürünün Çin pazarıyla rekabet etme şansının ne kadar olduğunu sizlerin görüşüne, takdirine bırakıyorum.

Diğer taraftan, insan gücünün çok daha ekonomik olduğu Şanghay Beşlisindeki ve altılısındaki rekabet gücümüzün de çok düşük olacağının ve de bu ülkelerle rekabetimizin neredeyse imkânsız, olanaksız olduğunun da altını çizmek istiyorum. Bu sebepten dolayı, kesinlikle Avrupa yolunda, Avrupa Birliği yolunda geri dönüğe bir adımın Türkiye ekonomisini tamamen tırpanlamak olduğunun özellikle altını çizmek istiyorum Sayın Bakan.

Diğer taraftan, bugünkü alınan kararlar bence Avrupa Birliğine girme süreci belki birazcık daha uzayacak ama benim için, benim düşüncelerimde ilk önce ekonomi yatıyor. Gümrük birliğinin kopma noktasında, özellikle OHAL bitinceye kadar gümrük birliğini askıya almak istiyorlar aralık ayından itibaren.

Sayın Bakan, değerli dinleyiciler; eğer gümrük birliği askıya alınırsa ne olur biliyor musunuz? İnanın, bir anda 5 milyon yeni işsizimiz meydana çıkacaktır. Belki 33 bin civarında büyük ağır vasıta yani tır dediğimiz araçlar ne Kapıkule'den ne Hamzabeyli'den ne Yunanistan girişinden ülke dışına -en ufak bir ne giriş ne çıkış- ürettiğimiz malları sevk edemeyeceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen, son cümlelerinizi alayım Sayın Yalım.

ÖZKAN YALIM (Uşak) – Tabii ki.

Bunun faturası 5 milyonun üzerinde yeni bir işsizlik ordusudur ve de ülke ekonomisi sadece son bir haftada... Bugün dövizin ne olduğunu hepiniz biliyorsunuz; 3,44 doların, 3,64 de euronun kapanışı olduğunun altını çizmek istiyorum. Onun için -çok daha dikkatli- gümrük birliğinden çıkmamız durumunda ülkeyi bir felakete sürükleyeceğimizi; bu tip hatanın yapılmaması adına bizler, muhalefet partileri bu sebepleri, Avrupa Birliğindeki diğer ülkelerin yaptırmak istediklerini daha önceleri sizlere çok anlatmak istedik. Basına, akademisyenlere yapılanlardan sonra bu...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen, son cümlelerinizi alayım.

ÖZKAN YALIM (Uşak) – ...sürece gelindiğinin özellikle altını çizmek istiyorum.

Son nokta: Türkiye'deki yaşayan bütün vatandaşların geleceği için daha dikkatli adımlar atılması gerektiğinin, ekonominin çökmemesi için Avrupa Birliğinden vazgeçilmemesi gerektiğinin ve de gümrük birliğinden kesinlikle çıkılmaması gerektiğinin altını çiziyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Yalım.

Sayın Adıgüzel...

ONURSAL ADIGÜZEL (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakana ben de öncelikle bugünkü saldırılardan dolayı başsağlığı diliyorum. Ölenlere, şehitlerimize ve vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet diliyorum, yaralılara da acil şifalar diliyorum.

Tabii ki bugün Avrupa Parlamentosunun 479'a karşı 37 oyla aldığı karar hepimizi üzdü. Biz de Cumhuriyet Halk Partisinden Avrupa Birliği Komisyonu üyeleri olarak bu kararın yanlış olduğunu karar alınmadan önce bugün Parlamentoda yaptığımız basın açıklamasıyla dile getirmiştik.

Avrupa Birliği bizim için demokratikleşme açısından önemli bir mihenk taşı ve müktesebatıyla, tarım, hukuk, çevre alanlarındaki değerler bütünlüğüyle çok önemli çünkü ülkemizde yaşayan insanların yaşam standartlarının yükselmesi noktasında çok büyük bir değer katıyor.

Ben şöyle kısa tarihimize bir bakacağım. Evet, elli küsur yıllık bir Avrupa Birliği serüveninden bahsedildi. 2014 Aralık ayını hepiniz hatırlarsınız, şimdiki Cumhurbaşkanının konuşmasıyla havai fişekler atılıyordu Kızılay Meydanı'nda ve kabul edilmiş gibi ciddi eğlenceler yapılıyordu. Bugün geldiğimiz noktada bir buçuk sene, iki sene öncesine şöyle kısaca bir bakın, bundan önceki Başbakanımız temmuz ayında 72 kriterle birlikte vize serbestisinden bahsediyordu, müjdeler veriyordu ve sonunda

geldiğimiz noktada şunu görüyoruz: Hükümet, iktidar AB treninden inme hazırlıkları içinde ve AP-Türkiye ilişkileri ne yazık ki kandı darbe girişimi sonrasında Türkiye'deki OHAL uygulamalarıyla çok ciddi bir şekilde gerilmiş durumda.

İktidar Avrupa Birliğinin önyargılarından bahsediyor, Sayın Bakan da bundan bahsetti. Evet, biz de bu önyargıları görüyoruz, İslamofobiyi görüyoruz ama diğer taraftan şöyle bir bakış açısının da çok eksik olduğunu düşünüyoruz: AKP iktidarı için AP raporu yok hükmünde, Avrupa Parlamentosunun kararı da yok hükmünde, Moody's'in notu da yok hükmünde. Peki, o zaman niye biz zor koşullardan geçiyoruz, niye ekonomi eriyor, diğer taraftan niye yalnızlaşıyoruz? Bunları da cevaplamak gerekiyor. Evet, muhalefet size dış politikada destek olsun. Ama, siz neden dış politikayı iç politikaya hamaset malzemesi yapıyorsunuz? Bence buradan da bakmak gerekiyor. “Yenikapı’ya giderken yanımızda durun.” Tabii ki Sayın Genel Başkanımız çekinmeden oradaydı fakat ertesi gün kanun hükmünde kararnamele uzlaşlar yok sayılıyor ve ne yazık ki samimiyetsiz bir gösterge: Biz bir aradayız ama Meclise geldiğimiz zaman muhalefetin görüşlerinin hiçbir önemi yok.

Şimdi de bugün AB’ye rest çekmekten bahsediyoruz ama ekonomik olarak bağıımızı nasıl koparacağız? Ben bunu özellikle merak ediyorum. Çünkü, yaklaşık 135-140 milyar euroyu bulan bir ticaret hacminden bahsediyoruz ithalat ve ihracat noktasında. Bütün arkadaşlarım söyledi, Şanghay ile ihracatımız ise neredeyse tüm ihracatımızın yüzde 3’ü kadar. Bunların hepsini göz ardı edip AB’ye aday ülke olmaktan çıkmamızın diğer ülkelerle olan ticaretimizi de nasıl etkileyeceğini şimdiden hepimiz düşünebilirsiniz. Onun için ben size şöyle bir soru sormayacağım çünkü doğru olduğunu düşünmüyorum: “Şanghay AB alternatifi midir?” diye size sormayacağım Sayın Bakanım.

Diğer taraftan, evet, bugün alınan karar hepimizi üzdü. Bu, Parlatentonun tavsiye kararını büyük ihtimal önümüzdeki ay, aralık ayında liderler toplantısında da görmezden gelmeyecekler. Ama, bizim gördüğümüz kadariyle, demokrasi treninden indiğimiz gibi, AB treninden de inmek istiyoruz sırf bir kişinin kişisel beklentileri yüzünden. Elli yıllık emeğimiz çöpe atılmaya çalışılıyor. Peki, bu elli küsur yıllık emek çöpe atılırken bu sizin Bakanlığımızın başarısızlığı olmayacak mı? Bu da çok önemli bence.

Diğer taraftan, idam cezası, zaten bu kısa yolu; hiç referanduma da gerek olmadan Avrupa Birliğinden nasıl çıkacağımızın bir kısa yolu olarak, herhâlde bir formül olarak tutuluyor. Çünkü, İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi başta olmak üzere, birçok beyannameye imzamız var ve Türkiye'nin imzacı olduğu uluslararası sözleşmelere de baktığımız zaman bunların hepsi karşımıza çıkacak çok büyük sıkıntılar. Ama diğer taraftan, Avrupa Birliğinden çıkmak yarım asırlık verilmiş bir emeğin çöpe atılması; politik anlamda da toplumsal anlamda da ekonomik anlamda da çok önemli bedeller ortaya çıkaracak.

Diğer taraftan, bir nokta daha var, 3 milyar euro meselesi. Ben onunla ilgili açıklamaları size okumak istiyorum. Ben sormuştum 24 Ağustosta Bakanlığımıza, denmişti ki: “229 milyon avrosu sözleşmeye bağlandı, 106 milyon geldi.” Sonra ekim başında Cumhurbaşkanımız açıkladı: “Söz verdiler, 3 milyar avro dediler. Hâlâ bize 179 milyon avro...”

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen toparlar mısınız?

ONURSAL ADIGÜZEL (İstanbul) – İki dakika içerisinde toparlayacağım.

BAŞKAN – İki dakika değil, bir dakikanız var.

Buyurun.

ONURSAL ADIGÜZEL (İstanbul) – Ekim ortasında AB Komisyonu Başkanı Jean-Claude Juncker şöyle bir açıklama yaptı, dedi ki: “467 milyon avro uygulamaya geçti.” Siz de biraz önce “500 milyona yakın.” dediniz. Tam olarak bize bilgi verirsiniz sevinirim.

BAŞKAN – 600 milyon olarak verdiler bilgiyi.

Buyurun.

ONURSAL ADIGÜZEL (İstanbul) – Diğer taraftan, bu, mülteci meselesine bakışımız da pazarlık kısılcasına sıkıştırılmış durumda. Tabii ki insani meseleler bizim için çok önemli, insan odaklı bakmak zorundayız, her alanda da meselelere böyle bakmaya çalışıyoruz ama bunu pazarlık kısılcasına sıkıştırdıktan sonra... Şu anda binlerce, milyonlarca mülteci var, Suriyeli misafirimiz var ve bugün, Twitterda “hashtag” olarak birinci sırada, bilmiyorum gördünüz mü, “Suriyeliler sınır dışı edilsin.” diye bir sloganla toplum yine kutuplaştırılıyor. Ki biz en çok bu ötekileştirmelerden, bu kutuplaştırmalardan çekiyoruz ve sıkıntılar yaşıyoruz. Bunun da ortadan kaldırılması gerekiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen, son cümlelerinizi alayım.

ONURSAL ADIGÜZEL (İstanbul) – Son sorumu soruyorum: Jean Monnet bursu... Sağ olsun, Bakan Yardımcımız Ali Şahin de bu konuda çok hassastı, ben öğrencilerin sıkıntılarını onlara anlattım, o da size ileteceğini söyledi. Sadece 170 üniversite öğrencisinin -ki bunlar hayalleri olan öğrenciler, 2 tane Avrupa Birliği üyesi üniversiteden mastıra kabul almış öğrenciler- ne yazık ki bunların hayalleri yarıda kaldı. Ben de şöyle bir öneride bulunmuştum: En azından bu sene hak kazanan öğrencilere sınav sonuçlarını açıklayın, seneye gitme hakkı verin onlara demiştim. Ama siz sadece bu 170 kişiye “Gelecek sene 340 kişi göndereceğiz.” gibi bir çözüm bulmuşsunuz. Ama, bu öğrencilerin hayalleri ne olacak, o emekleri ne olacak bu sene kazananların? Bunu da açıklarsanız sevinirim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Çakırözer.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekili arkadaşlarımız, Bakanlığımızın ve diğer kamu kurumlarının kıymetli bürokratları, değerli basın mensubu meslektaşlarımız; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, hem görevinizin hayırlı olmasını diliyorum hem de görüşmekte olduğumuz bütçenin hayırlı olmasını diliyorum sözlerime başlarken.

Az önce AB Uyum Komisyonundaki arkadaşlarımız bugün kamuoyuna açıkladıkları pozisyonu bir kere daha izah ettiler ama Sayın Selina Doğan’ın vurguladığı gibi, bu pozisyon yani Avrupa Parlamentosuna “Hayır.” deme çağrısı aslında Hükûmetinizin antidemokratik uygulamaları artırmaması için yapılan bir “Hayır.” çağrısı. Yoksa, metnin içeriğine baktığınızda, metin İngilizce olarak ulaşılabilir bir metin. Metinde söylenenler, önce, baktığınızda darbeyi kınıyor, 15 Temmuz darbe girişimini, kalkışmayı kınıyor, Türk yetkililerinin bunun sorumlularını cezalandırma konusunda meşru bir sorumluluğu, hakkı olduğunu ortaya koyuyor, “Türkiye bizim için önemli bir ortaktır.” diyor, “Türkiye Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ne bağlıdır.” diye hatırlatmada bulunuyor. Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın ve Hükûmetinizin yetkililerinin idam cezasının geri getirilmesine yönelik ifadelerini hatırlatıyor ve 18 Temmuzdaki Avrupa Konseyi kararlarında bunun, AB müktesebatının ayrılmaz bir parçası olduğunu, yani idam cezasına karşı çıkmanın, bunu reddetmenin olduğunu hatırlatıyor. OHAL altında, olağanüstü hâl yönetimi altında baskıcı bir şekilde orantısız kararlar alındığını söylüyor. Türk vatandaşlarının Anayasa’da güvence altına alınmış hak ve özgürlüklerinin ihlal edilmekte olduğunu

söylüyor. 10 vekilin tutuklu olduğunu, 150 gazetecinin -AB ilerleme raporunda bahsedilen rakamı “referee” ediyor- 2386 hâkim ve savcının, 40 bin diğer yurttaşın -bunların 31 bininin tutuklu olduğunu-gözetiminde olduklarını söylüyor. 129 bin kamu görevlisinin ya açıkta olduğunu ya ihraç edildiğini söylüyor. Çoğunun da bu kararlara karşı dava açma hakkının olmadığını söylüyor. Ciddi kaygılar olduğunu, gözetim altına alınanlar, tutuklamalar konusunda, ifade özgürlüğü, basın özgürlüğü konusundaki yine sınırlamaları bize hatırlatıyor.

Müzakere çerçevesinde... Ki müzakere çerçevesi dediğimiz dokümanı hatırlatmak isterim: Hükümetiniz tarafından Avrupa Birliğiyle müzakere edilip kabul edilen bir doküman bu. O doküman da -yanılmıyorsam 2005 yılıdır dokümanın tarihi- Lüksemburg’da imzalandı. Demokrasi, özgürlükler, insan hakları, temel özgürlükler, hukuk devleti konularında, Türkiye’nin geri gitmesi durumunda Kopenhag kriterlerinden, AB Komisyonunun ya kendisinin ya da üye ülkelerin üçte 1’inin isteğiyle müzakerelerin askıya alınmasını isteyebileceğini söylüyor bu doküman.

Yine, bu doküman, orantısız tepkiyi kınıyor ve bu tartıştığımız ve bizim de karşı çıktığımız dondurma önerisini getiriyor. OHAL altında alınan orantısız kararlar kalkana kadar... Yani o zaman gözden geçirilmesini istiyor. “Hukuk devleti ve insan haklarına saygı yeniden Türkiye’de restore edildiğinde bu gözden geçirilsin, bunu yapma zamanı da OHAL’in kalkmasıdır.” diyor, oraya bağlıyor koşulları. İdam cezasının yeniden Türkiye’de getirilmesinin müzakere sürecinin askıya alınması sonucunu doğuracağını söylüyor. Türkiye’nin -siz de ifade ettiniz- vize serbestisi için gerekli 72 kriterden 7’sini yerine getirmediğini söylüyor.

Aynı zamanda, Türkiye’de sivil topluma yardımın artırılması çağrısında bulunuyor. Yargı konusunda AB kurumlarına, Venedik Komisyonuna, yargının işleyişi konusunda yine keza yardımların artırılması çağrısında bulunuyor.

Türkiye-AB ilişkisinin stratejik önemini altını çiziyor bu doküman. Siz de aslında konuşmanızın son bölümlerinde bunu vurguladınız. “Türkiye önemli bir ortaktır. Ortaklığın iki tarafında da siyasi irade olması gerekir. Türkiye bu siyasi iradeyi koymuyorsa, koymazsa Avrupa yolundan ayrılır.” diyor. Yani, benim kötü İngilizcemle tercüme edebildiğim kadarıyla böyle gördüm ben bu dokümanı.

Tabii ki biz Türkiye’nin Avrupa Birliği üyelik sürecini parti olarak destekliyoruz. Bu nedenle, biz burada birkaç ay önce gece yarılarının kadar bu kriterleri birlikte çalıştık, çıkardık.

Avrupa Birliğinden bize yönelik, sizin bahsettiğiniz, diğer değerli arkadaşların bahsettiği ırkçı yaklaşımlar yok mu, işte, İslamofobik, Türkofobik -ya da adını ne koyarsanız- yok mu? Var ama aynı yaklaşımlar, az önce değerli arkadaşlarımız ifade ettiler, 2004 yılının Aralık ayında da vardı. Siz bizatihi şahit oldunuz, 15 Aralık 2004, ifade edildi. Aynı oylamanın bir benzeri, on iki yıl önce, aynı ortamda, hatta belki de daha ağır bir ortamda, yani 11 Eylülün hemen arkasından, tüm dünyada İslamofobinin yükselişte olduğu bir dönemde sizin Hükümetiniz... Avrupa Parlamentosunda aynı milletvekilleri tarafından alkışlarla “Türkiye’yi istiyoruz.” oyu verdiler ve siz o ekipleydiniz bir de, başka kapasitenizle o ekipleydiniz ve en önemli argümanınız şuydu: “Türkiye’nin üyelik süreci İslamofobiyi yenecektir, Avrupa’daki bu ırkçılığı yenecektir.” Biz buna destek verdik, o dönem herkes destek verdi.

Peki, o zaman şimdi ne yaşıyor? Burada vurgulamak istediğim husus şu: Bizim ana sorunumuz, galiba, Avrupa’dan gelen eleştirilere karşı çıkarken... Doğrudur, çıkacağız. İşte, mesela burada söylediğimiz, az önce söyledim, dokümanda yazan unsurların ne kadarının doğru olup olmadığını hepinizin takdirine bırakıyorum. Tabii ki biz askıya alınmasını istemiyoruz ilişkinin, daha da güçlenmesini istiyoruz ama bunu yaparken yani Avrupa’yı eleştirirken kendi demokrasi standardımızdaki sorunları görmemekte ya da görülmemesini ummaktayız başkaları tarafından. Böyle bir sıkıntımız var bizim.

Size şunu söylemek istiyorum: Dün Silivri Cezaevindeydim ben, bu bahsedilen, yani rakam olarak 150 deniyor ama o insanlardan birkaçını ziyaret etmek için, meslektaşlarımdan birkaçını. Onların, sizin de tanıdığınız bazılarının birkaç ifadesini sizinle paylaşmak isterim yani bugünkü oylamanın anlamını, bugünkü oylamanın niye buraya geldiğini ifade etmek için. Bunlardan bir tanesi Ali Bulaç, sizin çok, siyaset öncesinden tanıdığımız, bildiğiniz, belki birlikte çalıştığınız, sonrasında görüşleriniz farklı olabilir. 120'nci günü yani 4'üncü ayını doldurmuş cezaevinde. Henüz iddianame yok. 60 küsur yaşında. "Ben kendim teslim oldum." diyor. "Bu bizim ülkemiz." diyor. "Hiçbir yere kaçacak hâlim yok." diyor. Benim suçum ne olabilir ki?" diyor, "Yazı yazmışımdır, makale yazmışımdır, görüş yapmışımdır." diyor. Benim görüşlerim hakkında 86 tane doktora tezi yazılmış." diyor, "Cezaevinde kitap alamıyorum." diyor, "Beni bıraksalar, tutuksuz yargılanabilirim illa yargılamak istiyorlarsa." diyor. "Benim hakkımda da, hiçbir yazım hakkında da bugüne kadar ne bir dava açıldı ne bir soruşturma açıldı." diyor.

Bir başka örnek: Yine yakından tanıyacağımız, o dönemde belki de size en fazla desteği veren isimlerden biri, Şahin Alpay. "Ben 12 Martta darbelere karşı çıktığım için İsveç'e kaçtım yani yurt dışına çıkmak zorunda kaldım. 12 Eylülde içeriye alındım. Hayatım darbelere karşı durmakla geçti. Ki solcuyum diyemem, bir liberalim ama bütün yazılarımda ben Türkiye'nin Avrupa Birliği standartlarında bir demokrasi olmasını istiyorum." diyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Çakırözer, lütfen toparlar mısınız.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - 11 tane kronik hastalığı var, 72 yaşında. Silivri Cezaevinin en yaşlı tutuklu ya da hükümlüsü. Diyor ki: "Benim suçum ne? Benim, yazdığım yazılar dışında ne hakkımda bir soruşturma ne bir şikâyet var ne bir dava var. Benim suçum ne?" Yine o da cezaevinde aynı şekilde 120'nci gününü doldurmuş durumda.

Yine, bir başka isim, o da bugünkü kararla ilgili kaygısını taşıyor, aynı, az önce değerli milletvekili arkadaşlarımızın söylediği gibi, Murat Sabuncu, Cumhuriyet gazetesinin Genel Yayın Yönetmeni, diyor ki yani bana soruyordu "Yarın ne karar çıkacak?" diye. Şundan: "Böyle bir kararda –belliydi bu kararın alınacağı yönünde- bir kopuş olur. Ülke bunun altından kalkamaz. Eğer karar daha sonra AB Konseyi tarafından da kabul edilirse bir kopuş olur, bunun altından kalkamayız ülkece." diyor.

Şimdi, bu insanlar cezaevindeler ve niçin? Haber yazdıkları için. Kadri Gürsel diyor ki: "Bir paragrafımı almışlar, sadece bir paragraf; 63 soru soruldu bana, bir tanesinde, bir yazının son paragrafını gösteriyorlar ve oradan 'Sen subliminal mesaj verdin, darbeye zemin hazırladın.' diye bir sonuç çıkararak beni yatırıyorlar." Bugün onların 25'inci günü cezaevinde yani gözaltıyla birlikte 25.

Şimdi, bizim durumumuz böyle olunca bence 2004'teki oylamayla 2016'daki oylamanın fotoğrafları, içeriğine iyi bakmamız lazım. O dönem Türkiye –siz, bizzat içinde olduğunuz bir süreç olduğu için çok iyi biliyorsunuz- reformlarıyla göz dolduran, herkesin "Ya, bakın, Türkiye farklı bir yöne gidiyor, daha güçlü reformlar yapıyor. Daha iyi nasıl olur? Nasıl destekleriz?" diye baktığı bir Türkiye. Bugün ise –sizin, ekibinizin çok iyi okuduğunuza inanıyorum- son ilerleme raporunda geri gidiş alanları hızla artıyor. Geçtiğimiz yıllarda "İfade özgürlüğünde, basın özgürlüğünde ve yargının tarafsızlığında geri gidiş var." diyorlardı. Bu yılki ilerleme raporunda hukukun üstünlüğü, yargı ve temel haklar, yargı sistemi, işkence ve kötü muameleden korunma, insan kaynaklarının yönetimi, yine, ifade ve basın özgürlüğü var. Bir tane de yine kritik, çok fazla tartışılmıyor ama hep tartışmamız lazım. Az önce Özkan Bey'in uyarısından çıkarak söylüyorum, ekonomide de gerilemeyi ilk defa, yıllar sonra işaret ediyor. Bizim hep övündüğümüz ekonomide, ilerleme raporu gerileme yaşadığımızı söylüyor. Bunları önemsememiz lazım. Bunları sadece "Biz bunu yok sayıyoruz." demekle, "Çöpe atıyoruz."

demekle eleştirilerden kurtulamayız. Yani, biz Avrupa'nın isteği için kendimizi düzeltmeyelim ama kendi insanımız için... Size az önce saydım insanları, 150 gazetecinin ya da daha fazla gazetecinin sadece 3'ünden örnek verdim. Bu insanları biz haber yaptıkları için, görüş açıkladıkları için, aykırı da olsa ifade ettikleri için... Bunların arasında bakın, Aslı Erdoğan yok. Necmiye Alpay'ın bugün 70'inci yaş gününü dostları adliye önünde kutluyor. Yani, bunlar ne Avrupa'nın İslamofobisi ne Avrupa'nın Türkiye karşıtlığı, bunlar bizim kendi sorunumuz. Niye biliyor musunuz? Necmiye Alpay içeride, bir gazetenin danışma kurulu üyesi, toplanmayan bir danışma kurulu üyesi, hiç toplanmamış. Bu üyeliği nedeniyle cezaevinde dördüncü ayına girdi. Ceza alırsa belki içeride yatmışlığı daha fazla olacak, bunu sizler biliyorsunuz ya da ekibinizdeki hukukçular biliyor. Bunları bizim düzeltmemiz lazım. Sayın Musa Kart söyledi, Ahmet Türk...

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Musa Çam.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Pardon, özür dilerim, dün Musa Kart'la da görüşmüştüm, özür diliyorum.

Sayın Musa Çam söyledi, Ahmet Türk, siz de iyi biliyorsunuz, hepimiz biliyoruz ki Türkiye'de Kürt sorununun çözümü denildiğinde her zaman en akli başında, en sağduyulu uyarıları, önermeleri yapan isimdir. Bu kişi hakkında suçlama olabilir, hepimiz hakkında olabilir, hiçbirimiz yargıdan bağışık değiliz ama bu kişiyi tutuklu yargılamak zorunda değilsiniz, tutuksuz yargılayın. Niye cezaevine koyuyorsunuz? Bir de bunları özellikle, örneğin, Aslı Erdoğan ve Necmiye Alpay hakkında bir "Tahliye oldu." haberi çıkıyor, tekrar "Olmadılar." deyip içeride kalmaları kararı çıkıyor. Ahmet Türk, tam da Avrupa Parlamentosunda Türkiye'nin demokrasisi, insan hakları, hukuk devleti tartışılırken tutuklanıyor. Yani, sanki inadına yapar gibi bunu yapmanın ne anlamı var.

BAŞKAN – Sayın Çakırözer, toparlarsanız, lütfen...

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Tamamlıyorum Sayın Başkanım.

Şöyle bir korkumuz var, şöyle bir kaygım var, onu ifade edeyim: Kopenhag Kriterleri dedik, yerine getiriyoruz dedik, o olmazsa "Ankara" dendi vesaire ama artık diploması koridorlarında konuşulanlarda "Bu kriterler Belarus kriterlerine dönmesin kaygısı." var. Biliyorsunuz, Belarus idam cezasını koruyan ülke. İdam cezasını geri getirdiğimizde bizim sadece Avrupa Birliğiyle değil kurucusu olduğumuz Avrupa Konseyiyle ilişkilerimiz de çok ciddi sıkıntıya girecek. Bunları Avrupalıların tatmini için söylemiyorum, kendimiz için, bizlerin evlatları için, 79 milyon, ülkemizin evlatları, geleceğimiz için söylüyorum. O yüzden, biz bence tabii ki eleştirelim, Avrupa'yı eleştirelim, Avrupalılara sağduyuda bulunalım ama sizin konuşmanızda önemsedğim hususlar vardı. Sayın Dışişleri Bakanı da siz de Avrupa'yı eleştirirken bundan sonraki sürecin nasıl olabileceğine dair ipuçları da veriyordunuz yani "O zaman, bu fasılları açalım, madem bizi eleştiriyorsunuz bu konularda." Evet, bunların açılması lazım. Ama, bir yerinde çok kaygı duydum, bunu sizinle paylaşmak isterim. Şöyle bir şey dediniz: "Türkiye hazırdır." dediğiniz bir bölüm var, "Türkiye hazırdır yani bunları konuşalım, müzakere edelim ama onlar bu terör konusundaki tavrını değiştirmezse..." diye başlayan, sonra tutanaklardan bakarız "... bu olmaz, bu yürümez." dediğiniz bir bölüm var. Avrupalıların terör konusundaki tutumundan burada hiç kimse bence "Evet, onlar haklı." demiyordu. Doğrudur, terörü kınamakla birlikte, terörün destek bulacağı bir ortam Avrupa'da var, mevcuttur ve biz bunu eleştiriyoruz ama "Avrupalılar bu ortamı koruyor diye biz kendi insan haklarımızı, demokrasmimizi iyileştirmeyeceğiz." şeklinde algılanabilir sözleriniz. Ben böyle düşünmediğinize inanıyorum, düşünmememiz gerekir. Tam tersine, önümüzdeki aralık ayında yapılacak AB Dışişleri Bakanları Toplantısı öncesinde ya da bu süreçte Avrupalı meslektaşlarınızla siz, Dışişleri Bakanı, Sayın Başbakan, gerekiyorsa Cumhurbaşkanı, görüşmeler yapıp bu sürecin askıya alınması değil tam tersine, daha hızlanması bizim isteğimiz. Bunun için

yapılacak şey de belli, çözüm orada değil, çözüm bizim içimizde. Bizim demokrasimizi kendi insanımız için, size saydığım isimler için, tanıdığınız isimler için bizim bu şeyi düzeltmemiz lazım. Yapılmaz mı? Yapılabileceğine inanıyorum. Önümüzde fırsat pencereleri de açılabilir ama böyle bir karar aldılar diye bütün suçu Avrupa'ya atarak tamamen içe kapanacak, kendimizi Belarus'a benzetecek bir hâle dönersek biz bunu çözemeyiz. O yüzden, ben Avrupa'dan gelen açıklamalarda hep şeyi görüyorum, bir fırsat penceresi bırakmak istiyorlar. Sizin açıklamalarımıza baktığımda siz de bir müzakere zeminini kaybetmek istemiyorsunuz ama bunu yaparken kendi içimizdeki bu görüntüyü değiştirmemiz lazım. Burada bizim HDP'li arkadaşlarımızın da olmasını hep birlikte sağlamalıyız. Onlara da çok büyük sorumluluk düşüyor, sadece burada bulunanlara değil. Gazetecilerin özgürce yazmasını, çizmesini -sizin hakkınızda, bizim hakkımızda, aleyhimizde- sağlamamız lazım. Musa Kart'ın -bu sefer doğru isimle söylüyorum- özgürce çizmesini sağlamamız lazım. Ne işi var cezaevinde bir karikatüristin? Bunu anlatamayız dünyaya. O yüzden, ben sizin bu süreçte başından beri, 2002'de iktidara gelişinizden bu yana kritik rolde olan bir isim olarak, önce danışman, sonra Bakan olarak bu konuda önemli rol oynayabileceğinizi düşünüyorum. Lütfen, daha önceki bakanların yaptığı gibi, "Çöpe atarız.", "Şuna atarız." gibi yaklaşımlar yerine daha fırsatı kullanarak, fırsatı sadece kendiniz, size oy veren yurttaşlar için değil tüm Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları ve şu anda oy vermeyen gelecek kuşaklarımız için kullanmanız gerektiğini düşünüyorum.

Bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum Sayın Çakırözer.

Değerli arkadaşlar, bütçeler ve kesin hesaplar üzerindeki konuşmalar tamamlanmıştır.

Şimdi, soru işlemi yapacağım.

Soru sormak isteyen milletvekillerimiz sisteme giriş yapsınlar lütfen.

Sayın Kuşoğlu...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, 2015 Kesin Hesap Cetveli'nde 397 milyon 300 bin liralık bir harcama var, Avrupa Birliği Eğitim Programları Merkezi Başkanlığının. 223 milyon lirası ödenekten, Maliye Bakanlığından da 173 milyon 400 bin lirası karşılanmış. Arkadaşlar detayını verebilirlerse memnun olurum.

Akreditasyon Kurumuyla ilgili olarak -konuşmam sırasında, sonradan geldi- her yıl konulan bütçenin üzerinde harcama olmuş, bu sene ne kadarlık bir bütçe var? Onu makul bir seviyeye getirsek iyi olur diye düşünüyorum çünkü hep altında kalmış.

Bir de son olarak, bugün ve dün maçlar vardı, Beşiktaş Benfica'yla oynadı, Fenerbahçe yine bir Avrupa takımıyla, Manchester'la oynuyoruz vesaire. Devam edecek mi Türkiye bunlarla oynamaya? Yoksa, "Cidde İdman Yurdu"yla mı oynayacak bundan sonra? Bunu sormak istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Yani "Cidde İdman Yurdu"yla oynamasında bir mahzur olduğunu mu düşünüyorsunuz Sayın Kuşoğlu?

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Düşünmüyor musunuz yoksa siz?

BAŞKAN – Ben düşünmüyorum, evet.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Siz oynamaya devam edin o zaman.

BAŞKAN – Sayın Aksu, buyurun lütfen.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, AB'nin yıllardır Türkiye'nin millî güvenliği ve ülkenin bölünmez bütünlüğü konusundaki mevzuatı değiştirmeyi, Türkiye'nin etnik temelde ayrıştırılmasına zemin hazırlayacak düzenlemeleri yaptırmayı, teröre desteği ve propagandasını yapmayı meşrulaştırmayı, Türklüğe hakareti suç olmaktan çıkarmayı, hatta Hutbe'de okunan ayetin okunmamasına kadar millî ve manevî değerlerimize karışan ve âdeta yayımlanan her raporun Avrupa Birliğinin Türkiye'ye ön yargılı, çarpık bakış açısını yansıtan bir değerler dayatması niteliği taşıdığı bilinmekteyken AB'nin, bahsettiğiniz, yeni dönemdeki değerler erozyonu neyle ilgilidir ve bizim için bunlardan daha mı önemlidir?

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Siz “Şanghay Gençliği” sormadınız ama neyse...

Sayın Tamaylıgil...

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Sayın Bakanım, 16 Mart 2015 tarihinde Türkiye ile Avrupa Birliğinin üst düzey enerji diyalogu başlatması konusunda bir karar alındı ve bununla ilgili de görüşmeler devam etti. Bu üst düzey enerji diyalogu kapsamında görüşmeler devam ediyor mu? Bu konuda neler yapılmakta? O konuda da bilgi verebilir misiniz.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Özdemir...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, sormuştum daha evvel soru önergesiyle, yükseköğretim kurumlarımızda Erasmus ve değişim programları yoluyla ülkemize gelen yabancı öğrenci sayıları, özellikle, Avrupa Birliğine üye ülkelerin öğrenci sayılarında bir düşüş yaşandığıyla ilgili bilgi bize ulaştı. Özellikle, eski Avrupa Birliği Bakanı Sayın Egemen Bağış'ın döneminde yaşanan bu evraklarla ilgili bazı sıkıntılar olmuştur, ondan sonraki süreçte nasıl etkilendi? Öğrenci sayısında bir düşüş yaşandı mı ve ne kadar bütçe ayrılıyor ve planlanıyor ileriki yıllar için? Bu konuda bilgi verirseniz sevineceğim.

İkinci sorum: Birçok bakanlığın, burada bütçe sunuşlarını dinlediğimiz birçok bakanlığın bir Avrupa Birliği vizyonu ve stratejileri vardı, işte, Gümrük Birliği Anlaşması, belli ticari anlaşmalar; nasıl etkileneceğini düşünüyorsunuz bu sürecin ve bu Şanghay konusu yeni bir konu değil, çok evvelden de şimdiki Cumhurbaşkanımız, Sayın Başbakanın Avrupa Birliğine sürekli bir Şanghay tehdidi yapmasını ya da başka alternatiflerin gündeme getirilmesini siz nasıl değerlendiriyorsunuz? Şanghay'da da olabiliriz elbette, Avrupa Birliği içerisinde de olabiliriz, sizin düşünceniz nedir bu konuda?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Çakırözer...

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakan, ben acaba yanlış mı baktım, siz 15 Temmuz gecesi, 16 Temmuzla bağlayan, sabaha karşı yapılan açıklamada “Taraflara çağrı yapıyor.” dediniz, benim önüme açıklamanın Türkçesi var, size okuyorum: “Türkiye, Avrupa Birliği için kilit önemde bir ortaktır. Avrupa Birliği, ülkenin demokratik yollarla seçilmiş Hükümetini, kurumlarını ve hukukun üstünlüğünü desteklemektedir. Türkiye'nin anayasal düzenine bir an önce dönülmesi çağrısı yapıyoruz, gelişmeleri yakından takip ediyoruz.” diyor Konsey Başkanı, Komisyon Başkanı ve Yüksek Temsilcinin sizin bahsettiğiniz o zirveden yaptığı açıklama. Acaba, bunun dışında böyle, “taraflar” diye yaptıkları bir şey var mı? Benim gördüğüm, 16 Temmuz sabah 02.10'da yaptıkları açıklama bu.

İkinci sorum: Hep konuşulan, az önce Sibel Hanım da söyledi, AB fonlarının kullanımı konusunda şeffaf bir süreç var mı? Bu konuda yürütülen bir soruşturma var mı, sonuçlarını bizimle paylaşır mısınız?

Bir de, tutuklu bulunan gazeteci ve yazarlar konusundaki görüşünüzü paylaşır mısınız?

BAŞKAN – Sayın Yalım...

ÖZKAN YALIM (Uşak) – Sayın Bakanım, çok net bir soru soracağım.

Tabii ki, kesinlikle istemeyiz, inşallah da hiçbir zaman böyle bir şey duymayız ve görmeyiz. Olası bir gümrük birliğinden çıkarılması veya askıya alınması durumunda doğacak olan ekonomik tabloyla ilgili nasıl bir çözüm bulmayı düşünüyorsunuz?

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Kandemir...

ERKAN KANDEMİR (İstanbul) – Sayın Bakanım, tabii, Avrupa Birliği bir bütün değil. Hiç kuşkusuz farklı yerlerde duran ülkeler var. Bir tarafta ırkçılık kokan oryantalizmi çağrıştıran bir genel yaklaşım ama öteki tarafta da içeride muhalif olan daha özgürlükçü bir yaklaşım. Bu iki denge arasında gidip geliyor. Türkiye'nin bundan sonraki süreçte özellikle parlamenterler nezdinde bu ikinci grupla ilişkilerini yeniden tanımlamak ve yeni ilişki alanları açmakla ilgili bizim alternatif bir politikamız olacak mı?

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, soru işlemi tamamlanmıştır.

Şimdi görüş, eleştiri ve sorulara cevap vermek Sayın Bakana söz veriyorum.

Sayın Bakanım, süreniz otuz dakikadır. Yani, hepsine cevap veremezseniz de kalanlarını yazılı olarak alırsız.

Buyurunuz.

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANI ÖMER ÇELİK (Adana) – Değerli Başkanım, teşekkür ederim.

Şimdi, öncelikle şunu söyleyeyim: Bizim bu restleşme, diyalogu kesme, bunlarla köprüyü atma vesaire şeklinde herhangi bir şekilde niyetimiz ve açıklamamamız yok. Dikkat ediniz -ben bunu Avrupa yetkililerine de söylüyorum- bütün açıklamalarımız onların yaptığı ya da söylediği bir işe cevaptır. Ve arkadaşlarımız haklılar, iyi niyetle söylüyorlar “Diplomasinin, siyasetin bütün imkânlarını kullanıyor musunuz?” diye. Ben size burada bir iktidar muhalefet ilişkisi içerisinde değil, çok açık ve net bir şekilde söylüyorum. Hepsini kullanıyoruz.

Bakın, benim Adanalı olduğumu bile bilirler. Bugün birçoğu sırf o Adana'yı duyunca beni aradılar. Yani artık konuşmadığımız bir mesele yok. Baş başa da konuşuyoruz. Fakat çok enteresan... İsim vermemek için sayıyı biraz geniş tutarak söyleyeceğim, Avrupa Birliğinin kurumlarının ilk 10 kişisinden biri. Sayıyı mahsus geniş tutuyorum. Bir müddet önce baş başa görüştüm onunla. Türkiye'nin çok kıymetli olduğunu, Türkiye'nin Avrupa Birliğine alınmadan gümrük birliğine alınmasının ya da gümrük birliğine alındıktan hemen sonra Avrupa Birliğine alınmamasının ne kadar büyük bir yanlış olduğunu, Türkiye'nin yaptığı reformlarla ne kadar büyük bir devrimci olduğunu ve Avrupa'nın aslında Türkiye'yle kavga etmek yerine Türkiye'yi daha çok reform yapmak için desteklemesi gerektiğini söyledi. Bizim de söylediğimiz bu. Pozitif ajanda oluşturabiliriz. Ondan sonra başka şeyler de söyledi. İki gün sonra aynı kişi basın toplantısı yapıyor “Türkiye’de diktatörlük var.” diyor, “Türkiye Avrupa değerlerinden koptu.” diyor. Fakat bu benim başıma o kadar sık geliyor ki.

Problem şurada: Bir müddet sonra bakıyorum ki bunu söyleyen kişiler ya kendi ülkelerinde bir makama atanıyorlar. Bakın, Bratislava’da 2-3 Eylülde Avusturya Dışişleri Bakanı bana geldi ve dedi ki: “Siz niçin Efes kazılarını durdurdunuz?” Dedim ki: Siz ırkçılık yaptığınız için durdurduk. Sen niye böyle konuşuyorsun? “Ama bizde yakında seçim var.” dedi ve devam et dedim. “Yarın bir dakika görüşebilir miyiz?” dedi, hayır dedim. Yani burada bizi eleştirin, buna bir şey demiyorum ama karşımızda rasyonel muhataplar olduğunu düşünmeyin.

Bakın, biz müzakere tarihi aldığımızda, o zamanki karşımızdaki bir Dışişleri Bakanı çok yanlış yaptı ve biz o odayı terk ettik. Odayı terk ettiğimizde... İngiltere’nin Büyükelçisi. O bizi gördü “Ne oluyor?” dedi. Biz dedik ki ona: “Hristiyan kulübünüz hayırlı olsun. Biz ayrılıyorruz.” “Bir dakikanızı rica ediyorum.” dedi. Beş dakika sonra odaya Berlusconi, Schröder, Tony Blair ve diğerleri geldiler “Bu böyle olmaz.” dediler, olaya el koydular. “Bizim Türkiye’yle olumlu bir sayfa açmamız lazım.” dediler.

Şimdi şunu görelim: Avrupa’da müthiş bir lider yoksunluğu var. Bakın tek tek bütün açıklamalarına bakıyoruz. Kendi iç siyasi hesapları bu duruma getiriyor.

Ha, ben şöyle bir şey düşünüyorum: Elimizdeki fırsat ve mekanizmalarla ve anlatım gücümüzle, gücümüzün yettiği yere kadar onları da buradan çıkaracak bir şey yapalım, bir irade ortaya koymaya çalışalım. Ama burada zorlukla ilerleniyor, onu söyleyeyim.

Tabii, haklı olarak arkadaşlarımız da sordular, “Siz niye Avrupa Birliği hakkında böyle konuşuyorsunuz?” diye. Ben, arkadaşlar, Türkiye Cumhuriyeti’nin Bakanım ve Türkiye’nin Başmüzakerecisiyim. Burada talep ettiğim 2 şey var bunlardan: Müzakerelerde hakkaniyet. Onlar diyorlar ki: “Siz ayrıcalık istiyorsunuz.” Kaç kere söyledim, tenzilat istemiyoruz ama zam da istemiyoruz. Biz buna hazırız.

Bakın, son ilerleme raporunda bir ton eleştiri var. Ne diyorlar biliyor musunuz? “33 vasılda uyum seviyesi iyidir.” diyorlar. Niye açmıyorsunuz fasılları o zaman uyum seviyesi iyiye.

Şimdi, evet, doğru söylüyor arkadaşlarımız. Tarihsel olarak doğrudur. Yavuz Sultan Selim’e gelinceye kadar Türkiye’nin devlet yazımında Orta Doğu yoktur, bir Avrupa devletidir Türkiye. Devlet yazılımı Yavuz Sultan Selim’den sonra başlamıştır. Avrupa’daki düzen fikri... Esasında Brexit sonrası İngilizlere de söyledim ben. “Ya bu Avrupa’daki düzen fikri sizin fikrinizdi. Napolyon Avrupa’yı altüst ettikten sonra sizler dediniz ki: ‘Bir daha Avrupa’nın sınırları değişmesin. Yeni bir düzen fikri oluşturalım.’ ve ilk bu düzen fikri böyle başladı.” Daha sonra genç Henry Kissinger Avrupa’daki bu düzen fikrini aldı, doktora tezinde işledi ve Milletler Cemiyeti dediğimiz, Birleşmiş Milletler dediğimiz düzenin ortaya çıkmasına şey yaptılar.

Şimdi Brexit’le birlikte Avrupa’daki düzen fikrini en çok savunan kurum, yer, odak, bunu reddediyor.

Şimdi şunu da söyleyeyim size: Çoğu kişiyle özel dostluğumuz da var. Resmî görüşmeyi bitiyoruz, arka tarafa geçiyoruz. Adam benden daha çok şikâyet ediyor standartsızlıklardan, iki yüzlülüklerden vesaire.

Ha, şuna katılıyorum bakın: Avrupa’nın günahlarını saymamız otomatikman bizim her işi doğru yaptığımız anlamına gelmiyor. Ben bunu bilecek kadar bu siyasi ayrımların farkında birisiyim. Ama hiçbir arkadaşımız da bizim Hükümetimizin yaptığı işleri Avrupa’nın raporları üzerinden değerlendirmesin. O raporların, arkadaşlar, nasıl yazıldığı...

Bakın, Kati Piri’den bahsettiniz. Ben, ziyaret ettiğinde Bakanlıkta bazı arkadaşlar kabul etmediler kabul ettim. Doğru düzgün bir şekilde anlattım ona. Döndüğünde bir açıklama yaptı bu anlattığımız çerçevede, iki gün sonra sistematik olarak yalan söyleyen, Türkiye’yi tanımayan birisi.

İlerleme raporunda bu Avrupa Birliği'nin karar tasarısından daha ağır ifadeler var, mantıksız ifadeler. "Güneydoğuda savaş koşulları var." diyor ya da PKK'ya karşı orantılılıktan bahsediyor. Reddederiz, ilerleme raporu İnternet sitemizde duruyor. Reddettik, bu ifadeler doğru değil dedik, çöpe atıyoruz demedik. Ama, keşke üzerinde faydalanabileceğimiz bir rapor oluştursaydınız da biz buna bakabilseydik dedik. Öyle bir şey yok.

Şimdi, evrensel insanlık değerlerinden kopmayalım. Çok doğru. Yani bunların insan hakları, hukuk devletini istismar etmesine bakıp da hukuk devleti ya da insan hakları konusunu kendimize bir hasım hâline getirirsek bu, Türkiye'ye yapacağımız en büyük kötülük olur. Biz insan hakları, hukuk devleti, demokrasi gibi kavramlarla hasım değiliz, hısımsız. Ve biz, Avrupa'nın içerisinde kesinlikle bir misafir gibi konuşmayacağız. Ya bütün bu kavramlar konusunda daha ileriye gidelim, nasıl olur, ona bakacağız.

Ayrıca, bu sadece Türkiye meselesi de değil. Biz görmüyor muyuz bunu. Avrupa düzeni bu şekilde aşırı sağa teslim olursa Avrupa'daki Türk varlığı, Avrupa'daki Müslüman varlığı bu çetelerin hedefi hâline gelecektir. Balkanlarda yepyeni savaşlar çıkacaktır. Sadece Türkiye olarak düşünün. Türkiye'nin millî çıkarlarına aykırıdır bu.

Şöyle bir şey yok tabii ki: Dünyadan kopuk bir millilik yoktur arkadaşlar. Dünyanın içerisinde olur millilik. Yani dünyadan kopmamız diye bir şey söz konusu değil. Ama dünyadan gelen her şeye teslim olarak da herhangi bir siyaset yürütmek mümkün değil.

O sebeple, benim bu ifadelerim, "Biz bu kararı tanımıyoruz..." Evet, tanımıyoruz. Bakın, buradaki gruplar da söylüyor ne kadar yanlış bir karar olduğunu. Bunu, Avrupa'da konuştuğum herkes de söylüyor.

Burada şu ortaya çıkmıştır, onlar şöyle düşünüyorlar: Yani biz bu şekilde iktidarı köşeye sıkıştırırız ya da birileri onlara diyor ki: "Türk halkının talebi bu." Ama keşke Parlamentodaki gruplar tek tek bu eleştirilerden ve içerikten ayrı olarak, onunla ilgili herkesin değerlendirmesi farklı olabilir, Avrupa Parlamentosuna, Türk Parlamentosu adına "Müzakereleri kesme kararın yanlıştır. Bu dondurma kararın yanlıştır." deseler ve "Ne konuşacaksan müzakere çerçevesinin içinde konuş." deseler. O zaman ellerinden bu istismarı alırlar. Evet, biz bu konuları konuşmalıyız. Dünyada hiç kimse bu konularda mükemmel değil ama dediğim gibi, onların eline bu şekilde koz kullanacak şekilde bunun verilmemesi.

Ha, burada da çok büyük bir duyarlılık var hakikaten, büyük bir uzlaşma var burada bu kararın basiretsizliğiyle ilgili. Kararın içeriğine atıflar konusunda anlaşmazlıklarımız var, evet ama sonuç olarak gelin bu mesajı verelim gruplar olarak Avrupa Parlamentosuna. "Bu aldığın kararın sonucu yanlıştır -içeriğinden bağımsız olarak- bunu kesmen doğru bir karar değildir." diyerek burada da görsünler bütün bir Parlamantonun kararı. En azından burada 3 parti var, 3 partinin kararı bu şekilde tecelli ettiğinde bu mantıksızlığı, bu vizyonsuzluğu görmeleri lazım. O sebeple, ben bunu söylemek zorundayım. Ben bunu sadece Türkiye için değil Avrupa için de söylüyorum. Bu büyük bir vizyonsuzluktur ve bu karar yok hükmündedir, yok hükmünde olmalıdır. Avrupa tarihi açısından da yok hükmünde olmalıdır.

Şimdi, Avrupa tarihi açısından baktığımızda, hakikaten, bakın, 1914 öncesi bütün kriptolara bakın, elçiliklerin merkezlerine geçtiği kriptolara, diyorlar ki: "Önümüzdeki yirmi yıl boyunca hiç savaş yok." Avrupa'da hatta öyle küreselleşme var ki bazı ekonomi uzmanları mukayeseli olarak 1914 şartlarında elde edilen kaynakların hâlâ yerine koyulmadığını, mukayeseli olarak hâlâ yüzde 70'inin yerine koyulduğunu söyler. Üç ay sonra savaş patladı.

Şimdi, Otuz Yıl Savaşları gibi dünyada birtakım terör odakları çıkarken son derece yanlış bir biçimde, dünyayı İkinci Dünya Savaşı'na doğru götüren birtakım siyasi akımların kışkırtılmasına ana akım siyasiler çanak tutuyorlar. Bu konuda uyarıyoruz onları.

Bana sürekli olarak şunu söylüyorlar: “Bizim kamuoyumuz var. Kamuoyuna dikkat etmek zorundayız.” Açıkça söylediğim şudur: Kamuoylarını kendileri zehirlediler her biri, şimdi o kamuoyunun oluşturduğu kısır döngünün içinden de çıkamıyorlar.

Yani Türkiye meselesi –onlara da söyledim- kapandığı zaman bu burada durmayacak. Siz o zaman güneydoğu Balkanlarla ilgili olarak da bu süreci kapatacaksınız, Avrupa’nın güneyindeki ülkelerle de ilgili bu süreci kapatacaksınız.

Şu tespit önemlidir ve bunu söylemek zorundayız: Biz kendi onuruna düşkün bir devlet ve millet olarak, evet, Türkiye toplama kampı değildir. Türkiye sizin boks torbanız değildir. Türkiye sizin savaş partneriniz değildir. Paylaştığımız ortak değerler adına bu mükellefiyetleri paylaşıyoruz. Eğer bu mükellefiyetleri paylaşmayacaksak o zaman bu değerleri paylaşmanın bir şeyi yok.

Kuşkusuz bu şeylerle ilgili arkadaşlar... Bakın, şimdi, tamam, suçu kendimizde de arayalım ve bunu yapmamız da lazım. Şimdi, laiklikten bahsediyoruz değil mi? Atina’da cami yok, bir Avrupa Birliği ülkesi bu. Laik bir devlet güya. Avrupa Birliği laikliği savunuyor.

Bakın, demokrasiden bahsediyoruz. Türkiye’yi demokratik olarak bu milletvekili tutuklamaları falan etrafında eleştiriyorlar. Şu anda İspanya’da 250 belediyede 450’ye yakın kişi hakkında terör örgütüne üyeliğinden ve destek vermekten soruşturma yürütülüyor, tutuklananlar var belediye başkanlarından.

Batasuna kararını biliyorsunuz. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İspanya Yüksek Mahkemesinin kararını onayladı. İçinde ne var biliyor musunuz? Bir milletvekilinin İspanya’nın içinde de değil, Venezuelalı’da terör örgütünü destekleyen bir mitinge katılması. O zamanki ETA’nın Sosyalist Partiyi tehdit etmesi karşısında Batasuna Partisinin buna itiraz etmemesi ve milletvekillerinin terörist cenazesine katılması. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İspanya Yüksek Mahkemesinin bu kararına ne dedi? “Doğru bir karardır. Teröre karşı alınmış etkili bir tedbirdir.” Keşke biz Parlamentomuzda bu çerçevede... Belediyelerimizde belediye araçlarıyla terör örgütüne silah taşınması, hendek kazılması gibi konulara şahit olmasaydık. Ama keşke bir gün özel bir oturum olsa şu çözüm sürecini bir konuşsak. Ben bunun her safhasını gördüm ve burada ne kadar büyük bir iyi niyetle, meselenin demokratik yollarla yani terör meselesiyle kimlik meselesinin nasıl ayrıştırıldığını çok net bir şekilde gördüm ben. Ama burada bunun nasıl sabote edildiğini de gördüm ve burada bir bakıma, çok net bir şekilde...

Bakın, hukuk devleti meselesinden bahsediyoruz. Avrupa Birliği diyor ki Polonya’ya: “Anayasa Mahkemesi üyelerinin seçiminde ürettiğin kapasite yeterli değil, yanlış. O zaman seni AB’nin bazı ayrıcalıklarından engelleyebilirim.” Ama demiyor ki Polonya’ya seni Avrupa Birliğinden, Avrupa Birliği üyeliğinden çıkartırım.

İdam tartışması... Ya bu bir tartışma. Şu anda tartışmayı kim yürütüyor Avrupa Birliğinde? Macaristan Başbakanı Orban yürütüyor. Bir kişinin katili karşısında halkın gösterdiği feverana “İdam getirebiliriz.” dedi. Kimsenin ağzından çıkıyor mu Avrupa Birliği üyeliğinden atalım diye? Neyi tartışacağımıza bile karar vermek istiyor.

Vatandaş 15 Temmuz saldırısında kendisini yalnız bulmuş, dünya karşısından yalnız hissetmiş, kimse dayanışma göstermemiş. Böyle bir tepki ortaya koyuyor. Macaristan’da da aynı şey tartışılıyor.

Son deprem meselesinde Avrupa Birliği hemen gelip yardım etmedi diye İtalya Başbakanı Renzi bütün kurumlardan AB bayraklarını indirdi.

Şimdi, dolayısıyla, AB’ye üye olmuş ülkelere bile göstermedikleri tepkileri Türkiye’ye gösteriyorlar.

Değiğim gibi, evet, bu eleştiriler üzerinde çalışalım hep beraber. Ama zannetmeyin ki siz bu aldıkları kararın gerekçesi budur. Bütün bunların tek tek bu dosyalarla ilgisi yok. Ha, bu tek tek dosyaların ötesinde ifade hürriyeti ve diğer konularda tabii ki çalışalım, tabii ki daha çok ilerleyelim.

Siyasetle terörün sınırı nedir? Terörü desteklemekle ifade hürriyetinin ve basın hürriyetinin sınırı nedir? Bu konuda bir olgunlaşmaya ihtiyacımız olduğu açıktır ama bu her kesim açısından geçerli bir olgunlaşmadır. Bakın, bana gazeteci diye getiriyorlar. Bu saydığınız isimlerle ilgili tek tek dosyalara girmeyeceğim. Bana gazeteci diye getirdikleri ismin yazısını gösteriyorum onlara. Bakın, bu yazı şu gazetede çıkmış ve köşe yazısında şunu diyor diyorum. Bu saydığınız isimlerden bahsederek söylemiyorum, içeride olan birisinden. Diyor ki: “PKK’nın savaş stratejisi yanlış. Sadece güneydoğuda resmii güçlere saldırmak yanlıştır. Onun yerine batıda AVM’lere ve turistik yerlere saldırmasıdır.” Böyle köşe yazısı olur mu? Koyuyorum önlerine: Bunu bana gazeteci diye getirmeyin. Ya da, darbeden iki hafta önce adamın biri çıkmış “Ben keşke profesör olmasaydım da albay olsaydım, ülkeme daha çok hizmet ederdim.” demiş. Spiker soruyor: “Ne demek istiyorsunuz?” Diyor ki: “Ne demek istediğimi yakında anlarsınız.” Twitter’da var videosu. şimdi, bu adamı benim önüme akademisyen olarak getirmeyin. Tek tek dosyalarla ilgili... Bütün dosyalar böyledir de demiyorum. Yani tartışmamız gereken, konuşmamız gereken alanlar vardır diyorum. O bahsettiğiniz şey, söyleirken de atıf yaptım zaten, Yüksek Temsilci Mogherini’nin açıklaması. Yani o, Avrupa Birliğinin yazılı açıklaması değil, Mogherini’nin açıklamasıyla ilgili söylemiştim.

şimdi, bir arkadaşımız güzel söyledi, dedi ki: “Bütün partilerin seçmenleri zenofobik değil.” Evet, zenofobik değil ama ortada bir durum var. Arkadaşlarımız da burada çok güzel analizler yaptı. Esasında, karşı karşıya oldukları krizi... Biz bu krizi tanıyoruz. Bu, orta sınıfta niye patlıyor? Çünkü bir neoliberalizm krizidir, bir modernite krizidir bu. Bunu yönetemedikleri zaman burada oluşan demokrasi açığına Türkiye gibi ülkeler üzerinden kapatmaya çalışıyorlar.

Esasında bunu, mesela göç meselesinde de olduğu gibi, Avrupa’nın yaşlanan nüfusuna karşı göç meselesini yeni bir dinamizm hâline getirecekken bir tepkiye çevirdiler bunu ve şimdi seçmen giderek, aynı o Kanadalı düşünür Charles Taylor’ın dediği oldu, sadece öfkeyle oy kullanıyor, sadece öfkeyle hareket ediyor. şöyle bir şeyimiz de yok: Yani biz Batı, Doğu dilemması içerisinde sıkışacak bir ülke değiliz. Batı’ya da hâkimiz, Doğu’ya da hâkimiz ama unutmayalım ki AK PARTİ Hükümetleri döneminde Avrupa Birliği Bakanlığı kurulmuştur, Avrupa Birliği projesine verilen önemin çerçevesi içerisinde bu bakanlık faaliyet... Dünyadaki başka bir birlikle ilgili böyle bir bakanlık yok ama gelinen noktada çok daha uzun sayabilirim. Yani hem kendi işlerinde... Sayın milletvekilimizin sorduğu gibi, “değerler krizi” dediğim şey de bu. Her olayda başka bir standart üretiliyor. Hâlbuki Avrupa’nın, Avrupa Birliğinin özelliği, bu standartların genel geçer kurallar hâline getirilmesidir ve şu anda en çok tartışılan şey şudur: Avrupa kurumları Avrupa halklarının tepkilerini, toplumsal taleplerini, arzularını yansıtmada konusunda bir yetersizlikle karşı karşıya. Yoksa, emin olun, bu yetersizlikler olmasaydı Türkiye’yle ilgili eleştirilerin dozu yükselebilirdi, başka şeyler olabilirdi ama kimsenin aklına müzakereleri keselim gibisinden mantıksız bir laf gelmezdi. Nitekim, o oylamada gümrük birliği meselesi de –arkadaşlarımız gümrük birliğiyle ilgili çok sordular- gündeme getiriliyor ama gümrük birliğinin bu işin içine katılması orada reddediliyor. Bu kadar bu Parlatentonun şeyi içerisinde.

şimdi, bu şey doğrudur, ben kişisel olarak kimlik siyasetini sevmeyen birisiyim. Kimlik siyaseti meşrudur demokrasi içerisinde, bunu sevmeyen birisiyim. Yani kimlik siyaseti yapan kimliki partiler de olabilir ama sonuç olarak demokratik alanı tahrip ettiğini düşünüyorum. Burada da Avrupa Birliğiyle ilgili tartışmaların bu kimlik krizlerini aşma konusunda da iyi bir referans ürettiğini görüyorum. Ama biraz bu konuda fazla şey gidiliyor... Yani burada mesela tartışılır, işte, “Bir uzlaşma nasıl sağlanacak?”

“Evet, uzlaşma sağlanır.” derler, işte, Habermas falan söyler fakat o kadar aşırı bir uzlaşma şeyine gider ki mesele, o zaman da, işte, Chantal Mouffe gibi siyaset bilimciler de diyor ki: “O kadar uzlaşmanın tabiatı da kendisi gereği antidemokratiktir.” Yani, her tartışmadan da çekinmemek lazım. Ben de isterim ki belli meselelerde ortak akıl oluşsun ama ortada bir şey var. Bu sadece AK PARTİ'nin meselesi de değil, başka örnekler de verebilirim size. Hatta hayatta en çok şaşırduğım, en çok üzüldüğüm örneklerden bir tanesidir. NATO Parlamenter Asamblesinde komisyon üyesiydim. CHP'li bir milletvekili arkadaşımız, çok da saygı duyduğumuz bir arkadaşımız, akşamları biz 2-3 AK PARTİ'li yemeğe gidiyorduk, akşamları birkaç kere bizimle yemeğe geldi, daha sonra partisi tarafından uyarıldı “Sen gezdiğin bu toplantılarda niçin AK PARTİ'lilerle takılıyorsun?” denilerek. Şimdi, bu herhangi bir partinin problemi değil, Türkiye'deki genel paylaştığımız siyasi kültürle ilgili bir problem. Bu da herhangi bir partinin gayretiyle aşılabilecek şey değil. Uzlaşmayı zorlayan belki de birtakım mekanizmaların üretilmesi gerekiyor, uzlaşma kültürünün oluşması için bu mekanizmaların üretilmesi gerekiyor.

Şimdi, biz hiçbir şekilde Avrupa Birliğine, Türkiye... Onlar bazen sorarlar, hatta bazı küçük ülkeler “Ya, siz bu kadar büyük bir stratejik ülkesiniz, bu kadar büyük bir stratejik ülke niçin girmek istiyor?” diye. Biz hiçbir zaman “Büyük stratejik ülkeyiz.” diyerek herhangi bir fasılla ilgili, herhangi bir kriterle ilgili hiçbir ayrıcalık istemedik Türkiye'ye özel bir şey yapın diye. Şu anda müzakerelerin fiilen durmuş olması tamamen Avrupa Birliği tarafından kaynaklanan şeylerdir. Bu bahsettiğiniz konular yani eleştiri olarak getirdiğiniz konular... Zaten bu konuların aşılması için, bu konularda bir olgunlaşma sağlanması için katılım müzakereleri vardır. Oturacağız, katılım müzakerelerini de konuşacağız. Katılım müzakereleri sadece mekanizmaların olgunlaştırılması meselesi değildir, siyasi algıların olgunlaştırılması meselesidir. Mesela, basit bir iş birliği örneği söyleyeyim size Avrupa Birliği raporlarından, diyor ki: “Türkiye'deki yargıçların Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi konusunda, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi konusunda eğitimine bir fon ayrıldı. Bu eğitimin neticesinde çok olumlu sonuçlar alındı. Türkiye'deki yargıçların bu eğitim ve kurslar sonunda -kurslar düzenlendi-kararlarında AİHM kararlarına daha çok atıf yaptığı gözlemlendi. Burada ciddi bir kalite artışı oldu.” Benim kastettiğim budur, pozitif ajanda üreteceksiniz. Yani mesela “Türk yargısında şu konuda kalite eksikliği var.” ya da “Siyaset kurumunda şu konuda kalite eksikliği var.” diyor. Bütün dünyada var bu. Bütün dünyada bunu aşmak için ne yapıyorsunuz? Kurumlar üretiyorsunuz, kurslar üretiyorsunuz, mekanizmalar üretiyorsunuz. Türkiye'yle ilgili hiçbir üretime girmiyorsunuz, sadece eleştirecek şekilde Türkiye'yi bu kavramlar üzerinden köşeye sıkıştırmaya çalışan bir şey.

Bakın, Rasmussen Danimarka'da Başbakanı, o zaman ilk görüşmelerimizde, hiç unutmuyorum, şöyle bir şey söyledi: “Her şeyi yerine getirirse bile Türkiye'nin bölgeler arasındaki gelir dağılımı eşitsizliğini kaldırması lazım.” Şimdi, bunun konuyla ne alakası var? Ha, biz her zaman şunu söyledik: Tek tek Avrupa Birliğindeki bu siyasetçilerin basiretsizliğine takılmayalım. Büyük resme bakalım. Türkiye'nin bu yürüyüşünde Avrupa Birliği projesinin bir çıpa olarak Türkiye'yi dönüştürmesi, Türk insanına giden hizmetin kalitesini artırması konusuna odaklanalım diye aynı şeyi de sürdürmeye çalışıyoruz. Bugün de söylüyorum, açıkça da çağrı yapıyorum: Gelin, Türkiye-Avrupa Birliği zirvesi düzenleyelim -onlara söyledim en son Brüksel'e gittiğimde- ve bundan sonra nasıl ilerleyeceğiz bir karar verelim. Hep şunu söylüyorlar: “Türkiye bir karar versin.” “Türkiye karar versin.” dediklerinde... Tek taraflı irade olmaz ama karşı tarafta irade yok. bana defalarca sordular. Bakın, dediler ki: “Bu, Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerini sabote edecek. Bu, devlet görevlileri tarafından şu adreste işkence görülmüş.” Hurşit Kültür meselesinde. Dedik ki: “Böyle bir şey yok. Verin bilgi, gösterelim.” “Mardin'de insanlar katlediliyormuş.” Farazi şeyler. Ondan sonra götürüyorsun, önüne koyuyorsun: “Bak, bu adam şurada çıktı.” “Tamam, bu faslı geçtik, başka bir fasla geçiyoruz.” Her eleştirileri yanıtlar da demiyorum ama bu eleştirilerin bir manivela gibi kullanıldığını da görelim. Dolayısıyla,

bizim bunu aşmamız için ben onlara diyorum ki: “Fasılları açalım. Türkiye-AB arasında nasıl enerji diyalogu meselesi kendi ritmi içerisinde işliyor...” Özellikle onların çıkarlarını doğrudan ilgilendiren meselelerde bu ritim gayet iyi işliyor. Dışliler son derece iyi bir şekilde çalışıyor ama siyasi meseleler, demokrasiyle ilgili meseleler geldiğinde bu ritmi çalıştırmakta zorlanan bir zihniyet var ve bu Avrupa'nın içine düştüğü değerler krizi ve zihniyet kriziyle ilgili bir tablo olarak ortaya çıkıyor. Yoksa hiçbiri söylemiyor ki “Türkiye’yle biz enerji diyalogunu keselim.” ya da “Ekonomik diyalogu keselim.” Bizim, tabii ki, ekonomimize katkısı var, tabii ki ekonomimize katkısı olduğu için bu süreci de sürdürdük, tabii ki millî çıkarlarımızı düşüneneceğiz, tabii ki bu kopmasın diye uğraşacağız ama Avrupa Birliğinin bu olumsuz tavırlarına karşı ortak akıl üretebilirsek Mecliste, ben bundan memnuniyet duyarım, bundan da gurur duyarım. Hatta, arkadaşlarımızın konuşmalarında öyle dinledim, diyorlar ki: “İşte, bir B planı olsun, başka bir şey olsun.” Bunun üretilmesiyle ilgili de yani o gözle de bakıyorum. Nasıl yapabiliriz, ne yapabiliriz? Çünkü Avrupa Birliği Bakanlığı hepimizin geleceğini ilgilendiren bir işe imza atıyor. Birincisi, ben görevimin farkındayım ve bu görevimi büyük bir güçle yerine getirmeye çalışıyorum, büyük bir gayretle. Ben nihayetinde bu Bakanlığın bakanı olarak Türkiye'nin Avrupa Birliğine tam üye olması perspektifini kovalıyorum. Karşı tarafa da bunu söylüyorum ama emin olun arkadaşlar -yani çok özel şeylere de girmeyeyim- her detayı konuşuyoruz, her siyasi şeyi konuşuyoruz. Sayın Bakanımız konuşmasının başında da söyledi, o zihniyet henüz aşılabilmiş değil. Ya, Türkiye'nin önüne Güney Kıbrıs'ın blokajı çıkarılacak iş midir dünyada bu kadar mesele olurken? Ya da herhangi bir meselede işte, “Fransa istemiyor.” diye önümüze bir mesele geliyor. Bakın, basit bir şey söyleyeyim size, Brexit konusunda bir tartışma var değil mi? Bazı ülkeler diyor ki: “Hemen çıksın.” Bazı ülkeler diyor ki: “Yavaş çıksın.” Emin olun burada bile ilke yok. “Hemen çıksın.” diyenler İngiltere'den boşalacak pazarlara el koymak üzere hazır duran ülkeler. “Hayır, geç çıksın.” diyenler de o pazarları onlara kaptırmak istemeyen ülkeler. Ha, bunlara kızacak mıyız? Hayır. Dünyanın -tırnak içinde- raconu bu, dünya böyle işliyor, biz de bu oyunu bu şekilde, iyi bir şekilde sürdürmek zorundayız.

Şimdi, bu şey meselesinde, nedir o? İki de bir bu söyleniyor, bu beni çok rahatsız ediyor. Sorunlarımızı tartışalım fakat gençlerin de bilinçaltına yerleşiyor. Ülkemizin geleceğiyle ilgili Suriye, Irak senaryolarını bence ağzımıza almayalım. Hatta ben “Suriye ve Irak olmayacağız.” demek şeklindeki bir senaryonun bile birtakım bir altyazı olarak bilinçlere yerleşmesinin doğru olmadığını düşünüyorum. Biz G20 içerisindeki pozisyonumuzu yükseltmek zorundayız, demokratik standartlar konusundaki pozisyonumuzu yükseltmek zorundayız ve bilinçaltı mesajı olarak da sürekli bunu vermek zorundayız. Türkiye'nin Suriye ya da Irak olması gibi bir şey hiçbir zaman söz konusu olamaz, böyle bir senaryo yok. Biz bunu aşacak kapasitede bir ülkeyiz. Türkiye'yi Irak ile Suriye gibi yapmak istediler darbe girişimiyle, millet onlara cevabını verdi ve bu şekilde gerçekleşti her şey.

Şimdi, Anayasa ve başkanlık sistemiyle ilgili arkadaşlarımız söylediler. Ben altı, yedi yıldır bu Anayasa işiyle uğraşıyorum. Bizi partideki komisyonun başkanlığını da yürütüyorum. Partileri de ziyaret ettik 2011 seçimlerinden sonra. Tartışmanın şuradan yürümesi lazım: Parlamenter sistem de meşru bir sistemdir, başkanlık sistemi de meşru bir sistemdir. Herkes kendi siyasal kültürüne göre bir sistem seçer. Bizim ihtiyacımız olan şey hangi sistemle biz daha iyi kuvvetler ayrılığı getiriyoruz, hangi sistemle denge denetleme mekanizmalarını iyi getiriyoruz, hangi sistemle hukuk devleti meselesini iyi getiriyoruz? Etiketleri çarpıştırmak bizi içerik konusunda bir seviyeye, bir kapasiteye ulaştırmıyor. Dolayısıyla, tartışmanın buradan yürümesi lazım. Eğer muhalefet partilerimiz başkanlık sisteminin konuşulmasından rahatsız oluyorsa ya da bu şekilde konuşulmasından rahatsız oluyorsa o zaman kuvvetler ayrılığı, hukuk devleti, demokratik düzenin sağlanması, denge kontrol mekanizmaları konusunda kendilerine göre onu aşan teklifler getirmeleri bence tartışmayı daha sağlıklı bir hâle getirir.

Şimdi, bu meseleyi Avrupa Birliğinde de konuşuyoruz. Aslında arkadaşlar, çoğumuz kendi hayatımızda karşılaşıyorsunuz. Bakın, bu byLock'tur, öteki işlerdir, bu kadar insan nasıl atıldı, nasıl yapıldı, nasıl edildi diye. Ama emin olun biz bunu bakanlıklarda da gördük. Yani belli bir örgütlü yapı içerisinde nasıl çalışıldığını, özel kalemlere, bilgi işlem sistemlerine, başka yerlere yerleşildiğini, özel şirketlere yerleşildiğini, kendi sosyal hayatınızdan da görüyor olabilirsiniz ve bunların çoğu da dikkat edin, hiçbir şekilde... Aslında, mesela Genelkurmay Başkanının yaverinin anlattıklarına bakın, HSYK üyesinin itiraflarına bakın, bazı gazetecilerin söylediklerine bakın, belki de tablo şu an bizim gördüğümüzden daha vahim bir düzeyde yani bambaşka bir şeye dönüşmüş durumda. Devletin bütün damarlarına girmiş ve burada bir itiraf beni çok etkilemişti. Birisi diyor ki; "Biz evliyiz bilmem kaç yıldır, ben kocamı Kemalist zannediyordum FETÖ'cü çıktı." Yani kendini saklama kabiliyeti açısından böyle bir müesses ikiyüzlülük yoktur dünyada.

Şimdi, bütün günahların Avrupa Birliğine yüklenmesi şeklinde bir şey tabii ki yanlış. O bizi evrensel değerlerden koparır. Şöyle bir yanlışın içerisine düşüyoruz: Zekeriya Bey güzel söyledi "Haklıyken haksız duruma düşmeyelim." diye. Şimdi, bunlar Türkiye gibi ülkeleri değerlendirirken, doğrudur, oryantalist yaklaşımdan kurtulamamışlar. Yani buralarda demokrasinin gerçekleşebileceği konusunda, insan hakları konusunda, standart oluşabileceği konusunda Avrupa merkezci yaklaşımı aşamamışlar. Bunun karşısında tabii ki oryantalizmin bir benzeri olan yani Şarkiyatçılığın bir benzeri olan, Garbiyatçılık diyeceğimiz bir oksidentalizm de üretmemek lazım. Bütün günahların sebebi de burasıymış gibi. Hayır, dünyanın başka yerlerinde de, başka ülkelerde de sıkıntılar oluyor. Avrupa Birliği içerisinde ayrıca çok iyi dostlarımız var. Türkiye'yi çok iyi anlayan, hakikaten evrensel vizyona sahip olan son derece demokrat kimlikli insanlar var. Onlar da çok korkuyorlar Türkiye'ye karşı yürütülen bu tavrın, siyasetin aslında arkasında -ben bunu pek çok Avrupalı siyasetçiden duydum- esasında bu aşırı sağcı ve ırkçı itkinin olduğunu ve bunu nasıl yönetebilecekleri konusunda da ciddi bir kaygı ve kriz içerisinde olduklarını onlar da ifade ediyorlar.

Gümrük birliğiyle ilgili konuyu söyledim.

Terörle ilgili konu ortadadır. Yani bu meselede arkadaşlarımız iptal edelim vize anlaşmasıyla ilgili konuyu diyorlar. Zaten bu yıl sonuna kadar bir şey gerçekleşmezse o kendiliğinden ortadan kalkmış olacak. Evet, tabii ki AB'ye mahkûm değiliz ama Türkiye Avrupa Birliğine tam üye olsa devletimizin çıkarları açısından, milletimizin geleceği açısından son derece iyi bir zemin yakalamış oluruz. Ama onun dışında Türkiye AB'ye üye olmazsa ne olur, ilişkiler koparsa ne olur? Ben bunu arzu etmem, benim Bakanlığımın varlık sebebi bu ama dünyanın sonu değildir. Şunun için: Türkiye bugüne kadar Avrupa Birliği üyesi olmadan geldi, demokrasisini, ekonomisini büyütebileceğini gösterdi. Keşke olsa, keşke böyle bir vizyon üretilse ve Türkiye bugün Avrupa Birliğinin bir üyesi olarak bu meseleler üzerinde, Avrupa'nın geleceği hakkında katkılarını ortaya koyabilse. Ben bu konuda çok büyük bir katkı ortaya koyabileceğimizi söylüyorum. Sayın Bakanımızın ta 1926'dan itibaren Türkiye'nin bu dönüşümü gerçekleştirmesi konusunda söylediği şey de o zamandan beri devlet adamlarının aslında bunu gördüklerini gösteriyor.

Şimdi, bunun da temeli budur yani katılım müzakerelerinin sürmesi konusunda bu ivmenin devam etmesi. Bu sürmezse bu ivmeyi nasıl sürdüreceğiz? Yani biz tek başımıza bu her söylenen söze, her söylenen söz karşısında "Hadi devam edelim." dediğimizde, emin olun o şekilde de devam etmez bu. Ayrıca, Türkiye, hepimiz bu konuda hemfikiriz, onurlu bir devlettir, egemen bir devlettir. Biz değerler Avrupa'sının tam bir üyesi olmak istiyoruz ama Sarkozy'nin kafasındaki Avrupa'nın ya da Cameron'ın bahsettiği Avrupa'nın ya da bugün Türkiye'ye karşı bu ırkçı yaklaşımları üreten Avrupa'nın hiçbir şekilde üyesi olabilecek olsak bile, bizi oranın bir parçası yapacak olsalar bile ben Türkiye'nin AB

Bakanı olarak çıkarım derim ki Türkiye'nin böyle bir AB'de yeri yok. Gerçekten AB değerleri siyasi değerler bakımından adalet, insan hakları, hukuk devleti bakımından yetkin bir Avrupa'nın parçası olmak istiyoruz. Dolayısıyla, Avrupa da tek bir Avrupa değil, orada da bu tartışma sürüyor.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, son sözlerinizi alayım lütfen.

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANI ÖMER ÇELİK (Adana) – Şimdi, Sayın Adıgüzel Suriyelilere yönelik 3 milyarlık harcama durumunu söyledi. Burada 2,24 milyar avrosu programlandı bunun ama nasıl harcanacağı belirlendi. Programlanan rakamın 1,25 milyar avrosu sözleşmeye bağlandı, bu miktarın 676 milyon avrosu ilgili kurumların, uluslararası kuruluşların ve STK'lara aktarıldı. Sahada fiziki olarak harcanan para 179 milyondur, bunu size ayrıntılı olarak iletteğim, burada bir çelişki yoktur.

Gümrük Birliğini askıya almak gibisinden bir niyetimiz yok, onlar da böyle bir niyetleri olmadığını söylediler.

Son ilerleme raporunda Türkiye'nin 33 fasıldan 30'unda genel uyum düzeyinin iyi olduğu söylendi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANI ÖMER ÇELİK (Adana) – Bu Lozan meselesinde de yani AB kurulmadan önce ortaya çıkmış bir anlaşma AB müktesebatının niye parçası oluyor? Tartışmaya tek tek devletler, Yunanistan katılıyor, başkaları katılıyor. Türkiye'deki her tartışmanın niye bir parçası olmak... Bunun AB'nin müktesebatıyla bir ilgisi yok ki. Türkiye'de bir mesele tartışmaya açılmış, haklı bulanlar var, haksız bulanlar var. Yunanistan'dan açıklama geliyor, başka yerden, anlaşmaya taraf olanlardan haklı bulan oluyor, haksız bulan oluyor. Yani bunun bir raporda yer almasının mantıksızlığının altını çizmek isterim burada.

Şimdi, işkence iddialarıyla ilgili... Arkadaşlar, bakın, burada çok açık bir şey var. Avrupa İşkencenin Önlenmesi Komitesi başta olmak üzere tüm uluslararası kuruluşların ve bağımsız gözlemcilerin ziyaretlerine açtık. Bunu da ifade ettik biz. Dolayısıyla, bu işkence iddialarıyla ilgili somut delil ortaya koymaları lazım. Sadece 15 Temmuz gecesi, çatışma gecesi ortaya çıkan birtakım görüntüleri gösteriyorlar. Bir tanesi mesela helikopterle kaçmak istemiş, üstteki helikopter üste gelip durunca helikopter sert bir iniş yapmış, o şekilde yakalanmış bir paşa. O sert iniş sırasındaki yaralanmasını işkence gibi sunuyorlar ama başka bir şey varsa Türkiye Cumhuriyeti'nde işkenceye herhangi bir tahammülümüz yoktur. İşkenceye sıfır tolerans ilkemiz bu şekilde sürmektedir.

Olağanüstü hâl konusunda standart bir düzenleme yoktur, bu gözetiler konusunda. Avrupa Birliğinin her yerinde farklı şeyler vardır, farklı değerlendirmeler vardır.

Bu tutukluluklar konusunda, akademisyenler ve gazeteciler konusunda her bir dosyanın farklı değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Nihayetinde OHAL meselesinin anayasal teminat altında olduğunu söyledik. Bunu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 15'inci maddesindeki delegasyona atf yaparak bulduk. OHAL döneminde görevden uzaklaştırılanlarla ilgili yargı yolu kapalı değildir, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yolu açıktır.

Avrupa Birliği tarafından finanse edilen sınır ötesi iş birliği programlarında fon akışı sağlamaya kadar programın yürütebilmesi için AB'den fon geldiğinde tekrar genel bütçeye iade edilmek kaydıyla kurum bütçesinden harcama yapılmasına imkân sağlamak üzere 2017 yılı bütçe kanunu (E) cetveline Sayıştayın önerisi ve Maliye Bakanlığı tarafından yasal dayanak oluşturmak üzere 81'inci madde eklenmiştir bu bütçe kanunu (E) cetveli 81'inci maddesiyle ilgili sorulan soruya karşılık olarak.

Yine, (E) cetveli, 79'uncu maddeyle ilgili olarak... Bu madde kurumların bütçesindeki transfer kalemlerine konulan AB hibelerinin karşılıklı bütçelerde yer alması gereken ulusal katkı paylarının ilgili fon hesaplarına aktarılabilmesi için gerekli yasal dayanak olup ilgili bütün kurumları kapsayan genel bir maddedir. Bu yetki maddesi daha önceki yıllarda bütçe kanunu içerisinde yer almaktayken son yıllarda (E) cetveline eklenmiştir.

ABİS faaliyetleri, Avrupa Birliği İletişim Stratejisi bakımından, Sayın İsmail Faruk Aksu'nun...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) - Cevaplar yetersiz oldu Sayın Bakanım (E) cetveliyle ilgili. Sayıştay raporuyla birlikte onların değerlendirilmesi gerekiyor.

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANI ÖMER ÇELİK (Adana) – Biz size ayrıntılı bilgi verelim, görüşümüzü.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) - Uygulaması (E) cetvelindeki harcamaların “uygun değil” diyor Sayıştay.

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANI ÖMER ÇELİK (Adana) – Yani bizim uygulamamız bu şekilde. Bu söylediğiniz soruyu da içerecek şekilde bir cevap hazırlayalım size; uygun mudur, değil midir diye resmî görüşümüzü iletelim mutlaka.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

AVRUPA BİRLİĞİ BAKANI ÖMER ÇELİK (Adana) – O zaman Sayın Başkan, son, diğerlerini vereceğiz.

Sabahleyin burada da karamsar bir tablo çıktı Türkiye'nin geleceğiyle ilgili. Türkiye'nin en çok da kriz zamanında daha çok uğraşmamız lazım, koşmamız lazım. Sabahleyin bu Komisyondaki tartışmaları Dışişleri Bakanlığı ve Enerji Bakanlığının tartışmalarını da okudum, çok da faydalandım. Enerji konusunda Sayın Bakanımızın yaptığı analizler, yine hanımefendinin yaptığı analizler, bunları çok etkileyici buldum, başka arkadaşlarımızın şeyini.

Bu Komisyon bizim için çok kıymetlidir, bir beyin fırtınası komisyonu gibi. Diğer bakanlıklarını de okuyorum faydalanmak için. Ama dediğim gibi, en zor zamanda en çok umudu göstermemiz lazım Türkiye'yi geleceğe daha iyi taşımak için.

Sabahleyin yaralanmış birisini görünce, aklımda, kafamın içerisinde bir şiir döndü, Nazım Hikmet'in bir şiiri. Onu okuyayım ve bu geceyi bitirelim bu şekilde:

“Düşmezse düşmesin / Yakamızdan ölüm / Bizim de üstümüze / Güneş doğacak / Gülüm / Gülüşüne bir kurşun / Sıkça da ölüm / Unutma ki umuda / Kurşun işlemez / Gülüm”

Çok teşekkür ediyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Bakanımıza teşekkür ediyoruz.

Değerli hazırun, kurum bütçeleri üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi sırasıyla bütçe ve kesin hesapları okutuyorum:

Avrupa Birliği Bakanlığı bütçesinin fonksiyonlarını okutuyorum:

(Avrupa Birliği Bakanlığı 2017 yılı bütçesi ile 2015 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi.)

BAŞKAN – Türk Akreditasyon Kurumu bütçesinin fonksiyonlarını okutuyorum:

(Türk Akreditasyon Kurumu 2017 yılı bütçesi ile 2015 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi.)

BAŞKAN – Böylelikle, gündemimizde bulunan kamu kurum ve kuruluşlarının bütçe ve kesin hesapları kabul edilmiştir, hayırlı uğurlu olsun.

Bütün katılımcılara teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, gündemimizde yer alan kamu kurum ve kuruluşlarının bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporunun görüşmelerine yarın saat on birde devam edeceğiz.

Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 00.23

